

Begroting 2023

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief	4
Begroting op hoofdlijnen	5
1. Leeswijzer	11
2. Beleidsbegroting	14
§2.0 Programmalijnen	14
Vitale kernen	16
Transitie buitengebied	19
Stevige sociale basis	20
Sterke dienstverlenende en communicatieve organisatie	22
§2.1 Portefeuille Algemene Zaken	25
§2.2 Portefeuille Zorg, Welzijn & Onderwijs	29
§2.3 Portefeuille Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën	36
§2.4 Portefeuille Economie, Duurzaamheid & Recreatie	40
§2.5 Portefeuille Wonen & Levendige Dorpscentra	47
§2.6 Beleidsindicatoren	52
3. Paragrafen	55
§3.1 Lokale heffingen	56
§3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	61
§3.3 Onderhoud kapitaalgoederen	63
§3.4 Financiering	65
§3.5 Bedrijfsvoering	68
§3.6 Verbonden partijen	72
§3.7 Grondbeleid	74
§3.8 Investerings	78
§3.9 Plannen in ontwikkeling	81
4. Financieel overzicht	82
§4.1 Begrotingsuitgangspunten	82
§4.2 Uitgangspunten drie decentralisaties Sociaal Domein	84
§4.3 Gemeentefonds	86
§4.4 Verwerking Kadernota 2023 in Begroting 2023	88
§4.5 Aanpassingen Begroting 2023 na Kadernota 2023	90
§4.6 Financieel overzicht 2023	93
§4.7 Reserves & Voorzieningen	95
§4.8 Prognosebalans gemeente Gemert-Bakel	98

Bijlagen	99
Bijlage 1: Specificatie lokale heffingen	100
Bijlage 2: Specificatie risico's	101
Bijlage 3: Specificatie onderhoud kapitaalgoederen	111
Bijlage 4: Organogram	117
Bijlage 5: Specificatie verbonden partijen	118
Bijlage 6: Specificatie incidentele baten en lasten	135
Bijlage 7: Lasten en baten door de jaren heen (programmaplan)	141
Bijlage 8: Begroting naar taakvelden BBV	142
Bijlage 9: Specificatie EMU-saldo	144
Bijlage 10: Specificatie aanpassingen Begroting 2023 na Kadernota 2023	145
Bijlage 11: Specificatie leges, afval en riool	158
Bijlage 12: Kerngegevens	160
Bijlage 13: Specificatie gemeentefonds	162
Bijlage 14: Specificatie financiële kengetallen	163
Bijlage 15: Beleidsindicatoren Gemert-Bakel door de jaren	171
Bijlage 16: Liquiditeitsprognose 2023	173
Bijlage 17: Omschrijving reserves en voorzieningen	174

Aanbiedingsbrief

Wij bieden u met trots een begroting aan die structureel sluitend is in alle jaren, met ambities, financieel solide en waarin de lasten voor inwoners beperkt worden verhoogd.

Groeien naar 35.000 inwoners

De groei naar 35.000 inwoners is voor het college dé motor achter de vele ambities. De Begroting 2023 maakt de weg vrij om in te zetten op de wensen uit het coalitieakkoord. De OZB wordt daarbij minimaal verhoogd. Wij vinden dat de inwoners al hard genoeg worden geraakt in de portemonnee.

We kiezen voor ambities die moeten leiden naar een sprong in inwoneraantal. We streven ernaar dat de Gemert-Bakel een fijne plek is om te leven, te wonen en te werken en dat mag niet veranderen. Dat betekent meer woningen, meer ruimte voor bedrijventerreinen en dat we stappen maken met de centrumplannen in de kernen. We zetten in op een nieuw toekomstperspectief voor het buitengebied, goede kwaliteit van wegen, fietspaden en groenvoorzieningen, maar ook een krachtige lobby om de bereikbaarheid van Gemert-Bakel in de regio te verbeteren.

De gemeente investeert daarnaast ook in moderne onderwijshuisvesting met onder meer nieuwe scholen voor het Commanderie College en het Kindcentrum Berglaren.

Financieel solide

We brengen de basis, ook binnen het gemeentehuis, op orde mét voldoende ruimte voor onze ambities. De Begroting 2023 is een actuele begroting met daarin een financiële vertaling van ons coalitieakkoord en ontwikkelingen, zoals stijgende rente en inflatie. Belangrijk daarin is dat we als college bewust gekozen hebben om de OZB-lasten voor de inwoners minimaal te verhogen tot 2,3%. Hiermee komen we de inwoners tegemoet. Het zijn voor iedereen onzekere tijden, maar onze begroting biedt ruimte om te schakelen als dat nodig is. We zitten er bovenop.

Gemert, 4 oktober 2022

Begroting op hoofdlijnen

Eerste begroting van de nieuwe raadsperiode

Dit is de eerste begroting die het college in deze raadsperiode aan de gemeenteraad voorlegt. We hebben de ambities uit het coalitieakkoord in belangrijke mate financieel kunnen vertalen. De begroting heeft daarbij een stevige investeringsagenda van ruim 100 miljoen euro in de komende vier jaar. Het zijn onzekere tijden. Deze begroting biedt de financiële ruimte om die onzekerheden gedurende het jaar op te vangen.

De begroting is in alle jaren structureel sluitend. Daarbij is een goed evenwicht gezocht tussen de ambities uit het coalitieakkoord, het verder op orde brengen van de basis, degelijke gemeentelijke financiën en matigen van de lokale lasten voor de inwoners, instellingen en bedrijven in deze bijzondere tijden.

Coalitieakkoord Samen Goed Doen is basis voor deze Begroting 2023

Op 18 juli 2022 is het coalitieakkoord Samen Goed Doen gepresenteerd voor de periode 2022-2026. Met de Begroting 2023 maken we een goede start in de uitvoering van dat akkoord. De rode draad van deze begroting is dat we investeren in:

- Vitale kernen met versnelling van de woningbouw, meer ruimte voor bedrijven, betere bereikbaarheid en goede maatschappelijke voorzieningen;
- De transitie van het buitengebied met nieuwe economische verdienmodellen voor (agrarische) ondernemers in betere balans met het natuurlijk ecosysteem (milieu, natuur en water);
- Een stevige sociale basis met de doorontwikkeling van het sociaal gebiedsteam, extra inzet op armoedebeleid en toekomstbestendige onderwijshuisvesting (scholen);
- Een sterke dienstverlenende en communicatieve organisatie.

Daarbij werken we verder aan de basis op orde brengen en houden we de financiële basis van de gemeente gezond.

Van beleidsarme kadernota naar beleidsrijke begroting

De Kadernota 2023 uit juli 2022 was een beleidsarme kadernota. Alleen de noodzakelijke aanpassingen waren verwerkt. Dit was een bewuste keuze. Dit gaf het nieuwe college en de gemeenteraad maximaal de ruimte om keuzes te maken voor nieuw beleid. Daar is nu invulling aan gegeven. Na een beleidsarme kadernota is er nu sprake van een beleidsrijke begroting.

Ambities

De komende jaren willen we in Gemert-Bakel flink groeien. Met een sprong naar 35.000 inwoners. Dit past ook in de ambitie van de Brainportregio. Dit betekent dat we sterk inzetten op:

- Meer woningen: goede randvoorwaarden creëren voor het realiseren van 2.400 nieuwe woningen in tien jaar met een herijking van de woonvisie per kern, aanpassing van groen-, parkeer- en waternormen en meer strategische grondaankopen;
- Meer vierkante meters voor bedrijven, onder meer Bolle Akker in Bakel en perspectief op andere kernen;
- Een krachtige lobby om de bereikbaarheid van Gemert-Bakel in de regio te verbeteren;
- Een richtinggevende Omgevingsvisie voor de gewenste kwaliteit van de fysieke leefomgeving met een duurzame groei en balans tussen het ecologisch, economisch en sociaal-cultureel kapitaal;
- Forse stappen maken in de realisatie van centrumplannen in de kernen;
- Een nieuw toekomstperspectief voor het buitengebied, zo concreet mogelijk zodat ondernemers en inwoners weten waar ze aan toe zijn;
- Moderne onderwijshuisvesting met nieuwe scholen voor het Commanderij College (voortgezet onderwijs Macropedius) en het Kindcentrum Berglaren (basisonderwijs). Daarnaast willen we een nieuwe basisschool realiseren in Gemert-Noord en een toekomstplan voor de basisscholen in onze zeven kernen;
- Een passend (armoede) beleid voor inwoners die een steuntje in de rug kunnen gebruiken;

Begroting op hoofdlijnen

- Een richtinggevende keuze voor het Cultuurhuis en daarnaast een - voor onze gemeente - passend cultuurbeleid;
- Goed kwaliteitsniveau van wegen en groenvoorzieningen;
- Aanleg van nieuwe, recreatieve fietspaden.

Uiteraard moeten deze ambities in goede balans blijven met de beschikbare financiële middelen. Daarbij kijken we ook of we met cofinanciering sneller ambities kunnen waarmaken, zoals met de transitie van het landelijk gebied.

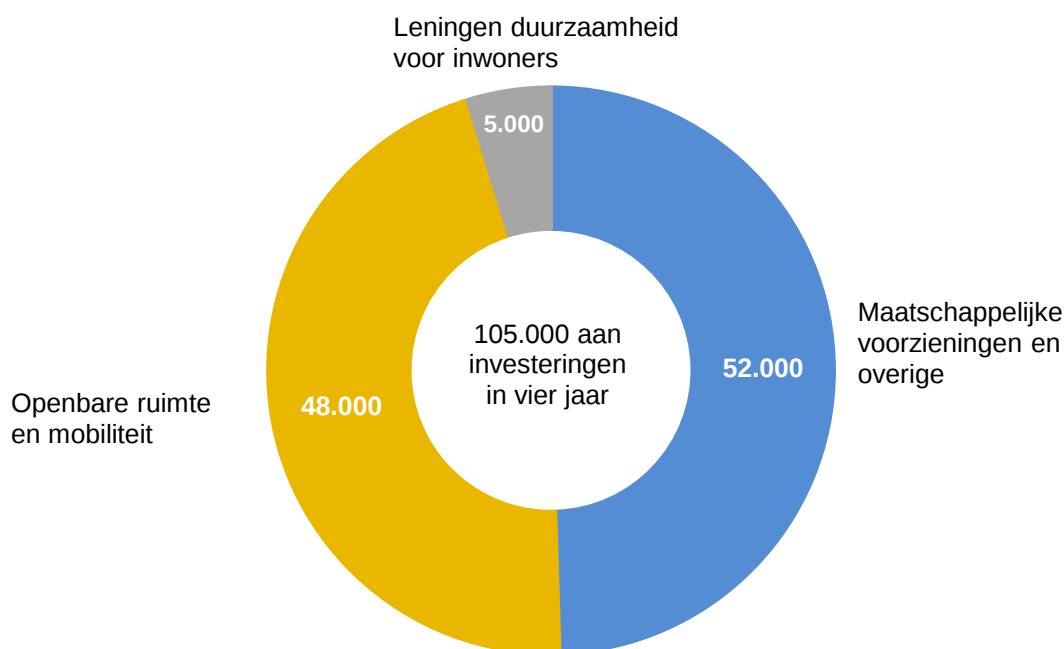
Organisatieontwikkeling

Om de ambities waar te maken is ook een robuuste ambtelijke organisatie nodig die communicatief vaardig en dienstverlenend is. En een organisatie die mensen - huidige en nieuw aan te trekken medewerkers - kan 'binden en boeien' in het licht van de snel veranderende arbeidsmarkt. Daarom investeren we structureel in het verder op orde brengen van de basis in de ambtelijke organisatie en in het versterken van de personele capaciteit om het ambitieniveau aan te kunnen. Ook versterken we de samenwerkingsrelaties met andere organisaties om gezamenlijk uitvoering te geven aan de maatschappelijke en economische opgaven.

Er is een stevige investeringsagenda van 105 miljoen euro in de komende vier jaar

De komende vier jaar staat er voor in totaal 105 miljoen euro aan investeringen op het programma. Dit is een mix van het op orde houden van de basis (zoals wegen en riool), het verbeteren van het voorzieningenniveau in de gemeente en het vergroten van de bereikbaarheid.

Een deel van die investeringen stond al gepland in vorige begrotingen. Nieuw in de Begroting 2023 zijn onder meer de investering in het Commandeurij College op basis van nieuwbouw, Kindcentrum Berglaren en leningen voor onze inwoners voor duurzaamheid. Allen waren al aangekondigd in de kadernota.

x € 1.000

We doen een handreiking op de inflatie OZB voor burgers, instellingen en bedrijven

Standaard is dat de OZB wordt verhoogd met inflatie. Dat staat ook zo omschreven in het coalitieakkoord. In de Kadernota 2023 was de inflatie op overheidsconsumptie voor 2023 nog ingeschat op 2,3% (maartraming van het Centraal Planbureau). In de septemberraming is deze inflatie voor 2023 inmiddels gestegen naar 5,9%.

Begroting op hoofdlijnen

In een tijd waar burgers, instellingen en bedrijven in hun dagelijkse bestedingen geconfronteerd worden met forse prijsverhogingen vinden we een verhoging van de OZB met 5,9% niet gepast. Daarmee zou de financiële druk op verder toenemen. Wij blijven daarom vasthouden aan het oorspronkelijke inflatiepercentage voor OZB en overige belastingen van 2,3%. In deze bijzondere tijden wijken we daarmee eenmalig af van het normale gebruik.

De gemeente loopt hierdoor structureel € 350.000 aan inkomsten OZB mis. In de afweging tussen ambities en lastendruk voor onze inwoners vinden wij dit een verantwoorde keuze.

Voor de inflatie aan de kostenkant is een stelpost opgenomen

In de Kadernota 2023 is gerekend met een inflatie van 2,3% aan de kostenkant. Dat zal gezien de huidige ongewone loon- en prijsontwikkelingen niet overal voldoende zijn. Daarom is een structurele stelpost inflatie opgenomen in deze begroting van € 602.000 extra.

Op het moment zich prijsstijgingen voordoen kan deze stelpost daarvoor worden ingezet. Zowel bij budgetten, salarissen als investeringen.

We verhogen de rente in de begroting van 2,5% naar 3%

In de ramingen voor investeringen gingen we altijd uit van een rentepercentage op nieuwe leningen van 2,5%. De rentes zijn de afgelopen maanden echter flink gestegen. De huidige stand is 2,87%. Daarom rekenen we uit voorzichtigheid in deze begroting nu met 3% rente. Dat geeft structureel extra rentelasten welke oplopen tot € 356.000 in 2026.

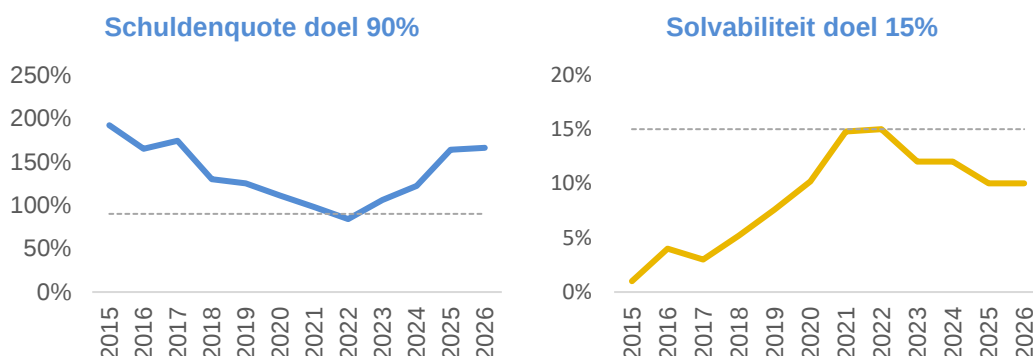
Een financieel gezonde gemeente blijft het uitgangspunt

Gezonde financiën zijn nodig om te zorgen dat we niet alleen de vraagstukken van nu aankunnen, maar ook die van de toekomst. Gezonde financiën betekent een meerjarig sluitende begroting, een ruim voldoende buffer voor het opvangen van risico's en een behapbare schuld.

De nu gepresenteerde begroting is structureel sluitend in alle jaren. In de eerste jaren zijn er daarbij flinke overschotten. We leven in een onzekere tijd. Deze begroting is met deze overschotten voldoende wendbaar voor die onzekere tijden.

In 2021 zijn financiële kaders gesteld om de financiën van de gemeente goed te houden en verder te versterken. Doel van deze kaders is om de solvabiliteit te laten stijgen naar 15% en de schuldenquote te laten dalen naar 90% in 2030. Daarnaast moesten de risico's van de gemeente dubbel afgedekt zijn in het weerstandsvermogen.

In deze doelstellingen zijn al grote stappen gezet de afgelopen tijd door de goede financiële resultaten in 2020 en 2021 en de goede vooruitzichten voor 2022. Door de stevige investeringsagenda van 105 miljoen in de komende vier jaren lopen de ratio's echter wel terug.

De doelen moeten bereikt worden in 2030. De afgelopen jaren hadden we overschotten waardoor de ratio's verbeterden. In deze voorspelling van de ratio's is het huidige begrotingsoverschot van 13 miljoen euro over alle vier jaren niet verwerkt. Ook is niet gerekend met eventuele overschotten in jaarrekeningen.

Begroting op hoofdlijnen

Weerstandsvermogen

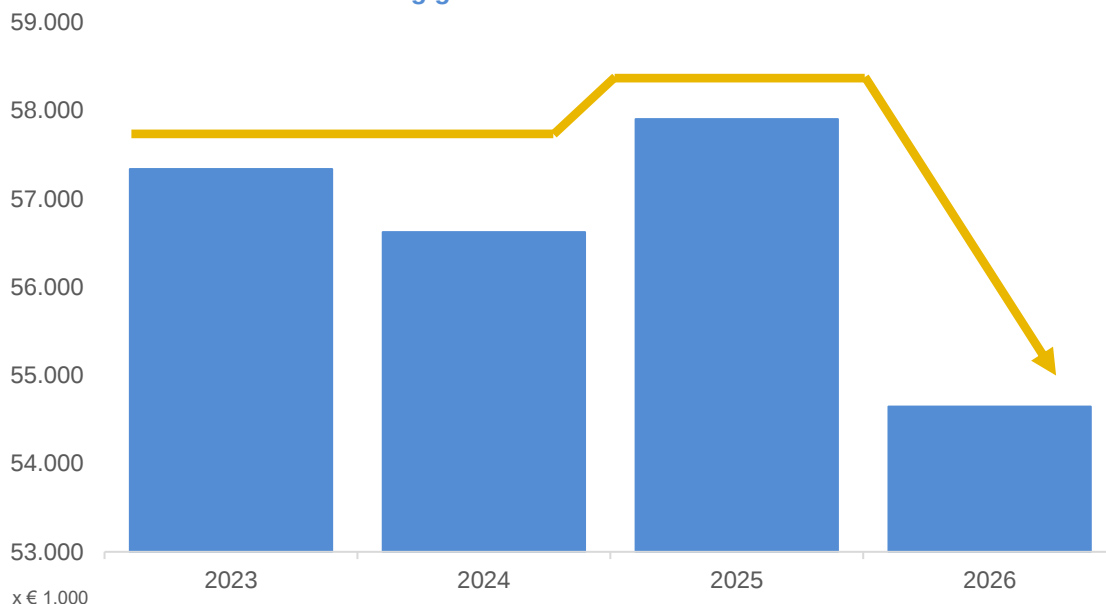
Verder heeft het weerstandsvermogen inmiddels het gewenste niveau bereikt in 2022. Er zijn afgerond 7,1 miljoen euro aan risico's. Om dit dubbel af te dekken is een weerstandsvermogen van 14,2 miljoen euro nodig. De huidige stand bedraagt afgerond 19,4 miljoen euro.

Er is nog steeds sprake van een 'ravijnjaar' 2026 maar de begroting heeft perspectief

Uit het regeerakkoord en meicirculaire 2022 bleek dat de inkomsten voor gemeenten uit het gemeentefonds vanaf 2026 sterk dalen. Bij de septembercirculaire 2022 is als tegemoetkoming aan gemeenten voor 2026 nog wel incidenteel extra geld toegekend. Er blijft echter nog steeds sprake van een grote daling.

Structurele uitgaven vragen structurele dekking. De lasten moeten ook in 2026 nog betaald kunnen worden. Daarom is het begrotingssaldo van 2026 nadrukkelijk meegenomen in de financiële keuzes binnen deze begroting. We volgen een financieel degelijk beleid. We gaan geen verplichtingen aan waar op lange termijn nog geen geld voor is.

Ontwikkeling gemeentefonds voor Gemert-Bakel

Ondanks het 'ravijnjaar' 2026 kan het college toch voor alle jaren een sluitende begroting met ambities presenteren. Dit biedt perspectief voor komende begrotingen.

De verwachting is namelijk dat het Rijk de komende jaren met meer geld komt met ingang van 2026. Een andere mogelijkheid is dat gemeenten met ingang van 2026 meer eigen belastingen kunnen gaan heffen om zo de inkomsten te vergroten. In beide gevallen ontstaat er dan financiële ruimte voor verdere ambities.

Begroting op hoofdlijnen

Wij hebben een actuele begroting

Naast het in juli 2022 gepresenteerde coalitieakkoord zijn in deze begroting nog een aantal andere recente ontwikkelingen verwerkt.

In augustus 2022 heeft het Rijk een nieuwe richtlijn uitgeven aan gemeenten voor het ramen van extra middelen voor Jeugdzorg. Die mogen voortaan 100% geraamd worden in plaats van 75%. Het geld is formeel nog niet beschikbaar gesteld via het gemeentefonds maar het Rijk geeft met deze richtlijn aan dat de middelen zeker komen. De verhoging van deze stelpost naar 100% geeft een structureel voordeel van € 332.000 in de begroting.

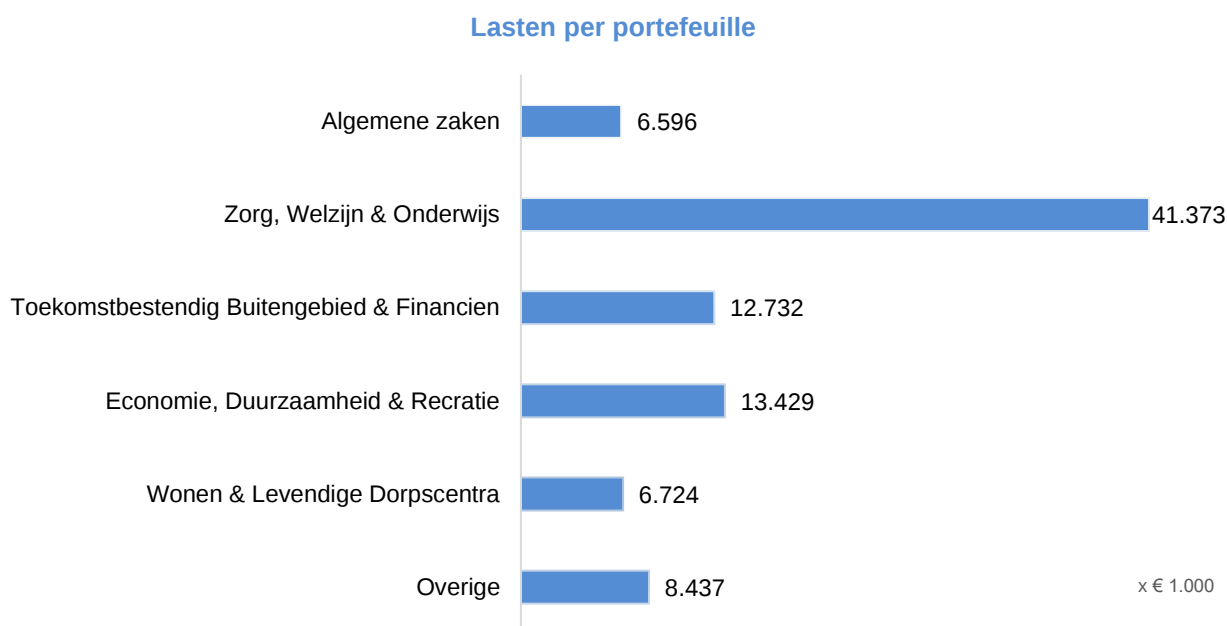
In september 2022 heeft de GR Peelgemeenten een nieuwe prognose afgegeven voor de Wmo, Jeugd en BMS. Die nieuwe prognose geeft een structureel voordeel ten opzichte van de Kadernota 2023 van € 780.000. Deze bijstelling betreft vooral Jeugdzorg. De lagere prognose dan eerder dit jaar heeft onder meer te maken met het woonplaatsbeginsel en de gemaakte financieringsafspraken met systeemaanbieders.

De rente- en inflatiecijfers uit september 2022 zijn gebruikt om de begroting bij te stellen.

Tenslotte is na Prinsjesdag de septembercirculaire 2022 gepubliceerd. Ook die is verwerkt in de Begroting 2023. De septembercirculaire geeft in 2023 een voordeel van € 1.080.000 fluctuerend naar een voordeel van € 1.144.000 in 2026.

De totale lasten in deze begroting bedragen afgerond 90 miljoen euro

In deze begroting zijn lasten opgenomen voor een bedrag van afgerond 90 miljoen euro. Deze lasten zijn als volgt verdeeld over de portefeuilles.

Overige betreft de vanuit het BBV verplichte categorieën algemene dekkingsmiddelen, overhead en post Onvoorzien.

De inkomsten bedragen afgerond 91,5 miljoen euro. Dat geeft een overschot van 1,6 miljoen euro. Als je alle incidentele baten en lasten daarvan uitzuivert is het structurele overschot in deze begroting voor het jaar 2023 afgerond 2,6 miljoen euro positief.

Begroting op hoofdlijnen

Structurele sluitende Begroting 2023 voor alle jaren inclusief aanpassingen na de kadernota

Alle aanpassingen uit de kadernota zijn verwerkt in deze begroting. In deze begroting is daarnaast ruimte voor nieuwe uitgaven op basis van het coalitieakkoord Samen Goed Doen en zijn een aantal recente ontwikkelingen verwerkt.

Het structurele sluitende saldo is bepalend voor de goedkeuring van de begroting door de provincie. Het incidentele saldo is relevant om te bepalen of er geld uit de Algemene reserve bij moet.

Samenvatting aanpassingen na kadernota (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Incidentele saldo Kadernota 2023 van 14 juli 2022	3.434V	4.951V	6.907V	702V
Algemene ontwikkelingen				
Uitkomsten septembercirculaire	1.080V	440V	42N	1.144V
Geactualiseerde prognose 3d september 2022	780V	780V	780V	780V
Stelpost Jeugdzorg van 75% naar 100%	0	553V	512V	332V
Rente van 2,5% naar 3%	66N	136N	331N	356N
Stelpost inflatie	602N	602N	602N	602N
Overige ontwikkelingen	277N	277N	277N	91N
Sterke dienstverlenende en communicatieve organisatie				
Organisatieontwikkeling	350N	350N	350N	350N
Opstellen communicatiebeleid + inzet tool Klinkende Taal	40N	0	0	0
Moties Kadernota 2023 gemeenteraad 14 juli 2022				
	220N	0	0	0
Aanpassingen in de vijf portefeuilles				
	2.163N	826N	705N	535N
Incidentele saldo Begroting 2023	1.576V	4.533V	5.892V	1.024V
Verrekening van de incidentele baten en lasten				
	994V	346N	784N	338N
Structurele saldo Begroting 2023	2.570V	4.187V	5.108V	686V

Het zijn onzekere tijden. Deze begroting biedt financiële ruimte om die onzekerheden gedurende het jaar op te vangen.

Het jaar 2026 is structureel sluitend maar kent nog steeds een groot verschil met voorgaande jaren. Gemeenten voeren via de VNG een sterke lobby voor structureel meer geld met ingang van 2026. Als dat geld komt ontstaat er ruimte voor extra structurele uitgaven. Of het geld komt zal blijken in de komende begrotingen.

Slotwoord

Met het gevoerde financiële beleid in de afgelopen jaren en de extra middelen van het Rijk is er vanaf 2022 een kantelpunt ontstaan. We blijven ook in deze begroting een financieel solide beleid voeren. Daarbij is er ruimte om de basis verder op orde te brengen en een goede start te maken met de ambities uit het coalitieakkoord en het versterken van de organisatie.

Het nieuwe evenwicht is in de Begroting 2023 nogmaals bevestigd.

1. Leeswijzer

Voor u ligt de begroting van de gemeente Gemert-Bakel met alle verwachte inkomsten en uitgaven voor het komende jaar. Dit is de eerste begroting die het college in deze raadsperiode aan de gemeenteraad voorlegt. De Begroting 2023 beschrijft wat de gemeenteraad in 2023 wil bereiken en wat daarvan de kosten zijn. De begroting is een kaderstellend document voor het college.

Digitaal gebruik programmabegroting

De begroting bestaat uit twee delen. De begroting en een bijlage met verdere detailinformatie. U kunt eenvoudig digitaal schakelen tussen de begroting en de verdiepende bijlage.

Meer informatie over het onderwerp in bijlage

Terug van bijlage naar begroting

Naar een extern document of website

Vertrekpunt voor de Begroting 2023

Een zestal documenten vormen de basis voor de Begroting 2023:

- Het coalitieakkoord 2022-2026 “⇒Samen Goed Doen” welke op 18 juli 2022 is gepresenteerd;
- De “⇒Kadernota 2023” van 14 juli 2022. Dit bevat de uitgangspunten voor de Begroting 2023;
- De “⇒Kaders voor een gezonde en duurzame financiële positie van de gemeente”. Dit document is op 19 maart 2021 vastgesteld door de gemeenteraad en is bedoeld om de financiën van de gemeente op langere termijn gezond te houden.
- De “⇒ Financiële verordening” van 14 juli 2022 met daarin de afspraken tussen college en gemeenteraad over de financiële inrichting van de gemeente;
- Het “⇒Besluit Begroting en Verantwoording” (BBV) met de wettelijke verslagleggingseisen;
- Het “⇒Gemeentelijk financieel toezichtkader 2020”. Hierin staan de eisen die provincies aan de gemeentelijke begroting stellen vanuit hun toezichtstaak.

Hoofdstuk 2: Beleidsbegroting

De Begroting 2023 is gebaseerd op het collegeprogramma. Dat is uitgewerkt in vier strategische programmalijnen. Deze programmalijnen zijn:

- Vitale kernen;
- Transitie buitengebied;
- Stevige sociale basis;
- Sterke dienstverlenende en communicatieve organisatie.

Dat is vervolgens vertaald naar de vijf portefeuilles:

1. Algemene Zaken;
2. Zorg, Welzijn & Onderwijs;
3. Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën;
4. Economie, Duurzaamheid & Recreatie;
5. Wonen & Levendige Dorpscentra.

Deze portefeuilles zijn vastgesteld in het begin van deze collegeperiode en vormen de basis van de indeling van de begroting in de komende vier jaar. De baten en lasten per portefeuille zijn opgenomen in een bijlage. In de detailbegroting zijn deze baten en lasten nog eens verder uitgesplitst.

Hoofdstuk 3: Paragrafen

Het ⇒ BBV stel zeven paragrafen verplicht:

- Lokale heffingen;
- Weerstandvermogen en risicobeheersing;
- Onderhoud kapitaalgoederen;
- Financiering;
- Bedrijfsvoering;
- Verbonden partijen;
- Grondbeleid.

Dit is in Gemert-Bakel aangevuld met de volgende eigen paragrafen:

- Investerings.
- Plannen in ontwikkeling;

Paragrafen zijn een dwarsdoorsnede van de begroting op belangrijke financiële onderwerpen. De informatie in deze paragrafen geeft een beeld van de financiële positie van de gemeente.

Hoofdstuk 4: Financieel overzicht

Dit hoofdstuk is de financiële vertaling van de Begroting 2023. Daarin zijn opgenomen:

- De uitgangspunten voor de Begroting 2023;
- De verwachte uitgaven en inkomsten in 2023;
- De verwerking van de Kadernota 2023 en verdere wijzigingen daarna;
- Het financieel overzicht van 2023;
- De raming van de baten en lasten als onderdeel van het programmaplan in de bijlage;
- Het verloop van de reserves en voorzieningen door de jaren heen;
- De verwachte balansontwikkeling.

Naast de portefeuilles zijn de posten algemene dekkingsmiddelen, vennootschapsbelasting, post Onvoorzien en overhead apart gepresenteerd. Het BBV stelt dit verplicht.

Verdiepende bijlagen

De bijlagen zijn een verdere verdieping van de begroting. Deze verdieping is vooral bedoeld voor de gemeenteraad. Daarnaast dienen ze als naslagwerk voor het college en heeft de provincie de informatie nodig voor het houden van toezicht op de begroting.

Door het klikken op en kunt u digitaal eenvoudig schakelen tussen begroting en bijlage.

Begroting 2023 en Meerjarenraming 2024-2026

In de gemeentewet staat dat het college van B&W de gemeenteraad zowel een begroting voorlegt als een meerjarenraming. De begroting voor het jaar 2023 en de meerjarenraming voor de jaren 2024-2026 worden in dit document uit eenvoud aangeduid als 'Begroting 2023'.

Voor het inzicht in de baten en lasten per portefeuille wordt de detailbegroting als bijlage van de begroting meegeleverd. De detailbegroting kan worden gezien als de werkbegroting van het college van B&W. De detailbegroting is slechts richtinggevend voor het college en daarbij niet in beton gegoten. Het college is gemachtigd te schuiven binnen een portefeuille behalve als dit grote beleidswijzigingen betreft.

Alle bedragen * € 1.000

Alle genoemde bedragen in deze begroting dienen * € 1.000 gelezen te worden behalve waar anders vermeld. Daarbij betekent "N" nadeel en "V" voordeel.

Leeswijzer

Portefeuilleverdeling

De actuele portefeuilleverdeling binnen het college van B&W is als volgt.

Burgemeester Michiel van Veen

Algemene zaken

Coördinatie van het beleid;
Algemene en bestuurlijke zaken;
Openbare orde en veiligheid;
Integraal veiligheidsbeleid;
Coördinatie van handhaving;
Informatiebeleid (inclusief Wet open overheid);
Evenementen, kermissen en markten;
Gemeentearchief;
Vliegbasis De Peel;
Aanjager en bewaker van samenwerking college en raad;
Aanjager en bewaker majeure projecten (samen met verantwoordelijk portefeuillehouder);
Dienstverlening.

Wethouder Willeke van Zeeland

Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën

1e locoburgemeester;
Ontwikkeling buitengebied;
Landschapsbeheer en natuurontwikkeling;
Water;
Omgevingsvisie;
Financiën;
Inkoop en aanbesteding;
Vastgoed;
Bouwgrondexploitatie en grondzaken;
Bakelse Plassen.

Wethouder Wilmie Steeghs

Zorg, Welzijn & Onderwijs

2e locoburgemeester;
Jeugdzorg en Wmo;
Participatiewet;
Welzijn;
Schulddienstverlening en armoedebeleid;
Inburgering;
Subsidiebeleid en gebouwenbeheer;
Onderwijs en onderwijshuisvesting;
Volksgezondheid;
Cultuur;
Communicatie;
Personeel en organisatie.

Wethouder Martien Bankers

Economie, Duurzaamheid & Recreatie

3e locoburgemeester;
Economische zaken (inclusief MRE);
Bedrijventerreinen;
Arbeidsmigranten;
Afval en milieustraat;
Energie, duurzaamheid en klimaat;
Toerisme en recreatie;
Golfbaan;
Sport en sportaccommodaties;
Dorpsraden en burgerparticipatie;
Retail (inclusief horeca- en terrassenbeleid);
Verkeersveiligheid en onderhoud wegen.

Wethouder Hanneke Coppens

Wonen & Levendige Dorpscentra

4e locoburgemeester;
Wonen;
Volkshuisvesting;
Monumenten;
Kasteel;
Wijkschouw (coördinerend);
Openbaar beheer;
Mobiliteit regionaal;
Speelgelegenheden;
Centrumontwikkelingen Bakel, Gemert, Milheeze en Handel.

2. Beleidsbegroting

§2.0 Programmalijnen

De Begroting 2023 is gebaseerd op het collegeprogramma. Dat is uitgewerkt in vier strategische programmalijnen. Deze programmalijnen zijn:

- ❶ Vitale kernen;
- ❷ Transitie buitengebied;
- ❸ Stevige sociale basis;
- ❹ Sterke dienstverlenende en communicatieve organisatie.

Op de volgende pagina's staat uitgelegd waarom we programmalijnen gebruiken en een beschrijving per programmalijn.

Waarom programmalijnen?

Programmalijnen helpen ons om doelen te realiseren en veranderingen tot stand te brengen bij complexe opgaven. We zetten ze in om de doelen met de goede focus, energie, structuur en samenhang te benaderen. Vooral nu er grote opgaven op ons afkomen zoals het aanjagen van de woningbouw, de energietransitie, de veranderingen in het buitengebied, de Omgevingswet enzovoorts.

Ook in onze regio zien we deze opgaven terug: we staan aan de vooravond van een duurzame schaalsprong die we samen met de regio maken. Het is een sprong in aantallen én in kwaliteit om de ontwikkelingen die plaatsvinden ook in Gemert-Bakel te laten landen. Daarbij zijn de kwaliteiten van het stedelijk gebied én de kwaliteiten van het landelijk gebied onlosmakelijk met elkaar verbonden. Om tot een duurzame schaalsprong te komen, is het belangrijk dat het ruimtegebruik in balans is met het natuurlijke systeem. De opgaven zijn zodanig groot, dat samenwerking in de regio noodzakelijk is

Beleidsbegroting

De programmalijnen Vitale kernen en Transitie buitengebied sluiten aan bij de ontwikkelingen in de Metropoolregio Eindhoven en de positie van de peelgemeenten daarbinnen. De schaalsprong zien we als een unieke kans om vanuit de eigen kracht en bijzondere (geografische) positie een bijdrage te leveren en als gemeente ook in de toekomst aantrekkelijk te blijven voor onze inwoners, bedrijven en bezoekers. We hebben de ambitie om te groeien richting een gemeente van 35.000 inwoners.

Niet alleen de gemeente draagt de verantwoordelijkheid voor de invulling van de programmalijnen. Zowel het Waterschap Aa en Maas, de Provincie, de ondernemers en inwoners van Gemert-Bakel hebben allen hun eigen verantwoordelijkheid. Vanuit de overheidspartijen moet veel meer samengewerkt worden, samen met alle belanghebbenden. Net zoals bij bijvoorbeeld de proeftuin Elsendorp moet er gewerkt worden vanuit het principe van één overheid die samen optrekt.

In de praktijk betekent optreden als één overheid dat er tijd en energie in gestoken moet worden, zodat de gebiedsgerichte programma's en het regionale investeringsprogramma ook daadwerkelijk gaan landen in concrete projecten in Gemert Bakel. Nog concreter betekent het dat er op strategisch niveau gelobbyd moet worden en er menskracht beschikbaar moet zijn op zowel strategisch niveau als regionaal en lokaal en er uitvoeringscapaciteit beschikbaar moet zijn om de uitvoering daadwerkelijk uitvoering op te pakken. 'Investeren in' betekent in het begin tijd/capaciteit erin stoppen en dat later de financiële middelen volgen. Cofinanciering is daarbij een belangrijk uitgangspunt.

Vitale kernen

↑ Waar gaat het om?

De gemeente Gemert-Bakel wordt gekenmerkt door de zeven kerkdorpen. Dorpen met een sterke gemeenschapszin en betrokkenheid, maar met de uitdaging om de kerkdorpen nu en in de toekomst vitaal te houden. Maar wat maakt onze kerkdorpen vitaal?

De omgevingsvisie voor Gemert-Bakel geeft inhoud aan deze vraag. Daarin is opgenomen:

“In de directe leefomgeving voldoende groen en (sport)voorzieningen, een woningmarkt die aan de woningvraag en woonbehoefte voldoet en een openbare ruimte die de sociale interactie tussen- en de gezondheid van haar inwoners in stand houdt of verbetert.”

Op basis van deze definitie komen we in de omgevingsvisie tot de volgende pijlers:

Pijler 1: Wonen;

Pijler 2: Voorzieningen en lokale economie;

Pijler 3: Openbare ruimte.

Deze pijlers worden in 2022 gebiedsgericht uitgewerkt en vormen de basis voor het programma Vitale kernen. Daarnaast geeft het collegeprogramma ook input voor de programmalijn Vitale kernen. In het collegeprogramma zijn projecten en beleidskaders benoemd die een bijdrage leveren aan de doelen uit de pijlers zodat een compleet programma ontstaat. Daarbij wordt een integrale aanpak nagestreefd welke nodig is om de hoeveelheid van diverse opgaven te bundelen. Bereikbaarheid is daarbij een opgave die programmabreed speelt, voor vitaliteit heb je ook een goede bereikbaarheid nodig.

Wat willen we bereiken?

Strategisch gezien gaat het er met name over op welke manier je invloed kan uitoefenen op het besluitvormingsproces van de doelstellingen die opgesteld gaan worden. En hoe er wordt omgegaan met doelstellingen waar je geen invloed op hebt en waarbij je moet bepalen hoe je invloed kan uitoefenen op de invulling binnen de regio of gemeente.

Daarbij is het belangrijk om helder te hebben wat de wensen zijn van de belanghebbenden. De lokale vertaling vindt plaats in de omgevingsvisie en vervolgens de gebiedsgerichte uitwerking voor de kernen en het buitengebied. Deze vormen de kapstok voor de programmalijn Vitale kernen en de programmalijn Transitie buitengebied. Ze vertellen hoe we de verschillende opgaven laten landen in Gemert-Bakel.

De uitvoering wordt bepaald door de verschillende activiteiten die plaatsvinden in en om de kernen en het buitengebied die van invloed zijn op wat je in een gebied wil bereiken. Met andere woorden, ervoor zorgen dat we weten wat de mogelijke effecten kunnen zijn op de thema's die we belangrijk vinden. Dat kan zijn op het gebied van woningbouw of lokale economie, maar ook op het gebied van leefbaarheid (geluid, geur, lucht, veiligheid), energie, gezondheid, vestigingsklimaat, sociale verbondenheid enzovoort.

De uitvoering voor Vitale kernen wacht niet op de strategische omgevingsvisie, maar is ook zonder vastgestelde heldere koers al aan de gang. De zoektocht naar meer grond om te kunnen bouwen (woningen en bedrijven), de ontwikkelingen bij de agrarische sector en het werken met centrumplannen zijn allemaal al in uitvoering en hebben allen een effect op de programmalijnen.

Pijler 1: Wonen

Om een aantrekkelijke woongemeente te kunnen zijn voeren we een actief woonbeleid waarbij in iedere kern woningbouw mogelijk gemaakt wordt. We willen hierbij versnellen en streven naar de realisatie van 2.400 woningen binnen tien jaar. Dat betekent dat we grote woningbouwprojecten versneld willen realiseren. We herijken de woonvisie per kern waarbij we de huidige normen voor groen, water en parkeren, waar nodig, aanpassen. Ook willen we prestatieafspraken met Goed Wonen Gemert maken voor voldoende sociale huur en koop in alle kernen met een doorvertaling naar projectontwikkelaars.

Beleidsbegroting

Gelet op de vergrijzing werken we gericht aan combinaties met zorg. We maken regionaal proactief afspraken over woningbouw en zetten ons in om de versnelling van de realisatie van woningen voor elkaar te krijgen. Om dit goed te kunnen uitvoeren en de voortgang te kunnen monitoren zetten we Peel-breed software in.

Indien mogelijk geven we voorrang aan onze eigen inwoners bij nieuwe woningen en we stellen een zelfbewoningsplicht in zodat sociale opbouw kan plaatsvinden en beleggers geweerd kunnen worden.

Betere bereikbaarheid

We versterken onze aantrekkingskracht voor mensen die landelijk willen wonen dichtbij stedelijke voorzieningen en werk. We zorgen ervoor dat onze kernen goed bereikbaar zijn per fiets, auto en openbaar vervoer. Dit betekent dat we blijven inzetten op een 2x2-baansweg voor de N279 en geen omleiding Dierdonk. Ook willen we inzetten op alternatieve verbindingen richting Eindhoven en Helmond, en zeker ook richting Boxmeer en Nijmegen om de duurzame schaa sprong in de regio te kunnen maken. Daarnaast willen we verdere verschraving van het openbaar vervoer voorkomen.

Pijler 2: Voorzieningen en lokale economie

Een aantrekkelijk centrum en voldoende ruimte voor bedrijven zijn belangrijk om onze kernen vitaal te houden.

We zetten daarom in op centrumplannen die samen met de inwoners gemaakt worden. Het centrum van Gemert en het centrum van Bakel worden de komende jaren verder ontwikkeld zoals in de centrumplannen is afgesproken.

Milheeze komt ook met een eigen centrumplan en de andere kernen volgen met de gebiedsgerichte aanpak vanuit de omgevingsvisie. Levendige dorpscentra bieden ruimte voor ontmoeting en zijn belangrijk voor de aantrekkelijkheid.

Mensen worden steeds mobieler en zoeken meer belevingswaarde bij bijvoorbeeld het winkelen. Een levendig centrum waar voorzieningen en werk voorhanden zijn is een centrum met aantrekkingskracht voor het binden van jongeren en jonge gezinnen en het behouden van winkels en inwoners die al aanwezig zijn. Maar ook voor dagrecreanten, het is belangrijk dat ook voor hen de kernen aantrekkelijk zijn en aanvullend recreatief aanbod wordt ontwikkeld. We zorgen ervoor dat de voorzieningen die men dagelijks nodig heeft zoveel mogelijk in de eigen kern, danwel op korte afstand bereikbaar zijn. Dit geldt bijvoorbeeld voor basisonderwijs, middelbaar onderwijs en cultuur.

We maken regionaal afspraken over de uitbreiding van bedrijventerreinen en blijven in contact met onze ondernemers om in te kunnen spelen op hun behoeften. De ondernemers zorgen voor werkgelegenheid op korte afstand en voor ondersteuning van maatschappelijke initiatieven. We kijken naar kansen die we regionaal kunnen pakken om onze ondernemers te ondersteunen. We zorgen ervoor dat onze voorzieningen en bedrijventerreinen goed bereikbaar zijn per fiets, auto of openbaar vervoer.

Pijler 3: Openbare ruimte

We streven naar een gemeente die in staat is de gevolgen van klimaatverandering op te vangen.

Stedelijk groen heeft daar een belangrijke functie in, het beschermt tegen overstroming en hittestress. We verhogen het ambitieniveau voor de kwaliteit van het groenbeheer van de openbare ruimte en bij nieuwe inrichtingen worden de gevolgen van de klimaatverandering meegenomen.

We richten de fysieke leefomgeving zo in dat deze uitnodigt tot spelen, sporten en bewegen en beter aansluit bij alle doelgroepen en leeftijden. We hebben aandacht voor de eisen die verschillende doelgroepen aan de openbare ruimte stellen om te kunnen deelnemen. Door middel van de wijkshouw lossen we knelpunten met betrekking tot leefbaarheid en veiligheid sneller op. Samen met onze inwoners werken we aan een schoner Gemert-Bakel en ondersteunen initiatieven daarvoor.

Beleidsbegroting

Resultaat Vitale kernen

De kernen zijn vitaal vanuit hun eigen kracht en identiteit. Er is ruimte voor eigen initiatief wat betekent dat de dorpen, gebieden en gemeenschappen zich ieder op een eigen wijze ontwikkelen. Dit kan tot gevolg hebben dat de ene kern meer voor elkaar krijgt of het sneller geregeld krijgt dan een andere.

In 2030 liggen de scores van onze kernen op het gebied van bevolkingsopbouw, sociale samenhang, kwaliteit van de openbare ruimte, gezondheid en voorzieningenniveau boven het regionaal gemiddelde van vergelijkbare landelijke gemeenten. We zijn een gemeente met minder versterking en meer groen, een betere wateropvang, minder hittestress en een grote biodiversiteit. We volgen de provinciale trend om zo snel mogelijk energieneutraal te zijn.

Transitie buitengebied

↑ Waar gaat het om?

In aansluiting op de richting die gevormd wordt in de omgevingsvisie wordt er een programma Toekomstbestendig buitengebied opgesteld dat de integrale aanpak nastreeft die nodig is om de hoeveelheid van diverse opgaven te bundelen. Hierbij maken we een lokale afweging waar wij met ons buitengebied naar toe willen ontwikkelen. Verschillende overheidslagen hebben hiervoor hun eigen programma en budgetten. Wanneer wij effectief gebruik maken van het aanhaken bij deze programma's kunnen we meer eigen doelstellingen realiseren.

Door Provinciale Staten is het beleidskader Landbouw en Voedsel en het beleidskader Natuur vastgesteld; ook hier wordt toegewerkt naar een uitvoeringsprogramma met forse financiële middelen. Daarnaast is Transitie landelijk gebied één van de speerpunten binnen de MRE. Uitdagingen zoals de stikstofcrisis, de voorgenomen reactivering van Vliegbasis De Peel in Vredepeel door Defensie en Corona/pelsdierhouderij vragen om een snel schakelende overheid en samenwerkende overheden met voldoende bewegingsruimte in de organisatie en de benodigde beleidsruimte/ toekomstvisie.

Daarboven hangt de Rijksparaplu zoals het Nationaal Programma Landelijk Gebied en de Nationale Omgevingsvisie gebied De Peel. Door deze rijkskeuze is een belangrijke stap gezet om de transitie van het landelijk gebied bestuurlijk vorm te geven. Met de definitieve vaststelling zijn een aantal concrete doelen benoemd:

1. Leefbaarheid en economische vitaliteit van de Peel verbeteren voor mensen die wonen, werken en recreëren in de Peel;
2. Een toekomstbestendige, gezonde en natuurlijke leefomgeving realiseren;
3. Werken als één overheid voor integrale afwegingen op basis van gedeeld toekomstbeeld.

In de Nationale Omgevingsvisie is als uitgangspunt vastgelegd dat het Rijk en andere overheden optreden als één overheid, samen met de samenleving. En daarbij wordt gezamenlijk gewerkt aan de grote opgaven van zo'n gebied. Dit gebeurt onder andere door het opstellen van een gebiedsgericht programma en een regionale investeringsagenda met een omvang van ongeveer 23 miljoen euro.

Wat willen we bereiken?

We houden het buitengebied levendig en leefbaar. Elke ontwikkeling moet een verbetering voor de omgeving zijn. Daarbij wordt de ontwikkeling van water en natuur gestimuleerd. We gaan een samenhangend toekomstperspectief opstellen voor het landelijk gebied waarin ruimte blijft voor duurzame landbouw met een goed economisch perspectief voor ondernemers. Strategisch gezien gaat het met name over op welke manier je invloed kan uitoefenen op het besluitvormingsproces, over de doelstellingen die opgesteld gaan worden en hoe er wordt omgegaan met doelstellingen waar je geen invloed op hebt. Daarbij is belangrijk om helder te hebben wat de wensen zijn van de belanghebbenden. De lokale vertaling zal plaats gaan vinden in de omgevingsvisie en dan de gebiedsuitwerkingen voor het buitengebied. Deze zullen de kapstok vormen voor het programma Toekomstbestendig buitengebied en vertellen hoe we de verschillende opgaves laten landen in Gemert-Bakel.

De uitvoering wordt bepaald door de verschillende activiteiten die plaatsvinden in en om het buitengebied die van invloed zijn op wat je in een gebied wil bereiken. Met andere woorden, ervoor zorgen dat we weten wat de mogelijke effecten kunnen zijn op de thema's die we belangrijk vinden. Dat kan zijn op het gebied van stikstof, maar ook op het gebied van leefbaarheid (geluid, geur, lucht, veiligheid), gezondheid, vestigingsklimaat, economie, ecologie en sociale verbondenheid.

De koers wordt definitief bepaald in de omgevingsvisie. Desalniettemin werken we hierop vooruit onder andere in de proeftuin Elsendorp, het Integraal gebiedsplan (IGP) Milheeze/ Bakel, de locaties van voormalige nertsenhouders en de afname van het aantal agrarische bedrijven. Deze ontwikkelingen zijn allemaal al in gang gezet en hebben allen een plaats in de programmalijn Transitie buitengebied, maar hebben ook een effect op de programmalijn Vitale kernen.

De Stikstof-aanpak lijkt zich nu te focussen op de agrarische bedrijven die de meeste impact hebben op het Natura 2000 gebied De Bult. Voor De Bult wordt een gebiedsgerichte aanpak (GGA) opgesteld door de provincie waar de diverse overheden optreden als één overheid.

Stevige sociale basis

↑ Waar gaat het om?

Onze inwoners en hun leefomgeving zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De eigen kracht, het sociale netwerk van onze inwoners en een gemeenschap die voor elkaar zorgt, staat centraal. Om een stevige sociale basis te kunnen borgen in onze gemeente, trekken we met de inwoners van de dorpen en de gebruikers van voorzieningen op, om samen zaken mogelijk te blijven maken.

Denk daarbij bijvoorbeeld aan de Multifunctionele accommodaties (MFA's), de subsidies aan vrijwilligersorganisaties, de culturele instellingen en onderwijshuisvesting. We peilen en voeren structureel gesprekken met (georganiseerde) inwoners om te borgen dat beleid en uitvoering afgestemd zijn op de behoeften en wensen in de dorpen en wijken.

Om deze stevige sociale basis te kunnen borgen stellen we in afstemming met de partners in ons netwerk en het kernteam Sociaal Domein (Lumens, GGD, Zorgboog, Goed Wonen Gemert, Senzer, politie)-een nieuw Beleidskader Sociaal Domein op. Ook onze inwoners kunnen via onze inspraakverordening hieraan hun bijdrage leveren. Dit beleid is begin volgend jaar gereed en wordt dan aan uw raad ter vaststelling aangeboden.

Het Beleidskader Sociaal Domein vormt de basis en is het startpunt bij alles wat we doen. De volgende vier uitgangspunten worden daarbij gehanteerd:

- Niemand valt tussen wal en schip;
- De uitvoering vindt plaats binnen de taakstellende budgetten;
- De dienstverlening aan de inwoners is vraaggericht en georganiseerd vanuit het gebiedsteam;
- We werken samen in de kernen met de wijkteams.

Wat willen we bereiken?

We willen een gemeente zijn waar het fijn leven is en inwoners naar elkaar omkijken. Een gemeente waar inwoners met een vraag worden geholpen, binnen de mogelijkheden en middelen die daarvoor beschikbaar zijn. We werken dus vraaggericht en zetten in op de kansen en mogelijkheden van inwoners zelf.

Dit gaan we doen, door aan het beleidskader een uitvoeringsprogramma te koppelen. Dit uitvoeringsprogramma is dynamisch en kan worden bijgesteld wanneer dat nodig is.

Een belangrijk rol voor het behoud van een stevige sociale basis is weggelegd voor onze dorpsondersteuners, dorpsraden, de zorgcoöperatie, werkgroepen zorg en wijkteams. Deze hebben een belangrijke signalerende rol voor het gebiedsteam van professionals die in het gemeentehuis werkzaam zijn.

In het gebiedsteam werken onder andere Lumens, de autisme expert, een GZ-psycholoog, schuldhulpverlening, de consulente Jeugd, de Wmo-consulente, de trajectregisseur inburgering, Senzer, jongerenwerk en consulente van MEE samen. Zij zitten dicht bij de beleidsmedewerkers, leerplichtambtenaar en regisseurs van de gemeente.

De gezamenlijke thuisbasis van een groot deel van het formele netwerk in het gemeentehuis draagt bij aan de integrale aanpak. We houden extra aandacht voor de samenwerking tussen het formele en het informele netwerk.

Verder is het van belang dat oplossingen van onderop komen en dat we daarin samenwerken. Goed luisteren naar wat wordt gevraagd en wat nodig is en daarmee invulling geven aan zowel burger- als overheidsparticipatie.

Toekomstbestendige scholen

We willen de sociale basis in onze gemeente versterken ook op het gebied van onderwijshuisvesting. Daarom voeren we een haalbaarheidsonderzoek uit voor nieuwbouw van het Commanderie College (Macropedius) met als voorkeurslocatie Sportpark Molenbroek, in vergelijking met de huidige locatie of in combinatie met naastgelegen perceel. Op basis van dit verdiepende scenario-onderzoek nemen we

Beleidsbegroting

een besluit welke keuze gemaakt wordt voor de toekomst. Daarnaast willen we een nieuwe basisschool realiseren in Gemert-Noord en een passend toekomstplan voor de basisscholen in Gemert-Zuid.

Een passend beleid voor inwoners die een steuntje in de rug kunnen gebruiken

De energiecrisis, de naweeën van Corona, de inflatie en de oorlog in Oekraïne hebben ertoe geleid dat een gedeelte van onze inwoners het (financieel) zwaar heeft of in de knel dreigt te komen. Dat betekent dat we de komende jaren niet alleen willen inzetten op het hoofdstuk verduurzaming en bijstand als gevolg van de energiecrisis, maar ook aandacht blijven houden voor een passend sociaal beleid voor die inwoners die het niet dreigen te redden. Door onder andere in te blijven zetten op vroegtijdige signalering van schulden en, indien nodig, passende schuldenregelingen, maar ook op het gebied van positieve gezondheid, het mee kunnen blijven doen in onze gemeente en op het gebied van laaggeletterdheid.

Sterke dienstverlenende en communicatieve organisatie

↑ Waar gaat het om?

We willen een gemeente zijn die een goede en passende dienstverlening levert naar onze inwoners en ondernemers. De verwachtingen ten aanzien van onze dienstverlening zijn hoog. Ontwikkelingen als toenemende digitalisering en veranderde wetgeving volgen elkaar in een snel tempo op. Zoals in het coalitieakkoord opgenomen blijven wij ook inzetten op een verdere digitalisering. Gelijktijdig zijn wij laagdrempelig en blijven wij toegankelijk voor alle inwoners. Dienstverlening raakt alle onderdelen binnen de organisatie en hiermee ook vrijwel alle medewerkers. Als organisatie zijn wij wendbaar om op deze vraag in te spelen en sluiten wij in onze dienstverlening aan bij de organisatieontwikkeling.

Bovendien willen we als gemeente onze ambities en maatschappelijke opgaven kunnen waarmaken. Dit vraagt om een robuuste en communicatief sterke ambtelijke organisatie. De ambtelijke organisatie moet daarom zowel kwantitatief (personele capaciteit) als kwalitatief versterkt worden, zoals eerder uit het onderzoek van organisatieadviesbureau & Van de Laar op verzoek van de gemeenteraad is gebleken. Het college en de gemeenteraad hebben vorig jaar (in de Kadernota 2022 en Begroting 2022) het toekomstbestendig maken van de gemeentelijke organisatie als een prioriteit benoemd. Inmiddels is een toekomstbestendig ontwikkelplan en nieuwe arbeidsmarktstrategie voor de gemeentelijke organisatie opgesteld (zie ook de Raadsinformatienota van 4 oktober 2022).

Met het uitgewerkte ontwikkelplan en de arbeidsmarktstrategie wordt beoogd de ambtelijke organisatie toekomstbestendig te maken zodat de gemeentelijke dienstverlening, bedrijfsvoering én de bestuurlijke ambities in de komende jaren adequaat kunnen worden uitgevoerd. Deze herstelslag is noodzakelijk omdat het presteren van de organisatie onder druk staat vooral als gevolg van eerdere bezuinigingen in combinatie met een toegenomen takenpakket van de gemeente.

Wat willen we bereiken?

Wij denken van buiten naar binnen en spelen met onze dienstverlening optimaal in op de wensen van onze inwoners en ondernemers. Dat vraagt van de medewerkers van de gemeente een servicegerichte houding. We willen een warm welkom voor onze inwoners met behoud van menselijk contact.

Dienstverleningsconcept

We herijken ons dienstverleningsconcept waarbij een (hernieuwde) richtinggevende visie volgt voor de manier hoe wij als organisatie omgaan met onze dienstverlening. Uiteraard sluit dit aan op de verwachtingen van onze inwoners. De vertaling van dit concept naar de medewerker/praktijk neemt een belangrijke plaats in. Onze servicegerichte dienstverlening en de uitgangspunten van het dienstverleningsconcept worden actief door de medewerkers uitgedragen. Actuele onderwerpen op de gemeentelijke website maken we beter vindbaar. Ook vernieuwen we onze baliedienstverlening met een vernieuwde inrichting van de publieksruimte in het gemeentehuis. Verder willen we de gemeentelijke communicatie verbeteren, meer proactief en op het niveau van begrijpelijke taal. We leiden onze medewerkers op om invulling te kunnen geven aan een goede communicatie.

In het streven naar integrale dienstverlening passend bij de inwoners en ondernemers van Gemert-Bakel, is de dienstverlening zo ingericht, dat zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met de diversiteit van de inwoners en ondernemers en de diversiteit van de vragen: omnichannel strategie. Dat wil zeggen: rekening houdend met situatie, mogelijkheden en voorkeuren, via verschillende kanalen, waarbij er keuzevrijheid is voor onze inwoners. Uitgangspunt is dat wij binnen onze dienstverlening blijven inzetten op een verdere digitalisering. Tegelijkertijd moeten alle inwoners en ondernemers optimaal toegang blijven houden tot de gemeentelijke dienstverlening. Daarom houdt de gemeente (met de online en fysieke dienstverlening) altijd rekening met mensen die digitaal niet vaardig zijn.

Beleidsbegroting

Toekomstbestendige ambtelijke organisatie

In het coalitieakkoord staat de ambitie om de optimalisatie van de ambtelijke organisatie voort te zetten zoals is afgesproken. Met specifiek aandacht voor de arbeidsmarktpositie van de gemeente ('binden en boeien van het personeel'), de kwaliteit van dienstverlening en communicatie, en meer programmatisch te werken door gericht samen te werken aan de doelen van de veranderopgaven, zoals de transitie buitengebied, klantgerichte dienstverlening of betere bereikbaarheid.

De volgende vijf organisatiedoelen staan centraal:

1. Een meer wendbare organisatie die in staat is om in te spelen op bestuurlijke en maatschappelijke ontwikkelingen;
2. De basis meer op orde in de bedrijfsvoering;
3. Duidelijke opgaven waarmee we met lef het verschil willen maken en waarbij we bewuster samenwerken met onze inwoners, ondernemers, gemeenten en ketenpartners;
4. Een organisatie die op laagdrempelige en toegankelijke wijze diensten verleent;
5. Een meer vitale organisatie, waar het prettig werken is.

In de ontwikkelagenda worden op vier fronten aanpassingen en/of verbeteringen doorgevoerd:

- a. Aanpassingen in de structuur en sturing van de organisatie met als doel het werk meer integraal en strategischer te organiseren over teamgrenzen heen, meer opgabegericht. De sturing van grote veranderopgaven (transitie buitengebied, vitale kernen incl. betere bereikbaarheid, stevige sociale basis, en een dienstverlenende en communicatieve organisatie) wordt programmatisch aangepakt onder opdrachtgeverschap van de directie. Tevens wordt hiermee beoogd de belangenbehartiging in de regio en het aantrekken van externe financieringsbronnen (co-financiering) te versterken. Daarnaast gaat het om meer integrale sturing van de beleidsontwikkeling in het ruimtelijk-economisch en de uitvoering in het gebiedsteam sociaal domein.
- b. Gerichte uitbreiding van de formatie: De conclusie van de doorlichting door organisatieadviesbureau & Van de Laar was dat Gemert-Bakel in verhouding met andere soortgelijke gemeenten een te krappe formatie heeft, mede als gevolg van jarenlange bezuinigingen (daling van de loonsom met 2,3 miljoen euro; circa 35 fte in de periode 2012-2015). Ook de meest recente benchmark van het A&O-fonds Gemeenten laat dit zien. Los van deze benchmarkgegevens blijkt ook in de praktijk dat de werkdruk op verschillende onderdelen in de organisatie onevenredig hoog is in het licht van de bestuurlijke ambities en opgaven. Willen we de ambities waarmaken dan is een inhaalslag noodzakelijk. Daarom wordt in de begroting 2023 voorgesteld de loonsom structureel bij te stellen met € 1.000.000, waarvan € 650.000 euro al in de Begroting 2022 was verwerkt. Aanvullend gaat het om een benodigd bedrag van € 350.000.
- c. Verbetering van de kwaliteit van werkwijzen en processen en de integrale samenwerking: Dit betekent onder meer het communicatiever maken van de organisatie, het versterken van de digitale vaardigheden en meer data- en opgabe gestuurd werken. Ook worden interne werkprocessen anders ingericht, zowel in het ruimtelijk domein (ruimtelijke procedures als gevolg van de invoering van de Omgevingswet en vanuit het oogpunt van versnelling) als in de bedrijfsvoering (onder andere inkoop- en contractmanagement, automatisering en informatisering en werving- en selectieproces). In het sociaal domein worden de samenwerkingsrelaties met de zorgpartners verder doorontwikkeld.
- d. De arbeidsmarktstrategie richt zich zowel op het sterker binden en boeien van huidige medewerkers als het aantrekken van nieuwe medewerkers. De arbeidsmarkt is ook voor gemeentelijk personeel sterk in verandering. Door de krapte op de arbeidsmarkt kunnen vacatures steeds moeilijker worden ingevuld en is het ook een uitdaging om het huidige personeel te blijven binden en boeien. Met de herijking van de arbeidsmarktpositie zetten we in op een evenwichtig personeelsbestand, zowel als het gaat om leeftijd als om het hebben van personeel passend bij het DNA van Gemert-Bakel. We creëren een moderne werkomgeving waarin medewerkers met plezier met elkaar en voor onze gemeente (blijven) werken. We bieden ontwikkelkansen en mogelijkheden voor beweging binnen onze organisatie. Ook kijken we op Peelniveau hoe we met elkaar de arbeidsmarktpositie in onze regio versterken, bijvoorbeeld door het opzetten van een talentenprogramma en het versterken van onze gezamenlijke recruitmentfunctie.

1

Algemene Zaken

Algemene Zaken

§2.1 Portefeuille Algemene Zaken

Inleiding

De portefeuille bevat de volgende taken:

- Coördinatie van het beleid;
- Algemene en bestuurlijke zaken;
- Openbare orde en veiligheid;
- Integraal veiligheidsbeleid;
- Coördinatie van handhaving;
- Informatiebeleid (inclusief Wet open overheid);
- Evenementen, kermissen en markten;
- Gemeentearchief;
- Vliegbasis De Peel;
- Aanjager en bewaker van samenwerking college en raad;
- Aanjager en bewaker majeure projecten (samen met verantwoordelijk portefeuillehouder);
- Dienstverlening.

Verbonden partijen

- Brabant Water NV;
- Dimpact;
- Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO).

Doelen portefeuille Algemene zaken

De portefeuille kent vijf doelen. Voor ieder doel is benoemd wat de resultaten zijn voor 2023 en of in deze begroting extra middelen daarvoor zijn toegekend.

Algemene zaken	 1: We hebben de belangrijkste veiligheidsthema's in onze gemeentelijke organisatie geborgd én verankerd in de afspraken met externe partners, en we voeren hierover de regie
	 2: Het inzicht in de handavingsinspanningen is transparant en eenduidig
	 3: Behouden en vergroten gebruik gemeentearchief
	 4: Vliegbasis de Peel is geen belemmering voor een leefbaar en toekomstbestendig buitengebied
	 5: Promotie en citymarketing van de gemeente Gemert-Bakel

Algemene Zaken

↑1

We hebben de belangrijkste veiligheidsthema's in onze gemeentelijke organisatie geborgd én verankerd in de afspraken met externe partners, en we voeren hierover de regie

Resultaten 2023

- We sturen actief op de belangrijkste veiligheidsthema's, zoals deze staan beschreven in het Integraal Veiligheidsplan;
- We staan in directe verbinding met de partners uit de diverse invalshoeken, zoals politie, Openbaar Ministerie en Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost;
- We faciliteren het Peelland Interventie Team;
- Uitvoeringsprogramma Veiligheid 2024 is gereed.

Extra middelen voor bereiken resultaten

Niet van toepassing.

↑2

Het inzicht in de handavingsinspanningen is transparant en eenduidig

Resultaten 2023

- We hebben nog meer verbinding tussen politie en Boa's georganiseerd zodat problemen in de wijk rondom veiligheid sneller opgepakt kunnen worden;
- We zorgen voor meer 'blauw' op straat;
- We organiseren meer samenwerking tussen handhaving en het ruimtelijk traject; We hebben het uitvoeringsprogramma 2023 uitgevoerd waarin de zaken die de hoogste risico's hebben en de meeste overlast geven, prioriteit krijgen;
- We hebben het handavingsbeleid geëvalueerd en geactualiseerd;
- We hebben het evenementenbeleid geëvalueerd en geactualiseerd.

Extra middelen voor bereiken resultaten

Niet van toepassing.

↑3

Behouden en vergroten gebruik gemeentearchief

Resultaten 2023

- Wij maken het benutten van archieven eenvoudiger door het verbeteren van de digitale toegankelijkheid;
- We zetten extra capaciteit in voor het verder digitaliseren van bouwvergunningen onder andere ten behoeve van de waardering in het kader van de WOZ door de BSOB;
- Wij gaan in gesprek met de gemeenteraad over de mogelijke bijdrage die het gemeentearchief kan bieden als ondersteuning op het gebied van recreatie en toerisme.

Extra middelen voor bereiken resultaten

In deze begroting is in zowel 2023 als in 2024 een eenmalig bedrag van € 50.000 opgenomen om de (papieren) archieven beter digitaal toegankelijk te maken.

Algemene Zaken

↑4

Vliegbasis de Peel is geen belemmering voor een leefbaar en toekomstbestendig buitengebied

Resultaten 2023

- De gemeente Gemert-Bakel is één van de twee regiegemeenten en vertegenwoordigd zowel de lokale als regionale belangen van de omliggende gemeenten;
- De deelname in de regionale overlegstructuur is geborgd, zodat effectief wordt samengewerkt binnen de regio en de lasten zoveel mogelijk worden verdeeld.

Extra middelen voor bereiken resultaten

In deze begroting is voor 2023 een eenmalig bedrag van € 50.000 opgenomen voor de mogelijkheid tot het verrichten van eigen onderzoek.

↑5

Promotie- en citymarketing van de gemeente Gemert-Bakel

Resultaten 2023

- Om de aantrekkingskracht van onze gemeente te versterken, promoten we de gemeente en onze gemeenschap met behulp van een promotiebudget;
- We behouden, versterken en vergroten het gemeentelijk netwerk. Daarnaast zetten we met citymarketing onze gemeente en onze gemeenschap zo goed mogelijk op de kaart.

Extra middelen voor bereiken resultaten

In deze begroting is voor 2023 een eenmalig bedrag van € 25.000 opgenomen

2

Zorg, Welzijn & Onderwijs

Zorg, Welzijn & Onderwijs

§2.2 Portefeuille Zorg, Welzijn & Onderwijs

Inleiding

De portefeuille bevat de volgende taken:

- Jeugdzorg en Wmo;
- Participatiewet;
- Welzijn;
- Schulddienstverlening en armoedebeleid;
- Inburgering;
- Subsidiebeleid en gebouwenbeheer;
- Onderwijs en onderwijshuisvesting;
- Volksgezondheid;
- Cultuur;
- Communicatie;
- Personeel en organisatie.

Verbonden partijen

- Samenwerking met Laarbeek;
- Senzer;
- GR Peelgemeenten;
- Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD);
- VvE MFA De Sprank.

Doelen portefeuille Zorg, Welzijn & Onderwijs

De portefeuille kent tien doelen. Voor ieder doel is benoemd wat de resultaten zijn voor 2023 en of in deze begroting extra middelen daarvoor zijn toegekend.

Zorg, Welzijn & Onderwijs	1: Toekomstbestendiger onderwijs (huisvesting): Behouden en continueren doorgaande lijn
	2: Inwoners met een ondersteuningsvraag worden beter geholpen, door hun samenredzaamheid te bevorderen
	3: De inwoners gezonder maken door een gezondere levensstijl, en de gezondheidsverschillen te verkleinen
	4: We geven extra aandacht aan mensen die laaggeletterd zijn en daarmee ook moeite hebben met digitale vaardigheden
	5: We zetten steviger in op schuldenproblematiek en ontwikkelen een langere termijnvisie
	6: Opstellen en vaststellen cultuurbeleid inclusief uitvoeringagenda
	7: Veiliger gebruiken van de gebouwen van KunstLokaal en De Eendracht
	8: Beter harmoniseren verantwoordelijkheden MFA's
	9: Vrijwilligers meer stimuleren, beter faciliteren en meer waarderen
	10: Subsidiebeleid vrijwilligers herijken

Resultaten 2023

- Per 1 januari 2023 is er een overlegstructuur met Stichting GOO over de Berglarenschool;
- Per 1 januari 2023 is er een haalbaarheidsstudie gestart naar de locatie Macropedius;
- Per 31 december 2023 is er een extra lokaal gerealiseerd bij basisschool De Kleine Kapitein, zodat peuterwerk en onderwijs onder 1 dak blijven bestaan;
- Per 1 januari 2023 zijn er overleggen met kinderdagverblijf Petrus Donders om te bespreken hoe deze duurzaam ingericht kan worden;
- In 2023 wordt er bij uitbreidingsplannen voor woningbouw rekening gehouden met onderwijshuisvesting. In Gemert-Noord wordt er een extra basisschool opgenomen in de uitbreidingsplannen;
- In 2023 is er aan de schoolbesturen gevraagd om een proces voor te stellen op basis waarvan bepaald kan worden wie de nieuwe basisschool in Gemert-Noord mag realiseren. De gemeente wenst hierbij diversiteit van onderwijsaanbod te bevorderen;
- De gemeenteraad besluit in oktober 2022 tot het instellen van een haalbaarheidsonderzoek naar de aangegeven scenario's. Deze scenario's zijn in het voorjaar van 2023 uitgewerkt en worden aan de gemeenteraad voorgelegd;
- De gemeenteraad wordt in 2022 verzocht om te besluiten tot het beschikbaar stellen van het voorbereidingskrediet, waarna in 2023 de verdere uitwerking van het plan zal plaatsvinden.

Extra middelen voor bereiken resultaten

- In deze begroting is een investering van € 32.095.000 opgenomen voor het Commanderie College. Dit geeft een jaarlijkse kapitaallast van € 1.605.000 vanaf 2026. Volgt uit de kadernota.
- In deze begroting is vanwege prijsstijgingen een extra investering van € 600.000 opgenomen voor Kindcentrum Berglaren bovenop de al aanwezige € 3.300.000. Dat geeft een extra jaarlijkse kapitaallast van € 25.000 vanaf 2024. Volgt uit de kadernota.
- In deze begroting is een investering van € 160.000 opgenomen voor een extra lokaal bij OBS De Kleine Kapitein. Dit geeft een jaarlijkse kapitaallast van € 8.000 vanaf 2024.
- Er is structureel € 25.000 extra voor kinderdagverblijf Petrus Donders opgenomen vanwege de cao verhogingen;
- Sec het opnemen van een plek voor onderwijshuisvesting kost geen geld, het bouwen van een nieuwe school wel. Het is nog niet bekend om welk bedrag het gaat.

↑2

Inwoners met een ondersteuningsvraag worden beter geholpen, door hun samenredzaamheid te bevorderen

Resultaten 2023

- Verkleinen wachtrijen Jeugdzorg door Jeugdzorg lokaal te organiseren:
 - Per 1 januari 2023 is de verbinding tussen Jeugd en het voorliggend veld geïntensiveerd (dorpsondersteuner Jeugd);
 - Per 1 januari 2023 is het Centrum voor Jeugd en Gezin uitgebreid met 2 fte voor de uitvoering van het preventieplan en is er een budget beschikbaar voor de uitvoering (materialen);
- Per 1 januari 2023 is de autisme-expert in dienst genomen omdat de pilot van de afgelopen jaren succesvol is gebleken;
- Uitvoering project 'Denormalisering alcohol en drugs' (SKIP).

Extra middelen voor bereiken resultaten

- Er is jaarlijks tot en met 2025 een bedrag opgenomen van € 170.000 voor preventie Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Dat is een uitbreiding van 2 fte;
- Om de autisme-expert voortzetten is nu structureel € 85.000 opgenomen in de begroting. Dat is 1 fte;
- Voor extra dataverzameling en voor jaarlijkse preventieve activiteiten is structureel € 10.000 opgenomen.

↑3

De inwoners gezonder maken door een gezondere levensstijl, en de gezondheidsverschillen te verkleinen

Resultaten 2023

- Uitvoering geven aan het preventie- en beweegakkoord.
- Per 1 januari 2023 zet het jongerenwerk in op het voorkomen van eenzaamheid van jongeren;
- Jonge mantelzorgers zijn in beeld bij het steunpunt mantelzorg bij de Zorgcoöperatie Gemert (is nu al zo);
- Jaarlijks vindt voor hen rondom de dag van de mantelzorg een activiteit plaats voor ontmoeting en ontspanning, georganiseerd door de jongerenwerkers.
- Voortzetten Alzheimer Café, dit wordt uitgebreid met Parkinson informatiemiddagen;
- In het preventie- en beweegakkoord wordt bewegen voor ouderen gestimuleerd;
- Meer aanbod van dementievriendelijke hulpmiddelen (bij Wmo);
- Onderzoek doen naar implementatie van E-health innovaties bij mensen met dementie of kwetsbare ouderen;
- Onderzoek doen naar de meerwaarde van aansluiten bij OZO verbindzorg (bij kwetsbare ouderen);
- Per 1 januari 2023 zijn de tarieven JGZ geharmoniseerd in de GGD-regio;
- Per 1 januari 2023 inspecteert de GGD 50% van de gastouders in onze gemeente.

Extra middelen voor bereiken resultaten

- Om 50% van de gastouders jaarlijks te kunnen inspecteren is structureel € 7.000 extra opgenomen in deze begroting. Volgt uit de kadernota;
- Voor implementatie en onderzoek naar E-health is structureel € 5.000 opgenomen.

4

We geven extra aandacht aan mensen die laaggeletterd zijn en daarmee ook moeite hebben met digitale vaardigheden

Resultaten 2023

- Het verhogen van de basisvaardigheden (taal, rekenen en digitale vaardigheden) van de inwoners van de gemeente Gemert-Bakel tot het vereiste niveau van zelfredzaamheid (niveau 2F). Met de volgende aanvullende doelen gesteld:
 - Het bereiken van 50 NT1 laaggeletterden;
 - Het bereiken van 5 werkgevers met hun werknemers (waaronder agrariërs met een maatwerkaanbod;
 - Indien nodig en gewenst vanuit de doelgroep extra aanbod realiseren op een andere locatie dan in Gemert (wijk- of doelgroepgericht).

Extra middelen voor bereiken resultaten

Niet van toepassing.

5

We zetten steviger in op schuldenproblematiek en ontwikkelen een langere termijnvisie

Resultaten 2023

- Per 1 januari 2023 is er een Regionaal Beleidskader Schuldhulpverlening voor meerdere jaren;
- We voeren sinds 2021 vroegsignalering uit bij betalingsachterstanden conform het plan van aanpak vroegsignalering binnen de schuldhulpverlening 2021. Gezien de energiearmoede en de inflatie schalen we dit op in 2023;
- In 2023 zetten we verder in op verbetering van de financiële zelfredzaamheid van inwoners en de zichtbaarheid van beschikbare financiële hulp;
- In 2023 participeren we in het traject Master Klantreis onder leiding van de VNG. Dit doen we samen met Senzer en de GR peelgemeenten. Doel is te leren waar verbeteringen wenselijk zijn zodat onze inwoners nog beter en sneller kunnen worden geholpen bij financiële vraagstukken;
- In 2023 onderzoeken we of en hoe we de minimaregelingen in de GR Peelgemeenten op inhoud harmoniseren. Hiermee zorgen we voor één uitvoeringsbeleid voor alle inwoners van de 5 Peelgemeenten;
- In 2023 onderzoeken we of we de inkomensnorm voor minimaregelingen in de GR Peelgemeenten harmoniseren op 120% (IPV 110%). Een grotere groep inwoners uit Gemert-Bakel komt dan in aanmerking voor de minimaregelingen.

Extra middelen voor bereiken resultaten

Mogelijk zijn in 2023 extra middelen nodig voor:

- Extra capaciteit voor Lumens voor uitvoering van vroegsignalering;
- Extra middelen voor ontwikkelen van communicatiemateriaal voor doelgroepen over ons financiële ondersteuning en voor uitvoeren van budgettrainingen;
- Programmakosten als het gaat om de Pas Vooruit of een (nog te ontwikkelen) maatwerkbudget voor financiële compensatie energiearmoede.

Mocht gedurende 2023 blijken dat extra middelen nodig zijn zal een verzoek daartoe volgen.

↑6

Opstellen en vaststellen cultuurbeleid inclusief uitvoeringagenda

Resultaten 2023

- Er is een overkoepelend samenhangend cultuurbeleid dat ervoor zorgt dat:
 - Iedereen kan meedoen;
 - Er is kans voor ontplooiing en talentontwikkeling voor iedereen;
 - Cultuur verbindt;
 - Cultuur is toegankelijk voor iedereen;
- Per 1 juli 2023 is er cultuurbeleid (inclusief uitvoeringsagenda) opgesteld.

Extra middelen voor bereiken resultaten

Voor het opstellen van een cultuurbeleid zijn in 2022 al middelen beschikbaar gesteld door de raad. Deze middelen worden aangewend om cultuurbeleid (inclusief uitvoeringsagenda) op te stellen.

↑7

Veiliger gebruiken van de gebouwen van KunstLokaal en De Eendracht

Resultaten 2023

- Een plan opstellen voor de meest noodzakelijke investeringen voor het veilig kunnen blijven gebruiken van de gebouwen van KunstLokaal en De Eendracht;
- Op stellen van een financieel- en uitvoeringsplan. Het plan bestrijkt de periode totdat uitvoering wordt gegeven aan “Een richtinggevende keuze om te komen tot één Cultuurhuis”.

Extra middelen 2023 voor bereiken resultaten

Niet van toepassing.

↑8

Beter harmoniseren verantwoordelijkheden MFA's

Resultaten 2023

- Gelijke positie van de MFA's in de verschillende dorpskernen;
- Per 1 januari 2023 zijn er afspraken gemaakt met MFA D'n Eik zodat het onderhoud toekomstbestendig is;
- Per 1 januari 2023 is het beheer en onderhoud van MFA De Samenstroom overgedragen aan Stichting GOO.

Extra middelen 2023 voor bereiken resultaten

- In deze begroting is voor is dak en W-installaties MFA D'n Eik een investering van € 499.000 opgenomen welke een structurele kapitaallast van € 54.000 geeft vanaf 2024. Volgt uit de kadernota;
- Voor MFA D'n Eik is tevens structureel met ingang van 2023 € 25.000 opgenomen voor onderhoud. Volgt uit de kadernota;
- Voor overdracht van het beheer en onderhoud MFA De Samenstroom is een structureel bedrag van € 21.000 opgenomen.

Vrijwilligers meer stimuleren, beter faciliteren en meer waarderen

Resultaten 2023

- Inwoners en (maatschappelijke) organisaties worden gestimuleerd en ondersteund bij het vinden en aanbieden van geschikte vrijwilligersactiviteiten en in hun onderlinge samenwerking;
- Per 1 december 2023 is er een informatie- en steunpunt voor alle vrijwilligers van Gemert-Bakel;
- Per 1 december 2023 is er een beleidsdocument over waardering van vrijwilligers afgestemd op de motivatie, wensen en behoeften.

Extra middelen voor bereiken resultaten

Niet van toepassing.

Subsidiebeleid vrijwilligersorganisaties herijken

Resultaten 2023

- We belonen verenigingen die komen met goede initiatieven om inzet door vrijwilligers te stimuleren en we zetten in op het belonen van initiatieven in het kader van wederkerigheid.
- We onderzoeken en doen een voorstel om het subsidiebeleid voor vrijwilligersorganisaties te herijken. Bij de aanpassing van het subsidiebeleid houden we rekening met de exploitatiebijdrage die de basis buitensportverenigingen voor de velden/veldinrichtingen moeten betalen en leggen we een relatie met het vastgoedbeleid sport

Extra middelen voor bereiken resultaten

In deze begroting is eenmalig € 35.000 in 2023 opgenomen voor inhuren externe capaciteit voor het herijken van het subsidiebeleid.

3

Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën

§2.3 Portefeuille Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën

Inleiding

De portefeuille bevat de volgende taken:

- Ontwikkeling buitengebied;
- Landschapsbeheer en natuurontwikkeling;
- Water;
- Omgevingsvisie;
- Financiën;
- Vastgoed;
- Bouwgrondexploitatie en grondzaken;
- Bakelse Plassen;

Verbonden partijen

- Belastingssamenwerking Oost-Brabant (BSOB);
- Bureau Inkoop en Aanbestedingen Zuidoost Brabant (BIZOB);
- BNG Bank;
- Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB).

Doelen portefeuille Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën

De portefeuille kent zes doelen. Voor ieder doel is benoemd wat de resultaten zijn voor 2023 en of in deze begroting extra middelen daarvoor zijn toegekend

Toekomstbestendig Buitengebied Financiën	 1: Een levendig, leefbaar en toekomstbestendig buitengebied
	 2: De proeftuin Elsendorp levert met de nieuwe manier van samenwerken een bijdrage aan het leefbaar houden van Elsendorp
	 3: Ondersteunen stoppen agrarische ondernemingen
	 4: Klimaatrobuustere gemeente en voorkomen waterlast in kernen
	 5: Verbeteren biodiversiteit
	 6: Een financiële gezonde balans van de gemeente waarbij de solvabiliteit 15% bedraagt en de schuldenquote 90% bedraagt in 2030

Resultaten 2023

- Vastgestelde omgevingsvisie met bijbehorende gebiedsvisies voor het buitengebied, hierin wordt de waterproblematiek en natuurontwikkeling meegenomen;
- Het ondersteuningsteam begeleidt ondernemers in buitengebied naar een toekomstbestendige bedrijfsvoering die past bij de vastgestelde omgevingsvisie, waarbij de sociale en gezondheidscomponent wordt meegenomen;
- Het geurbeleid is geëvalueerd;
- We monitoren de milieueffecten op basis van de omgevingsvisie;
- We trekken lege vergunningen actief in;
- Met een programmatische aanpak realiseren we de doelen uit de omgevingsvisie.

Extra middelen voor bereiken resultaten

- Voor de omgevingsvisie is structureel € 15.000 opgenomen in deze begroting, waarbij het bedrag in 2025 eenmalig wordt verhoogd naar € 115.000. Volgt uit kadernota;
- Voor cofinanciering transitie buitengebied is eenmalig € 500.000 opgenomen in 2023;
- Voor het beleid transitie buitengebied is eenmalig € 100.000 opgenomen in 2023. Daarbij wordt de uitwerking van de 'motie startnotitie stikstof' uit juli 2022 betrokken.

Resultaten 2023

- We monitoren jaarlijks de milieueffecten van de proeftuin Elsendorp op basis van de visie proeftuin Elsendorp;
- Het ondersteuningsteam begeleidt ondernemers in Elsendorp naar een toekomstbestendige bedrijfsvoering die past bij de vastgestelde visie Proeftuin Elsendorp, waarbij de sociale en gezondheidscomponent wordt meegenomen;
- De Stichting Boerenapostel realiseert de maatschappelijke projecten om de visie Proeftuin te realiseren waarover jaarlijks wordt gerapporteerd aan de gemeente;
- We gebruiken de ervaringen die worden opgedaan in het kader van het bestemmingsplan met verbrede reikwijdte voor de implementatie van de Omgevingswet en de vastgestelde omgevingsvisie Gemert-Bakel met bijbehorende omgevingsplannen.

Extra middelen voor bereiken resultaten

In deze begroting is structureel € 10.000 opgenomen voor monitoring resultaten proeftuin Elsendorp.

3

Ondersteuning stoppende agrarische ondernemingen

Resultaten 2023

- Er is sociaal-maatschappelijk perspectief voor individuele agrarische ondernemers die stoppen of omschakelen
- Er is voldoende budget voor snelle interventie door sociaal werker bij sociale en/of psychische problemen, gerelateerd aan stress rondom de (financiële) afwikkeling bij beëindiging. Het gaat vooral om cases te normaliseren en om gespecialiseerde professionele begeleiding te organiseren;
- Er wordt een behoeftepeiling uitgevoerd over de vraag naar (om)scholing voor agrarisch (verwante) ondernemers in Gemert-Bakel.

Extra middelen voor bereiken resultaten

Niet van toepassing.

4

Klimaatrobuustere gemeente en voorkomen waterlast in kernen

Resultaten 2023

- We starten met het aankopen van de gronden zoals aangegeven in het hemelwaterstructuurplan.
- We verwerven minimaal één plek in samenwerking met onze partners;

Extra middelen 2023 voor bereiken resultaten

Niet van toepassing.

5

Verbeteren biodiversiteit

Resultaten 2023

- Conform beleid wordt er ingezet op het verbeteren van de biodiversiteit. Koppelkansen in relatie tot waterberging rondom de dorpen worden benut, zoals de aanleg van de groene waterberging Fabrieksloop.

Extra middelen voor bereiken resultaten

Niet van toepassing.

6

Een financiële gezonde balans van de gemeente waarbij de solvabiliteit 15% bedraagt en de schuldenquote 90% bedraagt in 2030

Resultaten 2023

- Een structureel sluitende Begroting 2023 waarbij de financiële kaders zijn toegepast;
- Een nieuwe Nota grondbeleid in 2023 met daarbij nieuwe spelregels over het beschikbare budget voor aankoop gronden;
- Voorstel voor de grondprijzen in 2023.

Extra middelen voor bereiken resultaten

Voor een reële begroting is een structureel extra bedrag voor inflatie opgenomen van € 602.000. Daarnaast is een structureel bedrag oplopend tot € 356.000 in 2026 verwerkt voor stijging van de rente van 2,5% naar 3%.

4

Economie, Duurzaamheid & Recreatie

Economie, Duurzaamheid & Recreatie

§2.4 Portefeuille Economie, Duurzaamheid & Recreatie

↑ Inleiding

De portefeuille bevat de volgende taken:

- Economische zaken (inclusief MRE);
- Bedrijventerreinen;
- Arbeidsmigranten;
- Afval en milieustraat;
- Energie, duurzaamheid en klimaat;
- Toerisme en recreatie;
- Golfbaan;
- Sport en sportaccommodaties;
- Dorpsraden en burgerparticipatie;
- Retail (inclusief horeca- en terrassenbeleid);
- Verkeersveiligheid en onderhoud wegen.

Verbonden partijen

- Blink;
- Metropoolregio Eindhoven (MRE) inclusief Brainport Eindhoven;
- Beheerstichting Golfbaan Stippelberg;
- VvE garage Ruijschenberg en VvE parkeren Kruiseind.

Doelen portefeuille Economie, Duurzaamheid & Recreatie

De portefeuille kent tien doelen. Voor ieder doel is benoemd wat de resultaten zijn voor 2023 en of in deze begroting extra middelen daarvoor zijn toegekend.

Economie, Duurzaamheid & Recreatie	 1: We gaan inwoners, bedrijven en instanties stimuleren tot duurzamer gedrag en handelen
	 2: We zijn beter uitgerust om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen
	 3: Inwoners, bedrijven en instellingen zijn beter in staat om duurzame energie op te wekken en passen dit meer toe
	 4: Een effectiever afvalbeleid
	 5: We stimuleren en versterken toerisme en recreatie vanuit de eigen identiteit en door regionaal te denken
	 6: Iedere kern eigen voorzieningen sport & bewegen
	 7: Inwoners zijn beter gefaciliteerd en gestimuleerd om te bewegen en te sporten
	 8: Verbeteren van de kwaliteit van de recreatieve fietspaden
	 9: Betere luchtkwaliteit verbeteren door tien concrete verbeterpunten het Schone lucht akkoord te realiseren
	 10: Betere invulling burgerparticipatie

Resultaten 2023

- In 2023 heeft de gemeenteraad een visie vastgesteld waarin we laten zien wat de route is naar een duurzamer Gemert-Bakel. De ambities met betrekking tot energie en klimaat voor de periode 2023-2026 liggen vast en volgen landelijk en provinciaal beleid. De samenleving van Gemert-Bakel is betrokken bij de totstandkoming van het beleid;
- In 2023 gaan we door met jaarlijkse acties georganiseerd met onze partners Goed Wonen, Commandrijcollege, Ondernemersverenigingen en Duurzaam Gemert-Bakel waaronder een dag van de duurzaamheid en themabijeenkomsten voor inwoners;
- In 2023 is besloten of we deelnemen aan een gezamenlijke regionale actie met betrekking tot isolatie (De groene zone 2.0);
- In 2023 is de samenwerking met Stichting Energiehuis Slim Wonen voortgezet;
- In 2023 is jaarschijf 2023 van het bespaarplan uitgevoerd;
- In 2023 wordt er gedurende vier jaar door onderwijsinstellingen, in samenwerking met de gemeente en woningcorporatie Goed Wonen Gemert, een onderzoek gestart naar energietransitie in kwetsbare wijken;
- Eind 2023 zijn alle rijksmiddelen ingezet ten behoeve van bestrijding van de lokale energiearmoede;
- Eind 2023 is Gemert-Bakel een innovatieve gebruiker van een nieuwe producten op gebied van duurzaamheid (launching customer).

Extra middelen 2023 voor bereiken resultaten

- Er is in deze begroting een investering van € 3.767.000 opgenomen voor leningen voor isolatieprogramma Groene Zone 2.0 aan inwoners. Volgt uit de kadernota;
- Voor Energiehuis Slim Wonen is een structureel bedrag opgenomen oplopende van € 45.000 in 2023 tot € 59.000 in 2026. Volgt uit kadernota;
- Er is eenmalig € 100.000 in 2023 opgenomen voor pilots innovatieve inkoop (launching customer);
- Voor visievorming en de uitvoeringagenda is eenmalig € 50.000 opgenomen in 2023;
- Structureel € 15.000 voor het ondersteunen van lokale initiatieven transitievisie warmte;
- Er is eenmalig € 536.000 SPUK voor energiearmoede opgenomen. Dat is een Rijkssubsidie en verloopt daarmee neutraal voor deze begroting;

Alle bovenstaande kosten komen nu ten laste van de gemeentelijke begroting. Het Rijk komt echter nog met substantiële structurele middelen voor uitvoering van het klimaatakkoord. Die bijdrage wordt voor dat doel geoordeeld. Al in de begroting geraamde kosten worden daarbij wel eerst verminderd.

↑2

We zijn beter uitgerust om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen

Resultaten 2023

- In 2023 heeft de gemeenteraad een visie vastgesteld waarin we laten zien wat de route is naar een duurzamer Gemert-Bakel. De ambities met betrekking tot energie en klimaat voor de periode 2023-2026 liggen vast en volgen landelijk en provinciaal beleid. De samenleving van Gemert-Bakel is betrokken bij de totstandkoming van het beleid;
- In 2023 gaan we door met jaarlijkse acties georganiseerd met onze partners waaronder klimaatacties voor inwoners.

Extra middelen voor bereiken resultaten

- Voor klimaatadaptatie is in zowel 2023 als 2024 eenmalig een bedrag van € 25.000 opgenomen in deze begroting. Volgt uit kadernota.

Deze kosten komen nu ten laste van de gemeentelijke begroting. Het Rijk komt echter nog met substantiële structurele middelen voor uitvoering van het klimaatakkoord. Die bijdrage wordt voor dat doel geormerkt. Al in de begroting geraamde kosten worden daarbij wel eerst verminderd.

↑3

Inwoners, bedrijven en instellingen zijn beter in staat om duurzame energie op te wekken en passen dit meer toe

Resultaten 2023

- Begin 2023 is er inzicht in de energiebehoefte van Gemert-Bakel en de mogelijkheden om deze toekomstige energievraag duurzaam in te vullen;
- Uiterlijk begin 2023 heeft de gemeenteraad een actueel afwegingskader en toetsingskader zonnevelden vastgesteld, waarbij rekening is gehouden met de netcongestie;
- Begin 2023 zijn eventuele lokale innovaties en pilots van gebied van energie in beeld gebracht;
- In 2023 is de procedure om te komen tot 5 pilots zonnevelden opgestart;
- In 2023 heeft de gemeenteraad besloten welke initiatieven zonnevelden uitgewerkt kunnen worden;
- Begin 2023 is besloten of we deelnemen aan een nieuwe aanbesteding van De Groene Zone (lening voor zonnepanelen);
- De voortgangsrapportage RES 2.0 is uiterlijk juli 2023 vastgesteld;
- In 2023 is duidelijk of Gemert-Bakel op grotere schaal het opwekken van groen gas wil toestaan.

Extra middelen voor bereiken resultaten

- Er is in deze begroting een investering van € 1.310.000 opgenomen voor leningen aan inwoners voor het project Groene Zonnepanelen. Volgt uit de kadernota;
- Er is eenmalig € 15.000 in 2023 opgenomen voor uitvoering RES. Volgt uit de kadernota;
- Er is eenmalig € 50.000 in 2023 opgenomen voor onderzoeken groen gas;
- Er is eenmalig € 50.000 in 2023 opgenomen voor onderzoek naar verduurzaming vastgoed verenigingen;
- Er is voor 2023 € 20.000 en de jaren daarna € 5.000 opgenomen voor de energiemix.

Alle bovenstaande kosten komen nu ten laste van de gemeentelijke begroting. Het Rijk komt echter nog met substantiële structurele middelen voor uitvoering van het klimaatakkoord. Die bijdrage wordt voor dat doel geormerkt. Al in de begroting geraamde kosten worden daarbij wel eerst verminderd.

↑4

Een effectiever afvalbeleid

Resultaten 2023

- We gaan afvalbeleid opstellen;
- Per 1-1-2023 is contactloos betalen aan de poort bij de milieustraat geïmplementeerd.

Extra middelen voor bereiken resultaten

In 2022 zijn middelen toegekend voor het opstellen van het afvalbeleid. Via de 3^e financiële rapportage 2022 zal voorgesteld worden die over te hevelen naar 2023.

↑5

We stimuleren en versterken toerisme en recreatie vanuit de eigen identiteit en door regionaal te denken

Resultaten 2023

- Een Regionale agenda vrijetijdseconomie De Peel (2030) is opgesteld, inclusief ambities en uitvoeringsagenda;
- De omgevingsvisie is opgesteld, waarin de visie op recreatie en toerisme een integraal onderdeel is. De 'Visie, Toerisme en recreatie Gemert-Bakel 2022-2025' van de VVV Heerlijk Vrij Gemert-Bakel is input voor de omgevingsvisie;
- Een aanspreekpunt voor ondernemers Recreatie & Toerisme is georganiseerd;
- Gemert-Bakel blijft aangesloten bij de regiomarketing Land van de Peel;
- Een vernieuwend VVV inspiratiepunt Gemert-Bakel is gerealiseerd. Strategische doelen hierbij zijn het verhogen van de bestedingen en de waardering van gasten en inwoners én het versterken van de merkbeleving van Gemert-Bakel.

Extra middelen voor bereiken resultaten

- In 2021 zijn twee regiomarketeers aangesteld voor de marketing van het toeristische en recreatieve aanbod voor Land van de Peel. Om dit voortzetten is voor het jaar 2023 € 6.000 extra budget opgenomen en vanaf 2024 € 35.000;
- Voor uitvoering van de motie VVV inspiratiepunt is een eenmalige bijdrage van € 70.000 opgenomen in 2023. Daarnaast zijn er kosten voor de ruwbouw van € 30.000. Deze wordt gedekt uit al bestaande budgetten.

↑6

Iedere kern eigen voorzieningen sport & bewegen

Resultaten 2023

- Wij gaan de afspraken rondom sport-vastgoed uniformiseren en zetten het lopende traject van het sport-vastgoedbeleid voort. Het resultaat is een vastgesteld plan Vastgoedbeleid sport 2023-2032. De overeenkomsten met de verenigingen worden geüniformeerd tijdens de looptijd van het vastgoedbeleidsplan;
- In het vastgoedbeleidsplan sport nemen we op dat basis buitensportverenigingen ondersteund worden bij het legionellabeheer. Dit doen we door de kosten van noodzakelijke inspecties, RI&E (Risico Inspectie en Evaluatie) en monsternamen voor legionella voor de basis buitensportverenigingen te vergoeden en ze inhoudelijk te begeleiden rondom de uitvoering van deze inspecties;
- We steken in op het overeind houden van alle sportverenigingen. Dit doen we door in te zetten op het behoud van de verenigingsondersteuner (buurtsportcoach) om samenwerking tussen verenigingen onderling te bevorderen en de verenigingen te adviseren bij allerlei vraagstukken.

Economie, Duurzaamheid & Recreatie

Daarnaast zetten we in op de uitbreiding van 0,5 fte verenigingsondersteuner door overkoepelende taken uit te voeren in opdracht van en in samenwerking met de verenigingsbesturen. In samenwerking met de verenigingsbesturen wordt gekozen op welke projecten de verenigingsondersteuner wordt ingezet. Voorbeelden van projecten zijn het voeren van een campagne om vrijwilligers aan te trekken, het opzetten van activiteiten om leden te werven, het opzetten van nieuwe sportactiviteiten (bijv. voor ouderen) en actief ondersteuning bieden bij het actualiseren van de statuten.

Extra middelen 2023 voor bereiken resultaten

- Voor behoud van de huidige verenigingsondersteuner (buurtsportcoach) is structureel een extra bedrag opgenomen van € 3.000. Dit bedrag is nodig gezien de schaarste op de markt en de stijging van de lonen;
- Voor de uitbreiding van 0,5 fte buurtsportcoach (hbo+ verenigingsondersteuning) is structureel € 40.000 opgenomen in deze begroting.

Inwoners zijn beter gefaciliteerd en gestimuleerd om te bewegen en te sporten

Resultaten 2023

- We zetten in op structureel behoud van de verenigingsondersteuner. De verenigingsondersteuner jaagt, samen met de GGD, initiatieven aan vanuit het Lokaal Beweeg- en preventieakkoord en voert de administratie voor de Stuurgroep;
- We blijven actief participeren in de Stuurgroep van het Beweeg- en preventieakkoord en anticiperen op cofinanciering vanuit het Rijk zoals bijvoorbeeld de beweegtuinen;
- We behouden de buurtsportcoaches en maken daarin combinaties met sociale doelen zoals ouderenzorg en zorg voor mensen met beperkingen. We blijven aangehaakt bij Uniek Sporten;
- We zorgen voor een efficiënt en doelmatig sporthalbeheer in sporthal Molenbroek zodat de scholen en verenigingen in een schone, hele en veilige sporthal kunnen sporten. Een aantal verenigingen hebben aangegeven het zelftoezicht niet uit te kunnen voeren. Er ontbreekt bij hen op dit moment voldoende draagvlak om dit verder in te kunnen voeren. Dit houdt in dat, naast het beheer, tevens het toezicht noodgedwongen verder deel uitmaakt van de professionalisering;
- We laten onze basisschoolleerlingen kennismaken met het (complete) sport- en cultuuraanbod bij hen in de buurt. Dat is belangrijk, want zo worden ze gestimuleerd om zich te ontwikkelen. Maar ook voor de organisaties/verenigingen is dit een kans. De ervaring leert namelijk dat 15% van de kinderen na de kennismakingslessen lid wordt (landelijke cijfers). Dit doen we door in september kleurrijke Sjors Sportief boekjes te verspreiden op alle basisscholen in Gemert-Bakel;
- We enthousiasmeren nieuwkomers om te sporten en/of vrijwilliger te worden bij sportverenigingen. Dit doen we samen met de verenigingen;
- We geven nieuwkomers en volwassenen met onvoldoende financiële middelen de kans om te sporten. Dit doen we door de pilot sportondersteuning 18+ te continueren. Via Stichting Leergeld kunnen kinderen en jongeren meedoen aan vrijetijdsactiviteiten zoals sport of zwemles.

Extra middelen voor bereiken resultaten

- Voor behoud van de huidige buurtsportcoaches scholen en doelgroepen is structureel een extra bedrag opgenomen van € 22.000. Dit bedrag is nodig gezien de schaarste op de markt en de stijging van de lonen;
- Voor het voortzetten van de pilot Sportondersteuning 18+ is structureel € 10.000 opgenomen;
- Voor het voortzetten van Sjors Sportief is structureel € 8.000 opgenomen.

↑8

Verbeteren van de kwaliteit van de recreatieve fietspaden

Resultaten 2023

- Een inventarisatie naar de kwaliteit van de recreatieve fietspaden wordt uitgevoerd.
- Er wordt een uitvoeringsplan opgeleverd gebaseerd op de inventarisatie. Eerste acties uit het uitvoeringsplan worden gerealiseerd.

Extra middelen 2023 voor bereiken resultaten

In 2023 is eenmalig een bedrag van € 50.000 opgenomen voor een onderzoek naar de fietspaden.

↑9

Betere luchtkwaliteit door tien concrete verbeterpunten uit het Schone Lucht akkoord te realiseren

Resultaten 2023

- In het eerste kwartaal van 2023 wordt er een plan van aanpak opgeleverd met 10 concrete verbeterpunten voor de luchtkwaliteit.

Extra middelen voor bereiken resultaten

Voor het uitvoeren adviezen en onderzoeken is eenmalig € 10.000 opgenomen in 2023.

↑10

Betere invulling burgerparticipatie

Resultaten 2023

- Er is een duidelijk handelingsperspectief dat leidend is voor de gemeentelijke organisatie;
- Ondersteuning voor gemeentelijke medewerkers om invulling te geven aan uitgangspunten bij handelingsperspectief;
- Er zijn (beleids)vragen geformuleerd als indicatoren aan de hand waarvan de effectiviteit van burgerbetrokkenheid gepeild kan worden;
- Er is een burgerpeiling over burgerbetrokkenheid verricht;
- Structurele monitoring van gestelde doelen is geborgd;
- (Georganiseerde) Inwoners, bedrijven en gemeente weten van elkaar wat er leeft en werken op lokaal niveau samen aan maatschappelijke opgaven.

Extra middelen 2023 voor bereiken resultaten

In 2023 is eenmalig € 40.000 opgenomen voor externe ondersteuning van de organisatie bij het groeien naar een meer participatieve organisatie (handelingsperspectief en een burgerpeiling).

5

Wonen & Levendige Dorpscentra

Wonen & Levendige Dorpscentra

§2.5 Portefeuille Wonen & Levendige Dorpscentra

Inleiding

De portefeuille bevat de volgende taken:

- Wonen;
- Volkshuisvesting;
- Monumenten;
- Kasteel;
- Wijkscouw (coördinerend, inhoudelijk per portefeuille oplossen);
- Openbaar beheer;
- Mobiliteit regionaal;
- Speelgelegenheden;
- Centrumontwikkelingen Bakel, Gemert, Milheeze en Handel.

Verbonden partijen

- Geen

Doelen portefeuille Wonen & Levendige Dorpscentra

De portefeuille kent elf doelen. Voor ieder doel is benoemd wat de resultaten zijn voor 2023, wat het beoogd effect is en of in deze begroting extra middelen daarvoor zijn toegekend.

Wonen & Levendige Dorpscentra	 1: Behoud kasteel door ontwikkeling
	 2: Implicaties van ruimtelijke ontwikkelingen op de infrastructuur op de locaties Ridderplein, Gelind en Komweg zijn onderzocht
	 3: Het centrum van Gemert wordt levendiger
	 4: Een vitalere kern Bakel
	 5: Sterkere N-wegenstructuur
	 6: Betere mobiliteitsstructuur
	 7: Verbeteren Openbaar Vervoer
	 8: Sneller oplossen knelpunten leefbaarheid, veiligheid en openbare ruimte
	 9: Leefomgeving aantrekkelijker maken en biodiversiteit verbeteren
	 10: Speelgelegenheden meer inclusief maken
	 11: 2.400 nieuwe woningen in 2032

Wonen & Levendige Dorpscentra

↑1

Behoud kasteel door ontwikkeling

Resultaten 2023

- Bestemmingsplanprocedures voeren en vergunningen verlenen voor de planonderdelen Ommuurde tuin, De Haag, het poortgebouw, de carré, parkeergarage en wellness binnen de vastgestelde kaders van de gemeenteraad;
- Borgen van de openstelling van de kasteeltuin.

Extra middelen 2023 voor bereiken resultaten

Niet van toepassing.

↑2

Implicaties van ruimtelijke ontwikkelingen op de infrastructuur op de locaties Ridderplein, Gelind en Komweg zijn onderzocht

Resultaten 2023

We versterken het winkelgebied door in te zetten op de toegankelijkheid en aantrekkelijkheid van het centrum. Tegelijkertijd maken we daarbij de aansluiting bij de ontwikkelingen die in de verschillende deelgebieden van het centrum de komende periode starten.

- Op basis van onderzoek hebben we de opdracht vastgesteld voor de pilot autoluw centrum;
- Samen met Stichting BIZ is gestart met de uitvoering pilot autoluw;
- Samen met Stichting BIZ zijn de conclusies, aanbevelingen en de invoering van de structurele verkeersmaatregel vastgesteld;
- Er is gestart met het onderzoek naar de implicaties van ruimtelijke ontwikkelingen in het centrum op de infrastructuur van Ridderplein, Gelind en Komweg.

Extra middelen 2023 voor bereiken resultaten

In deze begroting is voor centrumontwikkeling Gemert een extra eenmalig bedrag van € 300.000 in 2023 opgenomen en een eenmalig bedrag van € 100.000 in 2024.

↑3

Het centrum van Gemert wordt levendiger

Resultaten 2023

Samen met Stichting BIZ werken we aan versterking van het ondernemersveld, het versterken van het ondernemersnetwerk, de promotie van Gemert Vorstendom en het aantrekkelijker maken van het winkelgebied met de volgende acties:

- Samen met Stichting BIZ zijn twee kennissessies georganiseerd voor ondernemers met informatie die betrekking heeft op vragen rondom vastgoed en toegankelijkheid van het centrum;
- Stichting BIZ heeft voor de feestdagen voor meer sfeerverlichting in het winkelgebied gezorgd;
- Samen met de ondernemers is een tijdelijke verkeersremmende maatregel georganiseerd;
- Samen met de VVV is met de inrichting van het VVV-inspiratiepunt gestart;
- Samen met Stichting BIZ en de VVV worden meer vrijwilligers geworven en ingezet in het evenementenprogramma;
- Samen met Stichting BIZ hebben we gezorgd voor de voltooiing van de Stenen brug tegenover de Gimmerse Verleiding en daarmee zetten we weer een stap in het verstevigen van het centrum van Gemert als verblijfsgebied;
- Samen met Stichting BIZ is gezorgd voor de voltooiing van de herinrichting van de eerste en de tweede Historische Gang;
- Samen met Stichting BIZ is gestart met BIZ Vastgoed voor de verkenning van de behoefte van investeerders en eigenaren in het centrum van Gemert.

Wonen & Levendige Dorpscentra

Extra middelen voor bereiken resultaten

In deze begroting is voor centrumontwikkeling Gemert een extra eenmalig bedrag van € 300.000 in 2023 opgenomen en een eenmalig bedrag van € 100.000 in 2024. Zie ook doel 2.

↑4

Een vitalere kern Bakel

Resultaten 2023

- Plan van aanpak Fase 1b (Sint Wilbertsplein) en Fase 2 (parkeren) van het centrumplan Bakel;
- Het projectplan voor de MFA als huiskamer van Bakel is uitgewerkt, vastgesteld en wordt in uitvoering gebracht;
- Voor de Fuse is een passende locatie gevonden;
- Omgevingsvisie Bakel, voorbereiding pijler twee: “Van doorgaande weg naar bestemming”,
 - Een QuickScan voor een rondweg voor Bakel is uitgevoerd;
 - Op basis van deze QuickScan is de aanpak van de verkeersproblematiek in de Dorpsstraat, Schoolstraat en Van der Poelstraat bepaald;
 - Implementatie omgevingstafel stedenbouwkundige planning: werken aan structuurvisie en dorpsraadplegingen (structureel);
 - Uitkomsten in samenhang brengen met een nieuwe toeristische visie 2023;
- Een ontwikkeling voor woon/zorg op het Zorgboogterrein met behoud van natuur en Bospark;
- Ondersteunen/ begeleiden branding/ marketing, actieve (mede)promotie vanuit de gemeente: “Oudste dorp van Brabant aan de Peelrandbreuk”;
- Analyse en voorbereiding extra parkeervoorzieningen in de openbare ruimte, centrum en centrumschil.

Extra middelen voor bereiken resultaten

- Voor parkeren extra in centrum van Bakel is een structurele stelpost van € 50.000 opgenomen in deze begroting;
- Er is structureel € 10.000 opgenomen voor branding/ marketing: afstemming & evenementen in Bakel;
- Voor externe stedenbouwkundige - en procesbegeleiding Sint Wilbertsplein ontwikkeling fase 1b en fase 2 is respectievelijk eenmalig € 30.000 in 2023 en € 20.000 in 2024 opgenomen.

↑5

Sterkere N-wegen structuur

Resultaten 2023

- We zijn actief deelnemer aan de provinciale aanpak van de N279 waarbij we ingezet hebben op een 2x2 baans weg, een verbetering van de verkeersveiligheid en het bestaande tracé bij Dierdonk;
- We zijn in 2023 actief deelnemer aan de provinciale aanpak van de N272 waarbij het vastgestelde voorkeurstracé is uitgewerkt in een ontwerp;
- We hebben invloed uitgeoefend op het nemen van een besluit over het knelpunt Beekse brug.

Extra middelen 2023 voor bereiken resultaten

Niet van toepassing.

Wonen & Levendige Dorpscentra

↑6

Betere mobiliteitsstructuur

Resultaten 2023

- We zijn gestart met het opstellen van een mobiliteitsvisie.

Extra middelen voor bereiken resultaten

Er is eenmalig voor 2023 een bedrag van € 100.000 opgenomen in deze begroting voor het opstellen van een mobiliteitsvisie. Volgt uit de kadernota.

↑7

Verbeteren Openbaar Vervoer

Resultaten 2023

- Opstellen van een businesscase in 2023 over extra buurtbus vanuit De Rips via Bakel naar Gemert.

Extra middelen voor bereiken resultaten

In deze begroting is voor 2023 eenmalig € 15.000 opgenomen voor het opstellen van de businesscase extra buurtbus via extern inhuur.

↑8

Sneller oplossen knelpunten leefbaarheid, veiligheid en openbare ruimte

Resultaten 2023

- In 2023 wordt in alle kernen van Gemert-Bakel weer een wijkschouw uitgevoerd. De wijkschouwen vinden plaats in de zomer en zijn afgerond in het derde kwartaal;
- Er vindt in het vierde kwartaal van 2023 een evaluatie plaats om de toekomstige aanpak te bepalen;
- We bieden meer inzicht in de veiligheid van verkeerssituaties door het inrichten van een budget voor verkeersonderzoek;
- We bieden een beter inzicht in het verkeer op de wegen in kernen door de aankoop van vier extra verkeerstellers;
- We scheppen de mogelijkheid voor het aanleggen van kleine verkeersmaatregelen die voortkomen uit de wijkschouw.

Extra middelen 2023 voor bereiken resultaten

- Er is eenmalig € 200.000 opgenomen in 2023 voor het begeleiden en vormgeven van de wijkschouw;
- Voor verkeersonderzoeken is structureel € 25.000 opgenomen. Dit volgt uit de kadernota;
- In zowel 2023 als in 2024 is eenmalig € 25.000 opgenomen voor kleine verkeersmaatregelen; Dit volgt uit de kadernota;
- Voor aanschaf van vier verkeerstellers is eenmalig € 20.000 in 2023 opgenomen. Dit volgt uit de kadernota;

Wonen & Levendige Dorpscentra

↑9

Leefomgeving aantrekkelijker maken en biodiversiteit verbeteren

Resultaten 2023

- Het groenbeleidsplan wordt opgeleverd met een uitvoeringsprogramma.
- Conform beleid wordt ingezet op het verbeteren van biodiversiteit. De koppelkansen in relatie tot waterberging worden benut;

Extra middelen 2023 voor bereiken resultaten

- Er is structureel € 209.000 extra opgenomen voor onderhoud groen. Volgt uit de kadernota;
- Er is in 2023 € 80.000 en de jaren daarna € 120.000 extra opgenomen in deze begroting voor onderhoud bomen. Het budget blijft daarmee op het niveau van 2022. Volgt uit de kadernota.
- Voor de renovatie groenvakken is structureel € 50.000 opgenomen. Volgt uit de kadernota;
- Er is eenmalig € 28.000 in 2023 opgenomen voor actualisatie groene kaart. Volgt uit de kadernota;
- Voor bestrijding invasieve soorten zoals de Japanse duizendknoop is structureel € 15.000 opgenomen. Volgt uit de kadernota;
- Voor de uitwerking groenstructuur en groenbeleidsplan is eenmalig € 30.000 opgenomen in 2023.

↑10

Speelgelegenheden meer inclusief maken

Resultaten 2023

- We hebben een vastgesteld Speelruimtebeleid met een uitvoeringsprogramma.

Extra middelen 2023 voor bereiken resultaten

In deze begroting is structureel € 72.000 extra opgenomen om het huidige areaal van speeltoestellen in stand te houden inclusief het beheer van de speeltoestellen bij de multifunctionele accommodaties (op basis van het huidige beleid). Dit volgt uit de kadernota.

↑11

2.400 nieuwe woningen in 2032

Resultaten 2023

- Bij de regionale woondeal acteren we proactief, samen met de peelmunicipaliteiten;
- De omgevingsvisie is opgesteld, waarin een integraal afwegingskader is gemaakt voor wonen. Boerderijsplitsing is meegenomen in de transitie van het buitengebied;
- Het huidige beleid voor Tiny-houses wordt gemonitord;
- Een voorrangsregeling is opgesteld voor eigen inwoners en werknemers, waarbij we samen optrekken met de peelmunicipaliteiten. Het wetsvoorstel is nog niet van kracht;
- Een zelfbewoningsplicht en een antispeculatiebeding is ingesteld;
- Aanvragen voor Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) zijn gefaciliteerd;

Extra middelen 2023 voor bereiken resultaten

In deze begroting is eenmalig € 50.000 opgenomen voor externe inhuur voor het opstellen van de groennorm.

§2.6 Beleidsindicatoren

Het BBV schrijft voor dat de gemeente een aantal voorgeschreven beleidsindicatoren opneemt in de begroting. Dat wordt gedaan in deze paragraaf. Daarnaast zijn er extra financiële kengetallen opgenomen.

↑ Beleidsindicatoren kunnen vergeleken worden met andere gemeenten

Door het opnemen van de indicatoren in de begroting kunnen deze vergeleken worden met buurgemeenten, gemeenten met dezelfde sociale structuur, provincie enzovoort. Dit kan via www.waarstaatjegemeente.nl.

In deze begroting zijn de indicatoren van Gemert-Bakel vergeleken met Nederland (NL), Noord-Brabant, Helmond en de overige vier peelmunicipaliteiten Asten, Deurne, Laarbeek en Someren. Opnamedatum van de cijfers is juli 2022.

Op [waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl) is ook de [burgerpeiling](#) opgenomen. De gemeente kan daarbij dan vergeleken worden met anderen. In de volgende begrotingen zullen de peilingen door de jaren heen worden getoond.

Beleidsindicatoren Gemert-Bakel vergeleken met anderen

Niet van alle jaren of gemeenten is het cijfer gepubliceerd. Als dit het geval is staat er een (-) teken.

Indicator-eenheid-jaar	Gemert-Bakel	Helmond	Peel (4)	Noord-Brabant	NL
Formatie - fte per 1.000 inwoners -2021	5,77	6,74	6,27	-	-
Bezetting – fte per 1.000 inwoners -2021	5,56	6,58	5,89	-	-
Apparaatskosten –kosten per inwoner – 2021	€ 496	€ 893	€ 662	-	-
Externe inhuur – kosten als % totale loonsom -2021	10,5%	27,2%	14,4%	-	-
Overhead - % van de totale lasten - 2021	8,3%	9,8%	12,1%	-	-
Verwijzingen Halt-per 1.000 jongeren-2020	24	17	12,3	13	11
Winkeldiefstallen-per 1.000 inwoners-2021	0,5	1,9	0,7	1,5	1,8
Geweldsmisdrijven-per 1.000 inwoners-2021	3,1	5,6	2,6	4,2	4,3
Diefstallen uit woning-per 1.000 inwoners-2021	1,1	2,2	1,6	1,5	1,3
Vernielingen-per 1.000 inwoners- 2021	3,6	6,6	3,8	5,9	6,1
Functiemenging-%-2021	49,5	53,7	50,8	54,2	53,3
Bedrijfsvestigingen-per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar-2021	175,2	141,8	187,9	162,8	165,1
Absoluut verzuim-per 1.000 leerlingen-2020	1,8	3,6	3,1	3,2	2,7
Relatief verzuim-per 1.000 leerlingen-2019	13	18	15,3	17	26
Vroegtijdig schoolverlaters (vsv-ers)-%-2020	1%	2,1%	1,4%	1,7%	1,7%
Niet-sporters-%-2020	43,1%	52,7%	47,5%	46,5%	49,3%
Banen-aantal per 1.000 inwoners van 15-74 jaar-2021	531,8	673,5	583,6	696,3	685,8

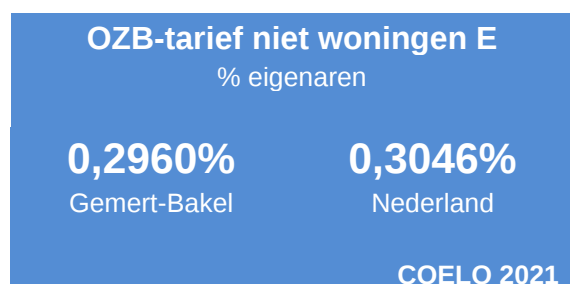
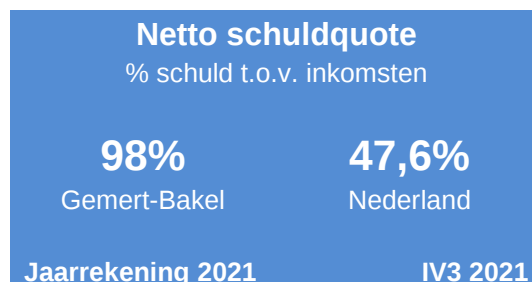
Indicator-eenheid-jaar	Gemert-Bakel	Helmond	Peel (4)	Noord-Brabant	NL
Jongeren met een delict voor de rechter-%-2020	1%	1%	1%	1%	1%
Kinderen in uitkeringsgezin-%-2020	4%	7%	3%	5%	6%
Netto arbeidsparticipatie-%-2020	70,6%	67,9%	71%	71,9%	70,4%
Werkloze jongeren-%-2020	2%	3%	2%	2%	2%
Bijstandsuitkeringen-per 10.000 inwoners-2021	221,7	474,7	193,0	321,4	431,7
Re-integratievoorzieningen-per 10.000 inwoners van 15-64 jaar-2020	71	127,4	63,1	131,8	202,2
Jongeren met jeugdhulp-%-2020	8%	9,4%	8,4%	11,2%	11,9%
Jongeren met jeugdbescherming-%-2020	1,2%	1,1%	,95%	1,1%	1,2%
Jongeren met jeugdreclassering-%-2020	NB	0,4%	0,2%	0,4%	0,4%
Cliënten maatwerk Wmo-per 10.000 inwoners-2021	670	900	678	726	NB
Omvang huishoudelijk restafval-kg per inwoner-2020	50	NB	67	119	170
Hernieuwbare elektriciteit-%-2020	19%	5,9%	20,55%	20,8%	27,2%
Gemiddelde WOZ waarde-x €1.000-2021	310	246	315	295	290
Nieuw gebouwde woningen-per 1.000 woningen-2021	14,2	14	11,8	10,3	8,7
Demografische druk-%-2022	73,7%	66%	76%	70,6%	70,3%
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonhuish -€-2021	865	763	754	698	733
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonhuish-€-2021	891	785	833	769	810

Beleidsindicatoren Gemert-Bakel door de jaren heen

De beleidsindicatoren zijn sinds 2017 verplicht en worden daarom door het Rijk verzameld. Hierdoor kan er inzicht worden gegeven in de ontwikkeling van de beleidsindicatoren door de jaren heen. In de bijlage 15 is hiervan een overzicht opgenomen

Financiële kengetallen

Op waarstaatjegemeente.nl staan nog een aantal extra financiële kengetallen. Deze zijn niet verplicht maar worden voor het inzicht hier vermeld. In de paragraaf weerstandsvermogen van deze begroting staan daarnaast de zes verplichte kengetallen opgenomen.

3. Paragrafen

Sommige informatie staat versnipperd in de begroting over de verschillende portefeuilles. Met de paragrafen krijgt de gemeenteraad deze informatie één plek aangeboden. Het BBV stelt een aantal paragrafen verplicht. Daarnaast staat het een gemeente vrij daar eigen paragrafen aan toe te voegen.

Verplichte paragrafen

- Lokale heffingen;
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- Onderhoud kapitaalgoederen;
- Financiering;
- Bedrijfsvoering;
- Verbonden partijen;
- Grondbeleid.

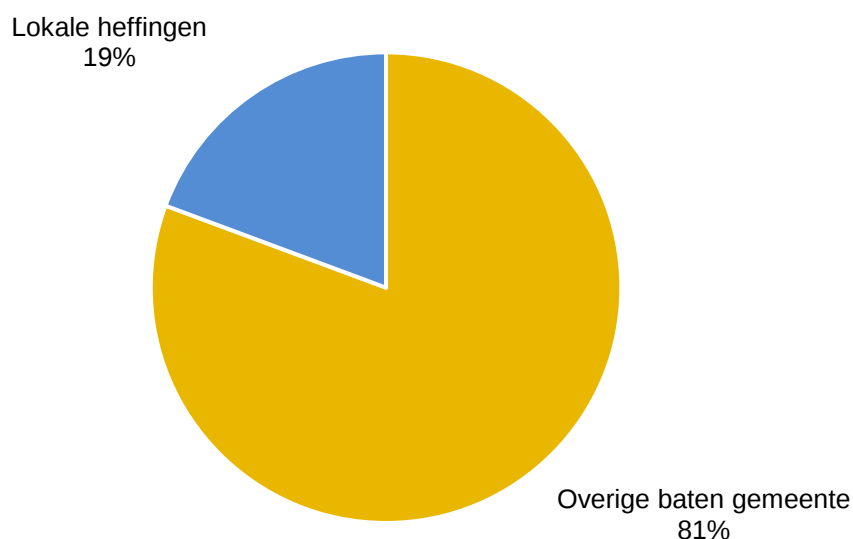
Eigen paragrafen

- Investeringsen;
- Plannen in ontwikkeling.

Lokale heffingen

§3.1 Lokale heffingen

↑ In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de opbrengsten uit heffingen en belastingen en wat dit betekent voor burgers en bedrijven. De lokale heffingen zijn 1/5^e van de gemeentelijke inkomsten.

De afgelopen jaren gerealiseerde en nu begrote lokale heffingen zijn als volgt.

Opbrengsten (x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Afvalstoffenheffing	2.243	2.690	2.977	3.214	3.242	3.242	3.242	3.242
Rioolheffing	2.349	2.457	2.544	2.626	2.854	2.854	2.854	2.854
Totaal heffingen	4.592	5.147	5.521	5.840	6.096	6.096	6.096	6.096
Onroerendezaakbelasting (OZB)	8.004	8.483	8.823	9.081	9.365	9.655	9.952	10.257
Hondenbelasting	181	184	187	181	185	190	194	199
Toeristenbelasting	172	153	151	153	156	160	164	167
Reclamebelasting	44	44	0	0	0	0	0	0
Bedrijveninvesteringszone (BIZ)	0	0	47	58	90	90	90	90
Baatbelasting	1	0	0	0	0	0	0	0
Totaal belastingen	8.402	8.864	9.208	9.473	9.796	10.095	10.400	10.713
Totaal leges	1.458	2.324	2.177	1.662	1.546	1.690	1.676	1.676
Totaal kwijtscheldingen	-121	-120	-130	-129	-137	-137	-137	-137
Saldo	14.331	16.215	16.776	16.846	17.301	17.744	18.035	18.348

Toelichting

In [bijlage 1](#) is per categorie aangegeven welke tarieven er gehanteerd worden. Heffingen en leges zijn gebonden aan maximaal 100% kostendekkenheid. Voor de belastingen mag de gemeente zelf de tarieven bepalen. Daarbij staat 1% OZB voor een jaarlijkse opbrengst van afgerond € 94.000.

Lokale heffingen

Wat merkt de inwoner ervan?

De gemeenteraad stelt in december 2022 de tarieven van de gemeentelijke belastingen 2023 vast. In de begroting is rekening gehouden met de volgende wijzigingen:

- Stijging met 2,3% inflatie voor alle heffingen en belastingen
- De riolheffing stijgt extra met 2,5% boven op de inflatie. Zie ⇒ raadsbesluit watertakenplan;
- Areaaluitbreiding OZB van € 75.000 per jaar. Dit heeft geen invloed op het tarief;

Inflatiestijging in tarieven is beperkt tot 2,3%

Bij de stijging van de tarieven gaan we uit van 2,3% voor inflatie en niet van de actuele 5,9%. Anders zou de financiële druk op onze inwoners, instellingen en bedrijven verder toenemen. Wij houden vast aan het oorspronkelijke inflatiepercentage voor onder meer OZB van 2,3%. In deze bijzondere tijden wijken we daarmee eenmalig af van het normale gebruik.

Voor de inwoners en bedrijven van Gemert-Bakel zijn dit de gemiddelde kosten.

Eigen woningen	2019	2020	2021	2022	2023
Ø WOZ per woning	€ 267.000	€ 285.000	€ 291.000	€ 326.000	€ 375.000
OZB eigenaar	€ 414	€ 444	€ 447	€ 450	€ 460
Riolheffing	€ 178	€ 185	€ 192	€ 200	€ 210
Afvalstoffenheffing	€ 169	€ 206	€ 236	€ 244	€ 250
Totaal	€ 761	€ 835	€ 875	€ 894	€ 920

Niet-woningen	2019	2020	2021	2022	2023
OZB eigenaar	€ 882	€ 970	€ 985	€ 999	€ 1.022
OZB gebruiker	€ 683	€ 751	€ 762	€ 773	€ 780
Riolheffing	€ 178	€ 185	€ 192	€ 200	€ 210
Afvalstoffenheffing	€ 169	€ 206	€ 236	€ 244	€ 250
Totaal	€ 1.912	€ 2.112	€ 2.175	€ 2.216	€ 2.262

Huurwoningen	2019	2020	2021	2022	2023
Riolheffing	€ 178	€ 185	€ 192	€ 200	€ 210
Afvalstoffenheffing	€ 169	€ 206	€ 236	€ 244	€ 250
Totaal	€ 347	€ 391	€ 428	€ 444	€ 460

Overige	2019	2020	2021	2022	2023
Hondenbelasting	€ 57,65	€ 58,50	€ 59,40	€ 60,25	€ 61,65
Toeristenbelasting (overnachting)	€ 1,30	€ 1,35	€ 1,40	€ 1,45	€ 1,50

De gemiddelde WOZ-waarde per woning is geactualiseerd op basis van de beschikbare informatie per september 2022 (bron BSOB). Het tarief OZB-eigenaar is berekend op de geactualiseerde waarde maal het vastgestelde tarief. Voor 2023 is daarbij gerekend met een inflatiestijging van 2,3%.

Gemert-Bakel vergeleken met anderen

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) publiceert jaarlijks een overzicht van alle lokale lasten in Nederland. De laatste versie is hier te vinden ⇒ detailoverzicht lokale lasten in 2022. In dit Excel overzicht zijn alle tarieven van de Nederlandse gemeenten opgenomen inclusief leges. De gegevens over 2023 zijn nog niet beschikbaar.

Lokale heffingen

Kostendekkendheid leges

Leges zijn vergoedingen die inwoners en bedrijven betalen voor gemeentelijke dienstverlening.

De legestarieven worden op basis van begrotingscijfers, voorafgaand aan het begrotingsjaar vastgesteld. De tarieven mogen maximaal 100% kostendekkend zijn.

Leges	Taakveld	Overhead	Totaal	Baten	Dekking
Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening	288	111	399	356	89%
Hoofdstuk 2 Omgevingswet	832	468	1.300	1251	96%
Hoofdstuk 3 Europese dienstenrichtlijn	59	34	93	24	26%
Totaal	1.179	613	1.792	1.632	91%

De baten en lasten zijn inclusief de leges die wij voor het Rijk innen. In [i](#) bijlage 11 is een toelichting gegeven met welke uitgangspunten de kostendekkenheid leges zijn doorgerekend.

Titel 3 leges horeca, standplaatsen en evenementen heeft met 26% een lage kostendekkenheid. Daarom is dat hieronder verder uitgesplitst. Deze lage kostendekkenheid komt voornamelijk door de legestarieven bij evenementen. Door de gemeenteraad is in het verleden gekozen voor tarieven die niet kostendekkend zijn.

3. Europese dienstenrichtlijn	Taakveld	Overhead	Totaal	Baten	Dekking
Horeca	8	5	13	10	77%
Evenementen	48	28	76	10	14%
Standplaatsen	3	1	4	4	100%
Totaal	59	34	93	24	26%

Kostendekkendheid heffingen

De gemeente zorgt voor onderhoud en instandhouding van dit rioolstelsel en het beheer van grond- en regenwater. Daarvoor betalen de inwoners, bedrijven en instellingen rioolheffing. Voor de inzameling en verwerking van afval wordt de afvalstoffenheffing betaald.

De tarieven worden op basis van begrotingscijfers, voorafgaand aan het begrotingsjaar vastgesteld. Beide heffingen mogen maximaal 100% kostendekkend zijn.

Heffingen	Lasten	Baten	Dekking
Afvalstoffenheffing	3.158	3.157	100%
Rioolheffing	2.781	2.781	100%

In [i](#) bijlage 11 is een toelichting op de kostendekkenheid van de afvalstoffenheffing en rioolheffing opgenomen.

Lokale heffingen

Effect Omgevingswet op legesinkomsten.

Op 1 januari 2023 treden de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in werking. Aangezien bepaalde uitgangspunten nog niet zeker zijn is indicatief in beeld gebracht wat de financiële gevolgen kunnen zijn voor de Begroting 2023. Het ingeschatte effect voor de leges is nu verwerkt in deze begroting.

Legesvermindering door Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)

Als gevolg van de Wkb verschuift bij nieuwbouw de toetsing en het toezicht op het Bouwbesluit van gemeenten naar marktpartijen. Marktpartijen gaan zelf de kwaliteitstoetsing van het bouwen verzorgen, voor zover het bouwwerken betreft die in 'gevolgklasse 1' vallen. De ruimtelijke toets blijft wel voorbehouden aan de gemeenten.

Onder de Omgevingswet wordt een beperkt deel van de bouwwerken vergunningsvrij voor het Bouwbesluit. Hiervoor is geen vergunning meer benodigd. Dit wordt ook wel 'gevolgklasse 0' genoemd. De verwachting is dat 35% van de vergunningaanvragen in gevolgklasse 0 of 1 zullen vallen en de gemeente voor deze aanvragen geen leges meer in rekening mogen brengen voor de bouwtechnische beoordeling.

Er is gekeken naar de legesinkomsten over de periode 2012 tot en met 2021. Dat is gemiddeld € 1.057.000. Rekenend met 35% betekent dit dat er naar verwachting € 370.000 aan derving legesinkomsten zal plaatsvinden. Hieruit dienen we het deel te filteren dat betrekking heeft op de bouwtechnische toetsing en toezicht, andere onderdelen blijven immers legesplichtig. Op basis van een globale analyse en vergelijking met andere gemeenten komt de derving rond de 25% uit, ofwel rond de € 270.000.

Heffing van milieuleges

Voor aanvragen van milieubelastende activiteiten mogen na inwerkingtreding van de Omgevingswet milieuleges worden geheven. De ODZOB heeft op basis van historische aanvraaggegevens van de afgelopen jaren per gemeente een berekening gemaakt van de verhaalbare kosten. Voor onze gemeente zou dit betekenen dat er ongeveer € 100.000 aan milieuleges geheven kan worden.

Saldo van legesvermindering Wkb en heffing milieuleges

Per saldo wordt in 2023 een derving van inkomsten verwacht van ongeveer € 170.000. Dat is nu verwerkt in deze begroting. De Omgevingswet zal ook in de legesverordening worden verwerkt.

Het effect kan nog veranderen aangezien van een aantal aspecten nog onduidelijk is wat de gevolgen van inwerkingtreding van Omgevingswet en Wkb zullen zijn. Hierbij dient onder meer gedacht te worden aan Rijkscompensaties, verdeling van toekomstige aanvragen over gevolgklassen, mate waarin initiatiefnemers kiezen voor een vergunningprocedure of op hun verzoek het wijzigen van het omgevingsplan, verhoging kostendekking exploitatie-overeenkomsten en meerkosten bij vooroverleggen/omgevingstafels.

Voor de implementatie van de Omgevingswet staat structureel al enige jaren € 233.000 in de begroting opgenomen. Op een gegeven moment zal dit bedrag niet meer noodzakelijk zijn. Bij de septembercirculaire 2022 is het Rijk daarnaast nog eens met eenmalig € 362.000 extra gekomen.

De legesinkomsten zijn in deze begroting voor alle jaren met € 170.000 verlaagd. Tot en met 2025 geeft dit een nadeel in de begroting. Vanaf 2026 wordt dit nadeel volledig afgedekt omdat bovengenoemde implementatiekosten niet meer in die omvang nodig zijn.

Lokale heffingen

Beleid lokale heffingen

Per belasting of heffing wordt kort het beleid van de gemeente Gemert-Bakel hiervoor aangegeven.

Onroerendzaakbelasting (OZB)

De inkomsten uit de OZB vallen in de algemene middelen van de gemeente. Dat betekent dat de inkomsten geen vooraf bepaald bestemmingsdoel hebben maar dat de gemeenteraad bepaalt waarvoor de opbrengsten uit de OZB worden ingezet. De opbrengst van de OZB draagt bij aan het voorzieningenniveau van de gemeente. Er is in de heffing een drietal groepen met elk een eigen tarief:

- Eigenaren van woningen;
- Gebruikers van niet-woningen;
- Eigenaren van niet-woningen.

Gebruikers van woningen, bijvoorbeeld huurders, krijgen geen aanslag.

Hondenbelasting

De hondenbelasting is een algemene belasting waarvan de opbrengst ten goede komt van de algemene middelen. De opbrengst is niet specifiek bedoeld om de kosten te dekken die gerelateerd zijn aan het uitvoeren van beleid ter bestrijding van overlast door honden.

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting wordt geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente door personen die niet als ingezetene met een adres in de gemeente in de basisregistratie personen zijn ingeschreven:

- a) Tegen een vergoeding in welke vorm dan ook, dan wel.
- b) Die zonder vergoeding gedurende hun verblijf beroeps- of bedrijfsmatige werkzaamheden verrichten voor of in opdracht van anderen;

Leges

Leges kunnen worden geheven voor gemeentelijke dienstverlening. Legesheffing mag alleen dienen om kosten te verhalen. Het is niet toegestaan dat er winst wordt gemaakt. Dit betekent dat de totale opbrengst uit de legesverordening in zijn geheel niet meer dan de geraamde lasten mag bedragen. Een belangrijk deel is gebaseerd op de inzet van personeel en wordt voornamelijk beïnvloed door de loonontwikkeling.

De wetgever heeft wel aangegeven dat er in principe geen rechtstreeks verband hoeft te bestaan tussen de hoogte van de tarieven en de kosten van de individuele dienst. Zeker bij retributies en leges waarbij de tarieven voor verschillende activiteiten in één leges-verordening worden geregeld, kan zich de vraag voordoen op welk niveau de kostendekkendheid moet worden getoetst. Het uitgangspunt daarbij is toetsing op verordeningenniveau, waarbij op het totaalniveau van de legesverordening de geraamde baten de geraamde kosten voor deze legesproducten niet mogen overschrijden. Een verschil tussen baten en lasten op een individueel legesproduct is toegestaan.

De legesverordening kent een drietal hoofdstukken:

- Hoofdstuk 1: Algemene dienstverlening
Voorbeelden zijn onder andere huwelijken, paspoorten en rijbewijzen;
- Hoofdstuk 2: Fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning
Voorbeelden zijn onder andere vergunningen voor bouw- en verbouwactiviteiten;
- Hoofdstuk 3: Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn;
Voorbeelden zijn horeca- en evenementenvergunningen.

Kwijtschelding

Indien een belastingplichtige niet of over te weinig financiële middelen beschikt om de belastingaanslag te voldoen, kan onder bepaalde voorwaarden aan deze belastingplichtige kwijtschelding verleend worden. Uitvoering hiervan vindt plaats door de BSOB. Voor kwijtschelding komen de volgende heffingen in aanmerking:

- Onroerendezaakbelasting;
- Afvalstoffenheffing vastrecht;
- Rioolheffing.

De overige heffingen zijn in de betreffende (belasting)verordeningen uitgesloten voor kwijtschelding.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

§3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

↑ Aan beleid uitvoeren en investeringen doen voor maatschappelijke doelen zijn risico's verbonden. Deze paragraaf geeft inzicht in de risico's die de gemeente loopt en hoeveel financiële buffer daarvoor aanwezig is.

Risicomatrix

In totaal zijn er tien risico's opgenomen in het risicoprofiel van de gemeente. In deze paragraaf worden ze toegelicht. De matrix geeft aan hoe de risico's zich tot elkaar verhouden.

Hoge impact		2 en 4	1 en 3
Gemiddelde impact		5, 6 en 7	
Lage impact		8, 9 en 10	
	25%	50%	75% Kans

Belangrijkste financiële risico's gemeente Gemert-Bakel

	Risico	Kans	Incidenteel	Structureel
1	 Projectrisico's bouwgrondexploitatie	n.v.t.	1.157	-
2	 Decentralisatie taken Rijksoverheid	50%	638	38
3	 Stijgende bouwkosten	75%	-	375
4	 Gemeentefonds regulier	50%	-	281
5	 Rentestijging	50%	-	225
6	 (Voormalige) wethouders pensioenen	50%	-	156
7	 Golfbaan	50%	-	150
8	 Informatiebeveiliging en datalekken	50%	150	-
9	 Verstrekte geldleningen en hypotheken	50%	100	-
10	 Corona	50%	100	-
	 Overige en vervallen risico's	50%	50	-
Totaal incidenteel			2.195	-
Totaal structureel (2023 – 2026, impact x vier jaren)			-	4.900
Benodigd weerstandsvermogen			7.095	

Percentages en bedragen zijn indicatief. Waar 'n.v.t.' staat ingevuld is een andere berekening gevolgd.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het verloop van de risico's door de jaren is als volgt

Jaar	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Risico's	13.301	9.865	7.958	8.115	5.774	6.527	8.028	6.973	7.820	6.622	7.095

De stijging van het risicobedrag heeft te maken met de huidige economische omstandigheden. Er zijn in deze begroting nu risico's opgenomen voor rentestijgingen en extra bouwkosten investeringen.

Aan de ander kant is het risico Senzer van € 742.000 in deze begroting komen te vervallen. Deze gemeenschappelijke regeling heeft inmiddels voldoende eigen weerstandsvermogen.

Opbouw aanwezige weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de middelen en mogelijkheden om risico's te kunnen afdekken.

In de ⇒ financiële kaders zoals vastgesteld op 18 maart 2021 is aangegeven hoe het aanwezige weerstandsvermogen wordt berekend. Deze berekening is conservatief en bestaat enkel uit de algemene reserves (inclusief risicoreserves) en een eventueel begrotingsoverschot van het komende jaar. Dit betekent dat post Onvoorzien, de onbenutte belastingcapaciteit, bestemmingsreserves en stille reserves niet betrokken worden bij de berekening van het aanwezige weerstandsvermogen.

Er is meer weerstandsvermogen aanwezig dan benodigd

In de financiële kaders is bepaald dat we een factor 2,0 aan weerstandsvermogen dienen te bezitten.

Benodigd weerstandsvermogen	=	7.095 aan risico's	x factor 2	=	14.190
-----------------------------	---	--------------------	------------	---	--------

Aanwezig weerstandsvermogen per oktober 2022

Stand Algemene reserve	8.430
Risicoreserve Bouwgrond	6.378
Risicoreserve Corona	500
Risicoreserve Drie decentralisaties	2.500
Overschot Begroting 2023 (incidenteel saldo)	1.579
Totaal aanwezig weerstandsvermogen	19.387

Het weerstandsvermogen is op (meer dan) het gewenste peil zoals vastgesteld in de financiële kaders. Nodig is € 14.190.000. Aanwezig is € 19.387.000. De risico's zijn meer dan dubbel afgedekt.

Financiële kengetallen

De basis voor goede gemeentefinanciën is een meerjarenbegroting die structureel en reëel in evenwicht is. De volgende (verplichte) kengetallen geven een breder beeld van de financiële positie van de gemeente. In de financiële kaders is vastgelegd dat de gemeente stuurt op twee kengetallen: een stijging van de solvabiliteit naar 15% en een daling van de netto schuldquote naar 90%.

Kengetal	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
 Netto schuldquote	111%	98%	84%	106%	122%	164%	166%
 Netto schuldquote zonder doorleningen	77%	70%	59%	83%	100%	143%	146%
 Solvabiliteitsratio	10%	15%	14%	12%	12%	10%	10%
 Structurele exploitatieruimte	3%	8%	1%	6%	5%	6%	1%
 Grondexploitatie	23%	22%	22%	16%	16%	19%	12%
 Belastingcapaciteit	114%	114%	114%	114%	114%	114%	114%

In bijlage 14 is een vergelijking gemaakt per kengetal tussen Gemert-Bakel en het gemiddelde van Nederland in de afgelopen jaren. Daarbij zijn de kengetallen ook met elkaar in verband gebracht.

Onderhoud kapitaalgoederen

§3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

↑ Het in standhouden van de fysieke voorziening is één van de belangrijkste kerntaken van de gemeente. Daar gaat veel geld in om.

Een financieel gezonde gemeente heeft voldoende middelen daarvoor beschikbaar. Goed onderhoud voorkomt kapitaalvernietiging. In deze paragraaf worden daarom het onderhoud van de kapitaalgoederen beschreven.

Soorten onderhoud

Het BBV kent drie soorten onderhoud:

1. Vervanging;
2. Groot onderhoud;
3. Dagelijks onderhoud.

Vervangingsonderhoud en levensduur verlengend onderhoud worden gezien als investeringen door het BBV. Deze investeringen geven structurele afschrijvings- en rentekosten.

Voor groot onderhoud kan de gemeente een voorziening treffen. Met een voorziening worden schommelingen in de begroting voorkomen. Voor het treffen van een onderhoudsvoorziening stelt de gemeenteraad een beheerplan vast. In de financiële kaders is bepaald dat beheerplannen maximaal vier jaar oud zijn en dat ze minimaal tien jaar vooruitkijken. Zo is het beheerplan actueel en kan tijdig geld opzijgezet worden voor het onderhoud.

Voor dagelijks onderhoud wordt ieder jaar in de begroting een bedrag opgenomen. Een overschot of tekort aan het einde van het jaar geeft dan een voor- of nadeel in de jaarrekening. In 2023 is het bedrag voor dagelijks onderhoud verhoogd voor areaaluitbreiding en inflatie met structureel € 48.000.

Beheerplannen

Storting voorziening	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Vastgesteld	Raming
Beheerplannen groot onderhoud									
 Riool en water	0	218	0	311	321	361	366	⇒13-12-2018	100%
 Wegen	835	835	835	835	835	835	835	⇒01-02-2018	100%
 Sportparken	136	101	107	97	90	90	90	⇒16-04-2020	100%
 Gebouwen	222	222	268	281	281	281	281	⇒11-11-2021	100%
Overige beheerplannen									
 Spelen	Nieuw vast te stellen beheerplan							⇒10-12-2015	100%
 Groen	Dagelijks onderhoud, geen voorziening							21-11-2013	100%
 Openbare verlichting	Vervangingsonderhoud, geen voorziening							⇒12-12-2019	100%

We werken met een integrale meerjarenplanning 2023-2026

De uitwerking van de beleidsplannen vindt plaats in beheerplannen, de uitvoering vindt plaats in uitvoeringsprogramma's, onderhoudsbestekken en projecten plaats.

Deze projecten worden in toenemende mate gebiedsgericht en integraal aangepakt. Met technisch onderhoud als basis kunnen we bijvoorbeeld klimaatadaptatie en bewonersparticipatie in een bredere context benaderen.

Onderhoud kapitaalgoederen

Te actualiseren beleids- beheerplannen 2023-2026

In deze collegeperiode wordt bij de actualisatie van beheerplannen in de openbare ruimte de nadruk gelegd op de integraliteit tussen de diverse beheerplannen. Zo heeft het bomenbeleid invloed op de mate van wortelopdruk en daarmee het Wegenbeheerplan. De beheerplannen die voor actualisatie in aanmerking komen worden integraal opgepakt. Het beheerplan Spelen eindigt in 2022, we vervangen deze dan door een nieuwe versie. Het Groenbeheerplan en het Groenbeleidsplan worden in 2023 geactualiseerd.

In 2023 wordt ook het Wegenbeheerplan geactualiseerd. Dit is de meest omvangrijke onderhoudspost in de begroting. Bij actualisatie van het beheerplan zal blijken of de huidige financiële middelen in de begroting voldoende zijn of dat een extra aanvulling nodig is.

Al het gemeentelijk vastgoed is in beeld en het toekomstplan is (per object) vastgesteld

Doel voor 2023 is dat de toekomst van de gemeentelijke panden is vastgesteld en dit toekomstplan is verwerkt in het Duurzaam Meerjaren Onderhoudsplan (DMJOP). Hierbij zal besluitvorming binnen locatieontwikkelingen medebepalend zijn. Denk aan majeure projecten zoals de centrumplannen. Daarnaast wordt er een routekaart "Duurzaam maatschappelijk vastgoed" vastgesteld in 2023.

Energieprijzen voor onze gemeentelijke kapitaalgoederen liggen vast voor 2022 en 2023

De energielasten van onze kapitaalgoederen (gebouwen, sport, riolering, openbare verlichting) bedragen jaarlijks € 480.000. De energieprijzen daarvoor zijn eind 2021 vastgeklemd voor de jaren 2022 en 2023. De sterke stijging van tarieven in het afgelopen jaar raken de gemeente daarom niet in 2023. De energiemarkt is flink in beweging. Eind 2023 is er een nieuw vastklikmoment en zal blijken wat de tarieven voor 2024 en verder zullen worden.

Financiering

§3.4 Financiering

↑ In deze paragraaf worden de verwachtingen voor de financiering toegelicht.

De gemeente moet altijd voldoende geld op de bank hebben staan om aan de rekening te kunnen betalen. Denk aan het op tijd betalen van uitkeringen, aflossingen, salarissen en facturen.

De Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) bepaald de regels voor de financiering van gemeenten. Uitgangspunt van de wet is dat een gemeente voorzichtig omgaat met publieke middelen en daarom niet te veel risico neemt. Dit is vertaald in twee wettelijke normen: de renterisiconorm en de kasgeldlimiet. Daarnaast moet de gemeente overtollige liquiditeiten stallen bij het Rijk wat schatkistbankieren wordt genoemd.

Renterisiconorm

Aflossingen van leningen moeten zoveel mogelijk gelijk gespreid worden over de jaren. Dan ben je bij herfinanciering van die leningen niet afhankelijk van één rentemoment.

Renterisiconorm	2023	2024	2025	2026
Begrotingstotaal	92	92	93	88
Renterisiconorm (20% van begrotingstotaal)	18	18	19	18
Renterisico op de vaste schuld	9	19	7	4
Ruimte onder de renterisiconorm	9	-1	12	14

In 2024 is er een geringe overschrijding van de renterisiconorm.

Naast de reguliere aflossing van € 9 miljoen is er een fixe geldlening van € 6 miljoen en een renteherzieningsmoment van een langlopende geldlening van € 4 miljoen. Vanwege deze overschrijding van de renterisiconorm zal volgend jaar bij de Begroting 2024 aan de provincie een gemotiveerd ontheffingsverzoek worden ingediend. Dit is een formele vereiste.

De gemeente mag gemiddeld voor € 7,7 miljoen per jaar kort lenen (kasgeldlimiet)

De gemeente mag haar activiteiten niet onbeperkt met kort geld financieren. Dat wordt door de wetgever als te risicovol gezien. Daarom is er een kasgeldlimiet voor gemeenten.

Met kort geld wordt bedoeld leningen met een looptijd korter dan één jaar. De limiet bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal van afgerond € 92 miljoen. Per saldo kan gemiddeld tot € 7,8 miljoen in een jaar kort geleend worden door de gemeente.

Bij een structurele overschrijding van deze limiet is het verplicht nieuwe lange leningen aan te trekken. Wij hebben deze norm in 2022 niet overschreden en verwachten dat ook niet in 2023 te zullen doen.

Voor het schatkistbankieren ontvangt de gemeente 0% rente van het Rijk

Gemeenten zijn verplicht om overschotten op de bank boven een drempelbedrag bij het Rijk of andere decentrale overheden weg te zetten. Het primaire doel daarvan is het (op papier) beperken van de staatsschuld.

Het drempelbedrag bedraagt 2,00% van het begrotingstotaal. Alle bankoverschotten boven het drempelbedrag van € 1.830.000 dienen wij daarom te stallen bij het Rijk. De rente die het Rijk daarover verstrekt is 0,0%. De gemeente verwacht in 2023 geen structurele liquiditeitsoverschotten.

De gemeente heeft voor € 20,4 miljoen geld doorgeleend aan derden

Ongeveer een kwart van de aangetrokken leningen van de gemeente zijn weer doorgeleend aan andere partijen. Dit gaat over afgerond € 20,4 miljoen per 1 januari 2023. De gemeente loopt daarover altijd risico dat die leningen niet terugbetaald worden. Daarom is in de financiële kaders bepaald dat er geen nieuwe garantstellingen of geldleningen worden verleend.

Financiering

De rentelasten in de begroting bedragen € 2,9 miljoen

Voor 2023 zijn de geraamde rentelasten afgerond € 2,9 miljoen. De gemiddelde rente bedraagt 3,33% over een vaste leningenportefeuille per 1 januari 2023 van € 87 miljoen.

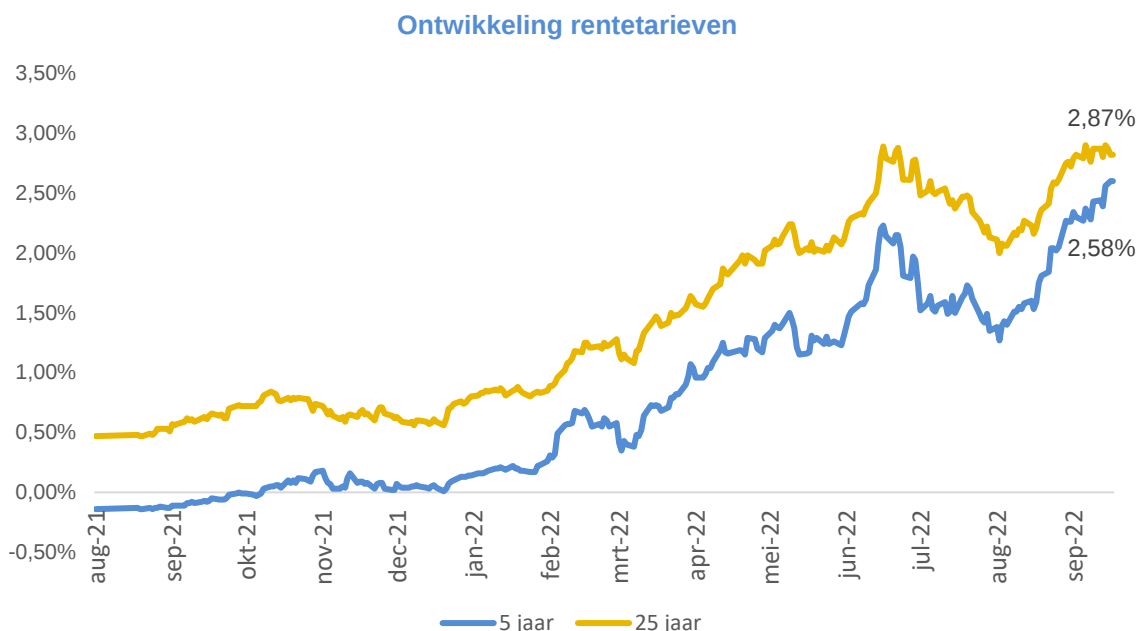
Van deze € 87 miljoen is € 20,4 miljoen doorgeleend (zorginstelling, corporatie, werknemers, startersleningen woningmarkt, verenigingen, stichtingen). Deze doorleningen geven een renteopbrengst van afgerond € 0,6 miljoen. De netto rentelasten bedragen daarmee € 2,3 miljoen.

De netto rentelasten van € 2,3 miljoen worden toegerekend aan de verschillende investeringen van de gemeente. Voor activa uit de bouwgrondexploitatie, afval en riool wordt een percentage gehanteerd van 2,86%. Dit volgt uit de door het BBV voorgeschreven berekening van het rentepercentage van de bouwgrondexploitatie. Voor investeringen waarvoor, via raadsbesluit, apart financiering is aangetrokken wordt die rente gehanteerd. Dit heet projectfinanciering. Het toegerekende rentepercentage voor de resterende integraal gefinancierde activa bedraagt vervolgens 1,21%.

Gezien de actuele renteontwikkelingen is nu een extra rentelast opgenomen in de begroting. Die komt bovenop de genoemde € 2,9 miljoen aan rentelasten. Zie de volgende alinea voor een toelichting.

De rente is het afgelopen jaar flink gestegen en we rekenen nu met 3% rente in de begroting

De rente heeft zich afgelopen jaar als volgt ontwikkeld.

De rentepercentages zijn op dit moment historisch gezien nog steeds laag. Van extreem lage rentepercentages zoals de afgelopen jaren is echter geen sprake meer. Het huidige percentage voor een 25-jarige lening ligt op 2,87%. Een bijzonderheid daarbij is dat er nu slechts geringe renteversillen zijn tussen de verschillende looptijden. Op sommige momenten zijn de rentes op langer lopende geldlening zelfs lager dan die op korter lopende leningen.

De BNG verwacht dat de rentetarieven nog gaan stijgen het komende jaar. Of dit gebeurt en de mate waarin is afhankelijk van de wereldwijde economische ontwikkelingen.

In de Kadernota 2023 was voor de berekening van nieuwe investeringen nog uitgegaan van een rente van 2,5%. Dat is in deze begroting verhoogd naar 3% gezien de actuele renteontwikkelingen in augustus en september 2022. Dat geeft in deze begroting structureel extra rentelasten welke oplopen tot € 356.000 in 2026.

Het risico op een verdere rentestijging boven 3% is als risico gekwantificeerd bij de paragraaf weerstandsvermogen.

Financiering

Liquiditeitsprognose 2023

In de financiële kaders is opgenomen dat er voortaan in de begroting een liquiditeitsprognose wordt opgenomen. Zo ontstaat er beter inzicht in de kasstromen van het aankomende jaar en de ontwikkeling van de schuldenpositie. De prognose is opgenomen in de bijlage 16.

Renteschema BBV

Het BBV adviseert het onderstaande renteschema op te nemen in de begroting. Daarmee is er meer inzicht voor de gemeenteraad. Daarnaast kan beter worden vergeleken met andere gemeenten.

Renteschema BBV		2023
De externe rentelasten over de korte en lange financiering		2.894
De externe rentebaten over de korte en lange financiering	-/-	569
Totaal door te rekenen externe rente		2.325
De rente doorberekend aan de grondexploitatie	-/-	659
De rente van projectfinanciering richting het taakveld	-/-	1.220
De rentebaat van doorverstrekte leningen richting het taakveld		402
Saldo aan taakvelden toe te rekenen externe rente		847
Rente over eigen vermogen		0
Rente over voorzieningen		0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		847
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	847
Renteresultaat op het taakveld Treasury		0

Bedrijfsvoering

§3.5 Bedrijfsvoering

↑ In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de bedrijfsvoering van de gemeente.

Er wordt een toelichting gegeven op:

- Dienstverlening;
- Communicatie;
- Ontwikkeling aantal fte en loonkosten;
- Planning & Controlcyclus 2023;
- Jaarlijkse onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid;
- Goedkeurings- en rapporteringstolerantie van de Jaarrekening 2023;
- Provinciale criteria voor een goedkeurende Begroting 2023.

Dienstverlening

Wij werken klant- en servicegericht voor onze inwoners en ondernemers en bewegen in onze dienstverlening met onze doelgroepen mee.

Resultaten 2023

- Actuele thema's staan uitgelicht op onze website;
- Minimaal 5 klanttevredenheidsonderzoeken. Van klachten en tips leren en verbeteren;
- Een evaluatie, actualisatie en vaststelling van het dienstverleningsconcept inclusief servicenormen. De raad wordt over het dienstverleningsconcept geïnformeerd;
- Wij ontwikkelen verder digitaal maar verliezen de menselijke maat en het persoonlijk contact niet uit het oog. Bezoekers van het gemeentehuis kunnen tijdens openingsuren terecht bij onze receptie en op afspraak voor een persoonlijk gesprek.

Extra middelen voor bereiken resultaten

Niet van toepassing.

Communicatie

Wij communiceren proactief in heldere en begrijpelijke taal. Participatief werken met onze inwoners en partners is geprofessionaliseerd.

Resultaten 2023

- We stellen een strategische communicatie visie op, passend bij onze ambities.
- We communiceren in heldere, begrijpelijke taal, zowel extern als intern. Hiervoor wordt de tool Klinkende Taal gebruikt en hebben medewerkers een training gevolgd.
- We starten met een traject Participatief werken; We vergroten de communicatiekracht en werken meer samen en omgevingsbewust.
- De communicatie en participatie aanpak met het bijbehorende budget is integraal onderdeel van projectvoorstellen en besluiten hieromtrent.

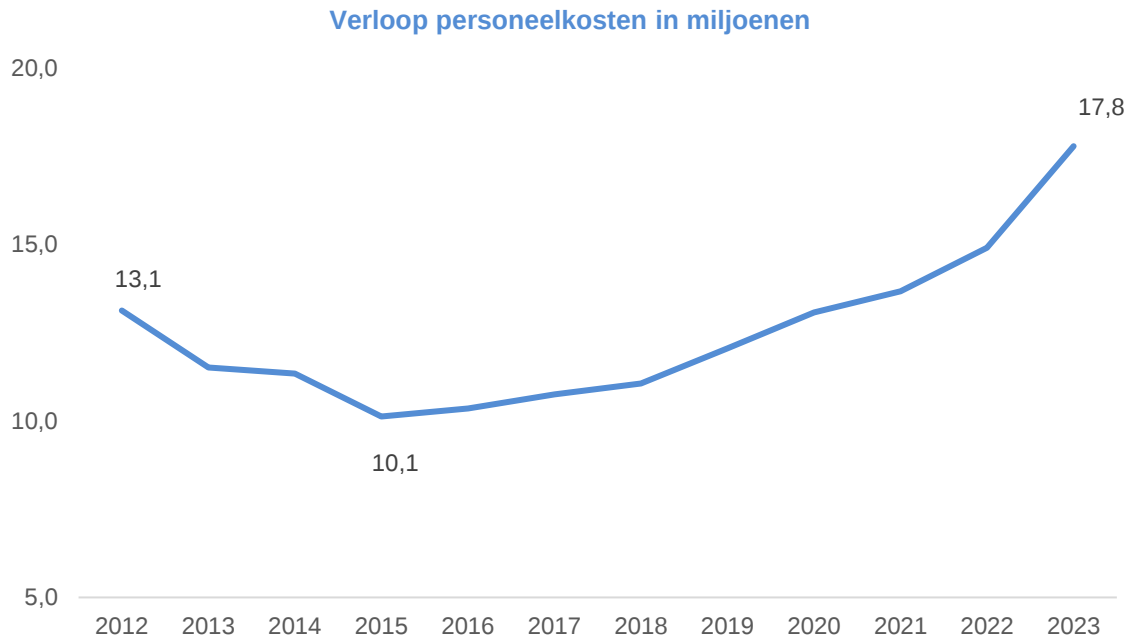
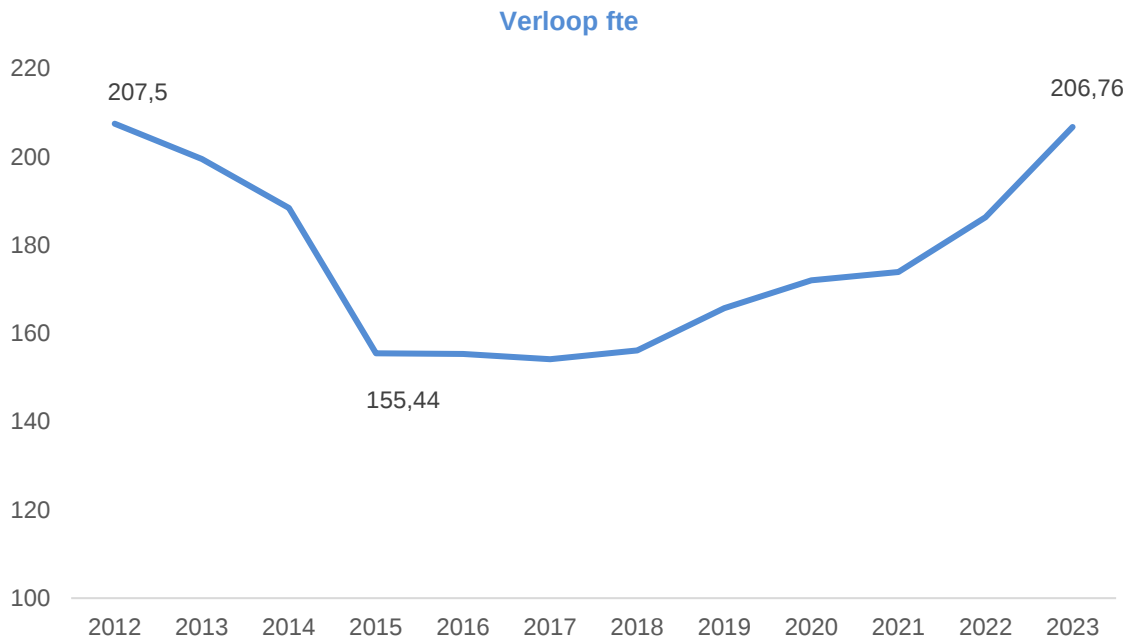
Extra middelen voor bereiken resultaten

- Er is eenmalig € 30.000 in 2023 opgenomen voor het opstellen een strategische communicatievisie;
- Voor inzet van de tool Klinkende Taal is eenmalig € 10.000 in 2023.

Bedrijfsvoering

Ontwikkeling fte en personeelskosten

De ontwikkeling van het aantal fte en de personeelskosten is als volgt.

Stijging van kosten betreft naast de toename van de formatie de jaarlijkse cao-salarisstijgingen.

Een organogram van de organisatie is bijgevoegd in de bijlage 4 specificatie bedrijfsvoering [!\[\]\(eb5d9e0737fbe725ec1d928d9e93588b_img.jpg\)](#).

Bedrijfsvoering

Planning & Controlcyclus 2023

Doelstelling van Planning & Control is het beheersen van de beleidsvorming, de uitvoering van dit beleid en de financiële middelen die daarvoor beschikbaar zijn.

De Planning & Controlcyclus 2023 wordt vormgegeven door middel van een viertal documenten:

- Kadernota 2023;
- Begroting 2023;
- Financiële rapportages (tweemaal per jaar);
- Jaarrekening 2023.

De gemeenteraad stelt financiële kaders vast. Het vaststellen van deze kaders vindt plaats via verordeningen, beleidsnota's en beheerplannen. Hieronder een overzicht daarvan, met daarbij de datum van actualisatie.

Nota of verordening	Besluit gemeenteraad	Nieuw besluit
Nota Treasury	19-12-2013	2022
Nota Grondbeleid	06-02-2014	2023
Nota Risicomanagement	11-12-2014	2023
Nota activering, waardering en afschrijving	13-07-2017	2023
Nota Reserves en voorzieningen	16-12-2021	2026
Financiële verordening	14-07-2022	2026
Financiële kaders	18-03-2021	2030

Beheerplannen	Besluit gemeenteraad	Nieuw besluit
Beheerplan Groen	21-11-2013	2023
Beheerplan Spelen	10-12-2015	2023
Beheerplan Wegen	01-02-2018	2023
Beheerplan Riolerings (watertakenplan)	13-12-2018	2023
Bomen beleidsplan	02-04-2019	2023
Beheerplan Sportparken	16-04-2020	2023
Beleidsplan Openbare verlichting	12-12-2019	2024
Beheerplan Gebouwen	11-11-2021	2025

Onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid

In artikel 213a van de gemeentewet is vastgelegd dat het college periodiek onderzoek verricht naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door hen gevoerde bestuur. Toetsing en onderzoek op doelmatigheid en doeltreffendheid van het gemeentelijk beleid is van belang voor de algemene oordeelsvorming over het gevoerde beleid. Met de instelling van de onderzoeken wordt de transparantie van gemeentelijk handelen vergroot. De publieke verantwoording wordt hierbij versterkt.

In 2023 willen wij gaan onderzoeken:

- Opslagpercentage bouwgrond; Zijn de huidige percentages nog in overeenstemming met de huidige praktijk?
- Debiteurenbeheer; Is het huidige beleid adequaat en consequent? Waar liggen mogelijkheden tot verbetering?

Bedrijfsvoering

Goedkeurings- en rapporteringstolerantie van de jaarrekening zijn gelijk aan eerdere jaren

De gemeenteraad stelt het accountantsprotocol voor de jaarrekening vast. Voorgesteld wordt de grenzen van de Jaarrekening 2022 ongewijzigd over te nemen voor het accountantsprotocol van de Jaarrekening 2023.

Goedkeuringstolerantie

In 2023 wordt voorgesteld de wettelijk maximale toegestane goedkeuringstolerantie van 1% voor fouten en 3% voor onzekerheden te hanteren.

Rapporteringstolerantie

Om te voorkomen dat kleine afwijkingen gerapporteerd moeten worden, wordt voorgesteld voor 2023 de rapporteringstolerantie wederom op 10% van de goedkeuringstolerantie te stellen. Dit betekent dat 10% van 1%, oftewel 1 ‰, van de begrote lasten (primitieve begroting) vóór resultaatbestemming, gebruikt wordt als rapportagegrens.

Verantwoordingsgrens rechtmatigheidsverantwoording college

In 2023 bedraagt de verantwoordingsgrens van 3% van de totale lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves) met een rapportagetolerantie grens van 1‰. Deze grenzen zijn ook vastgelegd in de financiële verordening van de gemeente.

In het kader van de Single Information en Single Audit (SiSa) zijn door het ministerie de volgende rapporteringstoleranties per specifieke uitkering voorgeschreven ten aanzien van fouten:

- € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;
- 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner of gelijk aan € 1.000.000 is;
- € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

We vallen voor 2023 onder het normale toezicht van de provincie

Voor het begrotingsjaar 2023 voldoet de gemeente aan de drie criteria om onder het gebruikelijke repressieve toezicht van de provincie te vallen:

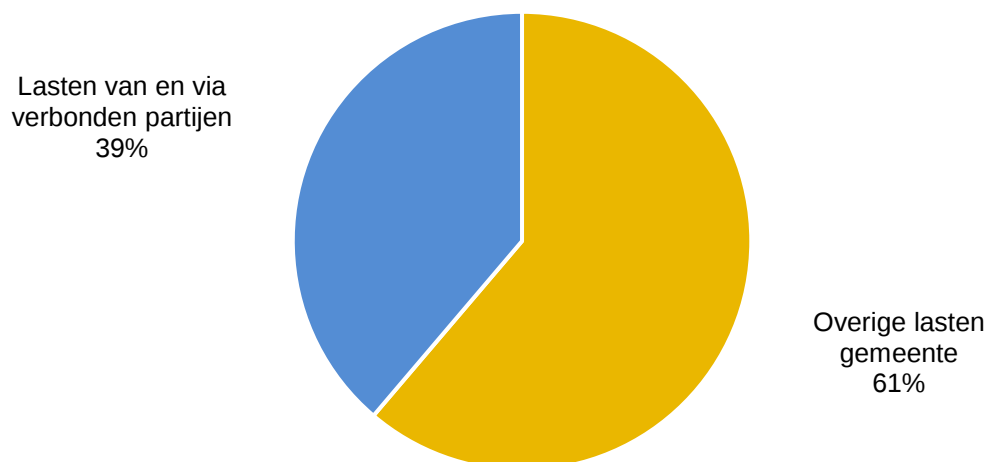
- Er is een positieve algemene reserve;
- De Begroting 2023 is structureel sluitend voor jaarschijf 2023;
- De Begroting 2023 wordt tijdig (voor 15 november 2022) ingezonden.

De provincie zal dit toetsen na inzending van de begroting. Gebruikelijk is dat gemeenten in december 2022 of januari 2023 een brief krijgen onder welke vorm van toezicht zij vallen (normaal of preventief).

Verbonden partijen

§3.6 Verbonden partijen

↑ Er gaat veel geld naar de verbonden partijen. Daarnaast loopt de gemeente risico's bij de verbonden partijen. Daarom is er een verplichte aparte paragraaf over dit onderwerp.

Kansen naar Gemert-Bakel halen

In het coalitieakkoord “Samen Goen Doen” voor de periode 2022-2026 is de volgende ambitie over regionale samenwerking uitgesproken: “Iedere wethouder/portefeuillehouder pakt een rol in de regio. Daarmee halen we kansen naar Gemert-Bakel en profileren we ons in de regio”.

Er is sprake van een verbonden partij bij zowel een financieel als bestuurlijk belang

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarin de gemeente een financieel én een bestuurlijk belang heeft. Bestuurlijk belang houdt in dat wij zeggenschap hebben over de verbonden partij. Dat kan bijvoorbeeld door een zetel in het bestuur van een verbonden partij, het bezitten van aandelen of het hebben van stemrecht in een Raad van Toezicht.

Van een financieel belang is sprake wanneer de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld waarover risico wordt gelopen. Dat betekent dat de gemeente het geïnvesteerde geld kwijt kan zijn bij een faillissement van de verbonden partij. Er is ook sprake van een financieel belang wanneer financiële problemen bij de verbonden partij kunnen worden verhaald bij de gemeente.

Als het financieel belang uitsluitend bestaat uit een subsidierelatie dan is die rechtspersoon geen verbonden partij maar een gesubsidieerde instelling. In deze begroting is aangegeven welke bijdragen jaarlijks worden verstrekt per verbonden partij en welke risico's er zijn.

Risico's op verbonden partijen zijn in de meeste gevallen beperkt

De meeste verbonden partijen zijn uitvoeringsorganisaties. De risico's voor die verbonden partijen zijn daarom beperkt tot zaken als personeel en databaseveiliging.

Senzer is ook een uitvoeringsorganisatie maar is daarbij in sterke mate afhankelijk van de Rijksinkomsten uit de Participatiewet. Senzer heeft inmiddels weer voldoende eigen buffer daarvoor.

Golfbaan Stippelberg heeft een hoger risicoprofiel vanwege de afgerond 13 miljoen euro die de gemeente daarin heeft geïnvesteerd. Sinds 2019 draait de golfbaan positieve cijfers waardoor de rekeningen weer volledig voldaan worden. Naar verwachting zet die lijn zich door in 2023.

De gemeenteraad heeft vooral een rol bij gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijke regelingen voeren namens de gemeente taken uit. Daarvoor stellen zij eigen begrotingen op. De gemeenteraad kan hun zienswijze op die begrotingen geven. Uiteindelijk is de gemeenteraad gebonden aan de gezamenlijke besluitvorming van een gemeenschappelijke regeling.

Bij de overige verbonden partijen is het college bevoegd tot gemeentelijke vertegenwoordiging.

Verbonden partijen

Verbonden partijen	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
--------------------	------	------	------	------	------	------	------

Gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingen

1. Gemeente Laarbeek	-313	-313	-323	-269	-269	-269	-269
2. Senzer	18.944	9.418	12.822	12.374	12.292	12.138	11.930
3. Peelgemeenten	1.864	1.940	2.209	2.215	2.269	2.322	2.377
4. Blink	2.582	2.756	2.895	2.903	3.064	3.166	3.297
5. GGD	554	1.017	1.062	1.120	1.145	1.170	1.196
6. MRE	302	305	308	314	314	314	314
7. ODZOB	953	1.085	1.015	1.119	1.119	1.119	1.119
8. VRBZO	1.580	1.618	1.650	1.726	1.726	1.702	1.702
9. BSOB	546	517	589	539	539	539	539

Stichtingen en verenigingen

10. Golfbaan Stippelberg	0	0	0	0	0	0	0
11. Dimpact	6	6	6	6	6	6	6
12. BIZOB	182	168	107	107	107	107	107

Vennootschappen en coöperaties

13. Brabant Water NV	0	0	0	0	0	0	0
14. BNG Bank (dividendinkomst)	58	82	104	68	68	68	68

Verenigingen van eigenaren (VvE)

15. VvE garage Ruijschenberg	43	35	33	33	33	33	33
16. VvE parkeren Kruiseind	1	1	1	1	1	1	1
17. VvE MFA De Sprank	0	0	34	34	34	34	34

Meer informatie

In bijlage 5 zijn de verbonden partijen verder toegelicht.

Grondbeleid

§3.7 Grondbeleid

↑ In de paragraaf grondbeleid wordt inzicht gegeven in de lopende grondexploitaties van de gemeente, de risico's daarbij en hoe de exploitaties zijn berekend. Daarnaast wordt vooruitgekeken naar de verwachte winsten.

De financiële belangen in de bouwgrondexploitatie zijn groot voor gemeenten. Daarom schrijft het BBV deze aparte paragraaf voor.

We voeren een grondpolitiek op maat

De gemeente heeft voor € 18,35 miljoen geïnvesteerd in de bouwgrondexploitatie per 31 december 2021. Dit is exclusief te verhalen kosten op derden van € 8,5 miljoen. Over deze gelden loopt de gemeente risico.

Voor de huidige grondvoorraad heeft de gemeente een actieve rol blijven om het geïnvesteerde vermogen terug te verdienen. Voor toekomstige exploitaties zal de gemeente een grondpolitiek op maat voeren. Dit betekent dat de uitvoering van grondexploitaties wordt overgelaten aan de markt of dat de gemeente zelf actief wordt. Dat wordt situationele grondpolitiek genoemd.

Daarbij gaan we terughoudend om met 'warme gronden'. De totale maximale omvang hiervan op de gemeentelijke balans bedraagt € 1.000.000. Aangekochte gronden worden daarbij uiterlijk binnen twee jaar in exploitatie genomen. Dit is vastgelegd in de financiële kaders. Per 31 december 2021 staan er geen 'warme gronden' op de balans van de gemeente Gemert-Bakel.

Het grondbeleid van de gemeente is vastgelegd in een "Nota Grondbeleid" uit 2014. Deze nota zal in 2023 worden geactualiseerd. Daarbij zal ook een voorstel volgen om in lijn met het coalitieakkoord het bedrag voor aankopen gronden woningbouw van € 1.000.000 te verhogen tot een nader te bepalen bedrag.

Daarnaast zal in de nieuwe 'Nota Grondbeleid' een voorstel gedaan worden over de te hanteren systematiek voor de vaststelling van de grondprijzen en het door de gemeente te hanteren beleid voor het kostenverhaal bij particuliere exploitaties.

De bouwgrondexploitatie kent twee projecten met een hoger risico

De gemeente kent binnen de bouwgrondexploitatie nog twee projecten met een hoger risicoprofiel:

- Smartpark Gemert, gezien de omvang van het verhaal op derden;
- Keizersberg Elsendorp, gezien het hoge geïnvesteerde vermogen.

Bij Smartpark Gemert zijn we afhankelijk van derden of de kavels ontwikkeld worden

Dit plan kent vooral een marktrisico. Dat marktrisico zit hem in het ontvangen van de 'exploitatiebijdrage door derden' van afgerond € 6,9 miljoen. Deze exploitatiebijdrage is verschuldigd op het moment een omgevingsvergunning afgegeven wordt voor de gronden in het exploitatieplan.

Er is echter geen tijdsverplichting voor het aanvragen van een omgevingsvergunning. Als we verwachten dat een omgevingsvergunning niet binnen tien jaar volgt moeten we de vorderingen op derden afboeken. Zo'n afwaardering is waarschijnlijk wel tijdelijk. De kavels hebben namelijk een economische waarde voor de ontwikkelaar. Ooit zal de omgevingsvergunning daarom wel worden aangevraagd.

Bij Keizersberg Elsendorp is het risico of je alle kavels verkocht krijgt

Door de uitspraak uit september 2021 van de Raad van State is het bestemmingsplan 'Wonen-Werken Keizersberg' onherroepelijk geworden. De risico's zijn hiermee sterk gedaald. De plannen zijn definitief geworden.

Het plan bevat zestien woon-werkkavels. Er is veel belangstelling voor de kavels. Definitieve zekerheid is er echter pas op het moment de kavels daadwerkelijk worden afgenomen. Eind 2022 zal gestart worden met het bouwrijp maken van het plangebied waarna de verkoop van de woon-werk kavels kan starten.

Grondbeleid

Overzicht van de lopende gemeentelijke exploitaties

De volgende complexen zijn in exploitatie bij de gemeente. De eindwaarde geeft daarbij het verwachte resultaat aan.

Stand per 31-12-2021	Tot	Boekwaarde	Contante waarde	Eindwaarde
Exploitaties met een verwacht positief resultaat				
Gemert Bedrijvenpark Wolfsveld	2024	-798	151	212
Gemert Smartpark Gemert	2025	2.436	662	731
Bakel Bedrijventerrein	2022	162	36	38
Bakel Neerakker	2026	-425	404	632
Handel Heerebosch fase II	2023	-551	85	212
Handel Heerebosch fase III	2030	731	446	543
Milheeze De Berken	2028	460	786	920
De Mortel Westrand (Leijgraaf)	2023	-370	68	72
De Rips - Mr. Hertsigstraat	2022	-150	72	75
De Rips - uitbreiding Paterslaan	2028	1.595	112	255
Elsendorp Noord	2022	-116	2	31
Totaal positieve exploitaties		2.974	2.824	3.721

Exploitaties met een verwacht negatief resultaat

Handel De Fuik	2022	1.592	182	189
Handel Centrumplan	2024	3.327	3.054	3.304
De Mortel De Vrije Erven	2022	3.788	3.923	4.081
De Mortel Centrumontwikkeling	2023	1.148	747	792
Keizersberg Elsendorp	2028	5.517	786	939
Totaal negatieve exploitaties		15.372	8.692	9.305

Waar bij boekwaarde '-' staat betekent dit dat de gemeente inmiddels meer opbrengsten heeft gerealiseerd dan kosten heeft gemaakt.

Onderscheid tussen eigen grondexploitaties en exploitaties door derden

In het BBV worden een onderscheid gemaakt tussen:

- Gemeentelijke grondexploitaties, zie tabel hierboven;
- Grondexploitaties door derden zoals projectontwikkelaars.

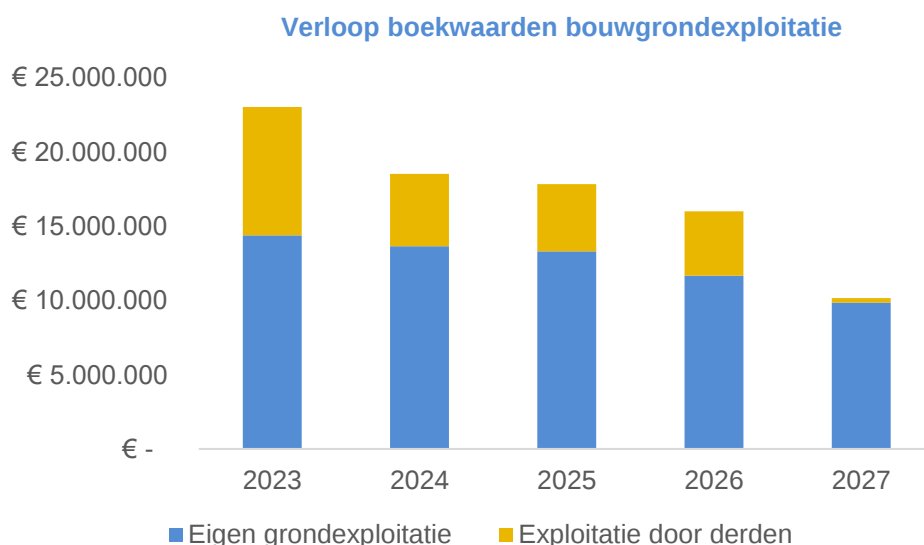
Op de gemeentelijke grondexploitaties lopen wij zelf risico als gemeente. Bijvoorbeeld als verkopen tegengevallen of kosten van bouwrijp maken stijgen. Aan de andere kant kunnen we de winsten die gemaakt worden op de gronden toevoegen aan onze eigen reserves.

Daarnaast zijn er de grondexploitaties door derden. Dit is het faciliterend grondbeleid. Daarbij voert een derde de grondexploitatie zoals een projectontwikkelaar of een woningbouwcoöperatie. De kosten die de gemeente maakt worden dan in rekening gebracht bij deze derden. Daarmee is er een vordering op die partij. Dat is vastgelegd in overeenkomsten en/of hebben wij als gemeente het kostenverhaal mogelijk gemaakt via een exploitatieplan.

Op de gemeentelijke balans staat per 31 december 2021 voor € 8.536.000 aan dergelijke vorderingen op derden geraamd. Dit betreffen Smartpark (€ 6.915.735), Neerakker (€ 804.466) en daarnaast een aantal kleinere plannen (€ 815.934).

Grondbeleid

De boekwaarden verlopen op basis van de huidige exploitaties de komende jaren als volgt.

De daling geeft weer ruimte voor nieuwe investeringen in de bouwgrondexploitatie. In de financiële kaders zijn afspraken gemaakt om de risico's op deze nieuwe investeringen beheersbaar te houden.

Voorziening bouwgrondexploitatie

Er is een voorziening bouwgrondexploitatie aanwezig van € 8.690.144. Hiermee worden de verliesgevendende exploitaties afgedekt. Dat bedrag is afdoende op basis van de meest actuele doorrekeningen van de grondexploitaties.

Verwachte winstnemingen 2022 en 2023

Het is verplicht de Percentage of completion methode (Poc) toe te passen bij tussentijdse winstnemingen op de bouwgrondexploitatie. Hoe meer gronden verkocht zijn en hoe meer kosten gemaakt zijn hoe meer zekerheid er is dat winsten gerealiseerd worden.

Voor 2022 en 2023 worden de volgende (tussentijdse) winstnemingen of correcties op eerdere winstnemingen verwacht.

Complex	Winstneming 2022 - 2023
Gemert Smartpark Gemert	304
Gemert Bedrijvenpark Wolfsveld	9
Bakel Bedrijventerrein (Bolle Akker)	40
Bakel Neerakker	-26
Handel Heerebosch fase II	126
De Mortel Westrand (Leijgraaf)	-13
De Rips - Mr. Hertsigstraat	99
De Rips - uitbreiding Paterslaan	63
Elsendorp Noord	69
Totaal (tussentijdse) winstneming	671

In de begroting rekenen wij niet met deze winstnemingen. Als de winstnemingen zich voordoen zijn dit voordelen voor de jaarrekening van dat betreffende jaar.

Grondbeleid

Risicoreserve bouwgrondexploitatie

De risicoreserve bouwgrondexploitatie is bedoeld voor het opvangen van risico en behoort tot het weerstandsvermogen van de gemeente. Door winstnemingen groeit deze naar € 7.425.000 eind 2023.

Berekeningsgrondslagen

De volgende grondslagen zijn gebruikt voor de verwachte kosten en opbrengsten in de actuele calculaties van de bouwgrondexploitatie:

Rekeneenheid	Grondslag
Rente (BBV)	2,86%
Discoteringsvoet contante waarde (BBV)	2,0%
Opbrengststijging	variabel
Inflatie kosten bouwrijp en woonrijp maken	2,0%
Kavelprijs sociale woningbouw per m ²	€ 230
Grondprijzen bedrijventerreinen per m ²	€ 147,50
Ruimte voor Ruimte bouwtitel	€ 130.000

Grondprijzen woningbouw per m ²	Vrije sector kavel < 250 m ²	Vrije sector kavel > 250 m ²
Gemert en Bakel	€ 260	€ 324
Handel, De Mortel en Milheeze	€ 250	€ 313
Elsendorp en De Rips	€ 220	€ 292

De grondprijzen zijn door de raad vastgesteld voor 2022 in de vergadering van 17 februari 2022. Voor de grondprijzen 2023 ontvangt de gemeenteraad een nieuw voorstel.

Opslagpercentages

De ambtelijke kosten en inhuurkosten die worden gemaakt voor ontwikkeling en realisatie van de plannen wordt doorbekend in de grondexploitaties. De raming gaat via opslagpercentages. De opslagpercentages voor voorbereiding en toezicht zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren. Dit betekent een opslag van 19% van de kosten van bouw- en woonrijp maken bij uitbreidingslocaties en 25% bij inbreidingslocaties. Dit is de basis waarmee wordt gerekend. Indien mogelijk wordt voor de exploitatieplannen een preciezere inschatting gemaakt. In 2023 gaan we opnieuw bepalen of de percentages nog actueel zijn.

Rentetoerekening gaat volgens de regels van het BBV

Het BBV schrijft voor hoeveel rente je moet toerekenen aan de grondexploitaties. Voor 2023 bedraagt dit 2,86% en is daarmee in lijn van de voorgaande jaren.

Voor het contant maken van de bouwgrondexploitaties schrijft het BBV het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank verplicht. Deze bedraagt 2%.

Wij verwachten geen vennootschapsbelasting (Vpb) te hoeven betalen de komende jaren

Overheden die winst behalen met activiteiten die concurreren met de 'markt' moeten sinds 2016 Vpb betalen. De heffing van Vpb bij onze gemeente blijft beperkt tot de activiteiten binnen de gemeentelijke bouwgrondexploitatie. Op het moment we Vpb moeten betalen komt dat ten laste van de risicoreserve Bouwgrond.

Over 2016 tot en met 2019 is er door de gemeente een aangifte gedaan van € 1.380.397 negatief. Fiscale verliezen kunnen verrekend worden met eventueel toekomstige fiscale winsten. De inschatting is dat wij de komende jaren geen Vpb hoeven te betalen.

Investerings

§3.8 Investerings

↑ In begroting opgenomen investeringen	2023	2024	2025	2026	Bron
Gebouwen					
Onderhoud gebouwen	2.057	1.805	360	555	Beheerplan
MFA Bakel	4.025	-	-	-	Begroting 2020
Centrumplan Milheeze*	-	2.000	2.000	-	Motie
Nieuwbouw KC Berglaren c.q. Gemert-Zuid*	-	3.900	-	-	Motie
Nieuwbouw Commanderiej College*	-	-	32.095	-	Motie
Dak en W installaties D'n Eik	499	-	-	-	Kadernota 2023
Publiekscentrum gemeentehuis	1.100	-	-	-	Begroting 2022/2023
Openbare basisschool De Kleine Kapitein	160	-	-	-	Begroting 2023
Sport					
Sport	211	54	-	-	Beheerplan
Vervanging sportmaterialen sporthallen	187	-	-	-	Kadernota 2023
Openbare ruimte					
Wegen	4.157	2.413	3.506	3.049	Beheerplan
Riolering	6.120	3.938	7.224	8.701	Beheerplan
Fietspaden	340	510	495	-	Beheerplan
Openbare verlichting	469	122	301	74	Beheerplan
Bruggen	356	249	-	-	Beheerplan
Tractie	425	302	140	108	Vervanging
Vervanging integraal beheersysteem	150	-	-	-	Kadernota 2023
Overslag gronddepot	792	-	-	-	Begroting 2023
Herinrichting Burgemeester Bekkerlaan	-	1.900	-	-	Begroting 2023
Mobiliteit					
Snelfietsroute naar Helmond	-	645	-	-	Begroting 2019
Snelfietsroute Eindhoven, deel Gemert-Laarbeek	-	233	-	-	Begroting 2020
Leefbaarheid N279	-	371	-	-	Begroting 2020
Upgrade bushalte Pastoor Poellplein	526	-	-	-	Begroting 2020
Duurzaamheid					
Groene zone 2.0 isolatie (lening)	3.767	-	-	-	Kadernota 2023
Groene zone 2.0 zonnepanelen (lening)	1.310	-	-	-	Kadernota 2023
Informatisering & Automatisering					
	263	370	269	194	Begroting 2022
Totaal	26.914	18.812	46.390	12.681	

Investeringsen

De kapitaallasten van deze investeringen zijn opgenomen in de Begroting 2023. De afschrijving gaat daarbij lopen in het jaar na ingebruikname van de investering.

Voor rentestijging en inflatie zijn extra middelen opgenomen in deze begroting

In de Kadernota 2023 is gerekend met een inflatie van 2,3% aan de kostenkant. Dat zal gezien de huidige ongewone loon- en prijsontwikkelingen niet overal voldoende zijn. Daarom is een structurele stelpost inflatie opgenomen in deze begroting van € 602.000 extra. Dit bedrag is gelijk aan de voor inflatie ontvangen compensatie in de septembercirculaire. Op het moment zich prijsstijgingen voordoen bij investeringen dat geeft dat structureel hogere kapitaallasten. Deze stelpost kan dan als dekking worden ingezet.

In de ramingen voor investeringen gingen we altijd uit van een rentepercentage op nieuwe leningen van 2,5%. De rentes zijn de afgelopen maanden echter flink gestegen. De huidige stand is 2,87%. Daarom rekenen we uit voorzichtigheid in deze begroting nu met 3% rente. Dat geeft structureel extra rentelasten welke oplopen tot € 356.000 in 2026.

Stelpost aflopende kapitaallasten

Als een investering helemaal is afgeschreven zijn er geen rente- en afschrijvingskosten meer. Dat voordeel wordt niet ingezet voor het begrotingssaldo maar apart gezet voor een latere herinvestering. Zo blijft theoretisch gezien het voorzieningenniveau van de gemeente op peil en de begroting wendbaar. Dit beleid is vastgelegd in de financiële kaders.

De middelen kunnen dan op natuurlijke momenten ter dekking worden ingezet zoals bij actualisatie van beheerplannen. In de Begroting 2023 zijn nu nog de volgende resterende stelposten voor aflopende kapitaallasten opgenomen.

Jaarschijf	Restant stelpost
2023	€ 119.000
2024	€ 147.000
2025	€ 158.000
2026	€ 195.000

Investeringsquote zat afgelopen jaren onder het gemiddelde

Met een investering wordt het bezit van de gemeente verlengd, vervangen of uitgebreid. Investeringsen gaan voor meerdere jaren mee. Een weg bijvoorbeeld 40 tot 60 jaar. Daarom worden de kosten van de investering verdeeld over die jaren via rente en afschrijving. Dit is verplicht vanuit het BBV. Daarmee 'dragen' de gebruikers van deze investeringen jaarlijks de kosten.

De investeringsquote zegt iets over de toename van het bezit van de gemeente. Dat bezit neemt toe door investeringen en neemt af door de jaarlijkse afschrijving. In 2020 (laatst bekende cijfer) bedroeg deze quote voor Gemert-Bakel +/- 0,1%. Daarmee lag het investeringsniveau van de gemeente onder het landelijke gemiddelde van +/- 2,5%. ⇨ Hier kan de gemeente worden vergeleken met anderen.

Investeringsplafond van acht miljoen euro per jaar

In de financiële kaders is afgesproken dat er een investeringsplafond is van acht miljoen euro per jaar. Doel van het investeringsplafond is het terugdringen van de schulden van de gemeente.

Dit investeringsplafond is exclusief eventuele subsidies, verkopen panden of andere inkomsten. Incidenteel kan het investeringsplafond daarmee worden verhoogd. Tussen jaren kan worden gemiddeld. Startjaar voor deze afspraak is boekjaar 2021. Het gemiddelde investeringsniveau over de jaren 2023 tot en met 2026 bedraagt nu € 26 miljoen.

Investeringsen

Autorisatie kredieten

De gemeenteraad autoriseert met het vaststellen van de begroting de investeringskredieten. Deze werkwijze is vastgesteld in de financiële verordening. De in de tabel opgenomen bedragen zijn de uitgaven zonder inkomsten zoals SPUK. Het college wordt geautoriseerd voor de bruto-investeringen.

De investeringen aangemerkt met een * worden nu niet geautoriseerd aan het college. Voor de autorisatie wordt apart aan de gemeenteraad een besluit voorgelegd. In deze begroting zijn dat de investeringen:

- Centrumplan Milheeze;
- Kindcentrum Berglaren c.q. Gemert-Zuid;
- Commanderie College.

Investing groencompostering is komen te vervallen

In de begrotingen van afgelopen jaren stond een investeringsbedrag opgenomen voor een nieuwe groencompostering. Deze is nu komen te vervallen.

Vanwege aangescherpte regelgeving (stikstof) zijn de kosten voor het realiseren van een eigen compostering duurder dan eerder geraamd. Gezien de ervaringscijfers van afgelopen jaar lijkt het uitbesteden van het groenafval binnen de huidige gereserveerde middelen haalbaar. Met huidige middelen wordt bedoeld de exploitatiekosten en de kapitaallasten van de oorspronkelijk geplande investering. Ingezet wordt op uitbesteden van het groenafval.

Voor de opslag van grond is wel een bedrag opgenomen. Voor deze opslag werd de groencompostering ook ingezet. Door inzetten van eigen grond bij projecten kunnen daar kosten worden bespaard.

Plannen in ontwikkeling

§3.9 Plannen in ontwikkeling

↑ Deze paragraaf is bedoeld om inzicht te verschaffen in plannen die (nog) niet financieel vertaald zijn in de begroting. Dit inzicht kan meegenomen worden in de beoordeling van het meerjarenperspectief.

Verdere uitwerking van de investeringen dienen in meeste gevallen nog plaats te vinden. Daarnaast heeft de begroting een horizon van 2026. Investeringen die aan het einde van de raadsperiode plaats vinden zullen pas in 2027 of 2028 leiden tot kapitaallasten en kunnen daarom nog niet in deze begroting verwerkt worden.

Er is geen investering voor het Cultuurhuis opgenomen in de begroting

De investering in het Cultuurhuis is niet in de Begroting 2023 opgenomen. In de Kadernota 2023 hebben wij u wel een aantal mogelijk scenario's geschetst wat betreft investeringslocaties.

In het beheerplan gebouwen zijn voor de komende tien jaar bedragen opgenomen voor instandhouding van de huidige De Eendracht en Kunstlokaal. Voor groot onderhoud van deze gebouwen is de komende tien jaar respectievelijk € 2,1 miljoen en € 1,0 miljoen gereserveerd.

In 2023 wordt een financieel- en uitvoeringsplan opgesteld. Het plan bestrijkt de periode totdat uitvoering wordt gegeven aan "Een richtinggevende keuze om te komen tot één Cultuurhuis".

Voor een nieuwe basisschool in Gemert-Noord is geen geld opgenomen in de begroting

Voor een dergelijke school is nog geen geld in de begroting opgenomen.

In 2023 wordt er bij uitbreidingsplannen voor woningbouw rekening gehouden met onderwijshuisvesting. In Gemert-Noord wordt er een extra basisschool opgenomen in de uitbreidingsplannen. In 2023 zal aan de schoolbesturen worden gevraagd om een proces voor te stellen op basis waarvan bepaald kan worden wie de nieuwe basisschool in Gemert-Noord mag realiseren. De gemeente wenst hierbij diversiteit van onderwijsaanbod te bevorderen.

Voor de volgende mogelijke investeringen zijn ook geen middelen opgenomen

Investing	Indicatie investering	Indicatie kapitaallast 1 ^e jaar
Centrum Gemert	6.000	330
Centrum Bakel	4.500	248
Cofinanciering N272	2.000	110

Mogelijk volgen in de komende begrotingen voorstellen hiervoor, bijvoorbeeld als in 2027 de kapitaallasten gaan lopen.

4. Financieel overzicht

§4.1 Begrotingsuitgangspunten

In de Kadernota 2023 is besloten met welke algemene uitgangspunten de Begroting 2023 wordt doorgerekend. Deze kadernota is vastgesteld in de gemeenteraad van 14 juli 2022.

In de begroting wordt rekening gehouden met groei van het aantal inwoners en het aantal woningen.

Aantallen per 1 januari	2022	2023	2024	2025	2026
Inwoners	31.033	31.133	31.233	31.333	31.433
Woningen	12.860	13.020	13.170	13.310	13.445

In de Begroting 2023 is verder gerekend met de volgende indexeringen, rentes en toeschrijvingen.

Kosten	Cijfer	Bron
Loonkostenontwikkeling	3,60%	Loonvoet sector overheid, CEP maart 2022
Pensioenpremie	1,00%	Inschatting bij Kadernota 2023
Sociale lasten Whk	0,14%	Inschatting bij Kadernota 2023
Sociale lasten Zvw	0,30%	Inschatting bij Kadernota 2023
Sociale lasten overige	0,00%	Inschatting bij Kadernota 2023
Prijsontwikkeling tarieven	2,30%	Overheidsconsumptie Imoc, CEP maart 2022
Prijsontwikkeling budgetten	2,30%	Overheidsconsumptie Imoc, CEP maart 2022
Aanvulling op indexering budgetten	€ 602.000	Uit septembercirculaire 2022
Rente nieuwe investeringen	3,0%	Financiële kaders Gemert-Bakel
Rente bouwgrondexploitatie	2,86%	Berekening uit voorschriften BBV
Rente kostendekkendheid afval en riool	2,86%	Kadernota 2023
Overheadpercentage	59%	Berekening uit voorschriften BBV
Areaaluitbreiding onderhoud	0,80%	Kadernota 2023
Index professionele instellingen	2,30%	Overheidsconsumptie Imoc, CEP maart 2022
Index leges	3,60%	Loonvoet sector overheid, CEP maart 2022
Maximale uren naar bouwgrond	€ 749.000	Financiële kaders Gemert-Bakel
Omvang post Onvoorzien	€ 70.000	Kadernota 2023

Een uitgebreidere onderbouwing van deze uitgangspunten is te vinden in de Kadernota 2023.

Rekenuitgangspunten waarbij is afgeweken van de Kadernota 2023

Er zijn nu veel onzekerheden. We zien cijfers als inflatie en rente die normaal redelijk stabiel zijn sterk stijgen. Bij een aantal onderdelen is daarom afgeweken van de cijfers Kadernota 2023 of is een andere werkwijze dan normaal gehanteerd. Dit betreft:

- Bij de tarieven (waaronder OZB) is niet het meest actuele inflatiecijfer van 5,9% gebruikt maar het oude van 2,3%;
- Voor inflatie van kosten is boven op de kadernota een bedrag van € 602.000 opgenomen;
- We gaan bij rente niet uit van 2,5% zoals gesteld in de kadernota maar gezien de huidige renteontwikkelingen van 3%.

Begrotingsuitgangspunten

We doen een handreiking op de inflatie OZB voor burgers, instellingen en bedrijven

Standaard is dat de OZB (en overige belastingen) worden verhoogd met inflatie. Dat staat ook zo omschreven in het coalitieakkoord. In de Kadernota 2023 was de inflatie op overheidsconsumptie voor 2023 nog gesteld op 2,3%. Dit naar aanleiding van de maartraming van het Centraal Planbureau. In de septemberraming is deze inflatie voor 2023 inmiddels gestegen naar 5,9%.

In een tijd waar burgers, instellingen en bedrijven in hun dagelijkse bestedingen geconfronteerd worden met forse prijsverhogingen vinden we een verhoging van de OZB (en overige belastingen) met 5,9% niet gepast. Daarmee zou de financiële druk op onze inwoners, instellingen en bedrijven verder toenemen. Wij blijven daarom vasthouden aan het oorspronkelijke inflatiepercentage voor onder meer OZB van 2,3%. In deze bijzondere tijden wijken we daarmee eenmalig af van het normale gebruik.

De gemeente loopt hierdoor structureel € 350.000 aan inkomsten OZB mis. In de afweging tussen ambities en lastendruk voor onze inwoners vinden wij dit een verantwoorde keuze.

Voor de inflatie aan de kostenkant is een stelpost opgenomen

In de Kadernota 2023 is gerekend met een inflatie van 2,3% aan de kostenkant. Dat zal gezien de huidige ongewone loon- en prijsontwikkelingen niet overal voldoende zijn. Daarom is een structurele stelpost inflatie opgenomen in deze begroting van € 602.000 extra. Dit bedrag is gelijk aan de voor inflatie ontvangen compensatie in de septembercirculaire.

Op het moment zich prijsstijgingen voordoen kan deze stelpost daarvoor worden ingezet. Zowel bij budgetten, salarissen als investeringen.

We verhogen de rente in de begroting van 2,5% naar 3%

In de ramingen voor investeringen gingen we altijd uit van een rentepercentage op nieuwe leningen van 2,5%. De rentes zijn de afgelopen maanden echter flink gestegen. De huidige stand is 2,87%. Daarom rekenen we uit voorzichtigheid in deze begroting nu met 3% rente. Dat geeft structureel extra rentelasten welke oplopen tot € 356.000 in 2026.

Uitgangspunten voor het ramen van de drie decentralisatie staat hierna toegelicht

De uitgangspunten voor het ramen van de drie decentralisaties in het Sociaal Domein zijn gezien de omvang weergegeven in de volgende aparte paragraaf

Uitgangspunten drie decentralisaties

§4.2 Uitgangspunten drie decentralisaties Sociaal Domein

De drie decentralisaties hebben een grote impact op de financiën van gemeenten. Daarom wordt in deze paragraaf de uitgangspunten voor de raming verder toegelicht. Dit vergroot het inzicht voor de gemeenteraad. Daarnaast is de wijze van ramen dan transparant voor de provincie als financieel toezichthouder op de gemeentelijke begroting.

De provinciale richtlijnen voor het ramen van de 3d's worden gevolgd

De provincie heeft in 2018 richtlijnen afgegeven hoe de drie decentralisaties geraamd moeten worden in de begroting. De provincie wil met de richtlijnen voorkomen dat gemeenten in hun jaarrekeningen grote tekorten op de zorgkosten krijgen. De richtlijnen zijn samengevat:

1. Het is niet reëel om de drie decentralisaties budgetneutraal te ramen;
2. Geef duidelijk aan op welke uitgangspunten de ramingen zijn gebaseerd en leg hierbij een koppeling naar de realisatiecijfers in de jaarrekening;
3. Wanneer er een taakstelling in de begroting staat onderbouw deze dan concreet.

Deze richtlijnen passen wij toe.

Risicoreserve drie decentralisaties

In 2021 is een Risicoreserve Drie decentralisaties ingesteld. In deze reserve zit nu € 2.500.000. Dat is ook de afgesproken maximale waarde. De reserve is enkel bedoeld voor het opvangen van incidentele tekorten in een jaar. Bij structurele tekorten of extra uitgaven wordt de begroting bijgesteld.

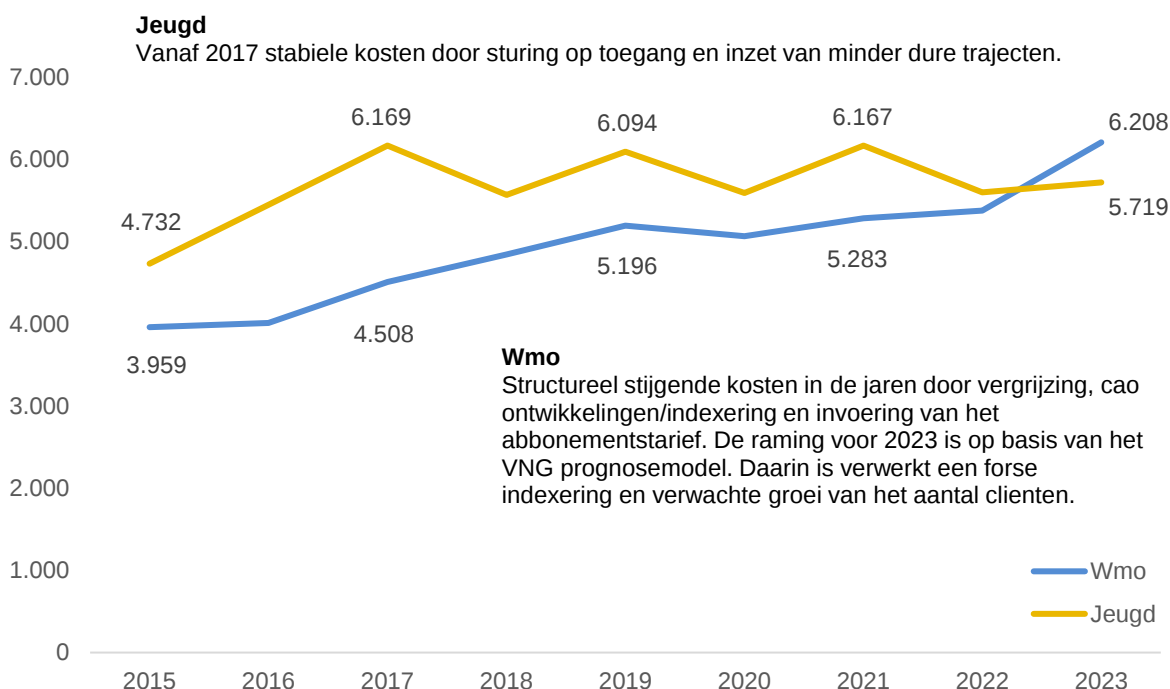
De prognose in de Begroting 2023 valt € 780.000 lager uit dan de prognose Kadernota 2023

In de Kadernota 2023 was een stijging van de kosten drie decentralisaties voorzien van per saldo € 1.117.000. Deze valt nu € 780.000 lager uit. Dit blijkt uit de prognose GR Peelgemeenten van september 2022. De nieuwe prognose van de GR Peelgemeenten is verwerkt in de Begroting 2023.

Met name bij Jeugdzorg is de prognose lager dan bij de Kadernota 2023. Daarvoor zijn een aantal redenen. De toepassing van het woonplaatsbeginsel pakt positiever uit. Daarnaast zijn er nieuwe financieringsafspraken gemaakt met systeemaanbieders vanuit inkoop 10 voor de Jeugd. Tenslotte vallen de kosten voor Jeugdbescherming en -reclassering lager uit door een daling van het aantal maatregelen.

De kosten Jeugd zijn stabiel door de jaren heen en die van de Wmo stijgen

Jeugd en Wmo kennen het volgende verloop in kosten door de jaren heen.

Uitgangspunten drie decentralisaties

De cijfers door de jaren heen zien er als volgt uit.

Taak	Realisatie							Prognose Begroting 2023				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Wmo	3.959	4.010	4.508	4.843	5.196	5.066	5.283	5.379	6.208	6.208	6.208	6.208
Jeugd	4.732	5.447	6.169	5.569	6.094	5.591	6.167	5.599	5.719	5.719	5.719	5.719
BMS	617	672	661	709	831	830	865	2.336*	825	825	825	825
Totaal	9.308	10.129	11.338	11.121	12.121	11.487	12.315	13.314	12.752	12.752	12.752	12.752

* De hoge kosten BMS in 2022 betreft de energietoeslag met vergoeding via het gemeentefonds.

We gaan uit van stijgende tarieven en stijgende aantallen in 2023 bij de decentralisaties

In onderstaande tabel staan de uitgangspunten voor tarieven en aantallen cliënten opgenomen. In de tabel is ook het jaar 2022 vermeld om inzicht te geven in de groei. Voor de voorspellingen Wmo is het landelijk VNG-model gebruikt waarbij rekening is gehouden met demografische ontwikkelingen.

Uitgangspunten prognose	2022		2023	
	Indexering	Volume	Indexering	Volume
Wmo				
Hulp bij het huishouden	3,11%	7,70%	12,00%	6,30%
Begeleiding	3,11%	7,50%	3,37%	7,20%
Medisch advies/eigen bijdrage	3,11%	0%	3,37%	0,00%
Collectief vervoer	2,80%	1,00%	6,00%	1,00%
Rolstoelen	2,60%	-1,80%	8,60%	-1,90%
Vervoer	2,60%	2,50%	8,60%	2,10%
Woonvoorzieningen	2,60%	0%	8,60%	3,10%
Jeugd	3,11%	0%	3,37%	0%
BMS	0%	0%	0%	0%

Toelichting op de gehanteerde parameters

- Bij huishoudelijke ondersteuning is via de landelijke rekentool voor 2023 een nieuwe kostprijsberekening gemaakt. Dit resulteert in een voorlopig indexeringspercentage van 12%;
- Voor Jeugd is het vijfjarige gemiddelde Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling (OVA) gebruikt als indexering. Deze bedraagt 3,37% voor 2023;
- Voor Collectief vervoer is contractueel vastgelegd dat we de index van de vervoerssector gebruiken (NEA). Deze is nog niet definitief bekend, maar wordt in de sector vooralsnog op 6% geschat gezien stijgende energieprijzen en loonkosten;
- Voor hulpmiddelen is contractueel vastgelegd dat we jaarlijks indexeren volgens de consumentenprijsindex (CPI), jaarmutatie september. Op moment van maken van de prognose door de GR Peelgemeenten was de CPI-juni 8,6%. Deze index is gehanteerd.

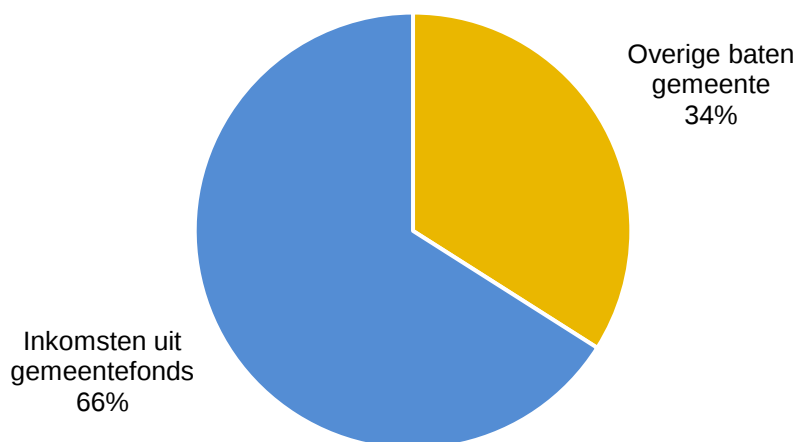
Participatiewet verloopt via Senzer en voor risico Senzer

De derde decentralisatie is de Participatiewet. Deze voert Senzer uit namens onze gemeente. De risico's worden daarbij gedeeld door alle deelnemers. Inmiddels bezit Senzer weer over meer dan voldoende eigen weerstandsvermogen. Dat wordt eerst aangesproken door Senzer in geval van tekorten. Indirect loopt de gemeente wel altijd risico. In geval van structurele tekorten worden die namelijk vertaald in een hogere gemeentelijke bijdrage via de jaarlijkse begroting van Senzer.

Gemeentefonds

§4.3 Gemeentefonds

Belangrijkste en grootste inkomstenpost voor de gemeente is het gemeentefonds.

Uitgangspunten berekening

We rekenen het gemeentefonds technisch hetzelfde door als voorgaande jaren:

- De septembercirculaire 2022 wordt gebruikt in de Begroting 2023;
- Het gemeentefonds wordt geraamd op prijspeil 2023 (constante prijzen);
- We ramen 50% van de ruimte onder het BTW-compensatiefonds.

In mei 2022 is bekend geworden dat wij voordeelgemeente zijn bij de herverdeling van het gemeentefonds. Dat voordeel is verwerkt in deze begroting.

In [bijlage 13](#) is een nadere specificatie van de berekening opgenomen.

We mogen de stelpost Jeugd voor de periode 2024 t/m 2026 verhogen van 75% naar 100%

VNG heeft in 2021 een arbitrage ingeroepen tegen het Rijk voor de tekorten in de Jeugdzorg. De financiële verhoudingswet biedt deze mogelijkheid. De VNG is daarbij in het gelijk gesteld. De arbitragecommissie heeft uitgesproken dat gemeenten in 2022 1,9 miljard euro extra moeten krijgen voor de Jeugdzorg aflopend tot 800 miljoen euro in 2028. Deze uitspraak is semi-bindend.

In de meicirculaire 2022 zijn voor 2023 incidentele middelen toegevoegd aan het gemeentefonds. Voor de jaren 2024 en later zal het geld nog volgen. Voorwaarde hiervoor is dat de VNG het hervormingsakkoord Jeugd tekent.

Omdat de besluitvorming over de invulling van de Hervormingsagenda voor het Jeugdstelsel nog niet is afgerond mogen gemeenten alvast rekening houden met de extra structurele middelen voor de volledige 100%. In de vorige begrotingen was dit nog 75%.

Deze richtlijn is in augustus 2022 bekend geworden. Daarom was dit nog niet meegenomen in de Kadernota 2023 en geeft dat nu een voordeel.

Extra inkomsten Jeugd	2024	2025	2026
Richtlijn augustus 2022 verhogen 75% naar 100%	2.102	1.937	1.335
Al eerder opgenomen stelpost Jeugd	1.549	1.425	1.004
Aanvullend voordeel Begroting 2023	553	512	331

De afspraken over het ophogen van de 75% stelpost naar 100% zijn ⇒ hier gepubliceerd.

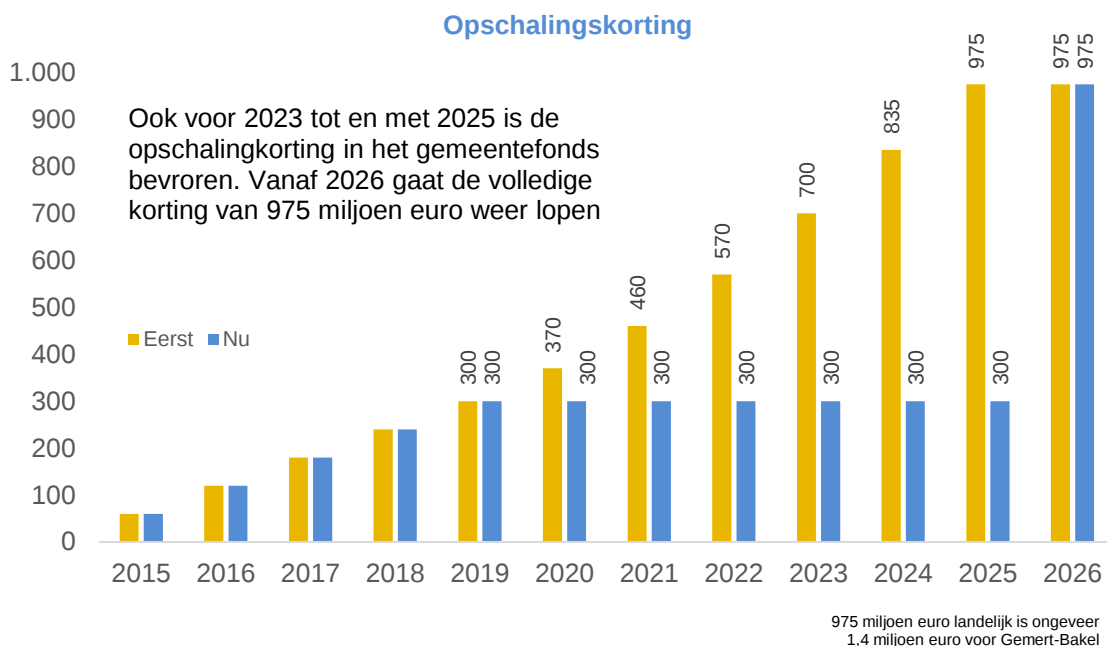
Gemeentefonds

De opschalingskorting is tot en met 2025 bevroren

In de meicirculaire 2022 is bekend geworden dat de opschalingskorting tot en met 2025 verder is bevroren. Dit is verwerkt in de Kadernota 2023.

De opschalingskorting stamt nog uit het kabinet Rutte-II. Het idee was een, via de korting, afgedwongen herindeling van gemeenten tot minimaal honderdduizend inwoners. De opschaling zou een besparing voor het Rijk opleveren. Dat idee is van baan. De korting is gebleven.

In 2026 gaat de korting weer lopen. Landelijk is dat een nadeel van 600 miljoen. Vertaald naar Gemert-Bakel is dat een nadeel van € 945.000 vanaf 2026. In deze begroting is dat nadeel verwerkt.

Er is geen duidelijkheid gekomen over 'ravijnjaar' 2026

Normaal groeien de inkomsten gemeentefonds automatisch mee met de uitgaven van het Rijk. Dat wordt ook het wel trap-op/trap-af principe of accres genoemd.

Het Rijk heeft besloten om voor 2026 en verder van deze systematiek af te stappen. Dat is (fors) in het nadeel van gemeenten. Daardoor zijn de inkomsten uit het gemeentefonds in 2026 een stuk lager dan in 2025. Dat is nog naast het bovengenoemde effect van de opschalingskorting. Daarom wordt 2026 aangeduid als 'ravijnjaar'. Gemeenten kunnen hierdoor moeilijker structurele verplichtingen aangaan omdat dekking vanaf 2026 ontbreekt.

Bij de septembercirculaire is het Rijk gemeenten voor 2026 wel enigszins tegemoetgekomen met een eenmalig bedrag voor 2026. De daling blijft echter groot en het bedrag is niet structureel. Het is afwachten of het Rijk met structurele middelen komt. Dat zal blijken in de volgende begrotingen. De algehele verwachting is wel dat het Rijk iets gaat doen. Daar zet de VNG ook sterk op in namens de gemeenten. Daarbij is het niet uitvoeren van nieuwe taken door gemeenten het drukmiddel.

Nog geen middelen voor uitvoering van het klimaatakkoord vanaf 2023

In de meicirculaire is voor 2022 een bedrag van € 229.000 ter beschikking gekomen voor uitvoering van het klimaatakkoord voor Gemert-Bakel. Dit geld is bedoeld voor ambtelijke capaciteit en inhuur externe kennis. De bedragen voor 2023 en verder zijn nog niet bekend. Uit het regeerakkoord blijkt dat de middelen voor 2023 en verder nog wel komen. De middelen zullen hoger uitpakken dan de € 229.000 uit 2022.

In de Begroting 2022 is aangegeven dat we de middelen klimaatbeleid oormerken voor dit doel. In de begroting zijn al kosten opgenomen voor uitvoering van het klimaatakkoord. Die worden daarbij eerst mee verrekend als het Rijk met de structurele middelen komt.

Verwerking Kadernota 2023 in Begroting 2023

§4.4 Verwerking Kadernota 2023 in Begroting 2023

Alle bedragen uit de Kadernota 2023 zijn ongewijzigd overgenomen in de Begroting 2023. Voor het volledig inzicht worden de mutaties hier nogmaals op een rij gezet.

Dit betreft de aanpassingen voor:

- Tarieven;
- Kostenstijgingen en compensatie daarvoor in gemeentefonds;
- Bijstellingen met een verplicht karakter.

Op het moment van vaststellen van de kadernota was er nog geen nieuw college en coalitieakkoord. Daarom is toen gekozen voor een beleidsarme kadernota. Alleen de noodzakelijke aanpassingen waren opgenomen. Dit gaf daarmee maximale ruimte voor het maken van afwegingen voor nieuw beleid voor het nieuwe college en raad richting de begroting.

Tarieven

Veranderingen in de tarieven gaven de volgende effecten op de Begroting 2023. Allen zijn ongewijzigd opgenomen in de voorliggende begroting.

Onderwerp	2023	2024	2026	2026
OZB	82V	167V	256V	350V
Verhuur gebouwen en sport	11V	11V	11V	11V
Toeristen- en hondenbelasting	3V	6V	9V	13V
Totaal tarieven	96V	184V	276V	374V

Kostenstijgingen en compensatie daarvoor in gemeentefonds

Kostenstijgingen gaven de volgende effecten op de Begroting 2023. Allen zijn ongewijzigd opgenomen in deze begroting. Via het gemeentefonds is daarvoor ook een vergoeding ontvangen.

Onderwerp	2023	2024	2025	2026
Vergoeding gemeentefonds voor loon- en prijsstijgingen	541V	541V	541V	541V
Lonen, pensioenen en sociale lasten	589N	589N	589N	589N
Belasting eigen panden	10N	10N	10N	10N
Volumestijging onderhoudsbudget vanwege areaaluitbreiding en inflatie	48N	48N	48N	48N
Toename opdrachtvolume werkprogramma ODZOB	200N	200N	200N	200N
Indexeren vergoedingen zwembad en buitensportverenigingen	8N	8N	8N	8N
Indexeren professionele instellingen	66N	66N	66N	66N
Indexeren informatievoorziening en automatisering	28N	28N	28N	28N
Kostenstijging investering Kindcentrum Berglaren	0	25N	25N	25N
Totaal kostenstijgingen	408N	433N	433N	433N

Verwerking Kadernota 2023 in Begroting 2023

Bijstellingen met een verplicht karakter

Dit zijn bijstellingen met een verplicht karakter. De gemeente is wettelijk verplicht een activiteit uit te voeren of onderhoud te plegen. Allen zijn ongewijzigd verwerkt in de Begroting 2023

Onderwerp	2023	2024	2025	2026
Energiehuis Slim Wonen	50N	50N	50N	50N
Uitvoering RES	15N	0	0	0
Klimaatadaptatie	25N	25N	0	0
Inspectie gastouders	7N	7N	7N	7N
Onderhoud groen (exclusief bomen en maaien gras)	209N	209N	209N	209N
Boomonderhoud en vervangingen	80N	120N	120N	120N
Kwartiermaker implementatie Samenhangende Objecten Registratie	80N	0	0	0
Renovatie groenvakken	50N	50N	50N	50N
Actualisatie groene kaart	28N	0	0	0
Actualisatie bomenbeheerplan 2023-2027	25N	0	0	0
Bestrijding invasieve soorten zoals de Japanse duizendknoop	15N	15N	15N	15N
Actualiseren archeologie beleidskaart	40N	0	0	0
Omgevingsvisie	15N	15N	115N	15N
Speel- en Beweegbeleid	72N	72N	72N	72N
Opstellen Mobiliteitsvisie	100N	0	0	0
Kleine verkeersonderzoeken en adviezen	25N	25N	25N	25N
Kleine verkeersmaatregelen	25N	25N	0	0
Aanschaf vier radartellers	20N	0	0	0
Jaarlijks onderhoud MFA D'n Eik	25N	25N	25N	25N
Totaal verplichte bijstellingen	906N	638N	688N	588N

Toelichting bijstellingen

Voor een toelichting wordt verwezen naar de Kadernota 2023 welke op 14 juli 2022 is behandeld in de gemeenteraad. Dat is mogelijk via ⇒ Kadernota 2023 en ⇒ bijlage Kadernota 2023.

Aanpassingen Begroting 2023 na Kadernota 2023

§4.5 Aanpassingen Begroting 2023 na Kadernota 2023

Op het moment van vaststellen van de kadernota was er nog geen nieuw college en coalitieakkoord. Daarom is toen gekozen voor een beleidsarme kadernota. In deze paragraaf staan de begrotingsvoorstellen die aanvullend op de kadernota zijn opgenomen in deze Begroting 2023.

2026 bepaald in sterke mate de financiële mogelijkheden

Uit het regeerakkoord en meicirculaire bleek dat de inkomsten voor gemeenten uit het gemeentefonds vanaf 2026 sterk zouden dalen. Structurele uitgaven vragen structurele dekking. De lasten moeten ook in 2026 nog betaald kunnen worden. Daarom is het begrotingssaldo van 2026 nadrukkelijk meegenomen in de financiële keuzes binnen deze begroting. We volgen een financieel degelijk beleid. We gaan geen verplichtingen aan waar op lange termijn nog geen geld voor is.

Toelichting per wijziging

Alle wijzigingen zijn nader toegelicht in bijlage 8

Onderwerp	2023	2024	2025	2026
Incidentele saldo Kadernota 2023 van 14 juli 2022	3.434V	4.951V	6.907V	702V
Algemene ontwikkelingen				
 Uitkomsten septembercirculaire	1.080V	440V	42N	1.144V
 Geactualiseerde prognose 3d september 2022	780V	780V	780V	780V
 Stelpost Jeugdzorg van 75% naar 100%	0	553V	512V	332V
 Diverse aanpassingen uit proces begroting	27N	27N	27N	11N
 Uitbreiding naar 3,8 fte wethouders	80N	80N	80N	80N
 Minder leges door Omgevingswet	170N	170N	170N	0
 Rente van 2,5% naar 3%	66N	136N	331N	356N
 Stelpost inflatie	602N	602N	602N	602N
Een sterke dienstverlenende en communicatieve organisatie				
 Organisatieontwikkeling	350N	350N	350N	350N
 Versnellers woningbouw (4 fte) uit opbrengsten	0	0	0	0
 Opstellen communicatiebeleid	30N	0	0	0
 Inzet tool Klinkende Taal	10N	0	0	0
Moties Kadernota 2023 gemeenteraad 14 juli 2022				
 Ontwikkeling raadsgriffie	PM	PM	PM	PM
 Beleid transitie buitengebied inclusief motie stikstof	100N	0	0	0
 VVV inspiratiepunt	70N	0	0	0
 Achterstallig onderhoud fiets- en wandelpaden	50N	0	0	0
Saldo na diverse ontwikkelingen	3.739V	5.359V	6.597V	1.559V

Aanpassingen Begroting 2023 na Kadernota 2023

Onderwerp	2023	2024	2025	2026
Algemene zaken				
 Achterstanden digitalisering bouwvergunningen	50N	50N	0	0
 Onderzoekskosten Vliegbasis De Peel	50N	0	0	0
 Aanpassen Publiekscentrum gemeentehuis	0	37N	37N	37N
 Promotie en citymarketing	25N	0	0	0
 Vervangen informatieborden diverse kernen	15N	0	0	0
Zorg, Welzijn en Onderwijs				
 Preventie: uitbreiding CJG met 2 fte	170N	170N	170N	0
 Preventie: voortzetten autisme-expert 1 fte	85N	85N	85N	85N
 Opstellen subsidiebeleid	35N	0	0	0
 Cao kinderdagverblijf Petrus Donders	25N	25N	25N	25N
 Onderhoudsafspraken Stichting GOO	21N	21N	21N	21N
 Projectsubsidies	15N	15N	0	0
 Investerings OBS De Kleine Kapitein	0	8N	8N	8N
 E-Health	5N	5N	5N	5N
 Extra dataverzameling	5N	5N	5N	5N
 Preventieve activiteiten	5N	5N	5N	5N
Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën				
 Cofinanciering transitie buitengebied	500N	0	0	0
 Oeververbinding Verreheidse Loop	25N	0	0	0
 Toevoegen diverse objecten BGT	25N	0	0	0
 Monitoring proeftuin Elsendorp	10N	10N	10N	10N
Economie, Duurzaamheid & Recreatie				
 Herinrichting Burgemeester Bekkerlaan	0	0	70N	69N
 Investerings overslag gronddepot	0	48N	48N	48N
 Innovatief aanbesteden op duurzaamheid	100N	0	0	0
 Verduurzamen vastgoed verenigingen	50N	0	0	0
 Onderzoek groen gas	50N	0	0	0
 Visie en uitvoeringsagenda duurzaamheid	50N	0	0	0
 Opstellen en uitvoeren energiemix	20N	5N	5N	5N
 Ondersteunen lokale initiatieven transitievisie warmte	15N	15N	15N	15N

Aanpassingen Begroting 2023 na Kadernota 2023

 Bijstelling begroting Energiehuis Slim Wonen	5V	4N	8N	9N
 Uitbreiding met 0,5 fte buurtsportcoaches	40N	40N	40N	40N
 Behoud huidige buurtsportcoaches	10N	25N	25N	25N
 Voortzetten pilot sportondersteuning 18+	10N	10N	10N	10N
 Voortzetten Sjors Sportief	8N	8N	8N	8N
 Ondersteuning burgerparticipatie	40N	0	0	0
 Businesscase extra buurtbus	15N	0	0	0
 Onderzoeken Schone lucht akkoord	10N	0	0	0
 Ondernemersbeurs	8N	8N	8N	8N
 Voortzetten regiomarketeers	6N	35N	35N	35N

Wonen & Levendige Dorpscentra

 Centrumontwikkeling Gemert	300N	100N	0	0
 Bakel stelpost parkeren	50N	50N	50N	50N
 Bakel stedenbouw en proces Sint Wilbertsplein	20N	30N	0	0
 Bakel branding/marketing afstemming evenementen	10N	10N	10N	10N
 Wijkschouw	200N	0	0	0
 Opstellen groennorm woningbouw	50N	0	0	0
 Uitwerking groenstructuur en groenbeleidsplan	30N	0	0	0
 Digitalisering welstandsnota	10N	2N	2N	2N

Incidenteel saldo begroting na aanpassingen	1.576V	4.533V	5.892V	1.024V
--	---------------	---------------	---------------	---------------

Niet het incidentele saldo is bepalend voor de provincie maar het structurele saldo

Een begroting is structureel in evenwicht wanneer we de structurele lasten dekken door structurele baten. De inzet van incidentele middelen is namelijk niet onuitputtelijk. De provincie beoordeelt daarom enkel het structureel resultaat van de begroting.

Onderwerp	2023	2024	2025	2026
Incidentele saldo Begroting 2023	1.576V	4.533V	5.892V	1.024V
Incidentele lasten begroting	1.760V	255V	0	0
Incidentele baten begroting	492N	414N	274N	274N
Onderuitputting kapitaallasten	274N	242N	510N	64N
Structurele saldo Begroting 2023	2.570V	4.187V	5.108V	686V

De begroting is structureel sluitend in alle jaren. Het incidenteel saldo is minder van belang. Dat moet daarbij niet onder de nul euro dalen omdat het dan ten laste zou gaan van de Algemene reserve. Maar met deze saldi is dat vooral een theoretische afweging.

Financieel overzicht 2023

§4.6 Financieel overzicht 2023

Onderstaande tabel is een samenvatting van de financiële Begroting 2023.

Onderdeel	Lasten	Baten	Saldo
Lasten en baten			
1. Algemene zaken	6.596	471	-6.125
2. Zorg, Welzijn & Onderwijs	41.373	8.093	-33.280
3. Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën	12.732	9.453	-3.279
4. Economie, Duurzaamheid & Recreatie	13.249	4.537	-8.712
5. Wonen & Levendige Dorpscentra	6.724	432	-6.292
Algemene dekkingsmiddelen	114	67.311	67.197
Overhead	8.253	656	-7.597
Bedrag voor heffing vennootschapsbelasting	0	0	0
Onvoorzien	70	0	-70
Saldo van lasten en baten	89.111	90.953	1.842
Reserves			
1. Algemene zaken	0	94	94
2. Zorg, Welzijn & Onderwijs	0	0	0
3. Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën	0	0	0
4. Economie, Duurzaamheid & Recreatie	110	0	-110
5. Wonen & Levendige Dorpscentra	754	504	-250
Incidenteel saldo	89.975	91.551	1.576
Incidentele lasten	1.760	0	1.760
Incidentele baten	0	492	-492
Onderuitputting kapitaallasten	0	274	-274
Structureel saldo	88.215	90.785	2.570

Structureel sluitende Begroting 2023

De begroting is in alle jaren structureel sluitend. In bijlage 6 is een uitgebreide toelichting opgenomen van welke posten wel of niet als incidentele baten en lasten zijn aangeduid.

Een begroting is structureel in evenwicht wanneer we de structurele lasten dekken door structurele baten. Incidentele inkomsten zijn geen goede dekkingsmiddelen voor structurele uitgaven. Die incidentele inkomsten raken op een gegeven moment namelijk op.

De provincie beoordeelt daarom enkel het structureel resultaat van de begroting.

Financieel overzicht 2023

Lasten en baten door de jaren heen

In bijlage 7 is een overzicht gegeven van de baten en lasten door de jaren heen als onderdeel van het programmaplan. Daarbij is ook de realisatie van 2021 en de begroting van 2022 betrokken.

Begroting naar taakvelden

Gemeenten geven hun geld uit aan een breed scala aan deelterreinen, variërend van bijvoorbeeld onderwijshuisvesting, tot onderhoud van groen of riolering. De wijze waarop de budgetten verdeeld worden over de portefeuilles is een vrije keuze van iedere gemeente.

Om te zorgen dat gemeenten hun begrotingen toch kunnen vergelijken schrijft het BBV een overzicht op taakvelden voor. Dat is de begroting van de gemeente maar dan met een landelijk vaste indeling.

Deze begroting naar taakvelden is te vinden in bijlage 8.

EMU-saldo

In bijlage 9 is het verplichte overzicht van het EMU-saldo opgenomen. Het EMU saldo is een begroting op kasbasis. Europese lidstaten mogen een tekort op het EMU-saldo hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product. Ook de begrotingen van gemeenten tellen hierin mee. Voor een gemeente heeft dit EMU-saldo geen waarde. Hierop wordt niet gestuurd.

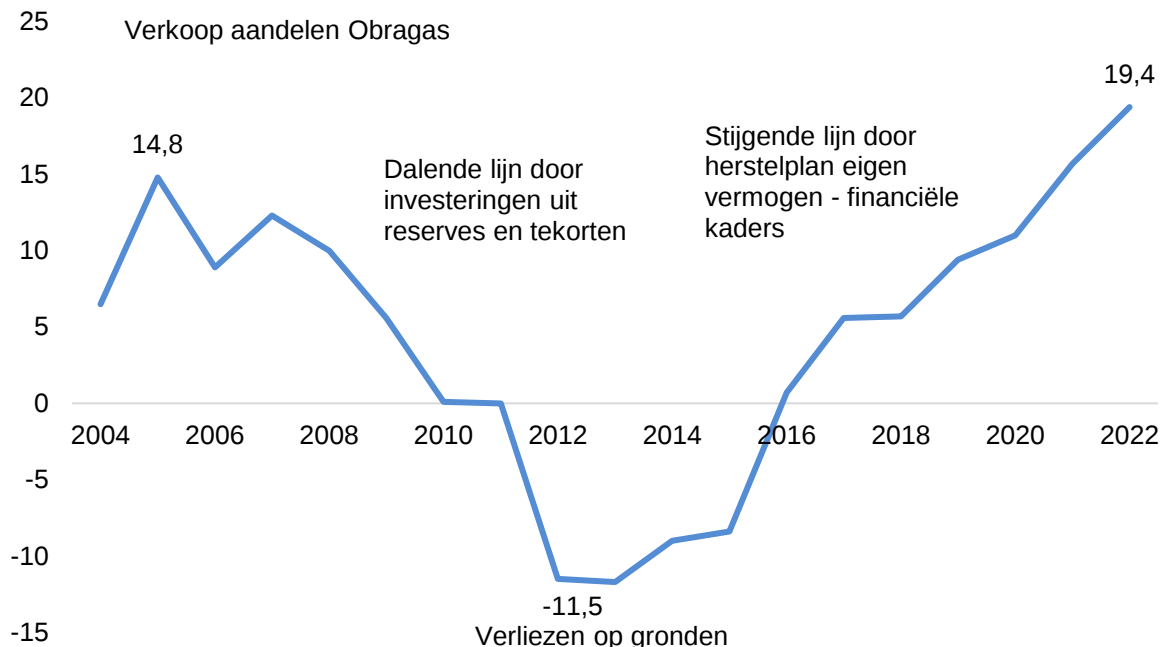
Reserves en Voorzieningen

§4.7 Reserves & Voorzieningen

Het weerstandsvermogen heeft zich als volgt ontwikkeld de afgelopen jaren.

Aanwezige weerstandsvermogen (in miljoenen)

oktober 2022

In de financiële kaders is afgesproken dat de risico's van de gemeente dubbel worden afgedekt. Dat betekent dat het weerstandsvermogen twee keer de omvang van de risico's heeft. Dat doel is bereikt met deze cijfers.

De gemeente kan financieel weer tegen een stootje.

We willen zo min mogelijk reserves

Het is gebruikelijk binnen de gemeente Gemert-Bakel dat uitgaven integraal worden afgewogen. Bij zo'n werkwijze passen niet een groot aantal reserves. In principe volstaat één algemene reserve voor de gemeente. Uitzondering op die regels zijn risicovolle begrotingsonderwerpen. Daarvoor zijn zoals bepaald in de financiële kaders risicoreserves gevormd. Deze reserves behoren ook tot het weerstandsvermogen van de gemeente.

We halen niet structureel geld uit reserves

Investeringen worden niet betaald uit reserves. We betalen investeringen uit de jaarlijkse begroting. Dit is een bewuste keuze om de financiën ook op de lange termijn goed te houden. Ook voor andere posten in de begroting halen wij niet structureel geld uit de reserves.

Investeringen zullen in bijna alle gevallen namelijk ooit moeten vervangen. Het is afwachten of je dan voldoende geld in de reserves daarvoor hebt zitten. Door investeringen via kapitaallasten in je begroting te verwerken heb je de vervanging financieel 'eeuwigdurend' geregeld.

We storten wel structureel € 110.000 per jaar in de Reserve kapitaallasten Wegen. Het wel of niet instandhouden van deze storting zal worden betrokken bij het volgende beheerplan Wegen.

Reserves en Voorzieningen

Verloop reserves

Reserves behoren tot het eigen vermogen van de gemeente. De middelen zijn vrij besteedbaar voor de gemeente. Het college van B&W kan niet zelfstandig over de reserves beschikken.

In onderstaande standen is verwerkt:

- Alle besluitvorming tot en met de tweede financiële rapportage 2022;
- De voorliggende Begroting 2023 inclusief septembercirculaire 2022;
- De stand van de Algemene reserve is zonder de begrotingsoverschotten in 2023 t/m 2026.

Reserves	2023	2024	2025	2026
Algemene reserves				
Algemene reserve	8.930	8.930	8.930	8.930
Risicoreserve Bouwgrond	7.425	7.907	8.425	8.760
Risicoreserve Corona	0	0	0	0
Risicoreserve Drie decentralisaties	2.500	2.500	2.500	2.500
Totaal Algemene reserves	18.855	19.337	19.855	20.190
Bestemmingsreserves				
BIO-fonds	75	75	75	75
Automatisering	86	83	65	40
Kapitaallasten wegen	1.614	1.724	1.834	1.944
Overheveling	100	0	0	0
Speeltoestellen	224	224	224	224
Totaal Bestemmingsreserves	2.099	2.106	2.198	2.283
Totaal van alle reserves	20.954	21.443	22.053	22.473

In bijlage 17 zijn de doelen van de reserves, wettelijke eisen en het gemeentelijk beleid verder omschreven.

Toelichting

De algemene reserves vormen de kern van onze reservepositie. Dit is de buffer die wij hebben om tegenvallers op te kunnen vangen. De gemeente heeft ruim voldoende buffers. In de financiële kaders is vastgelegd dat die buffer twee keer de omvang van de risico's moet hebben. Dat is het geval.

De stijging van de risicoreserve Bouwgrond zijn de verwachte winstnemingen. Met die winstnemingen wordt niet gerekend in het begrotingssaldo. Als de winsten zich voordoen zijn dat voordelen voor de betreffende jaarrekeningen.

De reserves kapitaallasten Wegen en Speeltoestellen zullen worden betrokken bij de komende beheerplannen over deze onderwerpen. Die zullen daarbij overgeboekt worden naar de betreffende onderhoudsvoorziening of vrijvallen naar de Algemene reserve.

Reserves en Voorzieningen

Verloop voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen. Het geld is niet vrij besteedbaar voor de gemeente. Het geld is bedoeld voor uitgaven die zeker gaan volgen en voor het afdekken van risico's. Het college kan zelfstandig over de voorzieningen beschikken.

In onderstaande standen is verwerkt:

- Alle besluitvorming tot en met de tweede financiële rapportage 2022;
- De voorliggende Begroting 2023 inclusief septembercirculaire 2022.

Voorzieningen	2023	2024	2025	2026
Verplichtingen, verliezen en risico's				
Opbouwen pensioenrechten wethouders	4.680	4.540	4.402	4.269
Wachtgeld voormalige bestuurders	0	0	0	0
Bouwgrondexploitatie	4.135	853	875	897
WW-verplichtingen personeel	0	0	0	0
Egalisatie van onderhoud				
Onderhoud wegen	2.235	2.020	1.785	1.560
Onderhoud sport	457	450	442	516
Onderhoud gebouwen	1.027	1.101	1.237	1.374
Beklemd middelen van derden				
Vervanging riolering	6.709	7.030	7.392	8.134
Afval	89	89	89	89
IGP: Bakelse Plassen	539	539	539	539
Uganda	3	3	3	3
Herplant bomen en groen	52	52	52	52
Waterberging	295	295	295	295
Parkeerfonds	152	152	152	152
Kwaliteitsimpuls landelijk gebied (RvR)	100	100	100	100
Gebiedsfonds	429	429	429	429
Totaal voorzieningen	20.902	17.653	17.792	18.409

In bijlage 17 zijn de doelen, wettelijke eisen en het gemeentelijk beleid verder omschreven.

Toelichting

De mutaties in deze begroting zijn beperkt op het gebied van voorzieningen. De voorziening bouwgrondexploitatie kent het grootste verloop. Deze loopt af naar € 897.000 in 2026. De komende jaren worden een aantal grotere verliesgevendende grondexploitaties afgesloten. Dit heeft geen effect op het saldo van de begroting. Voor die verwachte verliezen is namelijk de voorziening ingesteld.

Bij riolering sparen wij voor toekomstige uitgaven. Die voorziening groeit met afgerond € 1,4 miljoen. Bij onderhoud wegen zetten we het afgelopen jaren gespaarde bedrag juist deels in. Daar is een daling van € 0,7 miljoen te zien.

Prognosebalans

§4.8 Prognosebalans gemeente Gemert-Bakel

Er is een prognose gemaakt op basis van de Begroting 2023 hoe de balans zich de komende jaren ontwikkelt. Daarbij is het balansverloop van de afgelopen jaren als vergelijking toegevoegd. De cijfers zijn de standen per 31 december van dat jaar.

Activa (in miljoenen €)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Vaste activa								
Immateriële vaste activa	1	3	3	3	2	2	2	2
Materiële vaste activa	79	80	81	79	97	111	152	162
Financiële vaste activa	33	27	23	22	26	25	24	23
Totaal	113	110	107	104	125	138	178	187
Vlottende activa								
Vorraden	17	11	11	11	11	13	12	10
Uitzettingen <1 jaar	9	13	13	13	13	13	13	13
Overlopende activa	18	21	16	11	8	8	7	3
Totaal	44	45	40	35	32	34	32	26
Balanstotaal activa	157	155	147	139	157	172	210	213
Passiva (in miljoenen €)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Vaste passiva								
Eigen vermogen	13	16	22	21	21	21	22	22
Voorzieningen	17	17	17	18	21	18	18	18
Langlopende schulden	114	107	97	89	104	122	159	162
Totaal	144	140	136	128	146	161	199	202
Vlottende passiva								
Vlottende schuld	6	10	5	6	6	6	6	6
Overlopende passiva	7	5	6	5	5	5	5	5
Totaal	13	15	11	11	11	11	11	11
Balanstotaal passiva	157	155	147	139	157	172	210	213

Toelichting op de activa en passiva

Door de stevige investeringsagenda van 105 miljoen zien we een stijging van de activa van de gemeente. Dat kan niet uit eigen middelen gefinancierd worden. Daarom zijn nieuwe leningen noodzakelijk.

In deze begroting kennen alle begrotingsjaren bij elkaar een overschot van 13 miljoen. Daar is niet mee gerekend in bovenstaande cijfers. Als de komende jaren goede financiële resultaten behaald blijven worden heeft dat een gunstig effect op de leningbehoefte. Die zal dan lager uitvallen.

Bijlagen Begroting 2023

Bijlage 1 Specificatie lokale heffingen

Bijlage 1: Specificatie lokale heffingen

↑ Tarieven`

De tarieven hebben zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld.

Lokale heffing	2019	2020	2021	2022	2023
OZB woningen	0,155014%	0,155897%	0,153643%	0,137958%	0,141113%
OZB niet-woningen (eigenaren)	0,269067%	0,276170%	0,295990%	0,303255%	0,310229%
OZB niet-woningen (gebruikers)	0,181250%	0,185573%	0,203620%	0,207300%	0,211446%
Afvalstoffenheffing	€ 169	€ 206	€ 236	€ 244	€ 250
Rioolheffing	€ 178	€ 185	€ 192	€ 200	€ 210
Toeristenbelasting (overnachting)	€ 1,30	€ 1,35	€ 1,40	€ 1,45	€ 1,50
Hondenbelasting voor één hond	€ 57,65	€ 58,50	€ 59,40	€ 60,25	€ 61,65
Reclamebelasting	€ 375	€ 375	vervallen	vervallen	vervallen
BIZ horeca, detailhandel	n.v.t.	n.v.t.	€ 380	€ 380	€ 380
BIZ overige ondernemers	n.v.t.	n.v.t.	€ 280	€ 280	€ 280

Alle opgenomen tarieven voor 2023 zijn indicatief. De gemeenteraad stelt deze tarieven pas vast in december 2022.

De raming leges stijgt in 2024 met € 144.000 door reisdocumenten en niet door tarieven

Vanaf 2014 worden reisdocumenten voor 10 jaar versterkt in plaats van 5 jaar. Daarom was er een sterke daling (2/3) te zien in de opbrengsten van reisdocument met ingang van 2019 en nu weer een stijging in 2024.

Bijlage 2 Specificatie risico's

Bijlage 2: Specificatie risico's

↑ In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is een overzicht opgenomen van de belangrijkste financiële risico's van de gemeente. In deze bijlage worden deze risico's nader toegelicht.

Risico	1. ↑ Projectrisico's bouwgrondexploitatie
Toelichting	De bouwgrondexploitatie kent twee projecten met een hoger risico De gemeente kent binnen de bouwgrondexploitatie nog twee projecten met een hoger risicoprofiel: • Smartpark Gemert, gezien de omvang van het verhaal op derden; • Keizersberg Elsendorp, gezien het hoge geïnvesteerde vermogen. Bij Smartpark Gemert zijn we afhankelijk van derden of de kavels ontwikkeld worden Dit plan kent vooral een marktrisico. Dat marktrisico zit hem in het ontvangen van de 'exploitatiebijdrage door derden' van afgerond € 6,9 miljoen. Deze exploitatiebijdrage is verschuldigd op het moment een omgevingsvergunning afgegeven wordt voor de gronden in het exploitatieplan. Er is echter geen tijdsverplichting voor het aanvragen van een omgevingsvergunning. Als we verwachten dat een omgevingsvergunning niet binnen tien jaar volgt moeten we de vorderingen op derden afboeken. Zo'n afwaardering is waarschijnlijk wel tijdelijk. De kavels hebben namelijk een economische waarde voor de ontwikkelaar. Ooit zal de omgevingsvergunning daarom wel worden aangevraagd. Bij Keizersberg Elsendorp is het risico of je alle kavels verkocht krijgt Door de uitspraak uit september 2021 van de Raad van State is het bestemmingsplan 'Wonen-Werken Keizersberg' onherroepelijk geworden. De risico's zijn hiermee sterk gedaald. De plannen zijn definitief geworden. Het plan bevat zestien woon-werkkavels. Er is veel belangstelling voor de kavels. Definitieve zekerheid is er echter pas op het moment de kavels daadwerkelijk worden afgenomen. Eind 2022 zal gestart worden met het bouwrijpmaken van het plangebied waarna de verkoop van de woon-werk kavels kan starten.
Kans	Hoge kans. Risicobedrag berekend op basis van marktrisico, waarderingsrisico en organisatorisch risico. Daarom geen % aangekoppeld.
Impact	€ 1.157.000 (incidenteel)

Bijlage 2 Specificatie risico's

Risico	2. ↑ Decentralisatie taken Rijksoverheid
Toelichting	In 2015 zijn drie decentralisaties ingevoerd. Het ging om de begeleiding/ dagbesteding uit de Algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ), de decentralisatie van de Jeugdzorg en invoering van de participatiewet. Decentralisaties Voor alle drie de decentralisaties betrof dat nieuwe taken en voor een deel onbekende doelgroepen. Voor de regelingen geldt dat zij zijn doorgevoerd met een efficiencykorting en dat een structurele verandering binnen het uitvoeringsstelsel vereist is. Om binnen de beschikbare budgetten te blijven, wordt de uitvoering van deze taken lokaal opgepakt waar het kan en regionaal waar moet. Soberheid en sociale innovatie staan voorop, niettemin zijn er wettelijke grenzen aan de mate van soberheid waarmee een gemeente deze regelingen kan inrichten. Bij de begrotingsopstelling 2023 zijn de afgegeven prognoses uit de rapportage Q2-2022 van GR Peelgemeenten opgenomen met een totaalbedrag aan zorgkosten van € 12.752.000. De zorgkosten zijn realistisch geraamd op basis van actuele prognoses waarbij rekening is gehouden met ontwikkelingen zoals prijsstijgingen. Er blijven financiële risico's aanwezig omdat het veelal opneideregelingen betreft van grote omvang. Daarnaast is de coronacrisis van invloed op alle drie de D's (Jeugd, Participatie, en Wmo). Of dit een positief of negatief effect heeft is op dit moment nog niet te overzien. Er kan sprake zijn van uitgestelde zorg of extra vraag naar zorg als gevolg van corona. Leerlingenvervoer De kosten van leerlingenvervoer blijven altijd afhankelijk van het aantal leerlingen en is daarmee een opneideregeling. Risicoreserve Drie decentralisaties Om te voorkomen dat de genoemde risico's binnen de zorgkosten op te vangen en de reguliere bedrijfsvoering niet onnodig te belasten is een risicoreserve Drie decentralisaties ingericht. De reserve bedraagt € 2.500.000. De reserve heeft daarmee zoals vastgelegd in de financiële kaders het maximale bedrag bereikt. Het betreft een reserve om incidentele tekorten op te vangen.
Kans	50%
Gevolg	€ 1.275.000 inschatting 10% begroting (decentralisaties zorgkosten, incidenteel) € 75.000 inschatting 10% begroting (leerlingenvervoer, structureel) € 638.000 (decentralisaties zorgkosten, incidenteel) € 38.000 (leerlingenvervoer, structureel)

Bijlage 2 Specificatie risico's

Risico	3. ↑ Stijgende bouwkosten
Toelichting	De gemeente heeft investeringen gepland voor de komende jaren die terug te vinden zijn in de investeringsparagraaf. Door de ontwikkeling van prijsstijgingen in materiaal en bouwkosten is het mogelijk dat niet altijd binnen de begrote bedragen gewerkt kan worden. Dit is afhankelijk van diverse factoren. Is voor een project de aanbesteding al voltooid, welke afspraken zijn gemaakt in de aanbesteding, hoe zijn contracten opgesteld et cetera. Voor de komende vier jaar staat in de investeringsparagraaf dat ervoor afgerond een bedrag van € 100 miljoen zal worden geïnvesteerd (exclusief de leningen duurzaamheid). Om een benadering van mogelijke toename van bouwkosten te maken zijn er twee onzekerheden. Gaan de prijzen daadwerkelijk stijgen en, als dat het geval is, met welk percentage. De impact van het risico is gebaseerd op een geschatte stijging van 10% van de totale investeringskosten van € 100 miljoen, wat resulteert in afgerond € 500.000 extra kapitaallasten per jaar. Dit risicobedrag komt naast de al opgenomen structurele € 602.000 stelpost inflatie voor budgetten, salarissen en investeringen.
Kans	75%
Gevolg	€ 500.000 (inschatting)
Impact	€ 375.000 (structureel)

Risico	4. ↑ Gemeentefonds regulier
Toelichting	Compensatie tekorten Jeugd Voor de jaren 2024-2026 is in de meerjarenbegroting een stelpost opgenomen van 100% voor compensatie tekorten Jeugdzorg. Vanaf 2027 is dit weer 75%. Tussen het Rijk, IPO en VNG is afgesproken dat gemeenten in hun meerjarenraming voor de jaarschijven 2024 t/m 2026 rekening mogen houden met de volledige bijdragen uit de Hervormingsagenda Jeugd. Er bestaat nog onduidelijkheid over hoe de extra korting op Jeugdzorg van € 500 miljoen door het Rijk ingevuld gaat worden. Daarbij heeft het Rijk wel aangegeven dat deze € 500 miljoen voor hun risico komt. Accres De jaarlijkse toe- en afname van het gemeentefonds wordt het accres (groei) genoemd. De inkomsten van de gemeenten zijn dus afhankelijk van de totale uitgaven van het Rijk. Dit geeft ieder jaar onzekerheid over de hoogte van de uitkering gemeentefonds. In het regeerakkoord is besloten dat vanaf 2026 de koppeling aan de rijksuitgaven vervalt. Daardoor vallen de inkomsten voor gemeenten sterk terug. Daarnaast gaat vanaf 2026 de opschalingskorting weer lopen. In 2026 wordt dan ook gesproken over een 'ravijnjaar'. Het Rijk heeft vanaf 2026 een andere financieringssysteem voor ogen. Denk bijvoorbeeld aan het instellen van een nieuwe belasting welke gemeenten kunnen gaan heffen. Risicobedrag: Bij de gevolgbepaling is het risico op 1% van de totaalinkomsten van het gemeentefonds gezet, met een kans van 50% dat het risico zich voordoet. De uitkering meicirculaire 2022 bedroeg € 56.157.000. De uitkering gemeentefonds is de afgelopen jaren geen constante factor gebleken.
Kans	50%
Gevolg	€ 562.000-> 1% van de totaalinkomsten van € 56.157.000 jaar 2023 uit de meicirculaire 2022.
Impact	€ 281.000 (structureel, regulier)

Bijlage 2 Specificatie risico's

Risico	5. ↑ Rentestijging
Toelichting	De rentepercentages zijn op dit moment historisch gezien laag. Van extreem lage rentepercentages zoals de afgelopen jaren is echter geen sprake meer. Het huidige percentage voor een 25-jarige lening ligt op 2,87% in september 2022. Dat was een jaar geleden nog 0,5%. De BNG verwacht dat deze rentetarieven verder stijgen het komende jaar. Of dit gebeurt en in welke mate, is afhankelijk van de wereldwijde economische ontwikkelingen. In de Begroting 2023 wordt voor de berekening van nieuwe investeringen uitgegaan van een rente van 3,0%. Het is gezien alle ontwikkeling een actueel risico geworden. Daarbij heeft de gemeente een flink investeringsprogramma gepland staan voor de komende vier jaar van afgerond 100 miljoen euro. Als de rente boven de 3,0% stijgt, raakt dit onze begroting nog eens extra. De kapitaallasten (rente en afschrijving) van investeringen worden in dat geval duurder. Dat geeft structureel hogere kosten.
Kans	50%
Gevolg	€ 450.000 (inschatting)
Impact	€ 225.000 (structureel)

Risico	6. ↑ (voormalige) wethouders pensioenen
Toelichting	Gemeenten dienen zelf te zorgen voor de pensioenuitkeringen van (voormalige) wethouders. Als gemeente moet je daarbij ook rekening houden dat een vertrekkende wethouder kan verzoeken om de waarde van zijn pensioen over te dragen aan een ander pensioenfonds vanwege nieuw werk. Om deze redenen is het vanuit het BBV verplicht een voorziening pensioenen (voormalige) wethouders op de balans te vormen. Daarmee is zichtbaar voor welk bedrag voormalige en zittende wethouders pensioen hebben opgebouwd. Ook de gemeente Gemert-Bakel heeft een dergelijke voorziening. De hoogte van de voorziening kan jaarlijks fluctueren en is mede afhankelijk van de actuele te hanteren sterftetabel, bestuurswisselingen en rekenrente. De rekenrente is voor 2022 sinds lange tijd gestegen. In 2021 bedroeg deze 0,082% en voor 2022 0,528%. Voor 2023 is die nog onbekend. Nieuw pensioenstelsel Uiterlijk op 1 januari 2027 dient er een nieuw pensioenstelsel te zijn. De gemeente dient over een toereikende voorziening te beschikken voor de op dat moment al opgebouwde Appa pensioenafspraken. De hoogte van de voorziening is gelijk aan de aanspraken.
Kans	50%
Gevolg	€ 311.000
Impact	€ 156.000 (structureel)

Bijlage 2 Specificatie risico's

Risico	7. ↑ Golfbaan
Toelichting	De gemeente heeft de gronden van de golfbaan in bezit en is voor de exploitatie van de baan een erfpachtovereenkomst aangegaan met de beheerstichting Golfbaan Stippelberg. Daarnaast heeft de gemeente een hypothecaire geldlening verstrekt aan de beheerstichting voor het clubhuis. De gemeente heeft voor afgerond € 7,6 miljoen aan bezittingen (grond + inrichting) in de golfbaan. Samen met de uitstaande hypotheek en overige vorderingen bedraagt het geïnvesteerde vermogen van de gemeente in totaal afgerond € 13 miljoen. Het risico bestaat dat de waarde van de gemeentelijke bezittingen in waarde dalen als de golfbaan structureel verliezen maakt bijvoorbeeld door dalende ledenaantallen of minder greenfee verkopen. In dat geval vermindert ook de inbaarheid van de hypotheek en nog openstaande overige vorderingen. Het clubhuis is bezit van de golfbaan en dient als onderpand op de hypotheek. De jaarrekeningen 2019 tot en met 2021 waren positief. De inschatting is dat dit een bestendige lijn is en de komende jaren de positieve resultaten zich zullen voortzetten. Het genoemde structurele risicobedrag van € 150.000 is het risico voor de gemeente op een nieuwe verlaging van de erfpacht of het noodzakelijk moeten verstrekken van een exploitatiesubsidie.
Kans	50%
Gevolg	€ 300.000 -> het jaarlijks door de beheerstichting te betalen bedrag (afgerond)
Impact	€ 150.000 (structureel)
Risico	8. ↑ Informatiebeveiliging en datalekken
Toelichting	Datalekken Op grond van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) geldt een meldplicht in geval van een datalek. Bij een datalek gaat het om toegang tot of vernietiging, wijziging of vrijkomen van persoonsgegevens zonder dat dit de bedoeling is. Of zonder dat dit wettelijk is toegestaan. De meldplicht houdt in dat uiterlijk binnen 72 uur, de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) op de hoogte moet worden gesteld van een datalek dat waarschijnlijk een risico oplevert voor de rechten en vrijheden van betrokkenen (de mensen van wie de persoonsgegevens zijn gelekt). En soms moet het datalek ook gemeld worden aan die betrokkenen. Alle meldenswaardige datalekken die onder verantwoordelijkheid van de gemeente vallen dienen gemeld te worden. Dat kunnen dus ook datalekken zijn van gemeenschappelijke regelingen of ICT-bedrijven. Onder de AVG kan de AP boetes opleggen tot €20 miljoen of 4% van de jaarlijkse wereldwijde omzet per overtreding. Tot op heden zijn dergelijke boetes door de AP slechts in enkele gevallen opgelegd, daarom is het moeilijk een inschatting te maken hoe groot de kans is van een boete. Door de aangestelde Functionaris Gegevensbescherming en Privacy Officer wordt de organisatie actief gewezen op naleving van de privacyregels en de eventuele gevolgen als daaraan niet wordt voldaan. Hierdoor wordt het risicobewustzijn van de organisatie verder vergroot. Informatiebeveiliging Ook alle andere informatie die valt onder het beheer van de gemeente moet goed beschermd worden. Informatie is één van de voornaamste bedrijfsmiddelen van de gemeente. Het gevaar van cyberaanvallen is altijd aanwezig. Het verlies van

Bijlage 2 Specificatie risico's

gegevens, uitval van ICT, of het door onbevoegden kennisnemen of manipuleren van bepaalde informatie kan ernstige gevolgen hebben voor de bedrijfsvoering en daardoor leiden tot (hoge) kosten. Ook kan het leiden tot imagoschade.

Kans	25%
Gevolg	€ 600.000
Impact	€ 150.000

Risico 9. ↑ Verstrekte geldleningen en hypotheekleningen

Toelichting De gemeente heeft in het verleden leningen verstrekt aan een woningcorporatie, zorginstelling, werknemers, ondernemers, starters op de woningmarkt en verschillende stichtingen en verenigingen. Als financier loopt de gemeente hierover risico's. De gemeente heeft per 1 januari 2023 ongeveer € 20,4 miljoen aan leningen uitstaan. Bij de gevolgbevestiging is het risico op 1% van de uitstaande leningen gesteld, met een kans van 50% dat het risico van niet aflossen zich voordoet. Vanwege de coronacrisis is dit eerder verhoogd van 25% naar 50%.

Naast bovengenoemde leningen heeft de gemeenten leningen verstrekt aan personeelslasten in de vorm van een hypothecaire geldlening.

Vennootschapsbelastingplicht op verstrekte leningen

De belastingdienst is van mening dat de activiteit met betrekking tot personeelsleningen tot een vennootschapsbelastingplicht (Vpb-plicht) leidt.

Tot 2008 konden personeelsleden van gemeenten een hypotheek afsluiten bij de werkgever als secundaire arbeidsvoorwaarde. Sinds 2008 is dit door een wijziging van de wet Financiering decentrale overheden (wet Fido) niet meer mogelijk, maar veel gemeenten respecteren nog wel de bestaande gevallen. De rechtbank heeft geoordeeld dat er sprake is van een fiscale onderneming

Het feit dat de gemeente is gestopt met verstrekken van leningen en haar portefeuille alleen nog maar beheert en zelfs afbouwt doet hieraan volgens de rechtbank niet af. Immers, een bank die haar portefeuille zou afbouwen wordt hiermee ook niet ineens niet Vpb-plichtig.

Wordt deze lijn doorgetrokken, dan komen ook andere vormen van kredietverstrekking door de gemeenten in aanmerking voor Vpb-plicht. Te denken valt bijvoorbeeld aan startersleningen of leningen ten behoeve van de energietransitie.

Het is aannemelijk er hoger beroep komt tegen de uitspraak van de rechtbank. Er wordt vooralsnog geen bedrag aan het risico gekoppeld in afwachting van een definitieve uitspraak

Gevolg	50%
Kans	€ 200.000 -> 1% van de uitstaande leningen
Impact	€ 100.000 (incidenteel)

Bijlage 2 Specificatie risico's

Risico	10. ↑ Corona
Toelichting	Corona is in de jaarstukken van 2019 voor de eerste keer opgenomen in de risicoparagraaf. Het college gaat voorstellen om de risicoreserve Corona bij de vaststelling van de Jaarrekening 2022 te laten vrijvallen ten gunste van de Algemene reserve. Dat betekent dat voor het opvangen voor risico's die zich vanaf 2023 voordoen er dan een beroep gedaan moet worden op de Algemene reserve. Onder andere de volgende posten kunnen nog financieel beïnvloed worden door corona: Debiteurenpositie Tot eind 2021 zijn de effecten van corona op de debiteurenpositie zeer beperkt gebleken. Als gevolg van faillissementen en oplopende persoonlijke schulden is de inschatting dat de oninbaarheid van (belasting-)debiteuren mogelijk ook in 2023 kan toenemen. De totale omvang van de post debiteuren eind 2021 bedraagt € 5.370.000. De omvang van de voorziening bedraagt € 1.107.000 eind 2021. Belastingdebiteuren Wanneer de coronasteun vanuit de overheid stopt en ook de Rijksbelastingdienst de invordering hervat, verwacht de BSOB meer bedrijven met betalingsproblemen. Verwachting is dat de eerder in 2021 voorspelde faillissementen-golf alsnog in 2022 gaat komen en dat dit waarschijnlijk ook nog impact gaat hebben in 2023. Dit kan leiden tot een toename van 10-35% aan faillissementen (bron PwC en Involon). Daarnaast is per 1 januari 2021 de Wet Homologatie Onderhands Akkoord ingegaan. Het doel van de wet is om ondernemingen met gezonde bedrijfsactiviteiten, die vanwege een zware schuldenlast failliet dreigen te gaan, te helpen met reorganiseren (herstructureren). Deze wet kan effect gaan hebben voor de jaren 2022 en verdere toekomst in de vorm van meer aangeboden akkoorden. Daardoor zullen meer openstaande belastingschulden kwijtgescholden worden in plaats van als oninbaar worden bestempeld. Compensatiebijdrage binnen het Sociaal Domein Hoewel er in de compensatie van het Rijk rekening is gehouden met extra kosten als gevolg van corona blijkt dat tot nu de extra kosten zeer beperkt zijn gebleven. Ook voor 2021 maken aanbieders meerkosten om de zorg te continueren in deze coronacrisis. Wat de mogelijk effecten zijn in 2022 en verder van inhaal- en/of uitgestelde zorg is nu niet in te schatten. Risicoreserve corona en vooruitblik komende jaren Eind 2021 resteert een bedrag van € 1.431.570. Als daarop de ontvangen rijksbijdragen over 2022 en de (geprognoseerde) uitgaven 2022 op gecorrigeerd worden dan is het restant afgerond € 500.000. Of dit voldoende is om alle toekomstige effecten op te kunnen vangen en noodzakelijke investering in herstel te kunnen doen is nu nog niet in te schatten. Dit is onder meer afhankelijk van de daadwerkelijk effectuering van al benoemde risico's en de hoogte daarvan. Maar ook van risico's die nu nog niet zijn voorzien en van de hoogte van aanvullende compensatie vanuit het Rijk. Vooralsnog wordt ingeschat dat de stand van de risicoreserve voldoende is. Waarbij moet worden opgemerkt dat de toekomst en de mogelijke na-ijlende effecten van corona onzeker is en voorlopig ook zal blijven.
Kans	50%
Gevolg	€ 200.000

Bijlage 2 Specificatie risico's

↑ Overige en vervallen risico's

Risico	↑ Afval
Toelichting	De vaste en variabele tarieven van de afvalstoffenheffing worden berekend op basis van diverse parameters in de afvalbegroting. Afgelopen jaren is gebleken dat de inkomsten uit heffing lager en uitgaven voor inzameling en verwerking hoger uitkomen dan begroot. Met name door factoren waar de gemeente beperkt tot geen invloed op heeft (hoeveelheid afval, verwerkingstarieven, verbrandingsbelasting en hoeveelheid en vergoeding ingezameld verpakkingsafval voor het Afvalfonds verpakkingen). Een nadeel is nu niet te vereffenen omdat de voorziening afval met € 89.000 bijna nihil is. Het risico wordt geschat op € 100.000 met een kans van 50%. Het is een incidenteel risico omdat bij een structurele stijging de gemeenteraad de mogelijkheid heeft de tarieven van het daaropvolgende jaar te verhogen om weer kostendekkend te zijn. Attero Tussen de Brabantse gemeenten en afvalverwerker Attero is een geschil ontstaan toen gemeenten niet meer de hoeveelheid afval aanleverden die nodig was om de verbrandingsinstallatie van Attero rendabel te draaien. Volgens Attero moeten de gemeenten over de minder geleverde hoeveelheid afval een vergoeding betalen. In de arbitrageprocedure die volgde is op 25 augustus 2019 een vonnis gewezen. Op basis van de indicatieve verdeelsleutel inwonersaantal gaf dat een nadeel van € 185.000 voor Gemert-Bakel. In 2019 is door het VvC een procedure gestart om het vonnis door de rechter te laten vernietigen. Einduitspraak door gerechtshof Den Haag is gekomen in juni 2021. Deze pakte gunstig uit voor gemeenten. De eerder op de balans getroffen voorziening van € 185.000 is toen komen te vervallen. Attero is in beroep gegaan tegen deze uitspraak. Mocht dit ongunstig uitpakken moet het gewest alsnog betalen. De verdeelsleutel daarvan moet dan nog bepaald worden. Juridische constructie PreZero Er is het risico dat de huidige gemeenschappelijke regeling juridisch niet houdbaar is. Het gaat hier over de deelname van een private partij (PreZero). Het risico bestaat dat inkoop van huidige afval- en reinigingsdiensten als een onrechtmatigheid moet worden gezien.
Risico	↑ Dagvaarding Jos van Deurzen BV
Toelichting	Jos van Deurzen BV (hierna: JvD BV) heeft de gemeente op 4 juni 2018 gedagvaard. Kort samengevat stelt JvD BV € 14 miljoen schade te hebben geleden als gevolg van vertraagde en onrechtmatige besluitvorming door de gemeente Gemert-Bakel bij zijn omgevingsvergunningsaanvraag. De inschatting dat dit tot een werkelijk financieel risico leidt is nul. De procedure is door partijen 'on hold' gezet. De zaak staat niet meer op de rol van de rechtbank.
Risico	↑ MACE
Toelichting	MACE heeft in 2014 aangekondigd bij de gemeente een aansprakelijkheidsstelling van € 6.000.000 te willen indienen. In juli 2014 heeft de gemeente de aansprakelijkheidsstelling van MACE afgewezen. Op in september 2016 heeft MACE schriftelijk laten weten dat ze de aansprakelijkheidsstelling onverkort handhaven. In september 2021 is wederom door MACE een dergelijke brief gestuurd waarin de aansprakelijkheidsstelling onverkort is gehandhaafd. Wij wachten hun verdere reactie af.

Bijlage 2 Specificatie risico's

Risico	↑ Verbonden partijen
Toelichting	De gemeente is financieel gebonden aan de verbonden partijen. Dit brengt risico's met zich mee. Bijvoorbeeld op het moment dat een dergelijke partij verliezen lijdt of fors moet inkrimpen. Gemeenten zijn achternavolger voor deze risico's. Verbonden partijen hebben in de regel zelf voldoende weerstandsvermogen. Hiermee worden de risico's afgedekt. Bij een aantal verbonden partijen is dit niet of in mindere mate het geval: • Blink beschikt niet over weerstandsvermogen. Dit is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling. In geval van problemen wordt een beroep gedaan op de deelnemers. Verder is er het risico dat de huidige gemeenschappelijke regeling juridisch niet houdbaar is. Het gaat hier over de deelname van een private partij (PreZero). Het risico bestaat dat inkoop van huidige afval- en reinigingsdiensten als een onrechtmatigheid moet worden gezien; • De BSOB beschikt niet over weerstandsvermogen. Dit is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling. In geval van problemen wordt een beroep gedaan op de deelnemers; • De ODZOB heeft in totaal een weerstandsvermogen nodig tussen de € 1.200.000 en € 1.500.000. Het aanwezige weerstandsvermogen bij de ODZOB bedraagt nu € 1.000.000; • Voor het onderdeel Publieke Gezondheid heeft GGD in totaal een weerstandsvermogen nodig tussen de € 1.500.000 en € 2.000.000. Het aanwezige weerstandsvermogen bij de GGD bedraagt nu € 1.100.000. Het risico golfbaan is apart toegelicht in deze paragraaf. In de eerdere edities van de begroting was nog een risico bij Senzer benoemd. Inmiddels heeft deze verbonden partij voldoende eigen weerstandsvermogen en daarom is dit risico hier komen te vervallen. Een algemeen risico bij gemeenschappelijke regelingen is dat je bent gebonden aan de collectieve besluitvorming binnen zo'n regeling. Bijvoorbeeld een besluit tot aanpassing van de verdeelsleutel tussen deelnemers. Dan kan voor Gemert-Bakel dan (structureel) positief of negatief uitvallen.
	↑ Omgevingswet
Toelichting	De Omgevingswet vervangt het huidige systeem van omgevingsrecht. De wet treedt, als gevolg van de coronacrisis en problemen met het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), naar verwachting 1 januari 2023 in werking. Kern van de stelselherziening vormt de integratie van alle sectorale wetten op het gebied van de fysieke leefomgeving. Onder meer de Wet ruimtelijke ordening, de Wabo, de Crisis- en Herstelwet, de Wet natuurbeheer, de Waterwet en grote delen van de Wet milieubeheer en de Monumentenwet gaan op in de Omgevingswet. De Omgevingswet nodigt overheden uit om meer integraal te gaan werken en om ruimte te geven aan initiatieven uit de samenleving via uitnodigingsplanologie. De Omgevingswet heeft gevolgen voor de planeringspraktijk van gemeenten. De nieuwe integrale instrumenten en de snellere procedures dwingen gemeenten om na te denken over de inzet van deze instrumenten en over het aanpassen van interne en externe werkprocessen. De toegenomen flexibiliteit en afwijkmogelijkheden onder de Omgevingswet zorgen ervoor dat de afwegingsverantwoordelijkheid sterk verschuift van het bestemmingsplan naar het moment van reguliere vergunningverlening. Dit vereist andere kennis, competenties en werkwijzen.

Bijlage 2 Specificatie risico's

Behalve de benodigde interne capaciteit voor de voorbereiding en anticipatie op de nieuwe Omgevingswet is een zorgvuldig implementatietraject noodzakelijk. Een deel van het beschikbare budget voor 2021 is gebruikt in het kader van de voorbereiding op de inwerkingtreding van de wet. Een aantal activiteiten die in eerste instantie in 2021 zouden worden uitgevoerd zullen nu, als gevolg van de latere inwerkingtreding, in 2022 worden opgepakt.

De legesinkomsten zijn in deze begroting met structureel € 170.000 afgeraamd. Dat risico is daarmee financieel al vertaald

↑ Vervallen of elders opgenomen risico's

Toelichting

Senzer ondernemingsplan

Vervallen inmiddels heeft Senzer voldoende weerstandsvermogen om de risico's zelf op te vangen. Bij risico verbonden partijen toegelicht.

Verkoop van gronden en panden

Gelet op de huidige vastgoedmarkt en risico's verbonden aan de in bezit zijnde gronden waardoor de risico's nihil zijn, vervalt dit risico.

Rusland – Oekraïne oorlog

Omdat de gevolgen voor inwoners en organisatie met name indirect zijn komt dit nu terug bij andere risico's zoals prijs- en rentestijgingen.

GGD Brabant Zuid-Oost

Het risico voor de GGD is opgenomen als onderdeel van benoemde risico Verbonden Partijen

Vennootschapsbelasting op grondexploitaties

Recente doorrekening van de exploitaties laat zien dat er tot 2028 geen Vpb-verplichting bestaat.

Bijlage 3 Specificatie onderhoud kapitaalgoederen

Bijlage 3: Specificatie onderhoud kapitaalgoederen

Beschrijving per categorie

↑ De kapitaalgoederen vindt u hieronder per beheerplan weergegeven.

Beheerplan		↑Riool en water						
Beleidskader	Gemeentelijk watertakenplan 2019-2023							
Actualisatie beheerplan	Beleidsplan watertakenplan: 2023							
Toelichting	Met het Gemeentelijk Watertakenplan (GWTP) geeft de gemeente invulling aan de verplichting tot het hebben van een actueel verbreed gemeentelijk rioleringsplan (GRP), waarin de zorg voor afval-, hemel- en grondwater is opgenomen. Het Gemeentelijk watertakenplan is op 13 december 2018 door de gemeenteraad vastgesteld en is een samenvoeging van het oorspronkelijke waterplan en het verbreed gemeentelijk rioleringsplan. De projecten in dit plan zijn afgestemd op het vastgestelde Wegenbeheerplan 2018-2027, zodat werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd.							
Portefeuille	Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën							
Achterstallig onderhoud								
Geen								
Verloop voorziening		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
	In	0	218	0	311	321	361	366
	Uit	96	0	0	0	0	0	0
Stand voorziening einde jaar		6.274	6.492	6.492	6.803	7.124	7.485	7.851
Verklaring verloop		De jaarlijkse storting is afhankelijk van het verschil tussen uitgaven en inkomsten dat jaar. Dit kan fluctueren.						

Bijlage 3 Specificatie onderhoud kapitaalgoederen

Beheerplan		↑Wegen						
Beleidskader	Wegenbeheerplan 2018-2027							
Actualisatie beheerplan	2023							
Toelichting	Op 1 februari 2018 heeft de gemeenteraad het Wegenbeheerplan 2018-2027 vastgesteld. Hiermee voldoet de gemeente binnen de planperiode aan de richtlijnen van de provincie voor goed beheer. Als kwaliteitsniveau voor de wegen en fietspaden is ‘basis’ afgesproken. Voor voetpaden en centra is kwaliteitsniveau A ‘hoog’ vastgesteld, rekening houdend met het feit dat we ouder worden en langer thuis blijven wonen. Met dit wegenbeheerplan kiest de gemeenteraad voor ‘toekomstproof beheer’ voor alle verhardingen. Naast het in standhouden van de openbare ruimte wordt gekeken naar verbetering van toekomstig gebruik, klimaat en beleving. Projecten worden zoveel mogelijk gebiedsgericht en integraal met andere vakdisciplines aangepakt							
Portefeuille	Economie, Duurzaamheid & Recreatie							
Achterstallig onderhoud								
Zeventien procent van onze wegen zijn bij de laatste inspectie (2020) aangeduid als niveau categorie D. In het provinciaal financieel gemeentelijk toezichtkader is aangegeven dat kapitaalvernietiging dan dreigt en maatregelen nodig zijn. Daarom heeft de gemeente voor deze achterstand een voorziening gevormd om de achterstand van de wegen in categorie D aan te pakken. Begin 2023 worden de resultaten van de nieuwe weginspectie verwacht.								
Verloop voorziening		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
	In	835	835	835	835	835	835	835
	Uit	529	1.094	355	1.040	1.050	1.070	1.070
Stand voorziening einde jaar		2.764	2.505	2.985	2.780	2.565	2.330	2.095
Verklaring verloop		De storting is gelijkmatig op basis van het beheerplan uit 2018.						

Bijlage 3 Specificatie onderhoud kapitaalgoederen

Beheerplan		↑Sportparken						
Beleidskader	Beheerplan sportparken 2020-2023							
Actualisatie beheerplan	2023							
Toelichting	Het Beheerplan sportparken 2020-2023 dat op 16 april 2020 door de gemeenteraad is vastgesteld geeft inzicht in de onderhouds- en renovatiebehoefte voor de komende jaren. De in het beheerplan opgenomen onderhoudsmaatregelen en renovaties van velden en veldvoorzieningen zijn noodzakelijk om de kwaliteit en veiligheid op een efficiënte en duurzame wijze te waarborgen. In 2023 worden 5 natuurgras voetbalvelden gerenoveerd. Daarnaast worden diverse veldinrichtingen zoals ballenvangers, hekwerken en doelnetten vervangen. Tevens staat de veldverlichting voor VV Gemert en Bavos gepland, indien de BOSA-subsidie na 2023 niet verlengd wordt. In 2024 worden 4 natuurgras voetbalvelden gerenoveerd en een aantal kleinere inrichtingselementen vervangen. In de Begroting 2023 is in de exploitatierekening gehouden met een realisatie op de SPUK-subsidies van 75%. De sportgebouwen maken geen onderdeel uit van dit beheerplan maar van het Beheerplan gebouwen 2022.							
Portefeuille	Economie, Duurzaamheid & Recreatie							
Achterstallig onderhoud								
Geen								
Verloop voorziening		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
	In	136	107	107	97	90	90	90
	Uit	232	117	221	185	97	98	16
Stand voorziening einde jaar		560	550	436	348	341	333	407
Verklaring verloop		De storting is gebaseerd op het Beheerplan Sportparken 2020-2023. Naast deze kosten zijn er ook nog kosten voor vervangingsinvesteringen. Daarvoor staan stelposten in de begroting opgenomen, dat loopt niet via de voorziening.						

Bijlage 3 Specificatie onderhoud kapitaalgoederen

Beheerplan		↑Gebouwen						
Beleidskader	Beleidsplan gebouwen en Duurzaam meerjarig onderhoudsplan gebouwen							
Actualisatie beheerplan	2025							
Toelichting	De gebouwen in de gemeente Gemert-Bakel worden meestal intensief gebruikt. Het is van belang dat gebouwen hun functionele kwaliteit behouden en blijvend voldoen aan de behoefte van de gebruiker. In 2017 heeft de gemeenteraad het beleidsplan gebouwen vastgesteld. Het door de raad op 11 november 2021 vastgestelde Beheerplan Gebouwen 2022, is gebaseerd op het Beleidsplan Gebouwen. Hierin zijn de kosten voor onderhoud begroot voor de periode 2022-2026 en geeft inzicht in de onderhouds- en renovatiebehoefte voor de komende jaren. De in het beheerplan opgenomen onderhoudsmaatregelen en renovaties van de gebouwen zijn noodzakelijk om de kwaliteit en veiligheid te waarborgen							
Portefeuille	Zorg, Welzijn & Onderwijs							
Achterstallig onderhoud								
Geen. Wij hebben op dit moment geen gebouwen in conditie 5 (slecht) of conditie 6 (zeer slecht).								
Wel is bij een aantal panden onderhoud uitgesteld in afwachting van besluitvorming over de toekomst van die betreffende locatie(s). Uitgangspunt is dat bij uitstel van bepaald onderhoud de veiligheid voor de gebruikers niet in gevaar komt.								
Verloop voorziening		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
	In	222	222	268	281	281	281	281
	Uit	244	119	234	170	206	145	145
Stand voorziening einde jaar		779	881	915	1.026	1.101	1.237	1.373
Verklaring verloop	Vanaf 2022 is een hogere storting begroot vanwege het nieuwe beheerplan Gebouwen.							

Bijlage 3 Specificatie onderhoud kapitaalgoederen

Beheerplan		↑Spelen						
Beleidskader	Beheerplan Spelen 2016-2022							
Actualisatie beheerplan	2023							
Toelichting	De middelen voor het vervangen van de speelvoorzieningen zijn nu nog ondergebracht in een reserve.							
Portefeuille	Wonen & Levendige Dorpscentra							
Achterstallig onderhoud								
Geen								
Verloop voorziening		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
	In	0	0	0	0	0	0	0
	Uit	0	0	0	0	0	0	0
Stand voorziening einde jaar		0	0	0	0	0	0	0
Verklaring verloop storting	Bij de Jaarrekening 2018 is deze voorziening (voorlopig) komen te vervallen. In hoofdzaak was de voorziening bedoeld voor het doen van vervangingen. Deze vervangingen dienen als investeringen in de begroting te worden opgenomen met bijbehorende afschrijving en rente. Het is niet toegestaan vervangingen uit een voorziening te betalen. In de jaarrekening zijn daarom de middelen uit de voorziening voorlopig geparkeerd in een reserve Spelen. Het volledige bedrag is daarom nog beschikbaar voor het doel. De oorspronkelijk stortingen in de voorziening zijn nu omgezet in jaarlijkse kosten in de begroting. Deze situatie zal zo in stand worden gehouden tot een nieuw beheerplan Spelen wordt vastgesteld. De reserve heeft per 31 december 2021 een stand van € 224.000. In deze begroting is structureel € 72.000 toegevoegd aan het budget Spelen om de huidige speelvoorzieningen instand te houden bij het huidige beleid. Omdat de voorziening Spelen is opgeheven verloopt dat niet via de voorziening maar via het jaarlijkse budget.							

Bijlage 3 Specificatie onderhoud kapitaalgoederen

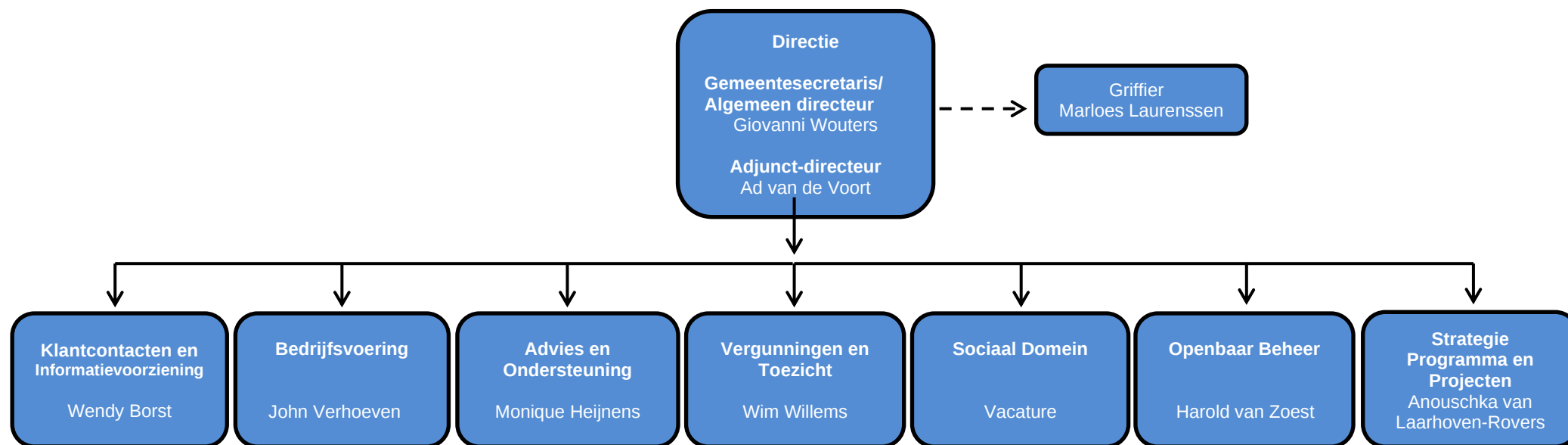
Beheerplan ↑Groen	
Beleidskader	Groenbeheerplan 2013
Actualisatie beheerplan	Groenbeleidsplan in 2023, Groenbeheerplan in 2024
Toelichting	Het groenbeheerplan Gemert-Bakel is in 2013 voor eerst opgesteld. Volgens het BBV (notitie materiele vaste activa) mag een beheerplan maximaal vijf jaar oud zijn ten opzichte van het verslagleggingsjaar. Het gewenste kwaliteitsniveau is niveau B. Controle hierop vindt plaats via een beeldschouw op onderhoud. Met het huidige budget kan aan dit niveau voldaan worden. In 2022 wordt gestart met het actualiseren van het groenbeleidsplan. Voor het uitvoeren van deze actualisatie is eenmalig € 30.000 opgenomen in deze begroting. De benodigde financiële structurele middelen (onderhoud en vervanging) worden in het geactualiseerde beheerplan opgenomen.
Portefeuille	Wonen & Levendige Dorpscentra
Achterstallig onderhoud	
Geen	

Beheerplan ↑Openbare verlichting	
Beleidskader	Beleidsplan Openbare Verlichting 2020-2028
Actualisatie beheerplan	Beheerplan in 2024, Beleidsplan in 2028
Toelichting	Met ingang van 2019 wordt voor vervangingen, als gevolg van BBV regelgeving, niet meer gestort in de voorziening maar als investering in de begroting opgenomen met bijbehorende afschrijving en rente.
Portefeuille	Wonen & Levendige Dorpscentra
Achterstallig onderhoud	
Op 12 december 2019 is het beleidsplan Openbare verlichting vastgesteld. Het beheerplan is in 2021 vastgesteld. Hierin is het benodigde jaarlijkse budget voor onderhoud en vervanging bepaald aan de hand van de technische levensduur. Er is tot 2024 budget beschikbaar om de achterstand in vervangingen van lichtmasten en armaturen in te lopen. De achterstand in vervangingen is in 2024 geheel ingelopen	

Bijlage 4 Specificatie bedrijfsvoering

Bijlage 4: Organogram

↑ Organogram per 1 oktober 2022

Bijlage 5 Specificatie verbonden partijen

Bijlage 5: Specificatie verbonden partijen

↑ In deze bijlage is de vorm, de betrokken partners, het openbaar belang, bestuurlijke betrokkenheid, financiële prognose, de financiële bijdrage en de risico's per verbonden partij omschreven.

↑1. Gemeente Laarbeek

Vorm	Gemeenschappelijke regeling
Partners	Gemeente Laarbeek, gemeente Gemert-Bakel
Openbaar belang	Intergemeentelijke samenwerking op gebied van ICT, Personeel en Organisatie, Juridische zaken en Financiële administratie
Bestuurlijke betrokkenheid	Periodiek intergemeentelijk overleg tussen zowel college als ambtelijk
Portefeuille	Zorg, Welzijn & Onderwijs
Website	Niet van toepassing

Weerstandsvermogen en risicobeheersing verbonden partij

Er is geen sprake van weerstandsvermogen bij deze samenwerking. De risico's beperken zich voor de deelnemers tot de normale risico's die horen bij werkgeverschap.

Financiële positie verbonden partij

Eigen Vermogen	Niet van toepassing
Vreemd Vermogen	Niet van toepassing
Resultaat 2023	Niet van toepassing
Bijdrage 2023	Per saldo ontvangt de gemeente Gemert-Bakel € 269.000

Financiële bijdrage	W2020	W2021	B2022	B2023	B2024	B2025	B2026
	-313	-313	-323	-269	-269	-269	-269

Bijlage 5 Specificatie verbonden partijen

↑2. Senzer

Vorm	Gemeenschappelijke regeling
Partners	Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Helmond, Laarbeek, Someren en Geldrop-Mierlo
Openbaar belang	Senzer voert de Participatiewet uit namens de deelnemers
Bestuurlijke betrokkenheid	Gemert-Bakel heeft twee zetels in het algemeen bestuur en één zetel in het dagelijks bestuur
Portefeuille	Zorg, Welzijn & Onderwijs
Website	⇒ https://www.senzer.nl/

Weerstandsvermogen en risicobeheersing verbonden partij

Senzer beschikt zelf over weerstandsvermogen. Dat zal in geval van problemen eerst worden aangesproken voordat een beroep gedaan wordt op de deelnemers.

Senzer heeft in totaal een weerstandsvermogen nodig van € 5.700.000. Het aanwezige weerstandsvermogen bij de Senzer bedraagt nu € 16.994.000.

In de begroting heeft Senzer een achttal risico's benoemd. De drie grootste risico's zijn minder ontvangsten Rijk (met name BUIG), wegvallen opdrachten en opname van verlofrechten in één jaar.

Financiële positie verbonden partij

	01-01-2023	31-12-2023
Eigen Vermogen	23.478	23.336
Vreemd Vermogen	15.178	15.178

Resultaat 2023	Nadeel van € 142.000 dat wordt onttrokken aan de diverse reserves
Bijdrage 2023	De gemeente Gemert-Bakel draagt in 2023 € 12.374.000 bij
% Gemert-Bakel in GR	De gemeente Gemert-Bakel draagt 9,3% van de totale kosten

Financiële bijdrage	W2020	W2021	B2022	B2023	B2024	B2025	B2026
	18.944*	9.418*	12.822	12.374	12.292	12.138	11.930

*: de jaren 2020 en 2021 wijken af in verband met de uitvoering van de Tozo regeling (naar aanleiding van corona).

Bijlage 5 Specificatie verbonden partijen

↑3. Peelgemeenten

Vorm	Gemeenschappelijke regeling
Partners	Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Laarbeek en Someren
Openbaar belang	Gezamenlijke uitvoeringsorganisatie van de Peelgemeenten voor de uitvoering van gemeentelijke taken op het terrein van Wmo, Jeugd en BMS (Bijstand Minima Schulddienstverlening)
Bestuurlijke betrokkenheid	Het Algemeen bestuur bestaat uit tien leden, de voorzitter inbegrepen. Ieder college wijst twee leden aan, te weten één wethouder sociaal domein en één wethouder financiën. Indien de wethouder sociaal domein en de wethouder financiën in één persoon verenigd zijn, wijst het college nog een andere wethouder aan als lid van het Algemeen bestuur. Het Dagelijks bestuur bestaat uit vijf wethouders sociaal domein, de voorzitter inbegrepen, afkomstig uit vijf verschillende colleges
Portefeuille	Zorg, Welzijn & Onderwijs
Website	Niet van toepassing

Weerstandsvermogen en risicobeheersing verbonden partij

De GR Peelgemeenten beschikt zelf over weerstandsvermogen. Dat zal in geval van problemen eerst worden aangesproken voordat een beroep gedaan wordt op de deelnemers.

De GR Peelgemeenten heeft in totaal een weerstandsvermogen nodig tussen de € 300.000 en € 600.000. Het aanwezige weerstandsvermogen bij de GR Peelgemeenten bedraagt nu € 300.000.

De GR Peelgemeenten is een uitvoeringsorganisatie. De risico's zijn daarom ook beperkt daartoe. In de begroting zijn een elftal risico's benoemd. De drie grootste daarvan zijn ziekteverzuim, beveiliging van data/privacy en kwetsbaarheid organisatie.

Weerstandsvermogen programmakosten drie decentralisaties

De programmakosten (Jeugd, Wmo, BMS) zijn voor risico van de deelnemers zelf. Als daar meer of minder kosten zijn komt dat respectievelijk ten laste of ten gunste van de gemeente. De gemeente Gemert-Bakel heeft voor het opvangen van de risico's op de programmakosten een Risicoreserve Drie Decentralisaties ingesteld. Deze heeft op dit moment de maximale stand van € 2.500.000 en kan worden ingezet voor het opvangen van incidentele tekorten op de drie decentralisaties.

Financiële positie verbonden partij

	01-01-2023	31-12-2023
Eigen Vermogen	300	300
Vreemd Vermogen	17.000	17.063
Resultaat 2023	€ 0	
Bijdrage 2023	De gemeente Gemert-Bakel draagt in 2023 € 2.215.000 bij	
% Gemert-Bakel in GR	De gemeente Gemert-Bakel draagt 19,2% van de totale kosten	

Financiële bijdrage	W2020	W2021	B2022	B2023	B2024	B2025	B2026
	1.864	1.940	2.209	2.215	2.269	2.322	2.377

Bijlage 5 Specificatie verbonden partijen

↑4. Blink

Vorm	Gemeenschappelijke regeling
Partners	Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen, Someren, Son en Breugel en PreZero
Openbaar belang	Blink is een publiek-private samenwerking van de deelnemende gemeenten met PreZero en heeft als doel zorg te dragen voor gemeentelijke uitvoeringstaken op het vlak van afvalinzameling en reiniging van de openbare ruimte
Bestuurlijke betrokkenheid	Gemert-Bakel heeft één zetel in het algemeen bestuur. De bestuurlijke betrokkenheid wijzigt niet gedurende het begrotingsjaar
Portefeuille	Economie, Duurzaamheid & Recreatie
Website	⇒ http://www.blink-grr.nl/

Weerstandsvermogen en risicobeheersing verbonden partij

Blink beschikt niet over weerstandsvermogen. Dit zo vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling. In geval van problemen wordt een beroep gedaan op de deelnemers.

Blink is een uitvoeringsorganisatie. De risico's zijn daarom ook beperkt daartoe. Blink ziet in hun begroting tien risico's. Een zestal risico's zijn binnen de begroting afgedekt met beheersmaatregelen zoals verzekeringen of opgenomen kostenramingen. De resterende interne risico's zijn de organisatieontwikkelingen, ontbrekende dienstverleningsovereenkomsten met gemeenten, onduidelijkheid of de huidige gemeenschappelijke regeling (deelname PreZero) juridisch houdbaar is. Daarnaast is er een extern risico van stijgende prijzen (waaronder energie) in de afvalbranche door mondiale ontwikkelingen.

Financiële positie verbonden partij

	01-01-2023	31-12-2023
Eigen Vermogen	€ 0	€ 0
Vreemd Vermogen	€ 0	€ 0
Resultaat 2023	€ 0	
Bijdrage 2023	De gemeente Gemert-Bakel draagt in 2023 € 2.903.000 bij	
% Gemert-Bakel in GR	De gemeente Gemert-Bakel draagt 12,6% van de totale kosten	

Financiële bijdrage	W2020	W2021	B2022	B2023	B2024	B2025	B2026
	2.582	2.756	2.895	2.903	3.064	3.166	3.297

Bijlage 5 Specificatie verbonden partijen

↑5. GGD Brabant-Zuidoost

Vorm	Gemeenschappelijk regeling
Partners	Deelnemende gemeenten binnen werkgebied Zuidoost-Brabant
Openbaar belang	Openbare gezondheidszorg inclusief jeugdgezondheidszorg. Op grond van de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid moet een gemeente een gezondheidsdienst instellen
Bestuurlijke betrokkenheid	Gemert-Bakel heeft één zetel in het algemeen bestuur en wijst daarnaast één plaatsvervangend lid voor dit bestuur aan. De bestuurlijke betrokkenheid zal niet wijzigen gedurende het begrotingsjaar
Portefeuille	Zorg, Welzijn & Onderwijs
Website	⇒ http://www.ggdbzo.nl/

Weerstandsvermogen en risicobeheersing verbonden partij

De GGD beschikt zelf over weerstandsvermogen. Dat zal in geval van problemen eerst worden aangesproken voordat een beroep gedaan wordt op de deelnemers.

Voor het onderdeel Publieke Gezondheid heeft GGD in totaal een weerstandsvermogen nodig tussen de € 1.500.000 en € 2.000.000. Het aanwezige weerstandsvermogen bij de GGD bedraagt nu € 1.100.000.

De GGD is een uitvoeringsorganisatie. De risico's zijn daarom ook beperkt daartoe. De GGD heeft in de begroting een drietal risico's aangegeven. Personele risico's zoals ziekteverzuim en cao. Daarnaast is er een beveiligingsrisico zoals cybercrime of stroomuitval. Tenslotte ziet de GGD een risico bij de bestrijding van corona op het moment het Rijk daar onvoldoende compensatie voor geeft.

Financiële positie verbonden partij

	01-01-2023	31-12-2023
Eigen Vermogen	3.755	4.162
Vreemd Vermogen	12.490	15.718

Resultaat 2023	€ 0
Bijdrage 2023	De gemeente Gemert-Bakel draagt in 2023 € 1.120.000
% Gemert-Bakel in GR	De gemeente Gemert-Bakel draagt 3,8% van de totale kosten

Financiële bijdrage	W2020	W2021	B2022	B2023	B2024	B2025	B2026
	554	1.017*	1.062	1.120	1.145	1.170	1.196

*: met ingang van 2021 gemeentelijke bijdrage is inclusief Jeugdzorg 0-4 jaar.

Bijlage 5 Specificatie verbonden partijen

↑6. MRE (Metropoolregio Eindhoven)

Vorm	Gemeenschappelijke regeling
Partners	Deelnemende gemeenten binnen werkgebied Zuidoost-Brabant
Openbaar belang	Strategische bestuurlijke samenwerking op de thema's Economie (inclusief uitvoering Stimuleringsfonds en betaalautoriteit Brainport Development NV), Transitie landelijk gebied, Energietransitie en Mobiliteit (incl. GGA)
Bestuurlijke betrokkenheid	Gemert-Bakel heeft één zetel in het Algemeen Bestuur. De bestuurlijke betrokkenheid zal gedurende het begrotingsjaar niet wijzigen
Portefeuille	Economie, Duurzaamheid & Recreatie
Website	⇒ https://metropoolregioeindhoven.nl/

Weerstandsvermogen en risicobeheersing verbonden partij

De MRE beschikt zelf over weerstandsvermogen. Dat zal in geval van problemen eerst worden aangesproken voordat een beroep gedaan wordt op de deelnemers.

De MRE heeft in totaal een weerstandsvermogen nodig tussen de € 600.000 en € 1.200.000. Het aanwezige weerstandsvermogen bij de MRE bedraagt nu € 831.000.

De MRE heeft in de begroting een drietal risico's aangegeven. Ontoereikend doelvermogen voor overdracht eeuwigdurende nazorg naar provincie van de voormalige stortplaats Gulbergen. Daarnaast risico's in het kader van subsidieverstrekking (zoals staatssteun). Tenslotte uitbreiding van het takenpakket zonder dat hier dekking tegenover staat.

Financiële positie verbonden partij

	01-01-2023	31-12-2023
Eigen Vermogen	12.954	12.327
Vreemd Vermogen	13.618	13.122

Resultaat 2023	€ 0
Bijdrage 2023	De gemeente Gemert-Bakel draagt in 2023 € 314.000 bij
% Gemert-Bakel in GR	De gemeente Gemert-Bakel draagt 2,2% van de totale kosten

Financiële bijdrage	W2020	W2021	B2022	B2023	B2024	B2025	B2026
	302	305	308	314	314	314	314

Bijlage 5 Specificatie verbonden partijen

↑7. ODZOB (Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant)

Vorm	Gemeenschappelijke regeling
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de-Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven, Waalre en de provincie Noord-Brabant
Openbaar belang	Uitvoeren van taken op het gebied van het omgevingsrecht en om als verlengstuk van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan een leefbare en veilige werken leefomgeving van de regio Zuidoost-Brabant. Daarnaast is de omgevingsdienst door Gemert-Bakel in toenemende mate ingehuurd voor het toetsen van bouwplannen. Deze inhuur is niet meegenomen in de genoemde financiële bijdrage
Bestuurlijke betrokkenheid	De gemeenteraad wijst één lid en één plaatsvervangend lid aan voor het Algemeen bestuur. Het dagelijks bestuur wordt door, en uit het algemeen Bestuur gekozen. De bestuurlijke betrokkenheid zal gedurende het begrotingsjaar niet wijzigen
Portefeuille	Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën
Website	⇒ https://www.odzob.nl/

Weerstandsvermogen en risicobeheersing verbonden partij

De ODZOB beschikt zelf over weerstandsvermogen. Dat zal in geval van problemen eerst worden aangesproken voordat een beroep gedaan wordt op de deelnemers.

De ODZOB heeft in totaal een weerstandsvermogen nodig tussen de € 1.200.000 en € 1.500.000. Het aanwezige weerstandsvermogen bij de ODZOB bedraagt nu € 1.000.000.

De ODZOB is een uitvoeringsorganisatie. De risico's zijn daarom ook beperkt daartoe. De ODZOB heeft in de begroting de risico's niet verder benoemd.

Financiële positie verbonden partij

	01-01-2023	31-12-2023
Eigen Vermogen	1.319	1.486
Vreemd Vermogen	8.470	8.320
Resultaat 2023	€ 0	
Bijdrage 2023	De gemeente Gemert-Bakel draagt in 2023 € 1.119.000 (exclusief inhuur omgevingsvergunning)	
% Gemert-Bakel in GR	De gemeente Gemert-Bakel draagt 4,4% van de totale kosten	

Financiële bijdrage	W2020	W2021	B2022	B2023	B2024	B2025	B2026
	953	1.085	1.015	1.119	1.119	1.119	1.119

Bijlage 5 Specificatie verbonden partijen

↑8. VRBZO (Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost)

Vorm	Gemeenschappelijke regeling
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre
Openbaar belang	Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) is een organisatie waarin de brandweer, de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) en de regionale ambulancevoorziening (RAV) samenwerken om incidenten en rampen te voorkomen, te beperken en te bestrijden
Bestuurlijke betrokkenheid	De burgemeester zit namens de gemeente in het algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Zuidoost-Brabant. De bestuurlijke betrokkenheid zal gedurende het begrotingsjaar niet wijzigen
Portefeuille	Algemene zaken
Website	⇒ http://www.vrzob.nl/

Weerstandsvermogen en risicobeheersing verbonden partij

De VRBZO beschikt zelf over weerstandsvermogen. Dat zal in geval van problemen eerst worden aangesproken voordat een beroep gedaan wordt op de deelnemers.

De VRBZO heeft in totaal een weerstandsvermogen nodig van € 2.000.000. Het aanwezige weerstandsvermogen bij de VRBZO bedraagt nu € 2.000.000.

De VRBZO is een uitvoeringsorganisatie. De risico's zijn daarom ook beperkt daartoe. De VRBZO heeft in de begroting een drietal risico's benoemd. Allereerst bedrijfsvoeringsrisico's zoals stijging premie's voor verzekeringen en pensioenen. Daarnaast het risico op majeure wijzigingen in het bestaande model van brandweezorg. Tenslotte ernstige verstoring door incidenten, rampen en crises.

Financiële positie verbonden partij

	01-01-2023	31-12-2023
Eigen Vermogen	2.145	2.145
Vreemd Vermogen	37.577	33.993

Resultaat 2023	€ 0
Bijdrage 2023	De gemeente Gemert-Bakel draagt in 2023 € 1.726.000 bij.
% Gemert-Bakel in GR	De gemeente Gemert-Bakel draagt 3,7% van de totale kosten

Financiële bijdrage	W2020	W2021	B2022	B2023	B2024	B2025	B2026
	1.580	1.618	1.650	1.726	1.726	1.702	1.702

Bijlage 5 Specificatie verbonden partijen

↑9. BSOB (Belastingsamenwerking Oost-Brabant)

Vorm	Gemeenschappelijke regeling
Partners	Asten, Bernheze, Boekel, Deurne, Gemert-Bakel, Laarbeek, Landerd, Oss, Someren, Uden, Waterschap Aa en Maas
Openbaar belang	Binnen het werkveld heffingen & WOZ meerwaarde creëren in termen van kwaliteitsverbetering, verbetering van de dienstverlening aan onze inwoners, vermindering van kwetsbaarheden en besparing op uitvoeringskosten
Bestuurlijke betrokkenheid	Gemert-Bakel heeft één zetel in het algemeen bestuur
Portefeuille	Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën
Website	⇒ https://www.bs-ob.nl/

Weerstandsvermogen en risicobeheersing verbonden partij

De BSOB beschikt niet over weerstandsvermogen. Dit is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling. In geval van problemen wordt een beroep gedaan op de deelnemers.

De BSOB is een uitvoeringsorganisatie. De risico's zijn daarom ook beperkt daartoe. De BSOB ziet in hun begroting vooral een risico in toename van het aantal WOZ bezwaren en de extra inspanningen van de BSOB die dat vraagt.

Financiële positie verbonden partij

	01-01-2023	31-12-2023
Eigen Vermogen	0	0
Vreemd Vermogen	15	15
Resultaat 2023	€ 0	
Bijdrage 2023	De gemeente Gemert-Bakel draagt in 2023 € 539.000 bij	
% Gemert-Bakel in GR	De gemeente Gemert-Bakel draagt 6,3% van de totale kosten	

Financiële bijdrage	W2020	W2021	B2022	B2023	B2024	B2025	B2026
	546	517	589	539	539	539	539

Bijlage 5 Specificatie verbonden partijen

↑10. Beheerstichting golfbaan Stippelberg

Vorm	Stichting
Openbaar belang	Het realiseren en exploiteren van een golfbaan in Bakel-Milheeze
Bestuurlijke betrokkenheid	College wijst een persoon aan die deelneemt in de Raad van Toezicht van de beheerstichting. Deze vertegenwoordiger heeft op basis van de statuten vetorecht bij financiële besluiten over erfpacht of hypotheekrecht
Portefeuille	Economie, Duurzaamheid & Recreatie
Website	⇒ http://golfbaan-stippelberg.com/

Weerstandsvermogen en risicobeheersing verbonden partij

De beheerstichting beschikt niet over weerstandsvermogen.

De gemeente heeft de gronden van de golfbaan in bezit en is voor de exploitatie van de baan een erfpachtovereenkomst aangegaan met de beheerstichting Golfbaan Stippelberg. Daarnaast heeft de gemeente een hypothecaire geldlening verstrekt aan de beheerstichting voor het clubhuis.

De gemeente heeft voor afgerond € 7,6 miljoen aan bezittingen (grond + inrichting) in de golfbaan. Samen met de uitstaande hypotheek en overige vorderingen bedraagt het geïnvesteerde vermogen van de gemeente in totaal afgerond € 13 miljoen. Het risico bestaat dat de waarde van de gemeentelijke bezittingen in waarde dalen als de golfbaan structureel verliezen maakt bijvoorbeeld door dalende ledenaantallen of minder greenfee verkopen. In dat geval vermindert ook de inbaarheid van de hypotheek en nog openstaande overige vorderingen. Het clubhuis is bezit van de golfbaan en dient als onderpand op de hypotheek.

De jaarrekeningen 2019 tot en met 2021 waren positief. De inschatting is dat dit een bestendige lijn is en de komende jaren de positieve resultaten zich zullen voortzetten.

Financiële positie verbonden partij

	01-01-2023	31-12-2023
Eigen Vermogen	-/- 1.308	-/- 1.308
Vreemd Vermogen	4.190	4.100
Resultaat 2023	Nog onbekend	
Bijdrage 2023	De gemeente Gemert-Bakel draagt in 2023 € 0 bij	

Financiële bijdrage	W2020	W2021	B2022	B2023	B2024	B2025	B2026
	0	0	0	0	0	0	0

Bijlage 5 Specificatie verbonden partijen

↑11. Dimpact

Vorm	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon
Partners	Twenterand, Nissewaard, Coevorden, Rotterdam, Gemert-Bakel, Deventer, Roermond, Groningen, Borger-Odoorn, Enschede, Laarbeek, Emmen, Zwolle, Landerd, Kampen, Olst-Wijhe, Hellevoetsluis, Landsmeer, Westvoorne, Brielle, Oost Gelre, Oldenzaal, Waterland, Velsen, Oldambt, Raalte, Assen, Borne, Bodegraven-Reeuwijk, Duiven, Haarlemmermeer, Horst aan de Maas, Leidschendam-Voorburg, Noord-Oostpolder, Westervoort, Zevenaar, Vught, Venray, Leeuwarden, Zaanstad
Openbaar belang	Het leveren van een volledige oplossing voor gemeentelijke digitale dienstverlening aan haar leden
Bestuurlijke betrokkenheid	De gemeente is lid en daardoor verantwoordelijk voor beslissingen van Dimpact. Iedere gemeente heeft een gelijke stem in de samenwerking
Portefeuille	Algemene zaken
Website	⇒ http://www.dimpact.nl/

Weerstandvermogen en risicobeheersing verbonden partij

Deelnemende leden zijn niet juridisch aansprakelijk. Dimpact ontvangt bij deelname het alleenrecht voor instandhouding en doorontwikkeling van de digitale dienstverlening.

Financiële positie verbonden partij

	01-01-2023	31-12-2023
Eigen Vermogen	2.336	2.336
Vreemd Vermogen	3.218	3.218

Resultaat 2023 € 0

Bijdrage 2023 De gemeente Gemert-Bakel draagt in 2023 € 6.000 aan lidmaatschapskosten bij.

Daarnaast is de gemeente aan Dimpact een bijdrage verschuldigd per inwoner van de gemeente per jaar voor het gebruik van het product.

Financiële bijdrage	W2020	W2021	B2022	B2023	B2024	B2025	B2026
	6	6	6	6	6	6	6

Bijlage 5 Specificatie verbonden partijen

↑12. BIZOB (Stichting Bureau Inkoop Zuidoost Brabant)

Vorm	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Boxmeer, Cranendonck, Deurne, Eersel, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de Mierden, Someren, Son en Breugel, Sint Anthonis, Uden, Valkenswaard, Veldhoven, Vught, Waalre, Brainport development, Dienst Dommelvallei, GR Peelgemeenten, GR Kempengemeenten, GR A2 gemeenten, GGD Brabant Zuidoost, Kempenplus, MijnGemeenteDichtbij, ODZOB, ODBN, VRBZO en Werkorganisatie Cuijk-Grave-Mill-Sint Hubert
Openbaar belang	Het begeleiden en ondersteunen van gemeentelijke inkoop- en aanbestedingstrajecten, al dan niet in gezamenlijkheid met andere gemeenten en publieke organisaties
Bestuurlijke betrokkenheid	Het verzorgingsgebied van Bizob is ingedeeld in vier clusters: 1. BOV en De Kempen regio; 2. Dommelvallei+ en Peelgemeenten; 3. Noordoost Brabant; 4. A2 regio en overig publiek. Per cluster worden twee bestuurders gekozen. Daarnaast worden twee gemeentesecretarissen toegevoegd aan het bestuur, één uit de regio Noordoost en één uit de regio Zuidoost. In het bestuur van BIZOB zit geen afvaardiging van de gemeente Gemert-Bakel
Portefeuille	Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën
Website	⇒ http://www.bizob.nl/

Weerstandsvormogen en risicobeheersing verbonden partij

BIZOB is een uitvoeringsorganisatie en daarmee zijn de risico's beperkt. Er is een risico dat als gemeenten minder uren gaan afnemen bij BIZOB (bijvoorbeeld door bezuinigingen) de lasten door minder gemeenten moeten worden gedragen.

Financiële positie verbonden partij

	01-01-2023	31-12-2023
Eigen Vermogen	975	975
Vreemd Vermogen	1.009	1.009

Resultaat boekjaar 2023	€ 0
Bijdrage 2023	€ 107.000

Financiële bijdrage	W2020	W2021	B2022	B2023	B2024	B2025	B2026
	182	168	107*	107	107	107	107

*: met ingang van 2022 koopt de GR Peelgemeenten zelf via BIZOB in. De kosten van gemeenten zijn hierdoor gedaald.

Bijlage 5 Specificatie verbonden partijen

↑13. Brabant Water NV

Vorm	Deelname in aandelenkapitaal
Openbaar belang	Winnen, zuiveren, transporteren en leveren van drinkwater van hoge kwaliteit
Bestuurlijke betrokkenheid	Deelname aan, en stemrecht in, de algemene aandeelhoudersvergadering. Gedurende het begrotingsjaar zal de bestuurlijke betrokkenheid niet wijzigen
Portefeuille	Algemene zaken
Website	⇒ https://www.brabantwater.nl/

Weerstandsvermogen en risicobeheersing verbonden partij

Brabant Water NV beschikt zelf over weerstandsvermogen. Dat is dermate omvangrijk dat er geen risico bestaat voor aandeelhouders.

Financiële positie verbonden partij

	1-1-2023	31-12-2023
Eigen Vermogen	684.676	684.676
Vreemd Vermogen	529.584	529.584

Resultaat 2023	Onbekend
Bijdrage 2023	De gemeente Gemert-Bakel doet geen bijdrage. Mogelijk gaat Brabant Water NV in de toekomst dividend uitbetalen. Daar is in deze begroting nog niet mee gerekend.

Inkomsten (dividend)	W2020	W2021	B2022	B2023	B2024	B2025	B2026
	0	0	0	0	0	0	0

Bijlage 5 Specificatie verbonden partijen

↑14. BNG Bank (Bank Nederlandse Gemeenten)

Vorm	Deelname in aandelenkapitaal
Openbaar belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang
Bestuurlijke betrokkenheid	Deelname aan, en stemrecht in, de algemene aandeelhoudersvergadering
Portefeuille	Toekomstbestendig Buitengebied & Financiën
Website	⇒ https://www.bngbank.nl/

Weerstandvermogen en risicobeheersing verbonden partij

BNG Bank beschikt zelf over weerstandvermogen. Dat is dermate omvangrijk dat er geen risico bestaat voor aandeelhouders.

Financiële positie verbonden partij

	1-1-2023	31-12-2023
Eigen Vermogen	5.097.000	5.097.000
Vreemd Vermogen	144.030.000	144.030.000

Resultaat 2023	Onbekend.
Bijdrage 2023	De gemeente ontvangt jaarlijks dividend. Op basis van de resultaten in de afgelopen jaren is het verwachte dividend voor 2023 en verder € 68.000.

Inkomsten (dividend)	W2020	W2021	B2022	B2023	B2024	B2025	B2026
	58	82	104	68	68	68	68

Bijlage 5 Specificatie verbonden partijen

↑15. VvE garage Ruijschenberg

Vorm	Vereniging van Eigenaren
Openbaar belang	Het behartigen van de belangen van de gemeente Gemert-Bakel als eigenaar van de parkeerplaatsen
Bestuurlijke betrokkenheid	Deelname aan, en stemrecht in, de algemene ledenvergadering
Portefeuille	Economie, Duurzaamheid & Recreatie
Website	Niet van toepassing

Weerstandsvermogen en risicobeheersing verbonden partij

Belangrijkste risico zijn onvoorziene onderhoudskosten als gevolg van gebreken. In dat geval dient de gemeente als (mede) eigenaar een suppletie te betalen op de jaarlijkse servicekosten.

Financiële positie verbonden partij

	1-1-2023	31-12-2023
Eigen Vermogen	0	0
Vreemd Vermogen	57	57

Resultaat 2023	€ 0
Bijdrage 2023	De gemeente Gemert-Bakel draagt in 2023 € 33.000 bij

Financiële bijdrage	W2020	W2021	B2022	B2023	B2024	B2025	B2026
	43	35	33	33	33	33	33

Bijlage 5 Specificatie verbonden partijen

↑16. VvE parkeren Kruiseind

Vorm	Vereniging van Eigenaren
Openbaar belang	Het behartigen van de belangen van de gemeente Gemert-Bakel als eigenaar van de parkeerplaatsen
Bestuurlijke betrokkenheid	Deelname aan, en stemrecht in, de algemene ledenvergadering
Portefeuille	Economie, Duurzaamheid & Recreatie
Website	Niet van toepassing

Weerstandsvermogen en risicobeheersing verbonden partij

Belangrijkste risico zijn onvoorziene onderhoudskosten als gevolg van gebreken. In dat geval dient de gemeente als (mede) eigenaar een suppletie te betalen op de jaarlijkse servicekosten.

Financiële positie verbonden partij

	1-1-2023	31-12-2023
Eigen Vermogen	0	0
Vreemd Vermogen	27	27

Resultaat 2023	€ 0
Bijdrage 2023	De gemeente Gemert-Bakel draagt in 2023 € 1.000 bij

Financiële bijdrage	W2020	W2021	B2022	B2023	B2024	B2025	B2026
	1	1	1	1	1	1	1

Bijlage 5 Specificatie verbonden partijen

↑18. VvE MFA De Sprank

Vorm	Vereniging van Eigenaren
Openbaar belang	Het behartigen van de belangen van de gemeente Gemert-Bakel als mede-eigenaar van de MFA
Bestuurlijke betrokkenheid	Deelname aan, en stemrecht in, de algemene ledenvergadering
Portefeuille	Zorg, Welzijn & Onderwijs
Website	Niet van toepassing

Weerstandsvermogen en risicobeheersing verbonden partij

Belangrijkste risico zijn onvoorziene onderhoudskosten als gevolg van gebreken. In dat geval dient de gemeente als (mede) eigenaar een suppletie te betalen op de jaarlijkse servicekosten.

Financiële positie verbonden partij

	1-1-2023	31-12-2023
Eigen Vermogen	0	0
Vreemd Vermogen	9	9

Resultaat 2023	€ 0
Bijdrage 2023	De gemeente Gemert-Bakel draagt in 2023 € 34.000 bij

Financiële bijdrage	W2020	W2021	B2022	B2023	B2024	B2025	B2026
	0	0	34	34	34	34	34

Bijlage 6 Specificatie incidentele baten en lasten

Bijlage 6: Specificatie incidentele baten en lasten

↑ Je mag geen structurele kosten dekken met incidentele inkomsten.

De gemeenteraad heeft de wettelijke taak een begroting vast te stellen die structureel en reëel in evenwicht is. De structurele baten en lasten omvatten het overgrote deel van de begroting.

Of baten/lasten structureel of incidenteel zijn wordt bepaald door:

- De aard van de begrotingspost.
 - Licht er een wettelijke verplichting onder de uitgave?
 - Licht er een verplichting onder op basis van een verordening?
 - Is het intensivering van bestaand beleid of nieuw beleid?
 - Is er de intentie de incidentele uitgave structureel te maken?
 - Is de inkomst per definitie eindig?
- De einddatum van de begrotingspost;
 - Hoe verder deze in de toekomst ligt hoe structureler deze meestal is.

Wordt de begroting in alle jaren sluitend gemaakt met incidentele voordelen dan vormt dat een belangrijk risico voor de langere termijn. De inzet van incidentele voordelen is namelijk niet onuitputtelijk. Een keer houdt dat op en heb je geen dekking meer voor je structurele uitgaven.

Voorbeelden

- Het opstellen van een communicatievisie is incidenteel. Er ligt geen verplichting onder vanuit een wet of verordening. Deze kosten mag je daarom niet meetellen in het structurele saldo;
- Als je om die vier jaar verplicht een onderzoek ergens naar doet moeten die kosten meegeteld worden in het structurele saldo. Dat de kosten enkel om de vier jaar gemaakt worden is daarbij niet relevant;
- Een inhaalslag op achterstallig onderhoud wordt niet als incidenteel gezien. Je had die kosten normaal gesproken al eerder moeten maken. Deze kosten tellen mee in het structureel saldo;
- Voor de wijkshouw is eenmalig geld opgenomen. Mogelijk wordt dit in een volgende begroting naar een structureel bedrag omgezet. Deze kosten tellen daarom nu al mee in het structureel saldo van 2023;
- Jaarlijks begrote verkoopopbrengsten uit gronden zijn incidenteel. Ooit zijn er geen gronden meer te verkopen. Deze opbrengsten mag je daarom niet meetellen in het structurele saldo.

Structureel saldo Begroting 2023

Het structurele saldo is als volgt opgebouwd.

Begrotingsjaar	2023	2024	2025	2026
Incidenteel saldo Begroting 2023	1.576V	4.533V	5.892V	1.024V
Incidentele lasten	1.760V	255V	0	0
Incidentele baten	492N	359N	274N	274N
Onderuitputting kapitaallasten	274N	242N	510N	64N
Structureel saldo Begroting 2023	2.570V	4.187V	5.108V	686V

De begroting is in alle jaren structureel sluitend. De incidentele baten en lasten zijn hierna verder toegelicht. De provincie verzoekt daarbij om een uitgebreide toelichting. In augustus 2021 is gezamenlijk door de provincies een handreiking verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten gepubliceerd. Deze handreiking is gebruikt bij deze begroting.

Ondergrens

Het BBV stelt dat er een ondergrens moet zijn bij de beoordeling van begrotingsposten of deze incidenteel of structureel zijn. Dit om lange lijsten te voorkomen. In de financiële verordening welke op 14 juli 2022 door de gemeenteraad is vastgesteld is deze grens op € 10.000 gesteld.

Bijlage 6 Specificatie incidentele baten en lasten

↑Onderbouwing incidentele baten en lasten

In de Begroting 2023 zijn de volgende incidentele baten en lasten opgenomen.

Incidentele baten en lasten	2023	2024	2025	2026	Bron
Incidentele lasten					
Beleid tijdelijke huisvesting arbeidsmigranten	85	0	0	0	Begroting 2021
Centrumontwikkeling Gemert	350	100	0	0	Begroting 2022 en 2023
Regionaal bedrijventerrein	100	100	0	0	Begroting 2022
Opstellen mobiliteitsvisie	100	0	0	0	Kadernota 2023
Kwartiermaker SOR	80	0	0	0	Kadernota 2023
Klimaatadaptatie	25	25	0	0	Kadernota 2023
Aanschaf vier radartellers	20	0	0	0	Kadernota 2023
Cofinanciering transitie buitengebied	500	0	0	0	Begroting 2023
Innovatief aanbesteden op duurzaamheid	100	0	0	0	Begroting 2023
Motie VVV inspiratiepunt	70	0	0	0	Begroting 2023
Onderzoekskosten Vliegbasis De Peel	50	0	0	0	Begroting 2023
Visie en uitvoeringsagenda	50	0	0	0	Begroting 2023
Onderzoek groen gas	50	0	0	0	Begroting 2023
Verduurzamen vastgoed verenigingen	50	0	0	0	Begroting 2023
Handelingsperspectief burgerparticipatie	40	0	0	0	Begroting 2023
Opstellen communicatiebeleid	30	0	0	0	Begroting 2023
Promotie en citymarketing	25	0	0	0	Begroting 2023
Bakel stedenbouw/proces Sint Wilbertsplein	20	30	0	0	Begroting 2023
Businesscase extra buurtbus	15	0	0	0	Begroting 2023
Totaal incidentele lasten	1.760	255	0	0	
Incidentele baten					
Verkoop gronden	56	56	56	56	Vast item
Opbrengsten zandwinning	200	200	200	200	Begroting 2020
Onttrekking Reserve Overheveling Senzer	42	0	0	0	4e financiële rap. 2021
Onttrekking Reserve Automatisering	39	3	18	18	Begroting 2022
Onttrekking Reserve Automatisering inhuur	55	0	0	0	Begroting 2022
Onttrekking risicoreserve Bouwgrond	100	100	0	0	Begroting 2022
Incidentele baten	492	359	274	274	
Onderuitputting kapitaallasten	274	242	510	64	Begroting 2023
Saldo incidentele lasten en baten	994V	346N	784N	338N	

Bijlage 6 Specificatie incidentele baten en lasten

Toelichting per post incidentele lasten

Hieronder de verplichte toelichting per post.

Beleid tijdelijke huisvesting arbeidsmigranten

De gemeenteraad heeft op 4 juni 2020 het beleid tijdelijke huisvesting arbeidsmigranten vastgesteld. Van een aantal locaties is bekend of kan in beeld komen dat er arbeidsmigranten verblijven. Wanneer hier handhavend tegen moet worden opgetreden is daar formatie voor nodig. In de huidige formatie is daarvoor geen budget geraamd. Daarom is in Begroting 2021 voor een periode van 3 jaar een jaarlijks bedrag van € 85.000 ter beschikking gesteld. Einddatum door de gemeenteraad is bepaald op 2023.

Centrumontwikkeling Gemert

Voor uitvoering van de centrumvisie Gemert is via de Begroting 2022 incidenteel € 50.000 ter beschikking gesteld welke nu wordt aangevuld met € 300.000 in 2023 en € 100.000 in 2024. Dit is eigen beleid en geen verplichting vanuit een verordening of wet.

Centrumontwikkeling is een van de speerpunten van het coalitieakkoord. De bedragen zijn bedoeld voor onderzoeken naar bijvoorbeeld het autoluw maken van het centrum en herinrichting van straten. Daarnaast is het geld bedoeld voor fysieke maatregelen zoals de realisatie van een stenen brug in de buurt van de Nieuwstraat en uitvoering van de projecten historische gangen. Dit is eigen beleid en geen verplichting vanuit een verordening of wet.

Regionaal bedrijventerrein

De Peelgemeenten hebben de ambitie om gezamenlijk een regionaal bedrijventerrein te realiseren. Dit is bekrachtigd in de bedrijventerreinenafspraken De Peel 2020. Het ontwikkelen van een regionaal bedrijventerrein is een majeure en complexe opgave. Daarvoor leggen alle gemeenten incidenteel geld in. De jaarlijkse bijdrage van € 100.000 van de gemeente Gemert-Bakel in de jaren 2022 tot en met 2024 worden gedekt uit de risicoreserve Bouwgrond. De uitgaven eindigen in 2024. Dit is eigen beleid en geen verplichting vanuit een verordening of wet.

Opstellen mobiliteitsvisie

Er ontbreekt een concrete, vastgestelde, visie op hoe om te gaan met verkeer. Daarom wordt nu geld gevraagd voor het opstellen van een mobiliteitsvisie in 2023. Dit is eigen beleid en geen verplichting vanuit een verordening of wet.

Kwartiermaker SOR

De samenhangende objectenregistratie (SOR) is een nog te ontwikkelen uniforme registratie met basisgegevens over objecten in de fysieke werkelijkheid. Daaronder worden verstaan objecten die in het terrein zichtbaar zijn, zoals spoorlijnen, wegen, water, gebouwen en bomen. Ook worden basisgegevens over niet-zichtbare objecten opgenomen, zoals bestuurlijke gebieden, woonplaatsen en openbare ruimten. De kwartiermaker wordt aangesteld om zowel het inhoudelijke vraagstuk, als het organisatorische vraagstuk in kaart te brengen. Gezien de aard van de kosten (planvorming) beschouwen wij dit als incidenteel.

Klimaatadaptatie

In 2025 worden de klimaatstresstesten opnieuw uitgevoerd, voor de voorbereiding en uitvoering moeten middelen worden gereserveerd in 2023 en 2024. Een andere ambitie is het opstellen van een uitvoeringsagenda. Door de DPRA-werkregio is de eerste versie in 2021 opgesteld. Omdat de uitvoeringsagenda nu nog vooral gericht is op water wordt deze uitgebreid met hitte en droogte. Hier zijn waarschijnlijk ook middelen voor nodig. Tenslotte is stimulering en bewustwording een van de ambities via communicatie van belang. Gezien de aard van de kosten (planvorming) beschouwen wij dit als incidenteel.

Aanschaf vier radartellers

Om verkeerssituaties goed in te schatten en adviezen te kunnen geven is het nodig om met enige regelmaat verkeerstellingen uit te voeren. Daarvoor zijn vier extra radartellers nodig. Dit is eigen beleid en geen verplichting vanuit een verordening of wet.

Bijlage 6 Specificatie incidentele baten en lasten

Cofinanciering transitie buitengebied

Met de omgevingsvisie zijn we gestart met een participatieproces om gezamenlijk met onze inwoners en stakeholders te kijken naar de toekomst van Gemert-Bakel. Voor het opstarten van het programma transitie buitengebied kijken we naar meekoppelkansen bij hogere overheden zoals het Waterschap, de provincie en het Rijk. Voorwaarde voor dergelijke projecten is vaak dat wij als gemeente financieren, voor 2023 voeren we daarom incidenteel € 500.000 op als co-financieringsbudget. Dit is eigen beleid en geen verplichting vanuit een verordening of wet.

Innovatief aanbesteden op duurzaamheid

In 2023 willen wij als gemeente een innovatieve gebruiker zijn van een aantal nieuwe producten op gebied van duurzaamheid (launching customer). Daarmee werken wij aan de duurzaamheid van onze eigen gemeenten en kunnen we een voorbeeld zijn voor inwoners, bedrijven en instellingen. Hiervoor is eenmalig € 100.000 opgenomen in 2023. Dit is eigen beleid en geen verplichting vanuit een verordening of wet.

Motie VVV inspiratiepunt

Op 14 juli 2022 heeft de raad een motie VVV inspiratiepunt aangenomen. Voor uitvoering van die motie is nu € 70.000 aan eenmalige bijdrage opgenomen. Daarnaast zijn er kosten voor de ruwbouw van € 30.000. Deze wordt gedekt uit al bestaande budgetten. Dit is eigen beleid en geen verplichting vanuit een verordening of wet.

Onderzoekskosten Vliegbasis De Peel

Wij willen als gemeente zelf de mogelijkheid hebben om eigen onderzoek te laten doen naar de gevolgen van heropening Vliegbasis De Peel. Daarvoor is nu € 50.000 incidenteel in 2023 opgenomen voor het inschakelen van externe expertise. Dit is eigen beleid en geen verplichting vanuit een verordening of wet.

Visie en uitvoeringsagenda duurzaamheid

Een van de belangrijke opgaven voor Gemert-Bakel is duurzaamheid & milieu. De gemeente heeft een voorbeeldfunctie op vlak van duurzaamheid. Er lopen al diverse lokale en regionale initiatieven. Een stip op de horizon is nodig zodat elk vakgebied weet wat de bijdrage moet en kan zijn aan de duurzame doelen zoals verminderen CO2 uitstoot, klimaatbestendigheid, vergroten biodiversiteit en circulair maken van processen. Een focus is nodig om onze inzet voor de komende 4-5 jaar te bepalen. Voor het opstellen van de visie en onderzoeksagenda is nu incidenteel € 50.000 opgenomen in deze begroting voor 2023. Dit is eigen beleid en geen verplichting vanuit een verordening of wet.

Onderzoek groen gas

Afhankelijk van het provinciaal mestbeleid, de uitvoeringsagenda mest met bijbehorende planMER kan onderzocht worden of groen gas een haalbare optie is voor het verwarmen van woningen in Gemert-Bakel. Hiervoor is incidenteel € 50.000 in 2023 opgenomen. Dit is eigen beleid en geen verplichting vanuit een verordening of wet.

Verduurzamen vastgoed verenigingen

De stijgende gas- en energieprijzen raken ook de Gemert-Bakelse sportclubs en verenigingen. Om clubs en verenigingen te helpen willen wij onderzoek doen op welke wijze het vastgoed van clubs verenigingen kan worden verduurzaamd. Hiervoor is incidenteel € 50.000 opgenomen in 2023. Dit is eigen beleid en geen verplichting vanuit een verordening of wet.

Handelingsperspectief burgerparticipatie

Voor externe ondersteuning van de organisatie bij het groeien naar een meer participatieve organisatie (handelingsperspectief en een burgerpeiling) is nu incidenteel € 40.000 opgenomen in deze begroting voor 2023. Dit is eigen beleid en geen verplichting vanuit een verordening of wet.

Opstellen communicatiebeleid

We willen een strategische communicatievisie opstellen, passend bij onze ambities. Daarvoor is nu eenmalig € 35.000 geraamd in deze begroting voor 2023. Dit is eigen beleid en geen verplichting vanuit een verordening of wet.

Bijlage 6 Specificatie incidentele baten en lasten

Promotie en citymarketing

Om de aantrekkingskracht van onze gemeente te versterken, promoten we de gemeente en onze gemeenschap met behulp van een promotiebudget. We behouden, versterken en vergroten daarbij het gemeentelijk netwerk. Daarnaast zetten we met citymarketing onze gemeente en onze gemeenschap zo goed mogelijk op de kaart. Hiervoor is nu eenmalig € 25.000 opgenomen in 2023. Dit is eigen beleid en geen verplichting vanuit een verordening of wet.

Bakel stedenbouw + proces Sint Wilbertsplein

Voor het plan Fase 1b (Sint Wilbertsplein) en Fase 2 (Sint Wilbertsplein parkeren) van het centrumplan Bakel is € 20.000 incidenteel opgenomen in 2023 en € 30.000 in 2024. Dit is eigen beleid en geen verplichting vanuit een verordening of wet.

Businesscase extra buurtbus

Zoals in het coalitieakkoord is opgenomen willen we onderzoeken of een extra buurtbus vanuit De Rips via Bakel naar Gemert mogelijk is. Voor het opzetten van een businesscase is nu incidenteel € 15.000 opgenomen in de Begroting 2023. Dit is eigen beleid en geen verplichting vanuit een verordening of wet.

Toelichting per post incidentele baten

Verkoop gronden

Al vanaf 2008 staat er jaarlijks een opbrengst geraamd van € 56.000 als opbrengst verkoop gronden. Deze opbrengst is ook ieder jaar sindsdien (ruimschoots) gerealiseerd. Door de aard van de opbrengst merken wij deze echter als incidenteel aan. Een bezit kun je maar één keer verkopen.

Opbrengsten zandwinning

Voor zandwinning Bakelse plassen staat al jaren een opbrengst in de begroting geraamd en deze opbrengst wordt ook steeds gerealiseerd. De opbrengst werd tot en met 2021 gestort in de voorziening IGP op basis van het convenant met zandwinnaar, Waterschap en gemeente. Eind 2021 is het convenant afgelopen. In de Begroting 2020 is besloten de opbrengst vanaf 2022 ten gunste te brengen van het begrotingssaldo. Door de aard van de opbrengst merken wij deze als incidenteel aan. Een bezit kun je maar één keer verkopen.

Onttrekking Reserve Overheveling voor Senzer

Senzer heeft in 2021 aan de gemeenten een bedrag uitgekeerd uit het positieve jaarrekeningresultaat 2020. Doel van deze uitkering was het dempen van de kosten aan Senzer van gemeenten in 2023. Voor Gemert-Bakel gaat het om een bedrag van € 42.000. Via de 4^e financiële rapportage 2021 is dat geld in de Reserve Overheveling geplaatst zodat het in 2023 weer onttrokken kon worden ten gunste van de Begroting 2023.

Extra inhuur ICT uit egaliseriereserve I&A

Uit de egaliseriereserve Automatisering wordt in 2023 incidenteel geld onttrokken voor inhuur op het gebied van ICT zoals bepaald in de Begroting 2022.

Onttrekking risicoreserve Bouwgrond voor regionaal bedrijventerrein

De Peelgemeenten hebben de ambitie om gezamenlijk een regionaal bedrijventerrein te realiseren. Dit is bekrachtigd in de bedrijventerreinenafspraken De Peel 2020. Het ontwikkelen van een regionaal bedrijventerrein is een majeure en complexe opgave. Daarvoor leggen alle gemeenten incidenteel geld in. De jaarlijkse bijdrage van € 100.000 van de gemeente Gemert-Bakel van 2022 tot en met 2024 wordt gedekt uit de risicoreserve Bouwgrond. Na 2024 stoppen de kosten. Om een zuiver beeld te houden voor het weerstandsvermogen zijn deze middelen daarbij afgezonderd in de reserve Overheveling.

Onttrekking Reserve Automatisering

Wij egaliseren de kosten voor automatisering over de jaren heen. Zowel stortingen en onttrekkingen aan de reserve zijn incidenteel. Vanaf 2023 onttrekken wij aan die reserve. Voor die jaren zijn het incidentele baten voor de begroting.

Bijlage 6 Specificatie incidentele baten en lasten

Onderuitputting kapitaallasten

Volgens de financiële verordening Gemert-Bakel starten de volledige kapitaallasten van een investering pas in het jaar na afronden van deze investering. Dit is een toegestane werkwijze. De provincie heeft in haar algemene toezichtbrief wel aangegeven dat formeel de afschrijvingslast in het jaar van investering dan als een incidenteel voordeel dient te worden gezien. Tot en met 2020 diende je 100% van de afschrijvingslasten in het jaar van realisatie investering mee te nemen. Dat is met ingang van 2021 door de provincie versoepeld naar 50%

Bijlage 7 Lasten en baten door de jaren heen

Bijlage 7: Lasten en baten door de jaren heen (programmaplan)

↑ Hier staan de lasten en baten door de jaren heen van iedere portefeuille als onderdeel van het programmaplan.

Daarbij is 2021 op basis van de Jaarrekening 2021 en 2022 het begrote bedrag na de 2^e financiële rapportage 2022.

Algemene zaken	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten	6.678	8.320	7.321	7.410	7.354	7.364
Baten	1.456	754	568	795	800	806
Saldo	-5.222	-7.566	-6.753	-6.615	-6.554	-6.558

Zorg, Welzijn & Onderwijs	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten	36.800	41.707	41.739	41.312	41.538	43.215
Baten	6.394	8.290	8.645	7.896	8.081	8.086
Saldo	-30.406	-33.417	-33.094	-33.416	-33.457	-35.129

Transitie Buitengebied & Financiën	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten	32.846	24.210	20.833	18.826	19.149	17.152
Baten	78.583	79.429	77.280	77.672	79.014	73.952
Saldo	45.737	55.219	56.447	58.846	59.865	56.800

Economie, Duurzaamheid, Recreatie	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten	11.334	12.503	13.359	13.111	12.891	12.998
Baten	4.992	4.489	4.627	4.831	4.871	4.992
Saldo	-6.342	-8.014	-8.732	-8.280	-8.020	-8.006

Wonen & Levendige Dorpscentra	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Lasten	5.339	5.004	6.724	6.434	6.375	6.416
Baten	1.572	352	432	432	433	333
Saldo	-3.767	-4.652	-6.292	-6.002	-5.942	-6.083

Bijlage 8 Begroting naar taakvelden BBV

Bijlage 8: Begroting naar taakvelden BBV

↑ Dit is de verplichte begroting op taakvelden. Hiermee kunnen begrotingen van gemeenten met elkaar vergeleken worden.

Nr.	Taakveld	Lasten	Baten	Saldo
0.1	Bestuur	2.113	3	2.110
0.10	Mutaties reserves	864	599	265
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0
0.2	Burgerzaken	1.656	312	1.344
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	4	14	-10
0.4	Overhead	8.253	656	7.597
0.5	Treasury	103	68	35
0.61	OZB woningen	5	6.130	-6.125
0.62	OZB niet-woningen	0	3.235	-3.235
0.64	Belastingen Overig	6	315	-309
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	57.563	-57.563
0.8	Overige baten en lasten	1.518	1	1.517
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	1.861	95	1.766
1.2	Openbare orde en Veiligheid	1.006	26	980
2.1	Verkeer, wegen en water	4.864	241	4.623
2.2	Parkeren	136	4	132
2.5	Openbaar vervoer	17	0	17
3.1	Economische ontwikkeling	856	2	854
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.818	1.954	-136
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	334	14	320
3.4	Economische promotie	521	164	357
4.1	Openbaar basisonderwijs	1	0	1
4.2	Onderwijshuisvesting	2.364	97	2.267
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.955	579	1.376
5.1	Sportbeleid en activering	194	0	194
5.2	Sportaccommodaties	2.397	473	1.924
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	658	65	593
5.4	Musea	589	29	560
5.5	Cultureel erfgoed	311	4	307
5.6	Media	575	0	575
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.779	236	3.543
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.926	549	2.377
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	4.220	8	4.212
6.3	Inkomensregelingen	9.434	5.982	3.452
6.4	WSW en beschut werk	4.160	0	4.160

Bijlage 8 Begroting naar taakvelden BBV

6.5	Arbeidsparticipatie	606	0	606
6.6	Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	1.506	2	1.504
6.71.a	Hulp bij het huishouden (Wmo)	2.989	1	2.988
6.71.b	Begeleiding (Wmo)	1.881	0	1.881
6.72.a	Jeugdhulp begeleiding	1.182	0	1.182
6.72.b	Jeugdhulp behandeling	672	0	672
6.72.c	Jeugdhulp dagbesteding	378	0	378
6.73.c	Jeugdhulp met verblijf overig	2.271	0	2.271
6.74.b	Jeugdhulp crisis/ LTA/ GGZ-verblijf	580	0	580
6.74.c	Gesloten plaatsing	153	0	153
6.81.b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	29	112	-83
6.82.a	Jeugdbescherming	508	0	508
7.1	Volksgesondheid	1.432	11	1.421
7.2	Riolering	2.395	3.111	-716
7.3	Afval	3.194	3.872	-678
7.4	Milieubeheer	2.542	104	2.438
7.5	Begraafplaatsen	60	42	18
8.1	Ruimtelijke Ordening	2.134	286	1.848
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	3.016	2.839	179
8.3	Wonen en bouwen	2.950	1.754	1.196
Totaal		89.975	91.551	-1.576

Bijlage 9 Specificatie EMU-saldo

Bijlage 9: Specificatie EMU-saldo

↑ In de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (HOF) zijn afspraken gemaakt over het toegestane jaarlijkse EMU-tekort bij gemeenten, provincies en waterschappen.

De begroting van gemeenten zijn opgesteld volgens normale stelsel van baten en lasten. Het EMU-saldo is een begroting op kasbasis. EU-lidstaten mogen een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product. Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel

Het ministerie publiceert via de septembercirculaire per gemeente een referentiewaarde voor het EMU-saldo. Voor Gemert-Bakel ligt die voor 2023 op € 3.378.000. Een individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft.

Voor de beoordeling van deze begroting heeft dit overzicht geen waarde. Dit overzicht wordt pas relevant op het moment Nederland een begrotingstekort van hoger dan 3% heeft en het Rijk gemeenten aanspoort (eventueel via sancties) binnen het voorgeschreven EMU-saldo te blijven. Het saldo wordt sinds 2004 opgenomen en een dergelijke situatie heeft zich niet voorgedaan.

↑ Berekening EMU-Saldo		2022	2023	2024
1 +	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	1.697	1.841	5.144
2 -	Mutatie (im)materiële vaste activa	6.000	23.300	15.244
3 +	Mutatie voorzieningen	9	-32	34
4 -	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	4.530	-122	2.940
5 +	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	241	56	56
EMU Saldo		-8.583	-21.313	-12.950

Bijlage 10 Specificatie aanpassingen na Kadernota 2023

Bijlage 10: Specificatie aanpassingen Begroting 2023 na Kadernota 2023

↑ In deze bijlage staat een nader toelichting op alle aanpassingen van de Begroting 2023 na de Kadernota 2023.

Aanpassing	↑ Uitkomsten septembercirculaire
Toelichting	Na Prinsjesdag is de septembercirculaire gepubliceerd. Die is verwerkt in de Begroting 2023. De septembercirculaire geeft in 2023 een voordeel van € 1.080.000 fluctuerend naar een voordeel van € 1.144.000 in 2026.

Zie de paragraaf gemeentefonds voor een uitgebreidere toelichting.

Aanpassing	↑ Geactualiseerde prognose 3d september 2022
Toelichting	In de Kadernota 2023 was een stijging van de kosten drie decentralisaties voorzien van € 1.117.000. Deze valt nu € 780.000 lager uit. Dit blijkt uit de prognose GR Peelgemeenten van september 2022. De nieuwe prognose van de GR Peelgemeenten is verwerkt in de Begroting 2023.

Met name bij Jeugdzorg is de prognose lager dan bij de Kadernota 2023. Daarvoor zijn een aantal redenen. De toepassing van het woonplaatsbeginsel pakt positiever uit. Daarnaast zijn er nieuwe financieringsafspraken gemaakt met systeemaanbieders vanuit inkoop 10 voor de Jeugd. Tenslotte vallen de kosten voor Jeugdbescherming en -reclassering lager uit door een daling van het aantal maatregelen.

Zie de paragraaf uitgangspunten drie decentralisaties Sociaal Domein voor een uitgebreidere toelichting.

Aanpassing	↑ Stelpost Jeugdzorg van 75% naar 100%
Toelichting	VNG heeft in 2021 een arbitrage ingeroepen tegen het Rijk voor de tekorten in de Jeugdzorg. De financiële verhoudingswet biedt deze mogelijkheid. De VNG is daarbij in het gelijk gesteld. De arbitragecommissie heeft uitgesproken dat gemeenten in 2022 1,9 miljard euro extra moeten krijgen voor de Jeugdzorg aflopend tot 800 miljoen euro in 2028. Deze uitspraak is semi-bindend.

In de meicirculaire 2022 zijn voor 2023 eenmalige middelen toegevoegd aan het gemeentefonds. Voor de jaren 2024 en later zal het geld nog volgen. Voorwaarde hiervoor is dat de VNG het hervormingsakkoord Jeugd tekent.

Omdat de besluitvorming over de invulling van de Hervormingsagenda voor het Jeugdstelsel nog niet is afgerond mogen gemeenten alvast rekening houden met de extra structurele middelen voor de volledige 100%. In de vorige begrotingen was dit nog 75%.

Dit is in augustus 2022 bekend geworden. Daarom was dit nog niet meegenomen in de Kadernota 2023 en geeft dat nu een voordeel.

Bijlage 10 Specificatie aanpassingen na Kadernota 2023

Aanpassing	↑ Diverse aanpassingen begrotingsproces
Toelichting	Bij de begroting worden alle budgetten nagelopen op kleinere wijzigingen. Denk daarbij aan bijstelling erfpachtinkomsten op basis van actuele stand gronden, bijstellingen op basis van de werkelijke uitgaven in de afgelopen jaarrekeningen en specifieke indexeringen. Dat geeft nu een bijstelling van € 27.000 vanaf 2023. In 2026 valt de bijstelling lager uit. In de Kadernota 2023 was namelijk de voor zienswijze aangeboden begroting GR Peelgemeenten opgenomen. Naar aanleiding van de zienswijzen van gemeenten heeft de GR Peelgemeenten deze begroting uiteindelijk aangepast. Dit geeft voor ons lagere kosten in jaarschijf 2026.
Aanpassing	↑ Uitbreiding naar 3,8 fte wethouders
Toelichting	Bij aantreding van het nieuwe college is deze uitgebreid naar 3,8 fte wethouders. De begroting moet hierop worden bijgesteld. De benodigde bijstelling is € 80.000 structureel.
Aanpassing	↑ Minder leges door Omgevingswet
Toelichting	Op 1 januari 2023 treden de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in werking. Onder de Omgevingswet wordt een beperkt deel van de bouwwerken vergunningsvrij voor het Bouwbesluit. Hiervoor is geen vergunning meer benodigd. Dit wordt ook wel 'gevolgklasse 0' genoemd. De verwachting is dat 35% van de vergunningaanvragen in gevolgklasse 0 of 1 zullen vallen en de gemeente voor deze aanvragen geen leges meer in rekening mogen brengen voor de bouwtechnische beoordeling. Dat geeft € 270.000 minder aan leges. Voor aanvragen van milieubelastende activiteiten mogen na inwerkingtreding van de Omgevingswet milieuleges worden geheven. De ODZOB heeft op basis van historische aanvraaggegevens van de afgelopen jaren per gemeente een berekening gemaakt van de verhaalbare kosten. Voor onze gemeente zou dit betekenen dat er ongeveer € 100.000 aan milieuleges geheven kan worden. De legesinkomsten zijn in deze begroting voor alle jaren met € 170.000 verlaagd. Tot en met 2025 geeft dit een nadeel in de begroting. Vanaf 2026 wordt dit nadeel volledig afgedekt omdat de geraamde jaarlijkse implementatiekosten van € 233.000 dan niet meer in die omvang nodig zijn. Zie de paragraaf Lokale heffingen voor een uitgebreidere toelichting.

Bijlage 10 Specificatie aanpassingen na Kadernota 2023

Aanpassing	↑ Rente van 2,5% naar 3%
Toelichting	De rentepercentages zijn op dit moment historisch gezien nog steeds laag. Van extreem lage rentepercentage zoals de afgelopen jaren is echter geen sprake meer. Het huidige percentage voor een 25-jarige lening ligt op 2,87%. Een bijzonderheid daarbij is dat er nu slechts geringe renteversillen zijn tussen de verschillende looptijden. Op sommige momenten zijn de rentes op langer lopende geldlening zelfs lager dan die op korter lopende leningen. De BNG verwacht dat de rentetarieven nog gaan stijgen het komende jaar. Of dit gebeurt en de mate waarin is afhankelijk van de wereldwijde economische ontwikkelingen. In de Kadernota 2023 was voor de berekening van nieuwe investeringen nog uitgegaan van een rente van 2,5%. Dat is in deze begroting verhoogt naar 3% gezien de actuele renteontwikkelingen in augustus en september 2022. Dat geeft in deze begroting structureel extra rentelasten welke oplopen tot € 356.000 in 2026. Het risico op een verdere rentestijging boven 3% is als risico gekwantificeerd bij de paragraaf weerstandsvermogen. Zie de paragraaf Financiering voor een uitgebreidere toelichting
Aanpassing	↑ Stelpost inflatie
Toelichting	In de Kadernota 2023 is gerekend met een inflatie van 2,3% aan de kostenkant. Dat zal gezien de huidige ongewone loon- en prijsontwikkelingen niet overal voldoende zijn. Daarom is een structurele stelpost inflatie opgenomen in deze begroting van € 602.000 extra. Dit bedrag is gelijk aan de voor inflatie ontvangen compensatie in de septembercirculaire. Op het moment zich prijsstijgingen voordoen kan deze stelpost daarvoor worden ingezet. Zowel bij budgetten, salarissen als investeringen (via kapitaallasten).
Aanpassing	↑ Organisatieontwikkeling
Toelichting	Om de ambities waar te maken is een robuuste ambtelijke organisatie nodig die communicatief vaardig en dienstverlenend is. En een organisatie die mensen - huidige en nieuw aan te trekken medewerkers - kan 'binden en boeien' in het licht van de snel veranderende arbeidsmarkt. Daarom investeren we structureel in het verder op orde brengen van de basis in de ambtelijke organisatie en in het versterken van de personele capaciteit om het ambitieniveau aan te kunnen. Ook versterken we de samenwerkingsrelaties met andere organisaties om gezamenlijk uitvoering te geven aan de maatschappelijke en economische opgaven. In de Begroting 2022 was een eerst bedrag opgenomen van € 650.000. Dat wordt nu aangevuld met € 350.000 naar structureel € 1.000.000.
Aanpassing	↑ Versnellers woningbouw (4 fte) uit opbrengsten
Toelichting	In 2021 is gestart met de versnelling van de woningbouw. Op basis van analyses blijkt dat om dat verder vorm te geven één civieltechnische projectleider, één adviseur stedenbouw/beeldkwaliteit, één adviseur verkeer en tenslotte één adviseur water nodig is. Deze kosten worden ten laste worden gebracht van de verschillende grondexploitaties of worden verhaald conform de regelgeving van de Wro op de betreffende ontwikkelende partijen. Voor de begroting heeft de aanpassing daarom geen effect.

Bijlage 10 Specificatie aanpassingen na Kadernota 2023

Aanpassing	↑ Opstellen communicatiebeleid
Toelichting	We willen een strategische communicatievisie opstellen, passend bij onze ambities. Daarvoor is nu eenmalig € 35.000 geraamd in deze begroting voor 2023.
Aanpassing	↑ Inzet tool Klinkende Taal
Toelichting	Om de geschreven communicatie van de gemeente te verbeteren willen wij Klinkende Taal aan te schaffen. Dit is bedoeld om de communicatie naar burgers in toegankelijker te maken. Daarvoor is eenmalig € 10.000 opgenomen in 2023 in deze begroting.
Aanpassing	↑ Ontwikkeling raadsgriffie
Toelichting	Op 14 juli 2022 heeft de raad en motie aangenomen voor verder ontwikkeling van de raadsgriffie. De gemeenteraad geeft zelf invulling aan die motie. Daarom staat deze nu op PM.
Aanpassing	↑ Beleid transitie buitengebied inclusief motie stikstof
Toelichting	Op 14 juli 2022 heeft de raad de startnotitie stikstof aangenomen. Wij koppelen dit aan het beleid transitie buitengebied. Voor het opstellen van dit beleid is nu incidenteel € 100.000 opgenomen in 2023.
Aanpassing	↑ VVV inspiratiepunt
Toelichting	Op 14 juli 2022 heeft de raad een motie VVV inspiratiepunt aangenomen. Voor uitvoering van die motie is nu € 70.000 aan eenmalige bijdrage opgenomen. Daarnaast zijn er kosten voor de ruwbouw van € 30.000. Deze wordt gedekt uit al bestaande budgetten.
Aanpassing	↑ Achterstallig onderhoud fiets- en wandelpaden
Toelichting	Voor een onderzoek naar de fiets- en wandelpaden is eenmalig € 50.000 opgenomen in deze begroting. Mocht uit het onderzoek een investeringsbehoefte blijken dan zal dat in een van de volgende begrotingen als voorstel worden aangedragen.
Aanpassing	↑ Achterstanden digitalisering bouwvergunningen
Toelichting	Er zijn achterstanden in het digitaal vindbaar maken van archieven en collecties. Met extra bewerkingen kunnen de toegangen voldoen aan de eisen van deze tijd. Door gedurende twee jaar extra uren in te zetten, lossen we deze knelpunten in de digitale toegankelijkheid op. De informatiebronnen in de (papier) archieven en collecties zullen hierdoor eenvoudiger en breder benut kunnen worden. Hiervoor wordt in 2023 en 2024 eenmalig € 50.000 per jaar opgenomen in de begroting
Aanpassing	↑ Onderzoekskosten Vliegbasis De Peel
Toelichting	Wij willen als gemeente zelf de mogelijkheid hebben om eigen onderzoek te laten doen naar de gevolgen van heropening Vliegbasis De Peel. Daarvoor is nu € 50.000 eenmalig in 2023 opgenomen voor het inschakelen van externe expertise.

Bijlage 10 Specificatie aanpassingen na Kadernota 2023

Aanpassing	↑ Aanpassing Publiekscentrum gemeentehuis
Toelichting	Publieke dienstverlening vindt plaats via verschillende kanalen. Hoewel het digitale contact nog steeds groeiende is, blijft het persoonlijke contact in het gemeentehuis met onze inwoners, bedrijven en partners belangrijk. De aanpassingen van de hal in het gemeentehuis die opgenomen zijn in Begroting 2022 richtten zich voornamelijk op arbeidsvereiste van medewerkers. Vanuit het oogpunt van onze inwoners, bedrijven en partners is een grotere aanpassing wenselijk waardoor de ruimte uitnodigt om binnen te treden en waarbij mogelijkheden gecreëerd worden om verbinding te leggen. De investering uit de Begroting 2022 van € 535.000 wordt daarom verhoogd in deze Begroting 2023 naar € 1.100.000. Dit geeft structureel extra kapitaallasten van € 37.000 vanaf 2024.
Aanpassing	↑ Promotie en citymarketing
Toelichting	Om de aantrekkingskracht van onze gemeente te versterken, promoten we de gemeente en onze gemeenschap met behulp van een promotiebudget. We behouden, versterken en vergroten daarbij het gemeentelijk netwerk. Daarnaast zetten we met citymarketing onze gemeente en onze gemeenschap zo goed mogelijk op de kaart. Hiervoor is nu eenmalig € 25.000 opgenomen in 2023.
Aanpassing	↑ Vervangen diverse informatieborden diverse kernen
Toelichting	We ontvangen regelmatig meldingen van versleten of kapotte infoborden in de openbare ruimte. Met deze eenmalige € 15.000 in 2023 zorgen we voor vervanging.
Aanpassing	↑ Preventie: uitbreiding CJG met 2 fte
Toelichting	Voor uitvoering van het preventieplan is een uitbreiding van het CJG met 2 fte nodig. Daarom is in deze begroting nu € 170.000 per jaar opgenomen voor de jaren 2023 tot en met 2025. Mocht deze uitbreiding succesvol blijken te zijn kan op een later tijdstip de formatie omgezet worden in een vaste formatie. Een dergelijke werkwijze is ook gevolgd bij de autisme-expert.
Aanpassing	↑ Preventie: doorzetten autisme-expert met 1 fte
Toelichting	De afgelopen tijd hebben wij een pilot gedraaid met het inzetten van een autisme-expert. Deze pilot is succesvol uitpakend. Deze preventiemaatregel verdient zichzelf terug is gebleken. Daarom willen wij de pilot nu omzetten in een vaste formatieplek van 1 fte. Dat geeft structureel € 85.000 aan meerkosten.
Aanpassing	↑ Opstellen subsidiebeleid
Toelichting	Voor het opstellen van een nieuw subsidiebeleid is eenmalig € 35.000 opgenomen in 2023.
Aanpassing	↑ Cao kinderdagverblijf Petrus Donders
Toelichting	Vanwege cao-verhogingen is het noodzakelijk het budget voor Petrus Donders met € 25.000 te verhogen.

Bijlage 10 Specificatie aanpassingen na Kadernota 2023

Aanpassing ⬆ Onderhoudsafspraken Stichting GOO	
Toelichting	Het onderhoud van onderwijsgebouwen is een verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. Daarvoor ontvangen zij geld van het Rijk. Bij MFA's is er sprake van meervoudig gebouwengebruik. Onderdelen van die gebouwen worden niet gebruikt voor onderwijs en dan draagt de gemeente de onderhoudslasten. Dit is het naast het gezamenlijk gebruik van zaken als de ingang en het dak. Daarom zijn in het verleden afspraken gemaakt tussen gemeente en schoolbesturen over uitvoering van het onderhoud. De besturen betalen de gemeente een bijdrage en de gemeente draagt vervolgens zorg voor het totale onderhoud. Voor Kindcentrum De Samenstroom heeft Stichting GOO gevraagd dat beheer weer in eigen beheer te mogen nemen. Dat gebouw heeft voornamelijk een schoolfunctie. Hierin kan de gemeente meegaan. De jaarlijkse vergoeding van Stichting GOO in onze begroting valt hierdoor € 21.000 lager uit. Daar staan ook lagere kosten tegenover voor de gemeente maar die liggen pas in de toekomst (bijvoorbeeld kapitaallasten bij onderhoudsvervangning).
Aanpassing ⬆ Projectsubsidies	
Toelichting	Momenteel is er in de begroting geen budget opgenomen voor projectsubsidies. Wanneer er momenteel aanvragen worden gedaan en het college positief is over de aanvraag wordt er incidentele dekking gezocht. Er wordt nu € 15.000 opgenomen voor 2023 en 2024. Mocht uiteindelijk blijken dat een structureel bedrag gewenst is dan zal bij de volgende begrotingen daarvoor een voorstel komen.
Aanpassing ⬆ Investering OBS De Kleine Kapitein	
Toelichting	Doel is om per 31 december 2023 is een extra lokaal te realiseren bij basisschool De Kleine Kapitein, zodat peuterwerk en onderwijs onder één dak blijven bestaan. Dit vraagt een investering van € 160.000. Die is nu in de begroting opgenomen. Dat geeft een jaarlijkse kapitaallast van € 8.000 vanaf 2024.
Aanpassing ⬆ E-Health	
Toelichting	In de zorg zijn er slimme digitale hulpmiddelen beschikbaar die mensen kunnen helpen bij hun dagelijkse zorgbehoefte waardoor mensen langer zelfstandig kunnen wonen. Om dit te stimuleren is nu structureel € 5.000 opgenomen in de begroting.
Aanpassing ⬆ Extra dataverzameling	
Toelichting	Data kunnen helpen bij het verbeteren van de zorg en preventie. Daarom willen we extra data gaan verzamelen. Daarvoor is nu structureel € 5.000 opgenomen.
Aanpassing ⬆ Preventieve activiteiten	
Toelichting	Door preventie kan de zorgbehoefte van inwoners en de zorgkosten bij de gemeente in een aantal gevallen vermeden worden. Daarom blijven we daarin investeren. In deze begroting is nu structureel € 5.000 opgenomen voor preventieve activiteiten.

Bijlage 10 Specificatie aanpassingen na Kadernota 2023

Aanpassing	↑ Cofinanciering transitie buitengebied
Toelichting	Met de omgevingsvisie zijn we gestart met een participatieproces om gezamenlijk met onze inwoners en stakeholders te kijken naar de toekomst van Gemert-Bakel. Voor het opstarten van het programma transitie buitengebied kijken we naar meekoppelkansen bij hogere overheden zoals het Waterschap, de provincie en het Rijk. Voorwaarde voor dergelijke projecten is vaak dat wij als gemeente financieren, voor 2023 voeren we daarom eenmalig € 500.000 op als cofinancieringsbudget.
Aanpassing	↑ Oeververbinding Verreheidse loop
Toelichting	Bij het herstel van het wandelpad Handelsesteeg – Sint Magdalenaweg is de watergang Verreheidse Loop een obstakel. Op dit moment wordt oogluikend gebruik gemaakt van de aanwezige stuw van het waterschap. Deze heeft te kennen gegeven dat als het wandelpad opengesteld wordt voor recreatief gebruik de overgang via de stuw niet gewenst is. Om gebruik te kunnen maken van het wandelpad is het benodigd om een toepasselijke oeververbinding over de Verreheidse Loop te realiseren, bijvoorbeeld in de vorm van een brug of duikerconstructie. Dit in afstemming met het waterschap die voor het betreffende kunstwerk een vergunning dient af te geven. Daarom is nu eenmalig € 25.000 opgenomen in 2023.
Aanpassing	↑ Toevoegen diverse objecten BGT
Toelichting	De Belastingssamenwerking Oost-Brabant (BSOB) verwacht, in het kader van de verplichting voor verbetering van de kwaliteit van de WOZ-gegevens, een hogere kwaliteit en actualiteit van de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) en Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) dan voorheen. Luifels en overkappingen zijn op dit moment niet opgenomen in de BGT en het is daardoor erg lastig om de registratie van aanbouwen en schuurtjes adequaat bij te houden. We gaan eenmalig een opdracht geven om de betreffende objecten via luchtfoto's te signaleren en op te nemen in de BGT. Hierna wordt dit via de jaarlijkse mutatiesignalering bijgehouden. Het resultaat is dat het bijhouden efficiënter plaats vindt. Deze kwaliteitsverbetering is ook een eerste stap in het kader van de Samenhangende Objecten Registratie (SOR). In 2023 is hiervoor eenmalig € 25.000 opgenomen in deze begroting.
Aanpassing	↑ Monitoring proeftuin Elsendorp
Toelichting	Met de vaststelling van de proeftuin starten we met een nieuwe manier van werken zoals dit ook onder de Omgevingswet werkt. Dit betekent dat wij ook een monitoringsverplichting hebben om bij te houden of we de gestelde doelen realiseren. Tevens brengen we in beeld of de besteedde middelen uit het gebiedsfonds aan de juiste doelen worden besteed. Hiervoor is nu jaarlijks een budget opgenomen van € 10.000.

Bijlage 10 Specificatie aanpassingen na Kadernota 2023

Aanpassing ⬆ Herinrichting Burgemeester Bekkerlaan	
Toelichting	Voor de herinrichting en afwaarderen van 50km per uur naar 30km per uur van de Burgemeester Bekkerlaan is een investering nodig van € 1.900.000. Er moeten kosten worden gemaakt voor het verwijderen asfalt en deze vervangen door elementverharding, openbare verlichting, groen, riool et cetera. Vanuit riolering is € 500.000 beschikbaar. De resterende € 1.400.000 komen ten laste van de begroting en geeft een structurele kapitaallast van € 70.000 vanaf 2025.
Aanpassing ⬆ Investering overslag gronddepot	
Toelichting	De begrotingen van afgelopen jaren stond een investeringsbedrag opgenomen voor een nieuwe groencompostering. Deze is nu komen te vervallen. Vanwege aangescherpte regelgeving (stikstof) zijn de kosten voor het realiseren van een eigen compostering duurder dan eerder geraamd. Gezien de ervaringscijfers van afgelopen jaar lijkt het uitbesteden van het groenafval binnen de huidige gereserveerde middelen haalbaar. Met huidige middelen wordt bedoeld de exploitatiekosten en de kapitaallasten van de oorspronkelijk geplande investering. Ingezet wordt op uitbesteden van het groenafval. Voor de opslag van grond is wel een bedrag opgenomen. Voor deze opslag werd de groencompostering ook ingezet. Door het inzetten van eigen grond bij projecten kunnen daar kosten worden bespaard. De investering bedraagt € 792.000 (inclusief grond) en geeft structurele kapitaallasten van € 48.000 met ingang van 2024.
Aanpassing ⬆ Innovatief aanbesteden op duurzaamheid	
Toelichting	In 2023 willen wij als gemeente een innovatieve gebruiker zijn van een aantal nieuwe producten op gebied van duurzaamheid (launching customer). Daarmee werken wij aan de duurzaamheid van onze eigen gemeenten en kunnen we een voorbeeld zijn voor inwoners, bedrijven en instellingen. Hiervoor is eenmalig € 100.000 opgenomen in 2023.
Aanpassing ⬆ Verduurzamen vastgoed verenigingen	
Toelichting	De stijgende gas- en energieprijzen raken ook de Gemert-Bakelse sportclubs en verenigingen. Om clubs en verenigingen te helpen willen wij onderzoek doen op welke wijze het vastgoed van clubs verenigingen kan worden verduurzaamd. Hiervoor is eenmalig € 50.000 opgenomen in 2023.
Aanpassing ⬆ Visie en onderzoeksagenda duurzaamheid	
Toelichting	Een van de belangrijke opgaven voor Gemert-Bakel is duurzaamheid & milieu. De gemeente heeft een voorbeeldfunctie op vlak van duurzaamheid. Er lopen al diverse lokale en regionale initiatieven Een stip op de horizon is nodig zodat elk vakgebied weet wat de bijdrage moet en kan zijn aan de duurzame doelen zoals verminderen CO2 uitstoot, klimaatbestendigheid, vergroten biodiversiteit en circulair maken van processen. Een focus is nodig om onze inzet voor de komende 4-5 jaar te bepalen. Voor het opstellen van de visie en onderzoeksagenda is nu eenmalig € 50.000 opgenomen in deze begroting voor 2023.

Bijlage 10 Specificatie aanpassingen na Kadernota 2023

Aanpassing ⬆ Opstellen en uitvoering energiemix	
Toelichting	Hoeveel energie heeft Gemert-Bakel nodig in 2050? Hoe wordt deze toekomstige energievraag (duurzaam) ingevuld? Wat zijn de verhoudingen in energiebronnen? De energiemix geeft inzicht in de mogelijkheden om de energieopgave aan te pakken. Zo zien we welke mogelijkheden er zijn voor het opwekken en besparen van energie. Daarnaast maken we inzichtelijk aan welke knoppen we kunnen draaien en wat de gevolgen zijn van bepaalde keuzes. Bijvoorbeeld hoeveel extra hectare zonnepanelen er nodig zijn om evenveel energie op te wekken als een windturbine. Of hoeveel warmte kan worden opgewekt via groen gas. We kunnen verschillende scenario's schetsen die leiden tot een andere invulling van de energiemix. De energiemix maakt zichtbaar wat het tijdspad is waarin we duurzame energieopwekking kunnen realiseren in de gemeente en legt de noodzakelijke koppeling tussen de RES en de transvisie warmte. De energiemix is geen vaststaand document maar moet regelmatig, één keer per jaar, bijgewerkt worden. Voor 2023 is € 20.000 geraamd en de jaren daarna € 5.000.
Aanpassing ⬆ Ondersteunen lokale initiatieven transitievisie warmte	
Toelichting	Er ontstaan initiatieven op kleine schaal waarin buurten zelf aan de slag gaan met onderzoeken naar de mogelijkheden voor de transitievisie warmte in hun buurt. Om deze initiatieven te ondersteunen zijn middelen nodig voor onderzoeken en participatie. Daarvoor is structureel € 15.000 opgenomen.
Aanpassing ⬆ Bijstelling begroting Energiehuis Slim Wonen	
Toelichting	Energiehuis Slim Wonen is het energieloket waar alle inwoners van de Peelgemeenten + Geldrop-Mierlo en Nuenen terecht kunnen met vragen over energiebesparing en/of energieopwekking. Inwoners kunnen vragen per mail of telefoon stellen maar het is ook mogelijk om een afspraak te maken met een onafhankelijke energiecoach. De energiecoaches zijn vrijwilligers uit de gemeenten. In 2021 werd er gestart met 20 vrijwilligers, inmiddels zijn dit er meer dan 100. In het kader van de Transitievisie Warmte is het van essentieel belang dat inwoners zich verdiepen in de warmtetransitie In de Kadernota 2023 was structureel € 50.000 opgenomen voor het Energiehuis Slim Wonen op basis van de eerste begroting. Deze begroting is verder uitgewerkt. De gemeentelijke begroting wordt daar nu op bijgesteld. In 2023 geeft dat een voordeel van € 5.000 wat daalt naar een nadeel van € 9.000 in 2026.
Aanpassing ⬆ Onderzoek groen gas	
Toelichting	Afhankelijk van het provinciaal mestbeleid, de uitvoeringsagenda mest met bijbehorende planMER kan onderzocht worden of groen gas een haalbare optie is voor het verwarmen van woningen in Gemert-Bakel. Hiervoor is eenmalig € 50.000 in 2023 opgenomen.

Bijlage 10 Specificatie aanpassingen na Kadernota 2023

Aanpassing	↑ Uitbreiding met 0,5 fte buurtsportcoaches
Toelichting	We steken in op het overleiden van alle sportverenigingen. Dit doen we door in te zetten op het behoud van de verenigingsondersteuner (buurtsportcoach) om samenwerking tussen verenigingen onderling te bevorderen en de verenigingen te adviseren bij allerlei vraagstukken. Daarnaast zetten we in op de uitbreiding van 0,5 fte verenigingsondersteuner door overkoepelende taken uit te voeren in opdracht van en in samenwerking met de verenigingsbesturen. In samenwerking met de verenigingsbesturen wordt gekozen op welke projecten de verenigingsondersteuner wordt ingezet. Voorbeelden van projecten zijn het voeren van een campagne om vrijwilligers aan te trekken, het opzetten van activiteiten om leden te werven, het opzetten van nieuwe sportactiviteiten (bijvoorbeeld voor ouderen) en actief ondersteuning bieden bij het actualiseren van de statuten. Hiervoor is nu structureel € 40.000 opgenomen waarbij er wordt van uitgegaan dat de gemeente deze kosten volledig draagt.
Aanpassing	↑ Behoud huidige buurtsportcoaches
Toelichting	De Brede Regeling Combinatiefuncties (buurtsportcoaches) wordt eind 2022 door het Rijk geëvalueerd. Onbekend is hoe de nieuwe subsidieregeling eruit gaat zien en welk bedrag we van het Rijk ontvangen. Uitgaande van de huidige voorwaarde van de regeling nemen we voor een structureel behoud van de buurtsportcoaches scholen en doelgroepen een bedrag € 74.000 per jaar op. Gezien de schaarste op de markt en stijging van de lonen moeten we rekening houden met deze stijging van de kosten. De regeling buurtsportcoaches gaat uit van cofinanciering. Het Rijk draagt 1/3^e van de kosten, de gemeente 1/3^e en de scholen betalen ook 1/3^e mee. De meerkosten bedragen € 74.000 en daarvan komt dan 1/3^e voor rekening van de gemeenten. Daarvoor is nu structureel (afgerond) € 25.000 geraamd. De hogere kosten gaan pas lopen vanaf de nieuwe contractperiode. Die start in augustus 2023. De hogere kosten in 2023 zullen daarom nog enkel € 10.000 bedragen.
Aanpassing	↑ Voortzetten pilot sportondersteuning 18+
Toelichting	We geven nieuwkomers en volwassenen met onvoldoende financiële middelen de kans om te sporten. Dit doen we door de pilot sportondersteuning 18+ voortzetten. Hiervoor is nu structureel € 10.000 opgenomen in de begroting.

Bijlage 10 Specificatie aanpassingen na Kadernota 2023

Aanpassing ↑ Voortzetten Sjors Sportief	
Toelichting	Sjors Sportief zorgt er elk jaar voor dat basisschoolleerlingen kennismaken met het (complete) sport- en cultuuraanbod bij hen in de buurt. Dat is belangrijk, want zo worden ze gestimuleerd om zich te ontwikkelen. Maar ook voor de organisaties is dit een kans. Landelijke ervaring leert dat 15% van de kinderen na de kennismakingslessen lid wordt. In september zijn kleurrijke Sjors Sportief boekjes op alle basisscholen in Gemert-Bakel verspreid en is aan de leraren wordt gevraagd hier in de les kort aandacht aan te geven. Kinderen kunnen zich via een website inschrijven voor de activiteiten. De kosten zijn tot nu betaald vanuit de rijkssubsidie voor de uitvoering van het Lokaal Beweegakkoord. De subsidie vanuit het Lokaal Beweegakkoord is bedoeld voor nieuwe initiatieven of acties of bestaande initiatieven die verbreed of opgeschaald worden. Niet voor het voortzetten van bestaande initiatieven. Om Sjors Sportief structureel te kunnen voortzetten is nu structureel € 8.000 opgenomen in de begroting.
Aanpassing ↑ Ondersteuning burgerparticipatie	
Toelichting	Voor externe ondersteuning van de organisatie bij het groeien naar een meer participatieve organisatie (handelingsperspectief en een burgerpeiling) is nu eenmalig € 40.000 opgenomen in deze begroting voor 2023.
Aanpassing ↑ Businesscase extra buurtbus	
Toelichting	Zoals in het coalitieakkoord is opgenomen willen we onderzoeken of een extra buurtbus vanuit De Rips via Bakel naar Gemert mogelijk is. Voor het opzetten van een businesscase is nu eenmalig € 15.000 opgenomen in de Begroting 2023.
Aanpassing ↑ Onderzoeken Schone lucht akkoord	
Toelichting	Voor onderzoeken naar aanleiding van Schone lucht akkoord is nu eenmalig € 10.000 opgenomen in 2023.
Aanpassing ↑ Ondernemersbeurs	
Toelichting	De afgelopen jaren is, door de coronacrisis, de ondernemersbeurs niet doorgegaan. Om de komende jaren een extra boost te kunnen geven aan ondernemers wordt er veel waarde gehecht aan deze ondernemersbeurs. Tijdens deze beurs presenteren de bedrijven binnen Gemert-Bakel zich. Zo ontstaat bekendheid van de bedrijven: inwoners, ondernemers, maar zeker ook voor studenten. Daarnaast vindt er ook altijd een wisselwerking tussen bedrijven onderling plaats: kennis uitwisselen, maar ook samenwerkingen tussen bedrijven. Daarvoor is nu structureel € 8.000 geraamd.
Aanpassing ↑ Voortzetten regiomarketeers	
Toelichting	In 2021 zijn twee regiomarketeers aangesteld voor de marketing van het toeristische en recreatieve aanbod voor Land van de Peel. Voor de jaren 2022 en 2023 zijn middelen beschikbaar gesteld voor de opstart hiervan. Om dit voortzetten is € 6.000 nodig in 2023 en structureel € 35.000 vanaf 2024.

Bijlage 10 Specificatie aanpassingen na Kadernota 2023

Aanpassing	↑ Centrumontwikkeling Gemert
Toelichting	Centrumontwikkeling is een van de speerpunten van het coalitieakkoord. In deze begroting is daar nu eenmalig € 300.000 opgenomen voor 2023 en € 100.000 voor 2024. In de Begroting 2022 was voor 2023 als € 50.000 opgenomen. Deze bedragen zijn daar aanvullend op. De bedragen zijn bedoeld voor onderzoeken naar bijvoorbeeld het autoluw maken van het centrum en herinrichting van straten. Daarnaast is het geld bedoeld voor fysieke maatregelen zoals de realisatie van een stenen brug in de buurt van de Nieuwstraat en uitvoering van de projecten historische gangen.
Aanpassing	↑ Bakel spelpost parkeren
Toelichting	Voor parkeerplaatsen in het centrum van Bakel wordt structureel € 50.000 opgenomen in de begroting. Dit is een stelpost, de exacte invulling moet nog worden uitgewerkt.
Aanpassing	↑ Bakel stedenbouw en proces Sint Wilbertsplein fase 1b en fase 2
Toelichting	Voor het plan Fase 1b (Sint Wilbertsplein) en Fase 2 (Sint Wilbertsplein parkeren) van het centrumplan Bakel is € 20.000 eenmalig opgenomen in 2023 en € 30.000 in 2024.
Aanpassing	↑ Bakel branding/marketing afstemming evenementen
Toelichting	Wij ondersteunen/ begeleiden vanuit de gemeente de branding/ marketing, van: "Oudste dorp van Brabant aan de peelrandbreuk". De gemeente doet dit vanuit een actieve mederol. Daarvoor is nu structureel € 10.000 opgenomen in de begroting.
Aanpassing	↑ Wijkschouw
Toelichting	Met behulp van de wijkschouw lossen we knelpunten in de leefbaarheid en veiligheid sneller op. Tijdens de wijkschouwen gaan we in gesprek met inwoners. Er zullen zaken naar voren komen die inwoners graag veranderd zien worden. Voor doelmatige en waardevolle wijkschouwen, is het belangrijk een budget beschikbaar te hebben om deze zaken aan kunnen te pakken. In 2022 was er incidenteel geld (€ 200.000) opgenomen in de begroting voor de wijkschouw. Ook voor 2023 is nu een eenmalig bedrag opgenomen van € 200.000. Een eventueel voorstel om deze middelen structureel te maken zal volgen na een evaluatie van de wijkschouwen.
Aanpassing	↑ Opstellen groennorm woningbouw
Toelichting	Doel van de gemeente is 2.400 woningen extra in de periode van nu tot 2032. Het groen is een van de afwegingen die gemaakt moeten worden bij de planvorming. Voor het opstellen van de groennorm is nu eenmalig € 50.000 opgenomen in 2023.
Aanpassing	↑ Uitwerking groenstructuur en groenbeleidsplan
Toelichting	Het groenstructuur en groenbeleidsplan wordt opgesteld. Om uitvoering te kunnen geven aan de doelen en ambities uit deze plannen dient daarna een uitvoeringsprogramma/projectenlijst te worden opgesteld. Voor de uitwerking is nu eenmalig € 30.000 opgenomen.

Bijlage 10 Specificatie aanpassingen na Kadernota 2023

Aanpassing	↑ Digitalisering welstandsnota
Toelichting	De welstandsnota wordt opnieuw vastgesteld. Hieraan gekoppeld zit ook een kaart, waarin staat aangegeven welke gebieden welstandsplichtig zijn en waar een beeldkwaliteitsplan geldig is. In de welstandsnota zijn vervolgens de randvoorwaarden geformuleerd waaraan moet worden voldaan en aan wordt getoetst. De welstandsnota inclusief kaart is niet digitaal beschikbaar voor de burgers. Wat voor de burger niet gebruiksvriendelijk is en wat zorgt voor onduidelijkheid en verwarring. Daarom is nu structureel € 2.000 opgenomen voor digitalisering van die nota en daarnaast eenmalig € 8.000 in 2023 voor de implementatie daarvan.

Bijlage 11 Specificatie leges, afval en riool

Bijlage 11: Specificatie leges, afval en riool

↑ Met deze kostenonderbouwing wordt een inzicht gegeven in kostentoerekening van de activiteiten die een direct verband hebben met de te leveren diensten waarvoor via de verordening bijdragen worden gevraagd.

Leges

De uitgangspunten voor de kostendeckendheid van de leges zijn als volgt:

- Leges mogen maximaal kostendeckend zijn op ramings- c.q. begrotingsbasis (baten gedeeld door lasten maximaal 100%);
- De lasten betreffen zowel ambtelijke inzet als externe kosten;
- Na een uitspraak van de Hoge Raad van 13 februari 2015 geldt de eis van kostendeckendheid voor de legestarieven binnen de totale legesverordening (kruissubsidiëring tussen hoofdstukken mogelijk).;
- Daarnaast geldt op grond van de werkingssfeer van de Europese Dienstenrichtlijn bij hoofdstuk 3 de eis van kostendeckendheid voor de legestarieven per paragraaf;
- Voor reisdocumenten en rijbewijzen is de gemeente gebonden aan de maximale tarieven die het Rijk daarvoor jaarlijks vaststelt;
- Kosten van werkzaamheden die geen verhaalbare (belastbare) dienst zijn, worden niet toegerekend waaronder;
 - Kosten van beleid;
 - Kosten van handhaving, toezicht en controle (met uitzondering van eerste controle na oplevering) voor wat betreft titel 2.
- De gecompenseerde Btw op kosten (Btw-compensatiefonds), wordt als kostenpost meegenomen;
- Overhead maakt geen onderdeel uit van de portefeuilles, maar wordt als kostenpost meegenomen.

Afvalstoffenheffing en rioolheffing

De afvalstoffenheffing is een belasting voor huishoudens en bedrijven voor het ophalen, afvoeren en verwerken van afval. De rioolheffing is een belasting voor huishoudens en bedrijven die wordt geheven voor beheer van het gemeentelijk rioolstelsel (inclusief grond- en hemelwatervoorzieningen) en verbrede watertaken. De tarieven hiervoor worden jaarlijks via een verordening door de gemeenteraad bepaald.

Voor afval en rente hanteren wij een percentage van 2,86% gelijk aan die van de bouwgrondexploitatie. Dit is een reële rente gezien de leningen die in het verleden aangegaan zijn voor afval en riool. Dat wordt apart toegerekend aan de kosten afval en riolering boven de algemene rekenrente van 1,21%.

Kosten kunnen daarbij over de jaren worden verevenend via een voorziening. Dit doen voornamelijk bij de rioolheffing. Er is ook een voorziening Afvalstoffenheffing maar deze heeft met € 89.000 een beperkte omvang als gevolg van uitputting de afgelopen jaren.

Bijlage 11 Specificatie leges, afval en riool

↑ Kostendekkendheid afvalstoffenheffing	2023
Kosten, exclusief personeels- en kapitaallasten	3.000
Personeelskosten	116
Kapitaallasten	13
Inkomsten, exclusief heffingen	-651
Netto kosten taakveld 7.3 afval	2.478
Kosten van heffen en innen van de heffing	60
Overhead	69
Rente extracomptabel	4
BTW	547
Toegerekende overige kosten	680
Totale kosten	3.158
Heffingen	3.221
Kwijtschelding heffingen	-64
Opbrengst heffingen	3.157
Dekkingspercentage afvalstoffenheffing	100,0%
↑ Kostendekkendheid rioolheffing	2023
Kosten, excl. personeels- en kapitaallasten:	1.226
Personeelskosten	266
Kapitaallasten	518
Inkomsten, excl. heffingen:	-257
Netto kosten taakveld 7.2 riolering:	1.753
Kosten van heffen en innen van de heffing	31
Overhead	157
Rente extracomptabel	241
BTW	288
Toegerekende overige kosten	717
Mutatie voorziening riolering (storting)	311
Totale kosten	2.781
Heffingen	2.854
Kwijtschelding heffingen	-73
Opbrengst heffingen	2.781
Dekkingspercentage rioolheffing	100,0%

Bijlage 12 Kerngegevens

Bijlage 12: Kerngegevens

Kerngegevens per 1 januari	2018	2019	2020	2021	2022
Sociale structuur					
Aantal inwoners:	30.352	30.447	30.719	30.760	31.045
Waarvan:					
van 0 t/m 19 jaar	6.671	6.689	6.690	6.601	6.396
van 20 t/m 49 jaar	10.984	11.010	10.916	10.914	10.775
van 50 t/m 59 jaar	4.776	4.800	4.791	4.727	4.624
van 60 t/m 64 jaar	2.191	2.170	2.194	2.226	2.353
van 65 jaar en ouder	5.630	5.679	6.182	6.292	6.897
Aantal bijstandsgerechtigden	361	373	379	369	360
Aantal personen in sociale werkvoorziening	207	185	176	160	109
Fysieke structuur					
Oppervlakte gemeente ha	12.197	12.197	12.197	12.197	12.197
Waarvan:					
Binnenwater	126 ha	126 ha	126 ha	133 ha	137 ha
Historische dorpskern	8 ha	8 ha	8 ha	8 ha	8 ha
Groen buitengebied (excl. bosgrond)	308 ha	308 ha	308 ha	308 ha	308 ha
Groen in woonomgeving	114 ha	114 ha	114 ha	114 ha	114 ha
Sportvelden	37 ha	37 ha	37 ha	36 ha	36 ha
Bossen	329 ha	329 ha	329 ha	329 ha	329 ha
Lengtes van wegen:					
Asfalt	209 km	209 km	209 km	228 km	228 km
Klinkerwegen	97 km	97 km	97 km	102 km	102 km
Betonwegen	16 km	16 km	16 km	14 km	14 km
Overige (zoals zandwegen en halfverharding)	90 km	90 km	90 km	90 km	90 km
Aantal woonruimten	12.929	13.019	13.068	13.252	13.294

Bijlage 12 Kerngegevens

Kerngegevens per 31 december	2018	2019	2020	2021	2022*
Opbrengsten					
OZB	7.310	8.004	8.484	8.827	9.081
Algemene uitkering gemeentefonds	24.807	37.249	40.500	43.927	48.621
Algemene uitkering per inwoner	0,81	1,21	1,32	1,41	1,56
Balans					
Balanstotaal	153.290	156.621	154.506	148.131	134.407
Vaste geldleningen	110.663	114.511	106.990	96.271	87.149
Vaste geldleningen per inwoner	3,64	3,76	3,48	3,10	2,81
Algemene reserve(s)	185	1.039	2.850	15.227	17.817
Bestemmingsreserves	8.038	10.294	9.732	3.082	2.485
Voorzieningen (inclusief bouwgrond)	27.715	29.494	30.151	25.800	21.839
Totale reserves en voorzieningen	35.938	40.827	42.773	44.109	42.141
Totale reserves en voorzieningen per inwoner	1,18	1,33	1,39	1,43	1,36

* Schatting voor 2022

Bijlage 13 Specificatie Gemeentefonds

Bijlage 13: Specificatie gemeentefonds

Uitkomsten septembercirculaire 2022

↑ Na Prinsjesdag is de septembercirculaire 2022 verschenen. Deze pakt als volgt uit. De cijfers zijn verwerkt in de nu voorliggende Begroting 2023.

Gemeentefonds	2023	2024	2025	2026
Stand meicirculaire 2022	56.157	56.100	57.921	53.478
Stand na septembercirculaire 2022	57.335	56.622	57.903	54.646
Verschil tussen mei- en septembercirculaire 2022	1.178	522	- 18	1.168

Oormerken

Hogere instroom inburgeraars	74	58	0	0
Wet kwaliteitsborging bouw	24	24	24	24
Totaal mutaties septembercirculaire 2022	98	82	24	24

Vrij te besteden	1.080	440	- 42	1.144
	Voordeel	Voordeel	Nadeel	Voordeel

Uitgangspunten bij berekening gemeentefonds

We rekenen het gemeentefonds technisch hetzelfde door als voorgaande jaren:

- De septembercirculaire 2022 is gebruikt in de Begroting 2023;
- Het gemeentefonds wordt geraamd op prijspeil 2023 (constante prijzen);
- We ramen 50% van de ruimte onder het BTW-compensatiefonds.

In mei 2022 is bekend geworden dat wij voordeelgemeente zijn bij de herverdeling van het gemeentefonds. Dat voordeel is verwerkt in deze begroting

Bijzondere onderdelen die niet zijn meegenomen

- Er is niet vooruitgelopen op het eventueel structureel schrappen van de opschalingskorting;
- Er is niet vooruitgelopen op extra middelen voor het Klimaatakkoord.

Bijlage 14 Specificatie financiële kengetallen

Bijlage 14: Specificatie financiële kengetallen

↑ De zes kengetallen zijn verplicht. De gemeenteraad krijgt hiermee inzicht in de financiële positie van de gemeente.

Aan de kengetallen zijn geen normen verbonden. De wetgever heeft de manier waarop gemeenten de kengetallen laten meewegen in hun financiële beleid bij de gemeente zelf gelaten. Wel zijn in het “⇒ gemeentelijk financieel toezichtkader 2020” signaleringswaarden opgenomen. Deze zijn:

Kengetal	Minder risicovol	Neutraal	Meer risicovol
Netto schuldquote	Lager dan 90%	90% -130%	Hoger dan 130%
Netto schuldquote zonder doorleningen	Lager dan 90%	90% -130%	Hoger dan 130%
Solvabiliteitsratio	Lager dan 50%	20%-50%	Lager dan 20%
Structurele exploitatieruimte	Hoger dan 0%	0%	Lager dan 0%
Grondexploitatie	Lager dan 20%	20%-35%	Hoger dan 35%
Belastingcapaciteit	Lager dan 95%	95%-105%	Hoger dan 105%

Eén afzonderlijke kengetal zegt niet alles. Ze moeten in relatie tot elkaar worden gezien om een goed beeld te krijgen van de financiële positie. Dat is op de laatste pagina van deze bijlage gedaan.

Toelichting per kengetal

Hierna is per kengetal een toelichting gegeven. Daarbij is ook inzicht gegeven in het verloop van de afgelopen jaren met daarbij een vergelijking met het gemiddelde van Nederland.

Via ⇒ www.waarstaatjegemeente.nl kunnen de kengetallen van Gemert-Bakel worden vergeleken met andere gemeenten, gemeenten van dezelfde omvang, regio's enzovoort.

Financiële kaders

In de financiële kaders is vastgelegd dat de gemeente streeft op twee kengetallen. Dat is:

- Solvabiliteit, waar het doel is om de stijgen naar 15% in 2030.
- Nettoschuldquote (met doorleningen), waar het doel is om te dalen naar 90% in 2030.

Bijlage 14 Specificatie financiële kengetallen

↑Netto schuldquote

De netto schuldquote is de verhouding tussen de jaarlijkse omzet en de hoogte van de schulden. Het geeft daarmee een indicatie in welke mate rentelasten op de jaarlijkse exploitatie drukken.

Signaleringwaarde

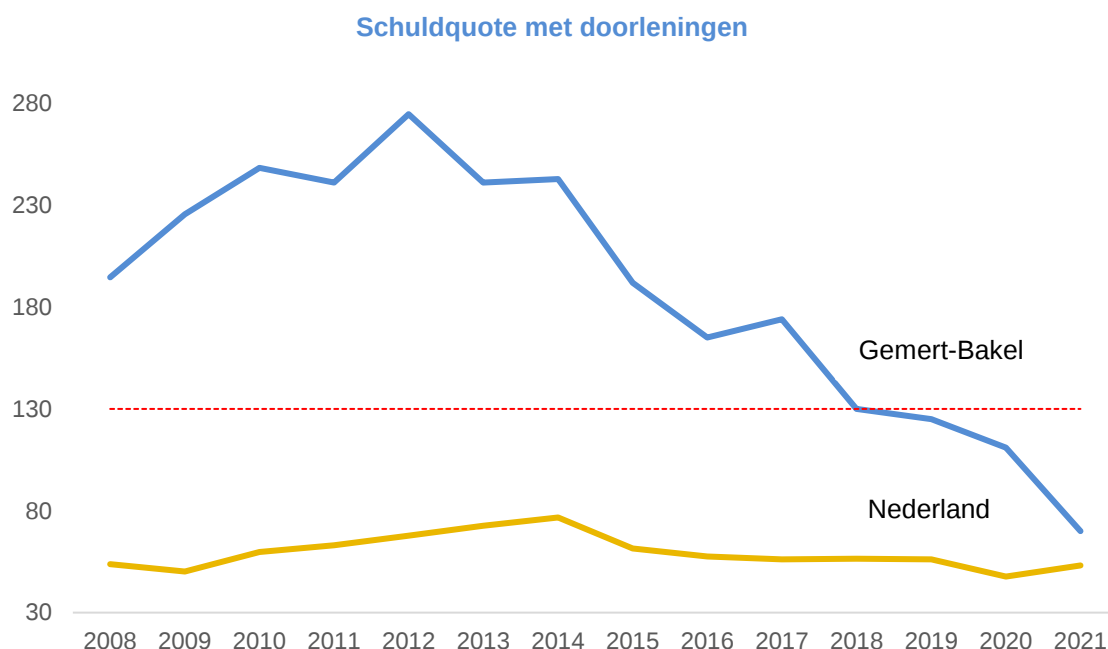
Hoe lager het kengetal hoe beter. Hoger dan 130% wordt gezien als meer risicovol.

Toelichting kengetal Gemert-Bakel

Er is een duidelijke daling te zien in de netto schuldquote van de gemeente Gemert-Bakel. De trend in Nederland laat een lichte stijging zien. Door de jaarlijkse stortingen in de Algemene reserve, positieve jaarrekeningen en de verkopen in de bouwgrondexploitatie en overige gronden en panden is de gemeente afgelopen jaren in staat gebleken schulden af te lossen. Daarbij zijn nauwelijks nieuwe leningen aangegaan.

Verder was in het herstelplan eigen vermogen en nu wederom in de financiële kaders vastgelegd dat de gemeente geen doorleningen meer doet. Dat is ook terug te zien in de ontwikkeling van de quote.

Het verloop door de jaren heen zag er als volgt uit.

Verwachtingen op basis van Begroting 2023

De verwachting is dat deze quote weer zal stijgen door de investeringsagenda van 105 miljoen euro in de komende vier jaar. Doel is op 90% te komen in 2030.

Bij de prognose van de schulden is geen rekening gehouden met de begrotingsoverschotten in deze begroting en eventuele jaarrekeningoverschotten in de toekomst

Bijlage 14 Specificatie financiële kengetallen

↑Netto schuldquote zonder doorleningen

Een deel van onze leningen zijn aangetrokken enkel met het doel deze weer door te lenen. Denk aan leningen voor woningbouw. Bij de gecorrigeerde netto schuldquote worden deze leningen niet meegenomen in de berekening

In de 'netto schuldquote zonder doorleningen' wordt duidelijk welke leningen de gemeente gebruikt enkel voor eigen financiering en hoe zich dit verhoudt tot de inkomsten van de gemeente.

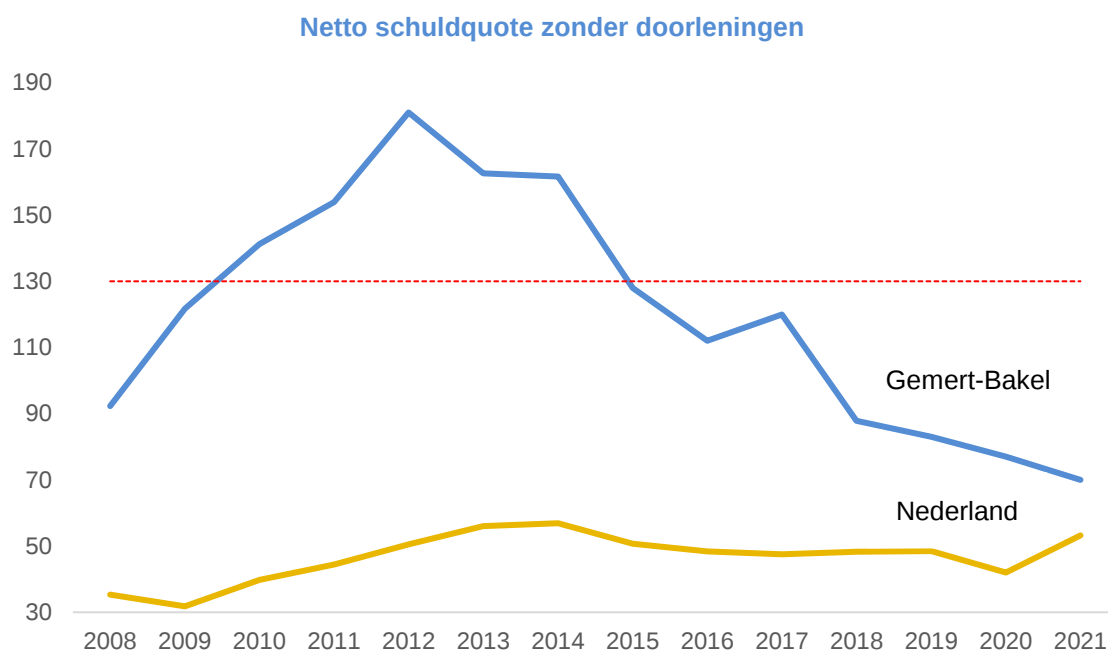
Signaleringwaarde

Hoe lager het kengetal hoe beter. Hoger dan 130% wordt gezien als meer risicovol.

Toelichting kengetal Gemert-Bakel

Er is een duidelijke daling te zien in de netto schuldquote gecorrigeerd van de gemeente Gemert-Bakel. De trend in Nederland laat een lichte stijging zien. Door de jaarlijkse stortingen in de Algemene reserve, positieve jaarrekeningen en de verkopen in de bouwgrondexploitatie en overige gronden en panden is de gemeente afgelopen jaren in staat gebleken schulden af te lossen. Daarbij zijn nauwelijks nieuwe leningen aangegaan.

Het verloop door de jaren heen zag er als volgt uit.

Verwachtingen op basis van Begroting 2023

De verwachting is dat deze quote weer zal stijgen door de investeringsagenda van 105 miljoen euro in de komende vier jaar.

Bijlage 14 Specificatie financiële kengetallen

↑ Solvabiliteitsratio

Dit is het eigen vermogen uitgedrukt als percentage van het totale vermogen. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves en een eventueel begrotingsoverschot. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe financieel weerbaarder de gemeente.

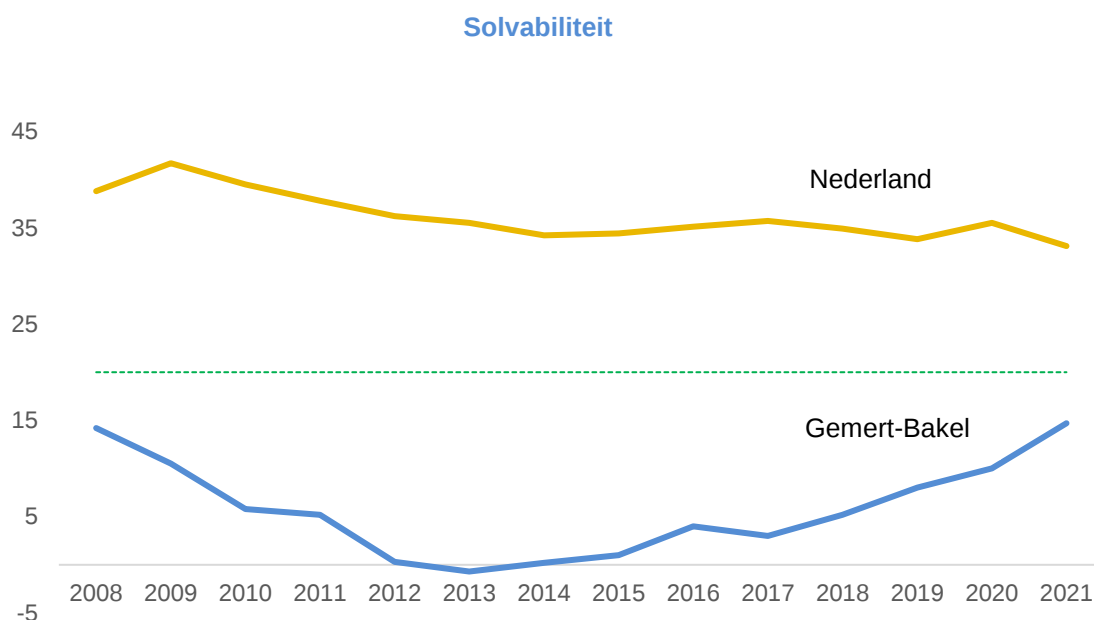
Signaleringwaarde

Hoe hoger het kengetal hoe beter. Lager dan 20% wordt gezien als meer risicovol.

Toelichting kengetal Gemert-Bakel

Het eigen vermogen van de gemeente Gemert-Bakel is laag en de schuldenpositie van de gemeente is hoog. Dit komt tot uiting in de lage solvabiliteitsratio. Door het financieel herstel van de afgelopen jaren is deze ratio wel gestegen. De trend in Nederland laat juist een verslechterende solvabiliteit zien maar het verschil is nog steeds groot. Het kengetal zegt niets over het weerstandsvermogen. Dat is inmiddels afdoende aanwezig in Gemert-Bakel.

In de financiële kaders is bepaald dat de gemeente streeft naar een solvabiliteit van 15% in 2030. Het verloop door de jaren heen zag er als volgt uit.

Verwachtingen op basis van Begroting 2023

Het streefpercentage van 15% is bereikt in 2022. De bezittingen van de gemeente nemen echter toe op basis van de investeringsagenda van 105 miljoen euro in de komende vier jaar. De solvabiliteit in 2026 daalt daarom naar 10%.

Bij de prognose van het eigen vermogen is geen rekening gehouden met de begrotingsoverschotten in deze begroting en eventuele jaarrekeningoverschotten in de toekomst. Het streven is om in 2030 op 15% te staan.

Bijlage 14 Specificatie financiële kengetallen

↑ Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal drukt het structurele en reële evenwicht van de begroting en jaarrekening uit. Als de gemeente meer inkomsten dan uitgaven heeft in een bepaald jaar is het kengetal positief. Bij een hogere waarde van het kengetal is de begroting voor de toekomst wendbaarder

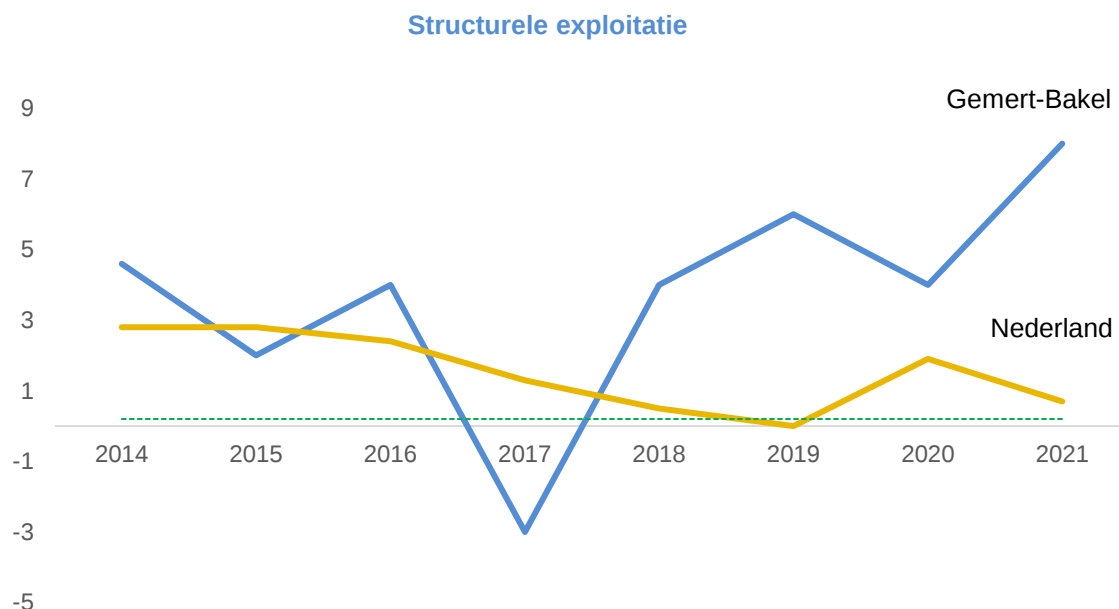
Signaleringwaarde

Hoe hoger het kengetal hoe beter. Lager dan 0% wordt gezien als meer risicovol.

Toelichting kengetal Gemert-Bakel

De afgelopen jaren heeft de gemeente positieve resultaten behaald. Dat is terug te zien in deze grafiek. Daarbij was er (met uitzondering van 2017) sprake van een meer dan structureel evenwicht. Dat betekent dat de gemeente voor die jaren ook zonder incidentele voordelen een sluitende begroting/jaarrekening had. Daarmee scoort de gemeente beter dan het gemiddelde van Nederland.

Het verloop door de jaren heen zag er als volgt uit. Dit kengetal wordt vanaf 2014 door het Rijk bijgehouden.

Verwachtingen op basis van Begroting 2023

Gezien de begrotingsoverschotten in alle jaren blijft de gemeente ruim boven de norm.

Bijlage 14 Specificatie financiële kengetallen

↑ Grondexploitatie

Dit kengetal geeft de verhouding van de boekwaarde van de grondexploitaties met de nog te realiseren verkopen weer. Met de toekomstige verkopen kunnen de aangegane schulden van de bouwgrondexploitatie worden afgelost. Hoe lager de ratio hoeveel minder met verkopen dient te worden terugverdiend.

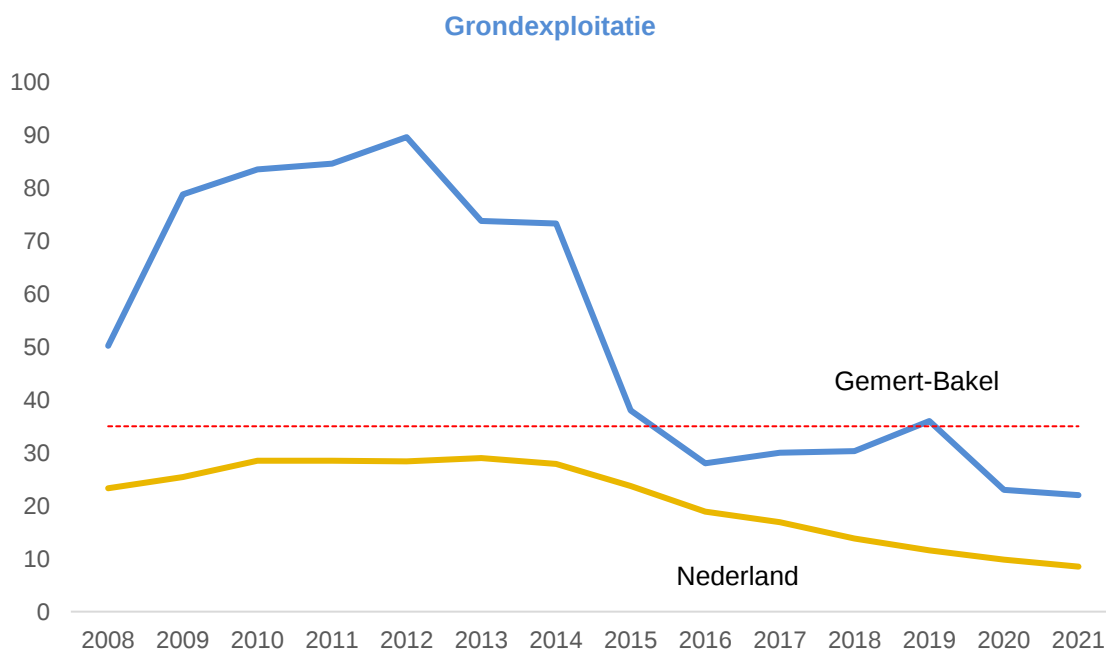
Signaleringwaarde

Hoe lager het kengetal hoe beter. Hoger dan 35% wordt gezien als meer risicovol

Toelichting kengetal Gemert-Bakel

De afgelopen jaren zijn een aantal grote projecten op de grondexploitaties afgesloten. Dat heeft een sterke daling gegeven door de jaren heen.

Het verloop door de jaren heen zag er als volgt uit

Verwachtingen op basis van Begroting 2023

Door de verdere verkoop van gronden zal dit kengetal zich verder verbeteren.

Bijlage 14 Specificatie financiële kengetallen

↑Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft aan hoe de gemeentelijke belastingen (OZB, riool en afval) van de gemeente zich verhouden ten opzichte de rest van Nederland.

Daarmee wordt inzicht gegeven in welke mate een gemeente in een volgende begroting een tegenvaller kan opvangen via belastingverhoging. Bij een lagere waarde van het kengetal is de begroting voor de toekomst wendbaarder.

De belastingcapaciteit is geen maximale norm vanuit het Rijk. De hoogte van belastingen blijft altijd een eigen afweging van de gemeente.

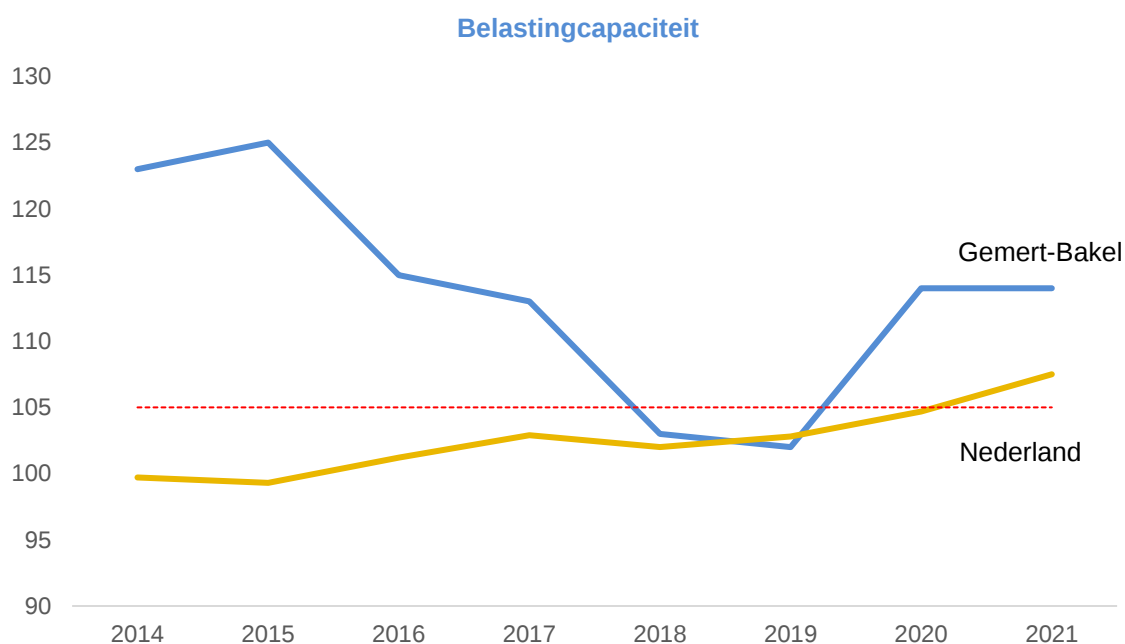
Signaleringswaarde

Hoe lager het kengetal hoe beter. Hoger dan 105% wordt gezien als meer risicovol

Toelichting kengetal Gemert-Bakel

Voorheen sprong de gemeente Gemert-Bakel wat betreft de hoogte van de lokale lasten er negatief uit ten opzichte van het gemiddelde van Nederland. Dat verschil is kleiner geworden maar in 2020 weer gestegen.

Het verloop door de jaren heen zag er als volgt uit. Dit kengetal wordt vanaf 2014 door het Rijk bijgehouden.

Verwachtingen op basis van Begroting 2023

In deze begroting matigen wij het OZB-tarief door niet de inflatie van 5,9% door te rekenen maar 2,3%. De verwachting is dat de belastingcapaciteit van 114% daardoor zal dalen.

Bijlage 14 Specificatie financiële kengetallen

↑De zes kengetallen bezien in hun samenhang

De zes kengetallen maken verplicht onderdeel uit van de risicoparagraaf van de begroting. De kengetallen in samenhang geven daarbij een beter inzicht in de financiële positie van de gemeente dan een beoordeling van de kengetallen los.

Twee begrippen zijn hierbij belangrijk. Dat zijn weerbaarheid en wendbaarheid van de financiën.

Weerbaarheid

Met weerbaarheid wordt bedoeld of de gemeente tegen een stootje kan. De schuldquote 's, solvabiliteit en het kengetal over de grondexploitaties zegt iets over de weerbaarheid.

Wendbaarheid

Met wendbaarheid wordt bedoeld welke mogelijkheden de gemeente heeft om toekomstige uitgaven in hun begroting op te nemen. Kan de gemeente zich financieel gezien wel of niet relatief snel aanpassen aan veranderende omstandigheden. De kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit zeggen daar iets over.

Een wendbare begroting biedt mogelijkheden tot uitgaven zoals nieuw beleid en investeringen wanneer gewenst. Daarnaast is het van belang om risico's als stijging van rentes en ontwikkelingen in het gemeentefonds op te vangen.

In de financiële kaders zijn diverse maatregelen genomen om de begroting wendbaar te houden. Zo hebben we altijd standaard met 2,5% rente gerekend voor nieuwe investeringen. Dit was jarenlang te hoog maar nu de marktrente met ruim 2% is gestegen afgelopen jaar kan dit grotendeels binnen de begroting worden opgevangen. Verder houden we de begroting wendbaar door bij afgeschreven investeringen de kapitaallasten niet vrij te laten vallen in de begroting maar te reserveren voor herinvesteringen of andere investeringen.

Toelichting samenhang

Naar verwachting worden de doelen van 90% schuldenquote en 15% solvabiliteit eind 2022 behaald.

De verwachting is dat de schuldenquote echter weer zal stijgen door de investeringsagenda van 105 miljoen euro in de komende vier jaar. Doel is op 90% te komen in 2030. Ook de solvabiliteit zal hierdoor lager worden. Ook daar ligt het doel van 15% uiteindelijk in 2030.

Het weerstandsvermogen in deze begroting is (meer dan) op peil. Alle risico's zijn (meer dan) dubbel afgedekt. De risico's in de bouwgrondexploitatie zien we ieder jaar dalen. Er zijn veel kavels verkocht.

Bij de prognose van de schuldenontwikkelingen en solvabiliteit is geen rekening gehouden met de begrotingsoverschotten in deze begroting en eventuele jaarrekeningoverschotten in de toekomst. In deze begroting zijn grote overschotten geraamd. Hierdoor kunnen we snel schakelen indien nodig.

Bijlage 15 Beleidsindicatoren Gemert-Bakel door de jaren

Bijlage 15: Beleidsindicatoren Gemert-Bakel door de jaren

↑ De beleidsindicatoren zijn sinds 2017 verplicht. Daarom kan nu een overzicht worden gegeven in het verloop over meerdere jaren. Daarmee krijgt de gemeenteraad een beter inzicht.

Niet van alle jaren is het cijfer gepubliceerd. Indien dit het geval is staat er een (-) teken.

Indicator-eenheid	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Formatie-fte per 1.000 inwoners -	-	-	5,11	5,10	5,72	5,79	5,77
Bezetting-fte per 1.000 inwoners -	-	-	5,19	5,47	5,58	5,78	5,56
Apparaatskosten—kosten per inwoner - €	-	-	444	436	377	408	496
Externe inhuur – kosten als % totale loonsom	-	-	6,9 %	10,2%	7,8%	7,2%	10,5%
Overhead - % van de totale lasten	-	-	6,5 %	6,4%	8,4%	7,3%	8,3%
Verwijzingen Halt-per 1.000 jongeren	18	26	24	12	8	24	-
Winkeldiefstallen-per 1.000 inwoners	0,7	0,7	0,8	0,7	0,8	0,3	0,5
Geweldsmisdrijven-per 1.000 inwoners	3,6	3,2	3,3	3,1	3,1	2,4	3,1
Diefstallen uit woning-per 1.000 inwoners	1,9	2,4	2,0	1,6	1,5	1,8	1,1
Vernielingen-per 1.000 inwoners	5,3	5,1	5,0	3,3	4,1	3,9	3,6
Functiemenging-%	47,3	47,2	48,1	48,8	49,2	48,9	49,5
Bedrijfsvestigingen-per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar	143,9	148,2	151,1	154,9	163,3	168,9	175,2
Absoluut verzuim-per 1.000 leerlingen	0	0,2	0,5	-	2,2	1,8	-
Relatief verzuim-per 1.000 leerlingen	11	3	6	6	13	-	-
Vroegtijdig schoolverlaters (vsv-ers)-%	1,3%	1,2%	1,1%	1,1%	1,5%	1,0%	-
Niet-sporters-%-2020	-	42,7%	-	-	-	43,1%	-
Banen-aantal per 1.000 inwoners van 15-74 jaar	493,5	493,7	512,7	524,3	532,8	517,6	531,8
Jongeren met een delict voor de rechter-%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	-
Kinderen in uitkeringsgezin-%	3%	4%	4%	4%	4%	4%	-
Netto arbeidsparticipatie-%	67,7%	69,1%	69,8%	70%	71,1%	70,6%	-
Werkloze jongeren-%	2%	2%	2%	1%	1%	2%	-
Bijstandsuitkeringen-per 10.000 inwoners	200,4	207,6	225,4	210,2	208,8	271,3	221,7
Re-integratievoorzieningen-per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	123,3	102,9	35,7	35,6	45,8	71	-
Jongeren met jeugdhulp-%	7,8%	8,7%	9%	8,6%	8,6%	8,0%	-
Jongeren met jeugdbescherming-%	0,7%	0,7%	0,7%	0,7%	1,1%	1,2%	-
Jongeren met jeugdreclassering-%	-	-	0,3%	0,3%	-	-	-

Bijlage 15 Beleidsindicatoren Gemert-Bakel door de jaren

Indicator-eenheid	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Cliënten maatwerk Wmo-per 10.000 inwoners	-	680	360	710	730	660	670
Omvang huishoudelijk restafval-kg per inwoner	58	50	46	45	45	50	-
Hernieuwbare elektriciteit-%	2,2%	3%	4,1%	5,9%	10,1%	19%	-
Gemiddelde WOZ waarde-x €1.000	236	232	240	250	275	303	310
Nieuwbouwwoningen-per 1.000 woningen	9,1	12,4	7,1	6,2	14,8	7,9	14,2
Demografische druk-%	66,8%	68%	68,3%	69,3%	70,4%	71,5%	72,3%
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonhh-€	784	737	730	713	745	826	865
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonhh-€	877	828	820	736	768	849	891

Bijlage 16 Liquiditeitsprognose 2023

Bijlage 16: Liquiditeitsprognose 2023

↑ In de Planning & Control documenten ontbrak tot 2021 een liquiditeitsoverzicht. Daarmee was er geen inzicht in de kasstromen van de gemeente.

In de financiële kaders is daarom bepaald dat er voortaan standaard liquiditeitsoverzicht in de begroting en jaarrekening wordt opgenomen. Daarbij kijkt het overzicht in de begroting vooruit naar het komende jaar en die van de jaarrekening achteruit naar het afgelopen jaar.

Ervaring leert dat hoe verder een liquiditeitsprognose in de toekomst kijkt hoe onzekerder deze wordt. Dit hangt vooral samen met de verkopen in de bouwgrondexploitatie (in welk jaar vallen die) en of investeringen zoals gepland worden uitgevoerd.

Onderdeel		2023
Baten begroting		90.954
Lasten begroting		89.113
Saldo van baten en lasten	+/+	1.841
Af: aflossing leningen door gemeente aan BNG	-/-	9.100
Af: investeringen	-/-	21.837
Af: te verstrekken leningen	-/-	5.077
Subtotaal	-/-	34.173
Bij: afschrijvingen	+/+	3.568
Bij: aflossingen leningen door derden aan gemeente	+/+	1.422
Bij: netto-opbrengsten bouwgrondexploitatie	+/+	2.752
Bij: overige mutaties reserves en voorzieningen	+/+	265
Kasstroom 2023	-/-	26.166

Ontwikkeling schuldenpositie

Op basis van deze prognose zal de gemeente een nieuwe lening moeten aantrekken. Of dit daadwerkelijk nodig is zal afhankelijk zijn van het tempo grondverkopen bouwgrondexploitatie, mate van realisatie investeringen en het resultaat van tussentijdse rapportages en jaarrekening.

Bijlage 17 Omschrijving reserves en voorzieningen

Bijlage 17: Omschrijving reserves en voorzieningen

In de “⇒Nota reserves en voorzieningen” zijn de doelen per reserves en voorzieningen benoemd. Daarnaast zijn in deze nota de beleidslijnen vastgelegd. De doelen en beleidslijnen worden in deze bijlage herhaald.

↑ Reserves

Voor reserves gelden de volgende wettelijke eisen en beleidslijnen.

- Gemeenteraad is bevoegd orgaan voor uitgaven doen uit reserve (wettelijk);
- Positief saldo vereist in reserve (wettelijk);
- Het aantal reserves wordt beperkt (eigen beleid);
- Voor risicovolle onderwerpen worden risicoreserves ingesteld (eigen beleid);
- We dekken geen structurele lasten uit reserves (eigen beleid);
- We voegen geen rente toe aan reserves (eigen beleid).

Algemene reserves	Doel algemene reserve
Algemene reserve	Buffer voor risico's
Risicoreserve Bouwgrond	Opvangen risico's bouwgrondexploitatie
Risicoreserve Corona	Opvangen risico's corona. Stopt in 2022
Risicoreserve Drie decentralisaties	Opvangen risico's 3d's

Bestemmingsreserves	Doel bestemmingsreserve
BIO-fonds	Verbetering buitengebied, middelen zijn apart gezet ter voorkoming onverschuldigde betaling
EVZ 2010 – 2027	Geplande investeringen uit gemeentelijk watertakenplan in diverse EVZ's
Overheveling	Tijdelijk overhevelen van middelen van het ene naar het andere boekjaar
Automatisering	Egaliseren kosten automatisering over de jaren heen
Speeltoestellen	Middelen voormalige voorziening spelen zijn geparkeerd in deze reserve in afwachting nieuwe beheerplan Spelen
Kapitaallasten Wegen	Betalen van investeringen wegen uit reserves. Deze reserve vervalt bij vaststelling nieuw beheerplan Wegen

Bijlage 17 Omschrijving reserves en voorzieningen

↑ Voorzieningen

Voor voorzieningen gelden de volgende wettelijke eisen en eigen richtlijnen. Een gemeente kan bij voorzieningen slechts beperkt eigen beleid voeren.

- College is bevoegd orgaan voor het doen van uitgaven uit voorziening (wettelijk);
- Positief saldo vereist in voorziening (wettelijk);
- Overschotten/tekorten komen ten gunste/laste van de begroting (wettelijk);
- We voegen geen rente toe aan voorzieningen (wettelijk).
- Groot onderhoud kapitaalgoederen wordt geëgaliseerd via voorzieningen (eigen beleid);

Voorzieningen	Doel voorziening
Verplichtingen, verliezen en risico's	
Opbouwen pensioenrechten wethouders	Afdekken toekomstige pensioenverplichtingen (oud-) wethouders
Wachtgeld voormalig bestuurders	Afdekken wachtgeldverplichtingen voormalige bestuurders
Bouwgrondexploitatie	Afdekken gecalculeerde verliezen bouwgrondexploitaties
WW-verplichtingen personeel	Afdekken toekomstige WW-verplichtingen personeel
Egalisatie van onderhoud	
Onderhoud wegen	Het egaliseren van kosten groot onderhoud wegen
Onderhoud sport	Het egaliseren van kosten groot onderhoud sportaccommodaties
Onderhoud gebouwen	Het egaliseren van kosten groot onderhoud gebouwen
Beklemden middelen van derden	
Vervanging riolering	Toekomstige uitgaven riolering (uit rioolheffing)
Afvalstoffen	Toekomstige mogelijk tekorten afval (uit afvalstoffenheffing)
IGP: Bakelse Plassen	Toekomstige uitgaven en risico's IGP (uit zandwinning)
Uganda	Toekomstige uitgaven Uganda (uit Rijksmiddelen)
Herplant bomen en groen	Toekomstige uitgaven bomen en groen (uit bijdragen initiatiefnemers)
Waterberging	Toekomstige uitgaven waterberging (uit bijdragen initiatiefnemers)
Parkeerfonds	Toekomstige uitgaven parkeren (uit bijdragen initiatiefnemers)
Gebiedsfonds	Toekomstige uitgaven proeftuin Elsendorp (uit bijdragen initiatiefnemers)
Kwaliteitsimpuls landelijk gebied (RvR)	Toekomstige uitgaven verbetering buitengebied (uit Provinciale middelen)